

ՅՈՎՀԱՆ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ

ՃԱՌԸ

ԿԱՆՈՆԸ

ՅՈՎՀԱՆ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻՆ ԵՒ ԻՐ ՃԱՌԵՐԸ

Յովհաննէս կաթողիկոս Մանդակունին «էր գաւառէն Արշամունեաց, գեղջէն Ծախնոտայ» (Ասողիկ): Ըստ աղբիւրները՝ նա Գիւտ կաթողիկոսի ազգականն էր, որին եւ փոխարինեց՝ ժառանգելով կաթողիկոսական Աթոռը: Ենթադրուած է, թէ եղել է կրտսեր թարգմանիչներից մէկը, որոնք կրթութիւն ստացան տեղում՝ Ս. Սահակի վերադիտութեամբ: Ղազար Փարպեցու բնութագրմամբ՝ նա բարեխօս, ուխտապահ, քաջ գինուոր ու գինուորներին հաւատարիմ, հրեշտականման հովուապետ-այր է եղել, Վահանանց կոիւնների ժամանակ թիկունք է կանգնել Մամիկոնեան զօրավարին, իսկ խաղաղ տարիներին նուիրուել Եկեղեցու ներքին կարգաւորմանը: Ցաւօք, ժամանակակից պատմիչի հազորդումները կենսագրական մանրամասնութիւններ չեն բովանդակում, ուստի շատ իրողութիւններ մեզ անյայտ են մնում: Եթէ Գիրք թղթոցում պահպանուած Ապացոյց յերկուց բնութեանց ասել Փրկիչն եւ կամ մի բնութիւնը իրօք պատկանում է Մանդակունու գրչին, ապա կարելի է եզրակացնել, թէ նա եղել է երկաբնակութիւնը մերժող առաջին գործիչն ու հեղինակը մեզանում: Ասողիկը, հարկաւ, գրաւոր աղբիւր պիտի ունենար, երբ գրում էր, թէ նա «զՀայոց բազում կարգս ուղղութեան կատարեաց, գքարոզս գիշերի եւ տուրնջեան, զկարգս մկրտութեան, զսարկաւազի, զքահանայի եւ զեպիսկոպոսի եւ զօրհնութեան եկեղեցոյ եւ գլխովիմբ զպատարագամատոյց, զոր Աթանասի ասեն լինել»: Ուրեմն, Մաշտոց ժողովածու ընդունուած նիւթերի նշանակալի մասի հեղինակը Մանդակունին է:

Վարդան Արեւելցին թուարկածի վրայ աւելացնում է նաեւ զձառս խրատուց գրելն ու որոշ թարգմանութիւններ (Կորնթացոց Բ թուղթ, հատուածներ Գիրք առաքելոց-ից եւ Գրիգոր Աստուածաբանի Պատարագը): Յովհաննէս Դրասխանակերտցին ճանաչում է Մանդակունու Աղօթական ժամանակագրութիւնն ճոխացնելու եւ պայծառացնելու իրողութիւնը եւ միաժամանակ հաստատում, թէ նա «յարդարէ եւս ճառս զգուշացուցիչս դիտաւորական կենցաղոյս»: Հայագէտների եզրակացմամբ վերջինս վերաբերում է ձեռագրերում պահպանուած Խրատ վարուց ժողովածուին, թէեւ Ասողիկի տեղեկութեամբ այդ երկի, ինչպէս նաեւ Հաւատարմատ եւ Նոյեմակ անունները կրող գործերի հեղինակը յայտնի վարդապետ, փիլիսոփայ (մօտ 572-650) Յովհան Մայրագոմեցին է: Ինչպէս երեւում է, միջնադարում տեղի է ունեցել նոյն անունը կրող Մանդակունու եւ Մայրագոմեցու երկերի շփոթ, առանձին դէպքերում նաեւ բնագրական ընդմիջարկութեան, որի հետեւանքով այսօր դժուար է վստահաբար այդ երկու հեղինակների գործերը տարանջատել: Բ. վրդ. Սարգիսեանը հանգամանալի քննութեամբ փաստել է ձառերի Մանդակունուն պատկանելը, մինչդեռ նոյնքան հմուտ հայագէտ-աստուածաբան Կ. Տէր-Մկրտչեանը մերժում է նախորդի դրոյթները եւ ապացուցում, որ մեր ձեռքը հասած քսանվեց ճառ բովանդակող ժողովածուն Մայրագոմեցուն է պատկանում: Հարցի վերջնական լուծման համար պահանջում են անհերքելի լրացուցիչ տուեալներ, որպիսիք տակաւին պակասում են:

Ձառերի այդ ժողովածուն վաղ միջնադարի Հայոց եկեղեցական կեանքին, բարոյական, բարոյագիտական պատկերացումներին նուիրուած բացառիկ գրական յուշարձան է, որը մեծապէս ազդել է հետագայ դարերի հայկական ճառագրութեան վրայ:

Լուսիկ Ստեփանեան

ՁԵՌԱԳՐԵՐԸ

- Ճառերը, որպէս ամբողջական ժողովածու, մեզ հասել են հետեւեալ ձեռագրերում՝
- ա) Վենետիկի երկաթագիր եւ նոտրդիր օրինակներ, որոնց հիման վրայ լոյս է ընծայուել «Տեառն Յովհաննու Մանդակունույ Հայոց հայրապետի ճառք» խորագրով գիրքը 1836 եւ 1860 թուականներին.
- բ) Երուսաղէմի ձեռ. թիւ 1999.
- գ) Երեւանի ՄՄ ձեռ. թիւք 2081, 2223, 2540, 3111, 2546, 3940, 7248.
- Ամբողջական չեն ՄՄ ձեռ. թիւք 942, 993, 994, 1521, 7443. Երուսաղէմի թիւք 1228, 3152:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

- Տեառն Յովհաննու Մանդակունույ Հայոց հայրապետի ցաոֆ, Վենետիկ-Ս. Ղազար, 1832, Բ հրատ., 1860
- Ն. Մովսէսյան (Պողոսեան Նորայր), Ճաոֆ ի սուրբ վկայսն Քրիստոսի, «Սիօն», 1963, էջ 48-49
- Տէր-Մկրտչեան Գալուստ, Մատեան Յովհաննու Մանդակունեցույ, «Արարատ», 1903, էջ 562-572, 662-672, 774-784:
- Գիրք թղթոց, Թիֆլիս, 1901, էջ 239-240:
- Յովհան Մանդակունի Հայրապետ, Ճառեր, աշխարհաբարի վերածեց Եփրեմ արքեպս. Թապազեան, Անթիլիաս, տպ. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան, 2001 (գրաբար բնագիր եւ աշխարհաբար զուգադիր թարգմանութիւն)
- Мандакуну Иоанн, О беззакониях дьявольских зрелищах. Перевод Л. Степаняна, "Кавказ и Византия", Ереван, вып. 6, 1988, стр. 268-273.
- Blatz J. und Weber S., Reden des armenischen Kirchenvaters Johannes Mandakuni, - Ausgewählte Schriften der armenischen Kirchenväter, ed. S. Weber, 2 vols. München, 1927, II, S. 31-269.
- Schmidt J., Heilige Reden des Johannes Mandakuni, Regensburg, 1871.
- Les homélie du catolicos Hovhan Mandakuni, Traduits par l'archevêque Yéprem Tabakian, Antelias, 2000.

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

- Ակիներեան Հ. Ներսէս, Տէր-Պողոսեան Հ. Պետրոս, Յովհաննէս Ա կաթողիկոս (Մանդակունի, 480-502). Մատենագրական հետազոտութիւն, «Հանդէս ամսօրեայ», 1971, էջ 137-162, 289-322, 385-398
- Բիւզանդացի Նորայր, Երեւ գիտելիք Յովհաննու Մանդակունույ, «Լուսնայ», թիւ 6, 1901, էջ 369-380
- Դուրեան Նդիշէ, Մանդակունույ ցառերուն մէկ նոր ձեռագիրը, «Սիօն», 1927, էջ 308-309, 343-346, 372-373. 1928, էջ 19-21, 84-86, 133-135, 179-180, 211-213, 346-3248, 312-313, 370-371. 1929, էջ 27-28, 65-67, 119-121
- Դուրեան Նդիշէ, Մտկուած տողեր ձեռագրերու մէջ, «Սիօն», 1928, էջ 371-373

- Թօրոսեան Յովհաննէս**, Համեմատութիւն մը Յովհանու Մանդակունույ «Վասն փոխոց եւ վաշխից» եւ Ս. Բարսղի «ընդդէմ վաշխողաց» ճառերուն, «Բաղճավէպ», 1927, ԹԻՒ 48, էջ 65-73
- Ծովական Ն. (Պողարեան Նորայր)**, Ողբ ի վերայ անապաշխարի մեղաւորաց, «Սիօն», 1963, էջ 86-87
- Ծովական Ն. (Պողարեան Նորայր)**, Վերլուծութիւն Կաթողիկէ եկեղեցւոց եւ որ ի նմա յարիւնեալ կարգաց, «Սիօն», 1967, էջ 70-75
- Յակոբեան Գրիգոր**, Յովհան Մանդակունուն վերագրուող շարականները, «Էջմիածին», 1971, ԹԻՒ 4, էջ 31-36
- Յովսէփեան Գարեգին**, Պատմութիւն Յովհաննու Մայրագումեցւոյ, «Արարատ», 1917, էջ 735-749
- Սարգիսեան Հ. Բարսեղ**, Քննադատութիւն Յովհանն Մանդակունույ եւ իւր երկասիրութեանց վրայ, Վենետիկ-Ս. Ղազար, 1895
- Տէր-Մկրտչեան Կարապետ**, Յովհան Մանդակունի եւ Յովհան Մայրագումեցի, «Շողակաթ», 1913, էջ 84-113
- Քենդերեան Հ.**, Յովհան Մայրագումեցի, *Երեւան*, 1973
- Քեօւէեան Յ.**, Յովհան Մայրագումեցու «Վերլուծութիւն Կաթողիկէ եկեղեցւոյ...» աշխատութիւնը. *տե՛ս Յակոբ Քեօւէեան*, Դրուագներ հայ միջնադարեան արուեստի աստուածաբանութեան, Ս. Էջմիածին, 1995:
- Feydit F.**, *La XXVIe homélie de Jean Mandakouni sur Les charmes des sorciers et les magiciens impies*, - "Melanges offerts a Jean Dauvillier", *Toulouse*, 1979, 293-306.
- Wojtowicz H.**, Jan Mandakuni ormianski Ojciec Kosciola,- "*Studia Sandomirskie*" 2, 1981, էջ 440-453.

ՃԱՌՔ

Ա.

ԹՈՒՂԹ՝ ՎԱՄՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՐՈՒՑ ՅԱՆՑԱՆԱՑ

1 Որք Սուրբ Հոգւոյն են ցանկացողք, եւ աստուածային սիրոյն են բաղձացեալք, գալստեան Որդւոյն Աստուծոյ սպասեն, եւ անմահ փառացն փափագեն. միշտ ի վերինն խորհին, եւ Հանապազ անդուրախութիւնսն փափագեն. զառաւրեայս արհամարհեն ուրանան, եւ աւր ըստ աւրէ ի վերելանեն՝ ոչ միայն Հաւատոցն ճշմարտութեամբ, այլ եւ վարուցն առաքինութեամբք. միշտ սկեն սրտին սրբութեամբ, եւ Հանապազ պատրաստ են ոգւոցն անարատութեան. վարին եւ կեան յաշխարհի եւ ոչ ըստ աշխարհիս Հաճոյից, այլ իբրեւ զաւտարս եւ զթափառականս եւ զմանկունս այլոց աշխարհի նեղին եւ մաշին ի բազում պիտոյից. յուսովն զաւրանան այնու եթէ՝ Ուր եսն եմ, անդ եւ պաշտանեայն իմ եղիցի⁶: 2 Այսպիսի են Հոգեւորացն պատիւք եւ աստուածասիրացն պարգեւք:

3 Այլ ես ի բազում նետից չարին վերաւորեցայ, եւ յաղթեալ պարտաւորեցայ. զպարտութիւն խոստովանիմ, եւ զամբարշտութիւնս իմ ծանուցանեմ. զանթիւ զմեղս իմ պատմեմ, եւ զահեղ անաւրէնութիւնս իմ պաղատիմ: 4 Զի ցաւք վիրաց իմոց բռնադատեն զիս պատմել, եւ վարանք աղէտից իմոց Հարկեցուցանեն զիս պաղատել, դեղ վիրիս իմոյ որոնել, եւ վտակս արտասուաց խնդրել Հանապազ. որով զմեղս իմ լացից, եւ զվէրս իմ բժշկեցից: 5 Զոր բազում բաղձանաւք ցանկամ Հանապազ, եւ ըղձալի տենչանաւք Հայցեմ յարածամ զմարգարէականն զայն ողբալ. զի ընդ նմա ձայնակցելով ողբայի, եւ ար-

տասուելով զաղերսալի զձայն գորովոյ բարբառէի միշտ՝ ասելով թէ Առնէր ոմ գգուիս իմ շտեմարանս ջուրց բազմաց, եւ գաչս իմ յորդ աղբիւր արտասուաց, եւ միշտ ի տուէ եւ ի գիշերի լայի անդադարէ դառնապէս զամբարշտութիւնս իմ արտասուել, եւ զչարիս իմ վարանել, զբազմութիւն անաւրէնութեանց իմոց լալ, եւ միշտ զմեղս իմ ողբալ, եւ զանբաւ զյանցանս իմ հեծել, եւ զանթիւ զպղծութիւնս իմ Հառաչեցից, եւ զահեղ զկործանումն իմ կոծել, եւ վասն աղէտիցն տանջանաց ողբալ դառնապէս: 6 Զի խիղճ յանցանաց իմոց հեղձուցանէ զիս յարածամ, Հայելով յանթիւ մեղաց իմոց բազմութիւն, եւ յահեղ ախտից իմոց անաւրէնութիւն. որ միշտ զմարմինս իմ մաշէ, եւ զոսկերս իմ խարշատէ, եւ զսիրտ իմ գելու, եւ զորովայն իմ գալարէ, եւ անձն իմ դողայ երկիւղիւ, եւ զամենայն անդամս իմ հալէ Հանապազ: 7 Զի առ ցաւս վիրաց իմոց վարանիմ, եւ միտք իմ ափշեալ յամառին, զի գիտեմ զբարից, եւ առնեմ զչարի. իմանամ զարդարութիւն, եւ գործեմ զանաւրէնութիւն. խաւսիմ զուղղութիւն, եւ խորհիմ զանիրաւութիւն. երեւիմ սրբութիւն, եւ մերձենամ յաղտեղութիւն. ճանաչեմ զճշմարտութիւն, եւ յարիմ ի մոլորութիւն. տեսանեմ զլոյսն, եւ խաւարին փափագեմ:

8 Եւ արդ ո՞վ զիս լացցէ, եւ կամ ո՞վ զիս ողբասցէ զմեռեալս մեղաւք եւ զկործանեալս անաւրէնութեամբ, զանկեալս ի խորս խաւարի եւ յանդունդս ամբարշտութեամբ. զի չարիք իմ չարչարեն զիս, եւ պղծութիւնք իմ սպանանեն: 9 Եւ արդ որպիսի՞ ինչ լացից, եւ կամ որպիսի՞ ողբացից զանթիւ մեղաց իմոց զբազմութիւն, որ

⁶ ԹՂԹ՝ ԺԲ 26

⁶ Հմմտ. Երեմ. Թ՝ 1:

⁷ Հմմտ. Հաբ. Լ՝ 19:

ի յանցանացս եմ հիւանդացեալ, եւ ծուլութեամբ իմով ցաւագնեալ: 10 Զի անմահութիւն ինձ խոստացաւ, եւ ես մնամ ի մահուս. ի վեր յերկիրնս հրաւիրեաց, եւ ես յանդուներս դժոխոց իջանեմ. զփափագելի զգրախտն պատրաստեաց, եւ ես զփուշս խոցոտիչս ընտրեցի. եւ կեանս եւ փառս մշտնջենաւորս, եւ զիս մեղաւք իմովք սպանի: 11 Եւ արդ այսր ամենայնի ո՞ր սուգ բաւական իցէ, կամ ո՞ր ողբ ողբալոյ. որպիսի՞ լալումն արտասուաց, կամ որպիսի՞ հառաչանք պաղատանաց. ո՞ր ինչ աշխատութիւնք, եւ կամ ո՞ր վաստակք առաքինութեան զվէրս իմ բժշկեսցեն, զի անթիւք են եւ անհամարք: 12 Եւ անձն իմ հեղգայ ծուլութեամբ, յահեղ մեղաց բազմութենէ լքեալ թուլանայ, եւ յանշէջ հրոյն գեհնին սարսեալ սարսափէ. զի յիշելով զմեծ աւր ասեղ դատաստանին եւ զսոսկալի բեմբին արհաւիրս՝ անձն իմ դողայ երկիւղիւ, եւ միտք իմ ասիւ հիանայ. սիրտ իմ ողբալ պահանջէ, եւ աչք իմ բաղձան արտասուաց. աս ասեղ ատենին փութացուցանէ զիս յապաշխարութիւն, եւ պատրանք չարին ծուլացուցանեն զիս հանապագ: 13 Եւ ասա նեղեալ եմ յերկոցունց եւ տագնապեալ եմ ամենայնիւ, զի միշտ ի մեղս գաւուրս իմ անցուցի, եւ յանաւրէնութեան գկեանս իմ ծախեցի, եւ ումեք զբարիս չարարի, եւ զարդարութիւն երբէք ոչ ստացայ. այլ զամենայն անդամս իմ ապականեալ կորուսի ի յանցանս բազմադիմիս: 14 Զբերան իմ բամբասանաւք պղծեցի, եւ զլեզու իմ դատարկ բանիւք աղտեղացուցի. զուսկն իմ ի լուր չարութեան, եւ զակն իմ ի տեսս աղտեղիս. զսիրտ իմ զագիր խորհրդովք, եւ զանձն իմ անպարկեշտ գնացիւք վարեցի հանապագ. եւ ամենեւին ոչ պահեցի զմարմին իմ առողջ եւ զսիրտ իմ ճշմարիտ. զի մեղաւք ի ցաւս, եւ յանցանաւք ի հիւանդութիւնս: 15 Կամիմ զզջանալ խոստովանել, եւ թշնամին յապաղեցուցանէ. կամիմ

մտանել ի վարս ապաշխարութեան, եւ թշնամին ծուլացուցանէ. կամիմ անկանել առաջի Աստուծոյ, եւ թշնամին հեռացուցանէ. կամիմ պաղատել եւ մաղթել եւ աղաչել, եւ թշնամին կարծրացուցանէ. կամիմ ողբալ եւ լալ արտասուաւք, եւ թշնամին ցամաքեցուցանէ. կամիմ ողորմել աղքատին, եւ թշնամին զաղքատութիւնս իմ յիշեցուցանէ. կամիմ պահաւք զիս մաշել, եւ թշնամին զտկարանալս մարմնով ինձ յիշեցուցանէ. կամիմ խոնարհել եւ եղբաւրն հնազանդել, եւ սիրտ իմ պնդի ամբարհաւաճութեամբ. զի որով մարթիմ զմեղս իմ քաւել, զչարութեան որոգայթ թշնամուոյն առաջի եղեալ գտանեմ:

16 Եւ արդ նեղեալ եմ ամենայնիւ, եւ անձն իմ հեծէ հանապագ. յիշելով զմեղաց իմոց զբազմութիւն դողամ երկիւղիւ, եւ ընդ զագրութիւն խորհրդոց իմոց վարանիմ. զանսրբութիւնս իմ հայելով ողբամ հանապագ, եւ զանաւրէնութիւնս զմտաւածելով արհաւիրք տարակուսանաց ի վերայ իմ անկանին, եւ ցաւք երկանց ինձ հարկանեն: 17 Զի միշտ գահ ասեղ ատենին տեսանեմ, եւ զարհաւիրս մեծի բեմբի եւ ասաւորի, եւ զահեղ հնչիւն փողոյն, եւ զահագին բարբառ հրեշտակապետին. զծովածաւալ հրոյն բորբոքումնն, եւ ընդ ամենայն երկիր ծաւալումն. զվերանալն արդարոցն, եւ զմնալն մեղաւորացն. զգումարելն ամենայն մեղաւորաց, եւ տալ համարս բանից եւ գործոց. զսոսկալի դէմս դատաւորին, եւ զաններելի աւր դատաստանին. զչար ամալթն մեղաւորաց, եւ զդառն՝ անմահ տանջանսն յաւիտենականս: 18 Եւ վասն այսր ամենայնի հեծեմ եւ լամ դառնապէս՝ անդադար զմեղս իմ ողբալով, զի յոյժ ասեղ տեսանեմ զարհաւիրս գեհնին, եւ զսոսկալի աղէտիցն զտեսչութիւնն. ուր ոչ ինչք եւ ոչ աղաչանք ինչ աւգնեն. ոչ լալումն եւ ոչ ար-

1 Մի օրինակ՝ դառնամահ

տասուք են ակոտ. ոչ հեծութիւնք եւ ոչ հառաչանք են պիտոյ. ոչ արդարքն մաղթեն, եւ սուրբքն բարեխաւսեն ընդ զնացելոցն մեղաւք: 19 Անծանաւթ ես ի ծանաւթից, եւ հեռաւոր ի մերձաւորաց. ատելի ես սիրելեաց, եւ թշնամի բարեկամաց. ամայի ես ամենեւին, եւ ակտար ես յամենեցունց: 20 Ոչ գոք կարես աղաչել, եւ ոչ ոք զքեզ ճանաչէ. ողբաս եւ լաս ողորմով, եւ ոչ ոք ի քեզ խոնարհի. պասքեալ ծարաւով տապակիս, եւ ոչ գթայ ոք ի քեզ. այրիս հանապազ, եւ հնարս խորովմանն ոչ գտանես ամենեւին. միգապատեալ կաս ի հուր հնոցացն, եւ աղջամղջիւ յաննչոյլ գեհնին, ի գուբս խաւարայինս եւ ի տարտարոսս ներքինս ի ժահահոտս եւ յորդնեւացս. հուր բորբոքեալ ի ներքոյ, եւ հրահոտանք ասեղ ի վերուստ՝ որ յորդեալ իջանեն յորդահոս գետոցն հրեղինաց, ուր խաւարն է շաւշափելի: 21 Եւ ամենեւին գոք ոչ կարես տեսանել, զի սեւաթոյր միգովն մթապատեալ եւ արկեալ ի մէջ կայծականց՝ լաս եւ ողբաս անդադար, եւ գքո միայն վարանսն կոծիս, զի յասեղ աղէտիցն ցաւոց զքեզ միայն համարիս ի տանջանս չարչարանացն: 22 Հեծես հանապազ եւ լաս դառնապէս, անհանգիստ եւ անմխիթար. վիշտք եւ նեղութիւնք եւ մշտնջենաւոր տառապանք, անդադար տանջանք եւ աններելի տագնապումն, անպատում ցաւք եւ աննման կսկիծք, ամենայնիւ վարանք եւ ամենեւին տարակուսեալք: 23 Զի անդ ճշումն եւ վայումն միայն է բարբառ. ողորքանք եւ խանդաղատանք անդ՝ զհաչելն եւ զհառաչելն միայն լսես, զհեծելն եւ զտագնապելն. լալ եւ ողբալ անդադար, եւ ողորմութիւն ոչ գտանել. այլ միշտ ի վիշտս խաչիս, եւ հանապազ ի կարաւտութիւնս մաշիս, հանդերձ արտասուաւք եւ պաղատանաւք զոր ոչ ոք լսէ, եւ ոչ զպաղատանսն ընդունին, քանզի անժամ է ժամանակն: 24 Այլ աստ է լալ եւ աստ է ողբալ. աստ է հաչել եւ աս-

տէն հառաչել. աստ է աղաչել եւ մաղթել եւ խնդրել թողութիւն. զի աստ է շահ արտասուացն եւ ակոտ աղաւթից, սերմանք ողորմութեան եւ պտուղ պաշխարութեան, ժամանակ հառաչելոյ եւ ողորմութիւն խնդրելոյ:

25 Եւ արդ աստէն փոխանակեսցուք զսուղ նեղութիւն մարմնոյս ընդ անսպառ տանջանացն ցաւոց. զի ընդ սակաւ պահոց աշխարհիս աշխատութեան պարեսցուք ի բորբոքեալ բոցոյն եւ յահեղ կայծականց գեհնոյն. ընդ փոքր ինչ տքնութեան աղաւթիցն պարեսցուք ի յորդահոս գետոցն հրեղինաց. ընդ սուղ ինչ տրտմութեան պարեսցուք յահեղ հնոցացն եւ ի չարածանի որդանցն խածանողաց. ընդ հաչելոյն եւ ընդ հառաչելոյն աստ՝ անդ պարեսցուք ի դառն տանջանացն եւ յաննչոյլ խաւարէն. ընդ սուղ մի լալոյ եւ արտասուելոյ աստ՝ անդ պարեսցուք ի միշտ լալոյն եւ ի հանապազ ողբալոյն. եւ փոխանակ միոյ պաշխարելոյ աստ՝ անդ պարեսցուք ի միգապատ խաւարէն, ի դառն մահուանէն եւ յաւիտենական ամաւթոյն:

26 Եւ արդ զայս ամենայն զմտաւ ածելով, ով անձն իմ բազմամեղ, մի՛ հեղգար ի պահոց, եւ մի՛ ծուլանար յաղաւթից. մի՛ դադարեր ի զղջանալոյ, եւ մի՛ յապաղեր ի խոստովանութենէ, եւ մի՛ վհատիր յապաշխարութենէ, եւ մի՛ վաստակիր յողորմութենէ. մի՛ դադարիր ի լալոյ, եւ մի՛ հանգչիր յողբալոյ. մի՛ մնար վախճանին, եւ մի՛ յուսար ի վաստակ ծերութեան, եւ մի՛ համարիր զքեզ ամս բազումս յաշխարհիս, եւ մի՛ կարծեր եթէ յապա ինչ պաշխարեմ. գող է թշնամին եւ խաբող, խաբէ զքեզ եւ կորուսանէ յապաղեցուցանելով այնպէս:

27 Այժմ գործեցից ասես, ապա պաշխարեցից. ի մանկութեանս հանգեայց ասես, եւ ի ծերութեանս պաշխարեցից. կեցից այսաւր վայելեցից ասես, եւ ի վաղիւն պահեցից. այժմ փափկացայց ասես, եւ ապա պարկեշտացայց. այժմ ժողովեցից ա-

սես, ապա սփռեցից աղքատաց...¹:
28 Այսպիսիք են պատրանք թշնամոյն, որովք խաբէ եւ կորուսանէ զմեզ՝ ամ յամ առնելով, եւ ժամ ի ժամ սահմանելով գործել զբարին:

29 Եւ արդ մի՛ խաբեսցուք յայսպիսի պատրանաց. անյայտ է աւր վախճանին, աներեւոյթք են ելք յաշխարհէս. իբրեւ երկունք ի վերայ անկանին, եւ ոչ ժամանես զղջանալ եւ ապաշխարել. իբրեւ գող ի գիշերի հասանէ, եւ ոչ տայ կոծել եւ ապաշխարել. իբրեւ վարմ հաւորսաց վաղվաղակի ըմբռնէ, եւ տայ լալ եւ հեծել եւ ողորմութիւնս թողուլ. իբրեւ զառիւծ յարձակի, գոչէ եւ յափշտակէ, եւ ամենեւին ոչ ժամանես: 30 Եւ արդ անձն իմ զի՞նչ արասցես, եւ կամ զի՞նչ գործեսցես, որ խորհիսդ զբարին, եւ ոչ առնես. կամիս ողորմել, եւ յապաղես. ասես զղջանալ, եւ ոչ որպէս Դաւիթ արտասուաւ զմահիծս թանաս. այլ եւ Զմոխիր, ասէ, որպէս հաց կերայ, եւ զըմպելիմ իմ արտասուաւ խառնեցի՞. եւ զամենայն գիշերս հեծեծէր եւ լայր դառնապէս անդադար: 31 Յաւժար ես ի պահել, եւ ոչ որպէս զնինուէացիսն ի խորգ եւ ի մոխիր իջանես. այլ եւ Դարձան եւս, ասէ, յիւրաբանցիւր ցանապարհաց եւ յանարեմ ցնացից, զոր եւ առնէիմ: 32 Ախորժես արտասուել եւ լալ, եւ ոչ որպէս պոռնիկն խանդաղատագին ողբաս. կամիս ողորմել նեղելոց, եւ ոչ որպէս կինն այրի՝ որ զամենայնն ծախեաց:

33 Արդ այսպիսի է ապաշխարութեան ջերմութիւն՝ որ ոչ ի յինչս եւ ոչ ի մարմնոյ աշխատութիւն խնայէ. այլ նեղէ եւ մաշէ եւ տառապեցուցանէ, եւ խնդրէ միայն զմեղացն թողութիւն, եւ զախտից ոգւոցն զբժշկութիւն. որով եւ մեք զմեղս

մեր քաւեսցուք, եւ զվէրս ոգւոց մերոց բժշկեսցուք: 34 Զի է եւ պահաւք եւ ծոմաջան տքնութեամբ զմեղս քաւել. է եւ աղաւթիւք եւ խնդրուածովք եւ գորովագին պաղատանաւք զմեղս քաւել. է խորգով եւ մոխրով եւ գետնախշտի անկողնաւք զմեղս քաւել. է եւ լալով եւ ողբալով եւ գթով տնանկաց զմեղս քաւել. է եւ հաչելով եւ հառաչելով եւ անդադար հեծեծանաւք զմեղս քաւել. է եւ հեղութեամբ եւ խոնարհութեամբ եւ հնազանդութեամբ զմեղս քաւել. է եւ աղքատութեամբ եւ անընչութեամբ եւ մերկութեամբ զմեղս քաւել. է եւ բարի բարիւք² եւ ամենեցունց բարերարութեամբ զմեղս քաւել. է եւ եղբայրսիրութեամբ եւ երկիւղին Աստուծոյ զմեղս քաւել. է եւ ուղիղ խրատու եւ վարդապետութեամբ զմեղս քաւել, ըստ այնմ եթէ՛ Որ դարձուցանէ ի չար ցանապարհէն, ապրեցուցանէ զոգի իւր ի մահուանէ, եւ ծածկեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: 35 Այլ³ եւ ճշմարիտ դարձն միայն եւ ուղիղ խոստովանութիւնն բաւական են ի փրկութիւն եւ յարդարութիւն, ըստ այնմ եթէ՛ Ասա դու նախ զանարեւութիւնս քո, զի արդարացիս՞:

36 Եւ արդ դու զի՞նչ ունիս ասել, ով անձն իմ բազմամեղ, եթէ այսքան դեղաւք ոչ բժշկիս. այլ փութա մի՛ յապաղեր, զարթիր ի դառնանիրճ ի քնոյդ, դարձիր ի կորստական ի ճանապարհէդ. փարատեա զխաւարն անգիտութեան. սթափեցիր անզգայ մոլորութենէդ, եւ եկ ի քեզ. ընկեա ի քէն զմեղացդ սաստկութիւն. թեթեւացո զձանրութիւն բեռանցդ անաւրէնութեան. քաւեա զանթիւ յանցանացդ բազ-

1 Բառ մի եղծեալ է յօրինակին. որ եւ յայլս պակաս է:
՝ Սաղմ. ՃԲ 10
Է ԶՎՆ. Գ 8

2 Այսպէս յօրինակին
՞ ԶՎ. Ե 20
3 Աստուծոյ թերատ թուի բանն յօրինակին, որ ունէր այսպէս. եւ զճշմարիտ դարձն միայն եւ ուղիղ խոստովանութիւն. ըստ այնմ. յարմարեցաւ ըստ այլ օրինակաց:
Դ Ե. ԽԳ 26

մուծվին. բժշկեա զչարաչար վիրացո զխոցոտումն, եւ լուա զժահահոտութիւն տղմոյդ ամբարշտութեան. զի սրբեալ եւ մաքրեալ ոգւով, լուսազարդեալ եւ մեծապայծառ մարմնով՝ համարձակադէմ եւ զուարթերես անցանիցես ընդ բազմութիւն տիեզերական ահեղ եւ անթիւ բանակացն, լինել յանդիման ահաւորի եւ մեծի բեմին Աստուծոյ, եւ լսել ի նմանէ զքաղցրալուր բարբառն երանութեան եւ աշխարհատես հրապարակին եթէ՝ Եկայք, արհմեալք Հարիմոյ, եւ մտէք ժառանգեցէք գերկնից բարութեանցն զվայելչութիւն՝ ընդ Հաւր եւ ընդ Որդւոյ եւ ընդ Հոգւոյն Սրբոյ. որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ

ԹՈՒԻՊՔ ՎԱՄՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ

1 Արմատք դեղոց բժշկաց զցաւս մարմնոյն առողջացուցանեն, եւ հոսումն արտասուաց ապաշխարութեան զմեղացն զվէրսն ոգոցն բժշկեն. եւ մանաւանդ որ հանդերձ ողորմութեամբ եւ գթով տնանկացն ապաշխարիցեն: 2 Քանզի բազում արմատք են ախտիցն որ դադարեցուցանեն, որք խառն են ի դեղս բժշկաց. բայց է որ առաւել եւս ազդոյ է առ ի ցաւոցն փարատումն: 3 Նոյնպէս եւ ի դեղս սորա բազում ճգնութիւնք ապաշխարութեան են ի մաքրումն մեղաց. բայց ողորմութիւնն է կարեւոր եւ ազդոյ քան զամենայն առաքինութիւնս առ ի զմեղս քաւելոյ եւ զվէրսն բժշկելոյ հանդերձ ողբովք եւ հառաչանաւք եւ գթագին արտասուաւք. յորմէ մի՛ յապաղեսցուք եւ վազուենէ ի վաղիւ արասցուք զդարձն մեղացն ապաշխարութեան, եւ մի՛ աւուր վախճանին մնասցուք՝ առնել զընչիցն ողորմութիւն: 4 Զի գող է աւրն այն, յափշտակող է աւր վախճանին. աներեւոյթք են ելք յաշխարհէս,

յանկարծահաս է եւ ստիպող, եւ ոչ թողացուցանէ աղաչել եւ մաղթել, լալ եւ ողբալ, ողորմել եւ ապաշխարել: 5 Ըմբռնէ իբրեւ զորոգայթ, յափշտակէ իբրեւ զառիծ. եւ իբրեւ զգերի գերիվարաց վարեալ անողորմ, հառաչես արտասուել եւ հեծես ողբալով, եւ աւգուտ ինչ ոչ գտանես: 6 Զի ժամէ ի ժամ առնելով՝ զժամանակ ապաշխարութեանն կորուսեր. որով կարող էիր զբեռինս մեղաց թեթեւացուցանել, եւ զտիրմ անաւրէնութեանցն մաքրել. լինել արդարոցն երամակից, որդի Հաւրն երկնաւորի, եւ ժառանգորդ անանց բարութեանցն:

7 Եւ արդ կամ փափագանաւք ըղձափափկութեանցն եւ կամ սպառնալեաց ահեղ տանջանացն փութասցուք յապաշխարութիւն, եւ մի՛ բեռն ի վերայ բեռին կայեսցուք, եւ ցաւ ի ցաւս յաւելուսցուք: 8 Եւ մի՛ խաբեսցէ սատանայ՝ թէ բազմաժամանակեայ են կեանքս, եւ մի՛ պատրեսցէ զմեզ մանկութեամբս՝ եթէ ի ծերութեանն ապաշխարեմք: 9 Մի՛ մնասցուք աններելի վախճանին եւ անողորմ պահանջողացն. մի՛ անվաստակ ծուլասցուք, եւ անվարձ գնասցուք: 10 Այլ զյանցանս քաւեսցուք եւ զմեղան ապաշխարեսցուք, եւ նախանձաւոր լերուք քաջացն քաջութեան եւ առաքինութեան առաքինեացն. որոց սիրտքն սրբեալք եւ միտքն լուսաւորեալք, անմեղ ի մեղաց եւ անարատք յանաւրէնութեանց. որ միշտ զվերինն խորհին, եւ ի վերինսն հոգան հանապաղ. որք զմարմինս ունին հողեղէնս եւ հրեշտակակրաւնս. որք ոչ են կարաւտ գրոց վարդապետութեան եւ տարացոյց աւրինակաց. զի առաւել քան զգիրն երեւեսցուցին զմտացն ուղղութիւն եւ զվարուցն առաքինութիւնս¹: 11 Հեռի եմք յուղիղ գնա-

¹ Հմմտ. Մատթ. ԻԵ՝ 34:

1 Ի ճօտրագիր օրինակին գտանի առաջիկայս յաւելուած համանման այնմ որ ընթերցեալ լինի ի Սարգսի մեկն. Կաթողիկեայց. եւ սկսանի. Եւ արդ համեմատեսցուիք ընդ միմեանս զայժմու

ցից, եւ աւտար ի վարուց առաքինութեան. շեղեալք յորոգայթից թշնամոյն եւ շողախեալ տղմով յանցանաց. կարաւտք եմք խրատուց եւ վարդապետութեան եւ տարացոյց ինչ աւրինակաց. եւ թերեւս ահից սաստիցն յահեղ հրոյն երկիցուք, եւ տարացոյց աւրինակացն աղէտիցն իմասցուք: 12 Մարմնովս զոգոցն ծանիցուք, եւ երեւելեալս զաներեւոյթն գիտասցուք. ահիւ

գործս մեր եւ զնախնի երանելեացն. եւ տեսանեմք զվատթարութիւնս մեր, եւ զառաջին սրբոցն զհաջութիւնսն: Նոքա զանձինս մատնեցին վասն սիրոյն Քրիստոսի. նոքա զինչս եւ զհայրենիս արհամարհեցին: Նոքա զծնողս եւ զկին եւ զորդիս թողին վասն աստուածաշտուրեան, միայն զի յԱստուծոյ մի՛ զրկեսցին: Իսկ մեք որք թուիմք բէ եմք ինչ, ոչ այսպէս. այլ զամենայն հնարս վասն հանգստեան մարմնոյ հնարիմք, եւ զրնչիմք գամք, եւ զսիրելիս մեծարու համարիմք քան զպատուիրանս Աստուծոյ: Եւ զի՞նչ ասեմք զսիրելիս. ուր գործ այգուդ եւ զպարտեղ բանջարոյ եւ ծառս դրախտի եւ զկարաս զհնուդ եւ զանօթս չնչինս յարգոյ եւ պատուական համարիմք քան զսէրն Աստուծոյ: Նոքա վասն Քրիստոսի հալածէին եւ քարշէին եւ նախատէին. ի բանտ եւ ի կապանս մատնէին: Իսկ մեք վասն Քրիստոսի ոչ նախատանաց անգամ տանիմք, եւ ոչ թշնամանաց բանից համբերեմք, եւ ոչ զգայրացումն եղբորն քաղցրութեամբ շիջուցանեմք. այլ եւս առաւել գագանանամք ընդդէմ նորա: Դարձեալ եւ մեք վասն Քրիստոսի մի ինչ ի մարմնական ցանկութեանց ոչ կապեմք ի մեզ ժուժկալութեանն կապանօք, եւ ոչ բանտարգել լինիմք ի տունս մեր զոր մի ողջոյն վասն Քրիստոսի, եւ ոչ արտասուօք զբոց մեղացն շիջուցանեմք, եւ ոչ ժուժկալութեամբն իբրեւ երկաթի եղնգամք քերեմք ի մէնջ զքարախն անօրէնութեան: Նոքա զթշնամիսն սիրէին, մեք եւ զքարեկամսն ատեմք. նոքա զհալածիչսն օրհնէին, եւ մեք զքարեկարսն մեր բամբասեմք. նոքա զինչսն գոր ի հայրենեացն անտի ունէին՝ ցրուէին, իսկ մեք գոր ոչն ունիմք՝ ստանալ ջանամք: Նոքա յերկրաւորացս յերկինս փոխեցան հրեշտակական կրօնաւորութեամբ քաղաքաւարեալք. իսկ մեք յերկնաւոր քաղաքականութեանէ յերկիր կործանեցամք, եւ սանդարամետական եղամք: Նոքա զԱստուծոյ յիմեանս բնակեցուցին՝ զպատուիրանս Քրիստոսի կատարելով, իսկ մեք անցանելով ընդ պատուիրանս նորա՝ տեղի եղամք բնասարկուին սատանայի: Քանզի ամենեւին սանձակոտորք եղամք ի դաշտի, եւ զբաղցր լուծն ի բաց ընկեցամք ի պարանոցաց մերոց, եւ զփոքրօք բեռն սասանեցուցամք ի թիկանց մերոց, եւ ամեհաբար յերկրի շրջիմք: Ո՛վ մեծի աղէտիս, եւ վշտալի տարակուսիս: Վասն զի:

ահեղ տանջանացն զղջասցուք, եւ փափագանաւք անանց՝ բարութեանցն: 13 Ապաշխարութիւնս պարտ է առնուլ զաւրինակս վիրաց ոգոցն ցաւոցն զցաւ ախտիցն մարմնոյ, թէ ո՛րպէս միշտ ողբայ անձն ցաւագին զվարանս ցաւոցն մարմնոյ, եւ հանապազ լայ դառնապէս զառժամանակեայ ախտիցն զայրացումն, եւ ի տարակուսանաց ահեղ աղէտիցն հառաչէ եւ հեծէ անդադար, եւ ձայնք պաղատանաց եւ վայից եւ զանողորման խանդաղատեն: 14 Զի ի սաստկութենէ աշխատիցն՝ ցաւոց ոչ ի սէր սիրելեացն բերկրի, եւ ոչ ի թշնամանս ատելեացն զայրանայ. ոչ զփափկութիւն կենացն յիշէ, եւ ոչ զվայելչութիւն զեղոյն անձն զմտաւ. եւ զամենայն իսկ զպատիւս եւ զպայծառութիւնս աշխարհիս անփոյթ արարեալ ուրանայ ի տարակուսանաց ցաւոյն: 15 Այլ կայ միշտ սգով եւ արտասուլաւք եւ ողբագին խանդաղատանաւք. զվիշտս վտանգին միայն պաղատի, ընդ որ բազումք ի մերձաւորաց արտասուեն ողորմելով, եւ փութան լինել ի խնդիր բժշկաց եւ զեղոց առ զառժամանակեայ զցաւսն փարատելով, եւ վարձս եւս բժշկացն խոստանան եւ զինս զեղոց վասն տաղնապի ցաւոց փարատելոյ:

16 Եւ այս ամենայն վասն ապականացու մարմնոյս լինին նեղութիւնս. որ թէպէտ եւ բժշկի, սակայն մեռանել ունի: 17 Իսկ զի՞նչ արասցուք զմշտնջենաւոր ցաւս ահեղ հրոյ գեհենին՝ որ պատրաստեալ պահի բազմավէր ոգոց մերոց, որ միշտ ի մեղս է ախտացեալ, եւ ի մահիճս յանցանաց անկեալ զնի անբժշկապէս. եւ հանապազ խոցոտեն, եւ միշտ վիրաւորեն մեղացն անաւրէնութիւնք, եւ առաւել չարաչար չարչարեն զքեզ վարանք աղէտիցն ցաւոց: 18 Եւ ոչ հառաչեմք եւ հեծեմք եւ

1 Այլ օրինակ այսպէս ունի՝ զանանց բարութիւնսն ժառանգեցուցուց ասպաշխարութեամբ: Եւ արդ պարտ է մեզ առնուլ օրինակ:

2 Յայլում օրինակի՝ ախտիցն

հանապազ պաղատիմք առ Աստուած. ոչ ողբամք զցաւս մեղաց, եւ ոչ զվէրս յանցանաց մերոց լուանամք. ոչ անդադար լալով արտասուեմք զանաւրէնութիւնս մեր, եւ զմշտնջենաւոր տանջանացն արհաւիրսն. այլ վէրս ի վերայ յաւելումք հանապազ, եւ սպեղանեաւք ապաշխարութեան ոչ դարմանեմք. ոչ բժիշկս խնդրեմք, եւ ոչ դեղս որոնեմք. ոչ ինչս ծախեմք, եւ ոչ վարձս խոստանամք ընդ կարեւոր վիրացս բժշկութեան, եւ ընդ անհնարին խտրեցս անաւրէնութեան. որ ոչ միայն աղեաւք եւ որովայնիւք եմք ի ցաւս, այլ ամենայն մարմնովս եմք ի վէրս մեղաց: 19 Քանզի աչք մեր յածողք յարատ հայեցուածովք են ի վէրս. լսելիք մեր առ ի զանդէպսն խորթելոյ են ի ցաւս. լեզուք մեր բամբասանաւք եւ երգմամբք են ի ցաւս. սիրտք մեր չար ցանկութեամք եւ պիղծ խորհրդովք են ի ցաւս. ձեռք մեր յափշտակութեամք եւ ի զրկանաց են ի ցաւս. ոտք մեր ի թատերացն խաղուց եւ յանպարկեշտ գնացից են ի ցաւս. եւ ամենայն մարմինք մեր ջրգողեալք մեղաւք, եւ այտուցեալ անաւրէնութեամք: 20 Եւ այսպէս ամենայն անդամաւք եմք ի ցաւս եւ ի վիշտս մեղաց. եւ առ բժիշկս ոգոցն ոչ մերձենամք, եւ դեղոյ ապաշխարութեան չեմք ի խնդիր. ախտիւ մեղացն չարչարիմք, եւ արտասուաւք ապաշխարութեան ոչ բժշկիմք: 21 Ոչ ողբովք սրբեմք զդառն թարախն մեղաց, եւ ոչ արտասուաւք լուանամք զչար նեխութեանցն փտութիւն. զոր եթէ աստ ոք ոչ բժշկէ աղաւթիւք, պահաւք եւ ողորմութեամք, անդ ահեղ հուրն առաջի կայ, եւ բորբոքումն անշէջ բոցոյ գեհենին. պատրաստ են եւ սպասեն հրահոսանք¹ գետոցն հրեղինաց եւ տարտարոսքն աղջամղջինք լի խաւարաւ. դառն դահիճք եւ անողորմ չարչարանք. բազում վարանք աղէտից, եւ

ահագին արհաւիրք աններելի տանջանաց, որ մնան եւ պահին յաւր մեծի ահեղ դատաստանին:

22 Եւ արդ այս ամենայն առաջի կայ, եւ մեք գրգիմք եւ փափկանամք եւ մեղանչեմք աներկիւղ, եւ ամենեւին յերկրաւորս յորդեալք² զամենայն ինչ անհոգաբար կատարեմք. ուտեմք եւ ըմպեմք, եւ ի քուն լինիմք անհոգաբար, եւ բազում աւելաստացուածութեամք մթերս ժողովեմք իբրեւ զանմահս եւ զմշտնջենաւորս. եւ զաւրն երբէք չածեմք զմտաւ³, ոչ զարհաւիրս դատաստանին, եւ զդառն ամաւթն յաւիտենական: 23 Եւ ոչ յիշեմք իսկ ամենեւին եթէ զինչ ունիցիմք կրել յետ մահու, եւ ոչ զամենահնար պատերազմն սատանայի ածեմք զմտաւ բազում զգուշութեամք եւ երկիւղիւ հանապազ, որ միշտ ի գաղտնիս մարտնչի անդադար, եւ աներեւոյթ վիրաւորէ յարածամ. եւ չզգամք եւ չզգուշանամք ի չար նետից նորա, եւ խստավէր հարուածոցն. այլ յամենայն ի ցանկութիւնս վայելեմք անհոգաբար, եւ հանգչիմք անակնածելի: 24 Եւ այնպէս ծուլութեամք եւ անհոգութեամք վարիմք, որպէս թէ չիցեն իսկ տանջանք, եւ ոչ գեհեն, եւ ոչ դատաւոր ահաւոր, եւ ոչ դատաստանք անողորմ. ոչ քննութիւնք գործոց, եւ ոչ խնդիրք խորհրդոց. ոչ վարուց համարք, եւ ոչ դատարկ բանից պահանջումն:

25 Եւ այս ամենայն ծուլութիւնք ի չար հնարից սատանայի են որ յամենայն վարս մեր ընթանայ, եւ դնէ անդ զորոգայթն մահու. քանզի ոչ եթէ չարեաւքն միայն չարչարէ սատանայ, այլ զուղիղ վարսն ի չարութիւն դարձուցանէ. եւ բարի արուեստիցն զոր ի մարդ տեսանէ, դնէ նմին որոգայթ մահու: 26 Զոր սակաւն

1 Յօրինակի՝ հրահոսակք. եղաք ըստ այլ օրինակի

2 Յայլում օրինակի՝ յորդորեալ
3 Այլ օրինակ ունի յաւելուած՝ եւ զչարաչար ելս յաշխարհէս

համարիս, եւ ոչ փութաս ապաշխարել, նովին կորուսանէ. քանզի կորուսանէ զպահողն կեղծաւորութեամբ եւ ի ցոյցս ճգնելով. զաղաթականն արհամարհանաւք կալ առաջի Աստուծոյ, եւ զմիտսն յածեցուցանելով արտաքոյ. զողորմածն ի տեսս հիւանդաց ոչ գնալ: 27 Կորուսանէ եւ զվարդապետսն կեղծաւորութեամբ ուսուցանելովն, որ ոչ բազում երկիւղիւ զկամսն Աստուծոյ ուսուցանիցէ: 28 Կորուսանէ եւ զսաղմոսերգողն սատանայ, եթէ ոչ զգուշանայցէ չար ախտիւ սնափառութեամբ, այլ ի ցոյց եւ ի գով լսելեացն ասիցեն, եւ ոչ զպատգամսն Աստուծոյ պատմեսցեն, եւ զաւրհնութիւնս նորա երգեսցեն, որք ոչ իբրեւ զփառաւորիչս պատուեն: 29 Կորուսանէ եւ զլսողսն սատանայ վասն ծուլութեամբ եւ արհամարհանաւք լսելոյ պատգամացն Աստուծոյ եւ բանին վարդապետութեան: 30 Կորուսանէ եւ զվաստակա վաստակաւորաց սատանայ տրտնջելովն, եւ մեծ ի վերայ հեղագաղունիցն երեւելով, եւ ի հաշիւ եւ ի համար զգործ սպասաւորութեան իւրոյ բերելով, եւ յայտնելով ամենեցուն զջան վաստակոյն իւրոյ. որ ոչ իբրեւ զվաստակաւորսն հանգիստ գտանէ, այլ իբրեւ զտրտնջողսն եւ զդատապարտեալսն յանդիմանի: 31 Կորուսանէ եւ զընչաւորս սատանայ որք ի ժողովելն միայն են ժրացեալք, եւ ոչ ի բաշխելն տնանկաց. որ եւ ոչ ընչիւքն ապրել մարթացեն, այլ իբրեւ զանողորմս եւ զազասս դատապարտեսցին: 32 Կորուսանէ եւ զաղքատս սատանայ հեծեծանաւք եւ տրտնջելովն, եւ ոչ գոհանալով զԱստուծոյ որ կամի ի մշտնջենաւորսն մեծացուցանել զնոսա: 33 Կորուսանէ եւ զարուեստաւորսն սատանայ, եթէ վարձ աւելի առնուցուն քան զգործն, եւ կամ նախանձու եւ չարակնութեամբ զտաղանդ արուեստին արգելուցուն յայնցանէ՝ որ ուսանելն խնդրեն, որ իբրեւ զտաղանդապարտս պարտաւորեսցին: 34 Կորուսանէ եւ զիշ-

խանս սատանայ՝ որ ծանր իշխանութեանն լինիցի, եւ զազանացեալ սրտիւ զուամիկսն ահաբեկիցէ, եւ կամ վասն շքեղ երեսացինչ եւ կաշառուց՝ զիրաւունսն արդարոցն գողանայցէ: 35 Կորուսանէ եւ զայնոսիկ որ ընդ իշխանութեամբն են, եթէ ոչ իբրեւ սպասաւորի Աստուծոյ հնազանդեն եւ երկիւղիւ զպատիւն հատուցանիցեն: 36 Կորուսանէ եւ զհարկապահանջսն հարկահանաց, եթէ աւելի քան զհրամանս արքունի պահանջիցեն եւ զնեղեալսն նեղիցեն...¹ եւ զբոց գեհենին վառիցեն:

37 Եւ արդ այսպէս ամենեցուն կազմէ սատանայ որոգայթս մահու, եւ յուղիղ կարգաց եւ ի վարուցն Աստուծոյ հանէ. պտուղ չար եւ վարձ անաւրէն՝ որով կարծենն զարքայութիւնն ընդունել, նովին զտանջանսն ունին ժառանգել: 38 Եւ յայնչափ յափշտակութիւն յիմարեցոյց սատանայ, մինչեւ յաղաթելն եւ ի պահելն եւ յողորմութիւնս առնելն տայ մեղանչել: 39 Եւ ոչ ջանամք թափել ի մէնջ զթմբիր սատանայի, եւ պաղատանաւք ապաշխարութեամբ զՏէր հաշտեցուցանեմք. զի կարող է ապաշխարութիւնն զսեւացեալս մեղաւք սպիտակեցուցանել, եւ զգեռաթաթախսն մաքրել, զխաւարեալսն մեղաւք լուսաւորել, եւ զմթերս անաւրէնութեանցն փարատել: 40 Եւ զայս գիտելով սատանայի մաւտի առ այն՝ որ ապաշխարելն կամիցի, եւ ծանրացուցանէ զմիտս նորա չյաւժարել ի սկիզբն ապաշխարութեանն: 41 Քանզի գիտէ՝ եթէ սկիզբն ուղիցի, ապա եւ վաստակ ապաշխարութեան քաղցրանայ. եւ վասն այնորիկ ամենայն հնարիւք յսկիզբն ապաշխարութեանն զգուշանայ ծուլացուցանելովն, եւ աւր ի յաւր առնելով:

42 Եւ մեր զայս գիտելով փութով փութացուք սկիզբն առնելով ապաշխար-

1 Յօրինակիմ տող մի անընթեռնի է. որ եւ յայլս չիք

րութեան. զի միայն յսկսանելն թուի եթէ ծանր իցէ, եւ անդէն գործն հեշտանայ, եւ երթայ քաղցր եւ ցանկալի: 43 Որպէս եւ ալփափետացն զառաջինն եւ դարոյն զանուանս անգամ գրոյն չհամարձակի երկրորդել որ ուսանելն կամիցի. այլ խեցխեղեփաւք կիսանուն եւ բեկբեկելով, եւ ապա գիր զգրոյ կախելով անաշխատ բերելով զհեզենայն: 44 Նոյնպէս եւ ապաշխարութիւնն եթէ յսկզբանն միայն համբերիցէ, խոստովանութեամբն շնորհս ընդունին, եւ շնորհաւքն միտքն լուսաւորին. զերկիւղ տանջանացն իմանան, եւ երկիւղին արտասուս եւ սուգ ստանայ. սուգն պահս ուսուցանէ, եւ պահքն աղաւթս բերեն. աղաւթքն յողորմութիւնս յաւժարեցուցանեն, եւ սակաւ սակաւ յաստիճանէ յաստիճան ելանէ, եւ դիւրաւ յերկինս վերանաս: 45 Այլ եւ կարող ես միով միով ի սոցանէ արդարանալ եթէ կամիցիս. զի բազումք ուղիղ խոստովանութեամբ միայն ապրեցան. ոմանք սգով եւ տրտմութեամբ փրկեցան. ոմանք խորգով եւ մոխրով միայն ապաշխարեցին. ոմանք լալով եւ արտասուաւք զՏէրն հաշտեցուցին. ոմանք պահաւք եւ աղաւթիւք ապաշխարեցին. ոմանք ողորմութեամբ զողորմութիւնն Աստուծոյ ընկալան. ոմանք մարդասիրութեամբ եւ տկարագունիցն ծառայելով գտին ապաշխարութիւն. ոմանք խոնարհութեամբ եւ հնազանդութեամբ թողութիւն մեղաց ընկալան: 46 Զի որպէս ազգի ազգի են մեղացն ճանապարհք, նոյնպէս եւ զանազան են դեղք ապաշխարութեանն, որով կարող ես բժշկել զամենայն հիւանդութիւնս մեղաց, ոչ թուովք ամաց եւ բազում ինչ ժամանակաւք, այլ միայն ուղիղ դարձիւ եւ սրտիւ ի չարեացն հեռանալով կարող ես արդարանալ:

47 Եւ արդ զայս ամենայն գիտելով ապաշխարութեամբ զմեղս մեր քաւեսցուք. քանզի պղծութիւնք մեղաց ոչ միայն յահեղ աւուրն դատապարտեն, այլ

եւ աստէն իսկ չարեաւքն չարչարեն մտացն խղճիւ, եւ գաղտագողին շրջելով ակնածութեամբք ի մարդկանէ, կասկածանաւք ի ծանաւթից, ամաւթով ի սիրելեաց, նախատանաւք ի թշնամեաց, սպառնալեաւք դատաւորաց, երկիւղիւ բանդից եւ պատուհասից, յանդիմանութեամբ պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ ահիւ ահեղ տանջանացն: 48 Եւ անդր երթեալ ո՞վ կարացէ պատմել զմշտնջենաւոր աններելի աղէտիցն նեղութիւնս, ուր այրինն եւ մաշին ամաւթով եւ նախատանաւք: 49 Իսկ զապաշխարութեան պտուղս ոչ միայն յերկինս վայելես, այլ եւ աստէն իսկ հարիւրապատիկ ընդունիս խնդութեամբն, անհոգութեամբն, գովութեամբ պատուիրանաց, անխիղճ մտացն ուրախութեամբ, անակնածելի ի մարդկանէ, անկասկած ի ծանաւթից, անպարսաւ ի թշնամեաց, առանց ամաւթոյ առ սիրելիսն, համարձակ ի հրապարակս, աներկիւղ առ դատաւորացն, ազատ ի պատուհասից, կեանք խաղաղականք, մահ հեշտական, ակնկալութիւն մշտնջենաւոր եւ փափագելի փափկութեանցն: 50 Իսկ անդուրախութեանցն ո՞ր բերան բաւական իցէ պատմել զանբաւ բարութեանցն զվայելչութիւնսն:

51 Արդ այս է վարձ արդարութեանն, այս պտուղ ապաշխարութեանն: 52 Վասն որոյ մի՛ երկնչիր ի մեղաց բազմութենէ մտանել յապաշխարութիւն. միայն անկիր առ Աստուած. չէ դատաւոր, այլ բժիշկ. չէ դահիճ սպանող, այլ Հայր գորովագին: 53 Ընդ առաջ քո ելանէ որպէս անառակ որդւոյն. զպարանոցաւ քո անկանի որ դարձարդ յապաշխարութիւն. յաչս առ բերան համբուրէ զքեզ Հայրն երկնաւոր. զպատմուճանն առաջինն անմեղութեան հրամայէ զգեցուցանել քեզ. կաւչկաւն ի միւսանգամ թիւնիցն թշնամոյն ամրացուցանէ զքեզ: 54 Պատարագաւն ի մարմնոյ Որդւոյն Աստուծոյ կերակրիս. ընդ քեզ վայելեն ընտիր ծառայքն ի պատա-

րագէն, եւ սուրբք ամենայն երգեն եւ պարեն ի դառնալ յանառակութենէդ քումմէ: 55 Ընդ որ հիացեալ նախանձի փոքր մի առաջին ժողովուրդքն թլփատութեամբ՝ ոչ մտանել յուրախութիւն զենման Որդւոյն Աստուծոյ. առ որս ել եւ եկն էականն Աստուած մարմնով՝ աղաչել զհրեայն հաւատացեալ ի Հայր՝ կոչել ի հաւատս հեթանոսին ապաշխարողի, եւ ուրախ լինել ի դարձի եղբաւրն իւրոյ անառակի, եւ ի միասին վայելել ի զենմանէ Որդւոյն Աստուծոյ, եւ ժառանգել զանանց բարութեանցն զվայելչութիւնսն ընդ Հաւր եւ ընդ Որդւոյ եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյն. որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Գ

ԹՈՒՂԹ ՎԱՄՆ ՊԱՀՈՑ ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ

1 Ազգոյ եւ աւգտակար եւ կարեւոր են պահոց պնդութիւնք եւ յորկորստութեանց ժուժկալութիւնք. եւ մանաւանդ որ ընտրողական գիտութեամբն մերձենան առ նա, եւ ճշմարտիւ ճանաչեն թէ ո՛րպէս շահաւոր է պահոցն պնդութիւն: 2 Իսկ որք ոչ զգուշանայցեն այնմ, աստէն իսկ յերեւելեացս պարտ է իմանալ զպարկեշտութեանն մաքրութիւն, եւ զվնասակար լցումնն զորովայնին: 3 Եւ գիտեն՝ թէ որպէս տեղիք երաշտացեալք բանջարս ազգի ազգի ոչ բուսուցանեն, նոյնպէս եւ որովայնք ցամաքեալք խորհուրդս պղծութեան ոչ ծնանին: 4 Եւ որպէս երկիր աղբուտ բանջարս խառնամանս բուսուցանեն եւ աճեցուցանեն, նոյնպէս եւ որովայնք աղբով կերակրոցն փափկացեալք՝ խորհուրդս անտեղիս բերեն ի վեր հանապազգի զորդունս գէջ երկիր պարարէ, եւ զախտս պղծութեան գիջացեալ որովայն: 5 Քանզի որ համահամաւք¹ փափկանան, նա եւ զխորհուրդ ազգի ազգի իմանան. եւ որ սուղ ինչ կերակրովն շատանայ, նա

զտագնապ քաղցին ածէ զմտաւ. զի որովայնք թանձրացեալք խորհուրդս սուրբս ոչ ծնանին, այլ պահել պատեն ընդ պատրուակաւ զգայութիւնս մարմնոյն: 6 Եւ որք որովայնին ծառայեն, անհնար է լինել հաւատարիմ ծառայ Աստուծոյ: 7 Զի որ պահաւք նրբին եւ սրբին, ոչ միայն զպղծութիւն անաւրէնութեանցն սրբեն, այլ եւ զսուրբն Աստուած յինքեանս բնակեցուցանեն:

8 Եւ արդ այսպէս մեծ է պահոցն պնդութիւն եւ պարկեշտութեան առաքինութիւն, որ պարաւանդեալ դադարեցուցանէ զամենայն անդամս մարմնոյն յանդէպ ցանկութեանց եւ յաղտեղի խորհրդոց, եւ ստէպ ստէպ հալածէ ի մտացն խորհրդոց զյարձակումն դիւայ՝ որք կամին պղտորել եւ պղծել զսիրտս մաքրեցելոցն: 9 Զի պահոցն պնդութիւն իբրեւ ջղաւք երկաթեաւք² պնդեալ պահէ զամենայն վարուցն առաքինութիւնս, եւ զհաւատոցն հաստատութիւնս. քանզի աշտարակ հզաւր է ընդդէմ թշնամոյն, եւ պարիսպ ամրութեան յամենայն նետից սատանայի: 10 Եւ քանզի կարի կարեւոր է պահոցն առաքինութիւն բնութեանս մերոյ, եւ բազում թերութիւնք ի խոնարհութենէ պահոցն յարդարին, անդէն իսկ ընդ ստեղծանել մարդոյն՝ պահոցն պնդութեամբ պարսպեաց զբնութիւնս մեր, եւ եղ առաջին մարդոյն առաջին պատուիրան զպահոցն պնդութիւն՝ չճաշակել ի ծառոյն: 11 Զի թէ էր պահեալ զպահոցն պատուիրանն, անախտ եւ անմահ եւ անմեղ կեանս էր ժառանգեալ, եւ յերկինս զերկնից բարութիւնսն. զի բազումք որք պահեցին զպահոցն պնդութիւնս, ի բազում վշտաց ապրեցան:

12 Սովին պահոցն պնդութեամբ եւ մեծն Դանիէլ ի ժանեաց առիւծուցն ապրեցաւ, զի եւ զազանական բնութիւնն պատ-

1 Յայլում օրինակի՝ համանդամով

2 Յօրինակի՝ երակօփ. եղափ ըստ այլոց

կառէր մերձենալ ի սուրբ մարմինն պահողին. եւ քանզի արգել զինքն չմերձենալ ի սեղան թագաւորին որ ի պիղծ զոհիցն էր աղտեղեալ, արգելան եւ զազանքն չմերձենալ ի սուրբ մարմինն պահողին: 13 Սովին պահոցն պնդութեամբ եւ երեք մանկունքն ապրեցան ի բորբոքեալ բոցոյն, եւ շիջուցին զմոլութիւն կերակրոցն ցանկութեանց, եւ սակաւ ինչ ոսպամբ շատացան. շիջուցին զբարձրացեալ ահեղ հուր հնոցին. զի անդ ի ներքս ցաւ զովացուցիչ զպահողսն մխիթարէր, եւ արտաքոյ բոցն բորբոքեալ զգեխեցելաւքն սաստկանայր, եւ քառասուն եւ ինն կանգուն տարածեալ զամենեսեան սատակէր: 14 Սովին պահոց պնդութեամբ եւ բազմամբոխ քաղաքն նինուէացւոց ապրեցան, զի դարձան յամենայն անաւրէնութենէ եւ ի գնացից չարեաց. խորգով եւ մոխրով դարձուցին զխստացեալ բարկութիւնն Աստուծոյ. եւ զի ոչ խնայեցին նեղել զանձինս իւրեանց պահաւք եւ պաղատանաւք, ողբալ եւ լալ հեծեծանաւք, խնայեաց Աստուած յոգիս եւ ի մարմինս նոցայ: 15 Սովին պահոց պնդութեամբ եւ Մովսէս ընկալաւ զաւրէնսն աստուածադիր, զի քառասնաւրեայ պահոց մաքրութեամբ արժանացաւ ի մաքուրն մերձենալ, եւ բերան ի բերան խաւսէր ընդ նմա իբրեւ ընդ բարեկամի: 16 Սովին պահոց պնդութեամբ սրբեցաւ Եդիս թեսբացի, եւ բանիւ բերանոյ իւրոյ գերկինս բանայր եւ փակէր, հուր ի յերկիր իջուցանէր:

17 Եւ զի՞նչ եւս ասացից զպահոցն զպնդութիւն, որ եւ տէրունական եւս մարմնոյն պէտք եղեն պահոցն պնդութիւնք՝ անմեղին եւ անարատին վասն մերոյ աւրինակի. որով եւ հարքն առաջինք առաքինացան, եւ զվարս անմարմնոցն հրեշտակաց ի մարմինս մարդկան երեւեցուցին. մեռուցին յերկրի գերկրաւոր զցանկութիւնս, եւ զոգիս ի յերկինս կենդանացուցին. մերժեցան ի յանցաւոր հեշ-

տութեանցս, զի ընկալցին զանանց բարութիւնսն. հեռացեալք ի տանց եւ ի ստացուածոց, չարչարեցան բազում փորձանաւք, եւ նեղեալ ամենեւին մեռուցին զանձինս քաղցիւ եւ ծարաւով եւ դձուճ հանդերձիւ: 18 Զի ոմանք ի նոցանէ խոտաբուտ ճարակաւքն եւեթ շատացան, եւ ոմանք ճաշակաւք մրգոց միայն վարեցան: 19 Ոմանք զծայրս ծառոցն եւ զարմատս խոտոց միայն ուտէին. ոմանք սակաւ ինչ ընդովք ժուժկալէին. ոմանք երեք նուկի հացիւ ժամէ ի ժամ. ոմանք զչորրորդ մասն նկանակի, եւ այլք զվեցերորդն. ոմանք զթեփ ցորենոյ արարին կերակուր. ոմանք խոզաբուտ¹ եղջերան միայն զտագնապ քաղցին դադարեցուցանէին: 20 Ոմանք զհաղորդութիւնն հոգեւոր կերակրոյն աւուրն բաւական համարէին ի պէտս մարմնոյն. բայց այլ փափկութիւն ինչ կերակրոց ամենեւին մեռեալ էր ի նոցանէ: 21 Զի ոմանք ժամէ ի ժամ ճաշակէին. ոմանք յետ երկուց աւուրց. ոմանք յետ երից. ոմանք յետ եաւթն աւուր՝ եւ որ եւս աւելի՛ յիշէին զպէտս կերակրոյն, եւ զայն կշռով ճաշակէին, եւ ջուր չափով ըմպէին, եւ անդադար հեծութեամբ յաղաւթս եւ ի պաշտանն պարապէին, եւ զգիշերն ամենայն յարտասուս եւ յողբս անցուցանէին, եւ աղերսալի մաղթանաւք եւ հառաչանաւք զԱստուած հաշտեցուցանէին: 22 Ոմանք զլարիւք անկեալ ննջէին. ոմանք ոտանաւոր տքնութեամբ զգիշերն անցուցանէին. ոմանք սակաւ ինչ նստելով. ոմանք մինչեւ ցառաւաւտն զձեռս ի վեր ամբարձեալ ունէին. ոմանց զպարանոցն խոնարհեցուցեալ մինչեւ ի լուսանալն ժուժկալէին. ոմանք աղաւթս հարիւրաւորս նկարէին: 23 Ոմանք անխաւսք լինէին, միայն խաւսէին զսաղմոսս. ոմանք առանց հարցմանց ուրուք ոչ բարբառէին. ոմանք ընտրութեամբ յաւ-

1 Թորինակի՝ խոտաբուտ. եղաք ըստ այլում

գուտ ընկերին միայն խաւսէին, եւ մշտա-
ջան վաստակաւք եւ պաղատանաւք
զաւրն անցուցանէին, եւ վասն հոգեւոր
ինչ խրատու ի տար աշխարհս անցանէին,
եւ թշնամիսն իբրեւ զբարեկամս սիրէին,
եւ խոնարհութեամբ զընկերն լաւ քան
զանձինս համարէին, եւ վասն հնազան-
դութեան ի հուր եւս մատնէին, եւ ի գա-
զանս դիմէին, եւ զանձինս ի ծառայու-
թիւն ընկերին մատուցանէին, եւ յարդար
վաստակոց զանկն եւ գտնանկն եւ զհի-
ւանդն կերակրէին: 24 Չափաւք զմար-
մինս իւրեանց վարէին, եւ սանձս խորհր-
դոց արկանէին. եւ այնպէս զանազան եւ
բազում նեղութեամբ զպնդութիւն պա-
հոցն յաւրինէին: 25 Զի այս ամենայն է
դուռն նեղ եւ անձուկ ճանապարհ՝ որ տա-
նի ի կեանս յաւիտենից. որով եւ բազում
նշանս եւ սքանչելիս առնէին, զգեւս հա-
նէին, զհիւանդս բժշկէին, զմեռեալս յա-
րուցանէին, ի վերայ ջուրոց գնային, եւ
զընթացս արեգականն դադարեցուցանէին
ուղիղ պահոցն մաքրութեամբ. եւ քան
զայս եւ առաւել եւս զաւրութիւն գործէին
պահոցն պնդութիւնք: 26 Զի սուրբքն ա-
ռաջինք յորժամ կամէին մերձենալ առ Աս-
տուած, յառաջ պահաւքն մաքրէին, եւ ա-
պա առ մաքուրն մերձենային եւ աստուա-
ծատեսք լինէին. իսկ որք հեռացան ի պա-
հոցն, հեռացան ի շնորհացն Աստուծոյ, եւ
բազում չարեաւք չարչարեցան: 27 Ահա
Ադամ հեռացաւ ի պահոցն պնդութենէ, եւ
ել ի դրախտէն երկիր փշաբեր:
28 Ծնունդք նոյական ազգին հեռացան ի
հեռացան ի պահոցն պնդութենէ, եւ հա-
մաջունջ ջրհեղեղաւն սատակեցան եւ հեղ-
ձան: 29 Ժողովուրդն երբայեցուց հեռա-
ցան ի պահոցն պնդութենէ, եւ ընտիր ըն-
տիրքն սատակեցան: 30 Բնակիւքն սողո-
մայեցուցն հեռացան ի պահոցն, եւ հրա-
ցան անձրեւք կայծականց տեղիաց ի նո-
սա: 31 եւ ամենայն որք արհամարհեցին

զպահս, արհամարհեցան յԱստուծոյ, եւ
յողորմութենէ նորա հեռացան:

32 Բայց պահողքն պարտին լինել
ընտրողական գիտութեամբ. քանզի կորու-
սանէ սատանայ զպահողսն եւ զպահս պա-
հողին՝ եթէ զանպարկեշտագոյնսն բամբա-
սիցէ, եւ կամ զինքն գեր ի վերոյ այլոցն
ցուցանիցէ, եւ կամ պիղծ գկերակուրսն
համարեսցի. եւ կամ եթէ կեղծաւորու-
թեամբ պահիցէ, որպէս եթէ ինքն յաչս
այլոցն ծածկեսցէ զպահոցն պնդութիւնս՝
զի մի՛ սնապարծ եւ կեղծաւոր երեւեսցի,
բայց կամի թէ յայլոցն հռչակէր ժուժկա-
լութիւն նորա. եւ եթէ ոչ որ իմասցի, ապա
եւ ինքն կամի կարծրացուցանել ընդ
պատրուակաւ զպահոցն պնդութիւն, զի ի-
մասցին եւ զարմասցին ընդ համբերու-
թիւն նորա: 33 Զի այսպիսի պահքն ոչ
սրբեն եւ արդարացուցանեն, այլ պղծեն եւ
կորուսանեն: 34 Բայց եթէ կերակրովք իսկ
պարկեշտանայցէ, եւ այլովք անդամաւքն
ոչ պահիցէ, ի գուր եւ ընդվայր ջանայ:
35 Այս է գոր ասեմս. եթէ զլեզուն ոչ
պարկեշտացուցանի, եւ ական եւ ունկան
եւ խորհրդոց եւ մտաց ոչ զգուշանայցէ,
եւ ռխութիւն ընդ ընկերին պահիցէ, եւ ա-
տելութիւն ընդ եղբաւրն ունիցի, եւ կամ
սէր կեղծաւորութեամբ ումեք ցուցանիցէ,
եւ կամ խոնարհութեամբ ընկերին ոչ ծա-
ռայիցէ, եւ պատուի եւ իշխանութեան
ցանկանայցէ, եւ զանձն ի պահս կարծիցէ,
յոյժ ափշուրութեան իցէ այնպիսին ի սատա-
նայական խորհրդոց: 36 Զի այն ոչ են
պահք խոնարհութեան, այլ խաբէութեան
եւ կեղծաւորութեան, զրաջան եւ անվաս-
տակ՝ որ ի հուր այրի, եւ ի ջուր աղայ հա-
նապաղ. զոր ցեցն ապականեաց, եւ գողք
հատին եւ տարան, եւ ոչ ինչ աւգտեցաւ
յայնպիսի պահոց մրցանաց, այլ յոյժ
պատժի եւ պատուհասի: 37 Քանզի աստ
կեղծաւորական պահաւքն պատժի, եւ անդ
յարդար դատաստանէն դատապարտեալ ի
հուր հնոցացն չարչարի, եւ քան զորկո-

րեայսն եւ զարբեցողսն առաւել եւս պարտաւորի. զի զամենագէտն Աստուած անգէտ համարեցաւ չարաչար կրաւնիցն կեղծաւորութեամբ:

38 Այլ եւ են ոմանք որ յորժամ կամին մտանել ի պահս, փութան ի լուանալ եւ յաւծանել, եւ խճողեն զպորտ եւ զորովայնս, եւ բազում որկորստութեամբ եւ արբեցութեամբ շուայտանան, ապա մտանեն ի պահոցն պնդութիւնս: 39 Եւ արդ զի՞նչ կոչեսցուք զայնպիսիսն, պահո՞ղս եթէ արբեցողս, պարկե՞շտս եթէ որկորեայս, ճգնաւորս եթէ գեղխեցեալս. զի անհնար է պղծութեամբ սրբութիւն գտանել, եւ մեղաւք յարդարութիւնս ելանել. եւ ոչ ոք պոռնկութեամբ կուսութիւն ստանայ, եւ ոչ գեղխութեամբ եւ արբեցութեամբ զսրբութիւն պահոց ընդունել: 40 Զի անհնար է այսմ լինել՝ եթէ նախ պոռնկիմ, ապա կուսանամ. եւ կամ գեղխիմ եւ շուայտիմ արբեցութեամբ, եւ ապա մտանեմ ի սրբութիւնս պահոցն. զի անմարթ է պոռնկին կուսանալ, գեղխելոյն արբեցութեամբ՝ պահող եւ ճգնող: 41 Զի կուսանն կուսութեամբ ստանայ գկուսութեանն պսակ, եւ ոչ պոռնկութեամբ. եւ պահողն ժուժկալութեամբ ընդունի զվարձս պահոցն, եւ ոչ արբեցութեամբ, գեղխութեամբ եւ որկորստութեանն շուայտանաւք:

42 Այլ են ոմանք որ զպահս քառասնորդաց ապաղաս ասեն, զկէս ինչ ի շաբաթուցն կարեւոր անուանեն, եւ պնդին եւ ճգնին սրբութեամբ, եւ զայլսն ապաղաս անուանեն, եւ թուլացուցանեն զպնդութիւն պահոցն, եւ անակնունելի իմն ճաշակեն ի փափուկ կերակրոց, եւ որկորստութեամբ զսուրբ եւ գերեւելի պահս քառասներորդացն լուծանեն: 43 Զի զայս կարեւոր պահս քառասներորդաց եւ Որդին Աստուծոյ վասն մեր պահեաց ի մեր աւրինակի. եւ անդ ոչ անուանէր ապաղաս: 44 Զնոյն քառասունս եւ Մովսէս ի լերինն

պահեաց. եւ անդ ոչ անուանէր ապաղաս: 45 Զնոյն քառասունս յանապատին պահեաց ի լերինն Եղիաս. եւ անդ ոչ անուանեաց ապաղաս: 46 Զնոյն քառասունս եւ մեք մերով տկարութեամբս աւր ըստ աւրէ պահաւք կատարեմք. եւ ոչ վայել է մեզ քառասնաւրեայ պահոցն անուանել ապաղաս, եւ լուծանել զսուրբ պահոցն պնդութիւնն. զի ի սկսանիլ պահոցն մինչեւ ցկատարումն նորուն՝ պահք են ի փափուկութենէ, եթէ կամիցիս ճգնել եւ պահել. ապա եթէ որկորստութեամբ լուծանել կամիցիս, ոչ եթէ զթեթեւ ապաղասս լուծեր, այլ պահս կարեւորս: 47 Զի ապաղաս ի ծուլից եւ յանկատարից անուանի, եւ ոչ ի պարկեշտից եւ ի պահողաց:

48 Այլ պահք ոչ եթէ ի կերակրոցն միայն անուանի, այլ եւ կարճել յամենայն մեղաց. զի պահք են եւ լուսութիւնք բերանոյ, եւ ոչ առանց հարկի եւ հարցանելոյ ուրուք խաւսել: 49 Պահք են եւ անընչութիւն եւ աղքատութիւնք, եւ ոչ զաւելորդացն հոգալ. այլ զպէտս աւուրն որոնել, եւ զնոյնն խնդրել յԱստուծոյ: 50 Պահք են եւ ի տեղւոջն նստել ցածութեամբ, եւ ոչ վայրապար ուրուք շրջել ցոփութեամբ ի զբաւսանս եւ ի զաւչաքաղութիւնս: 51 Պահք են եւ զրգուաղելն եւ գձձելն առանց լուանալոյ եւ աւծանելոյ. պահք են եւ խարազն ինչ հանդերձիւք զպէտս մերկութեան եւ ցրտոյն միայն վճարել: 52 Պահք են եւ ցածուցանել զաչս յարատութենէ, եւ զլսելիսն հանդէպ լսելոյ, եւ զսիրտն ի պիղծ խորհրդոց: 53 Պահք են չհանգանակելն պատուի եւ իշխանութեան, չբարկանալն, չաղաղակելն, չնախանձելն, չխնդրել վրէժ անձինն, եւ ոչ ջանալ զանձն առ ընկերին արդարացուցանել: 54 Պահք են չազահելն, եւ չմարդահաճոյանալն, եւ ոչ հանդերձիւք ինչ սնապարծել: 55 Պահք են խոնարհութիւն եւ հնազանդութիւն, եւ սուրբ սրտիւ զամենայն ոք սիրել: 56 Պահք են եւ յորժամ

զպէսս քնոյ բնութեանն եւեթ վճարիցէ, եւ քուն ցանկութեան ոչ ունիցի. այլ գառալինն միայն, եւ ապա յարուցեալ գործիցէ եւ կամ աղաւթիցէ:

57 Եւ արդ այս ամենայն են պահք ճշմարիտք, եւ առաւել քան զկերակրոցն կարճումն. եւ գայս եւ որ սոցին նման են՝ պարտ է կարճել ի ժամ պահոցն, եւ ապա լինի ընդունելի եւ կերակրոցն կարճումնն:

58 Այլ եւ կերակրոցն կարճումնն ոչ միապէս, այլ ըստ իւրաքանչիւր կարողութեան. ոմանք միաւրէ. ոմանք երկպահք. ոմանք երեքաւրեայ, եւ ոմանք եաւթներրորդ պարկեշտութեամբ կատարեն ըստ իւրաքանչիւր անձանց զաւրութեան:

59 Ոմանք լոկով բանջարով, ոմանք ընդով միայն շատացան. ոմանք սակաւ ինչ հացիւ, ոմանք յոլովագունաւք, եւ զանպաճոյճ թանիկն եւս յաւելուն. եւ ոմանք գինեհատք միայն, եւ ոմանք թանահատք, այլ եւ ոմանք հացահատք լինին, եւ զփափուկ ինչ կերակուրս եւ զհամահամ բացէ ի բաց հալածեն եւ ուրանան. բայց միով ինչ կերակրովն եւ ոգեպահովն եւեթ շատանան, որ միայն զկենդանութիւնն պահէ, եւ ոչ ի մարմին եւ ի յարիւնն յաւելու որ զցանկութիւնն ախտիցն յուզեն. եւ գայն սակաւ ուտել, սակաւ ըմպել, սակաւ ի քուն լինել, եւ աղաւթք անդադար:

60 Այլ պարտ է մանաւանդ յաւուրս պահոցն զոր յորովայնէդ արգելուս, աղքատաց ընձեռել գայն, զի դու քաղցիցես, եւ քաղցեալն յագեսցի, եւ մեղք քո քաւեսցի: 61 Այս են պահք սուրբք եւ աստուածակամք, եւ սոքաւք լինին ընդունելի ամենայն վշտամբերութեանցն ճգնութիւնք, որ բժշկեն զվիրաւորեալս մեղաւք, փրկեն զգերեալսն ի սատանայէ, կանգնեն զկործանեալսն անաւրէնութեամբք, յարուցանեն զհիւանդացեալսն ամբարշտութեամբք, սրբեն զաղտեղեալսն պղծութեամբք, լուսաւորեն զխաւարեալսն մոլորութեամբք, եւ մաքրեն եւ արդարացուցանեն զպահոցսն յամե-

նայն յանցանաց, եւ կացուցանեն մեծապայծառ լուսով առաջի ահաւորի եւ լուսաւոր բեմբին Աստուծոյ. եւ ընդ նմին ժառանգեն զանանց բարութեանցն զվայելչութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Դ

ՎԱՍՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԵՒ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԱՂԱԻԹԻՑ

1 Ամփոփեալ զմիտս մեր իմաստուք զբանս ճառիս, եւ երեւելեալս զաներեւոյթն ծանիցուք, եւ զիտասցուք թէ որպիսի դողումն եւ ահեղ արհաւիրք են յանցաւորացն յորժամ առաջի դատաւորին կայցեն ամաւթով մեղացն. զիարդ վատնին եւ այլագունին դէմք նոցա. զիարդ սոսկան եւ սարսափեն. եւ զի զդողիւ հարկանին երկիւղիւ յահեղ դիմաց դատաւորին, եւ զլիակորեալք եւ ակն ի խոնարհ լեզուակապք կան առաջի: 2 Եւ եթէ աղաչել եւ մաղթել ինչ չանդգնիցին, երկիւղիւ սրտիւ, եւ անհամարձակ լեզուաւ հիւանդաճայնս բարբառին. եւ բազում աղերսանաւք ցաւագին պաղատանս մատուցանեն. արտասուեն, աղաչեն, մաղթեն, զի ի գութ եւ յողորմ զդատաւորն անիցեն՝ ապրել յանցանաց պատուհասից. ոչ այլ ուրեք զբաւսանին միտք նոցա, եւ ոչ այլուր աչք նոցա, եւ այլուր լսելիք: 3 Եւ յորժամ դատաւորն առ նոսա բարբառի, ոչ իչխեն գերեսս դարձուցանել, կամ խաւսել ընդ ումեք ի ծառայակցացն, այլ միայն ի դատաւորն նային բազում պատկառանաւք աղաչել եւ հայցել զյանցաւոր տանջանացն զթողութիւն: 4 Իսկ ո՛րչափ եւս առաւել կարի կարեւոր է մեզ բազում պատկառանաւք կալ առաջի ահաւորի մեծի դատաւորին, ահեղ ահիւ եւ սոսկալի դողութեամբ մտանել եւ կալ յանդիման երեսացն Աստուծոյ, եւ ցաւագին ողբովք եւ յորդահոս արտասուաւք ժտել եւ խնդրել զթողութիւն: 5 Ոչ այլուր զմիտս, եւ այլուր

զխորհուրդսն պարտիմք առաքել. այլուր զլսելիս, եւ այլուր զտեսանելիս յածեցուցանել, յորժամ վասն յանցանացն մեղաց կամիցի ոք աղաչել եւ մաղթել յԱստուծոյ. զի հեծեծանաւք եւ հառաչանաւք զՏէրն հաշտեցուցուք, եւ ի գութ պաղատանաց խոնարհեսցուք. որով զմեզս մեր քաւեսցէ, եւ զանաւրէնութիւնս մեր սրբեսցէ, եւ փրկեսցէ յահեղ աղէտիցն տանջանաց եւ յաւիտենական ամաւթոյն ի ձեռն աղաւթիցն մաղթանաց եւ զթագին սրտին ջերմութեան: 6 Քանզի բազումք բազում բարութիւնս ի ձեռն աղաւթիցն ընկալան եւ եղեն հաճոյք Աստուծոյ, որով գտին մեղաց թողութիւն եւ ոգւոց փրկութիւն. եւ մանաւանդ որք հանդերձ արտասուաւք եւ զթով տնանկաց աղաւթեցին, ոչ եթէ միայն զմեղաց թողութիւն գտանեն, այլ եւ զխնդիրս մարմնոյ ընդունին, եւ զերկնից բարութիւնսն: 7 Զի ձեռք են աղաւթք աղաւթականին, եւ բուռն հարեալ ունի գոտիցն Աստուծոյ, եւ վաղվաղակի խոնարհեցուցանեն յաղաչանս մաղթողին. քանզի յոյժ կամի եւ ախորժէ Աստուած զժտել աղաչողին. Խնդրեցէք եւ տացի ձեզ, հայցեցէք եւ գտցիք^ա:

8 Եւ արդ պարտ է ամենայն ծանրացելոց մեղաւք եւ նեղելոց վշտաւք եւ վտանգելոցն ի թշնամեաց եւ աշխատելոցն ցաւաւք միշտ աղաչել եւ ժտել եւ խնդրել հանապազ անդադար ի ձեռն աղաւթից եւ պաղատանաց. զի որք միամիտ մտաւք եւ աննենդ հաւատովք աղաւթեն առ Աստուած, եւ խնդրեն զբարին, ընդունին զխնդիրս ամենայն, որպէս ընկալան հարքն մեր առաջինք: 9 Իսկ եթէ ասիցէ ոք՝ եթէ խնդրեցի եւ ոչ առի, աղաւթեցի եւ ոչ ընկալայ, չեւ եւս ժտութեամբ խնդրեցեր, որպէս կինն այրի յանիրաւ դատաւորէն, եւ իբրեւ զբարեկամն որ ի մէջ գիշերին հայցէր զնկանակացն խնդիրն. զոր ոչ

վասն բարեկամութեանն, այլ վասն ժտութեանն ընկալաւ. նոյնպէս եւ Աննա ցաւագին անձամբ արտասուաւքն եւ աղաւթիցն ժտութեամբն ընկալաւ զՍամուէլ. սոյնպէս եւ ժողովուրդն ի հովիտս տրտմութեան լային առ Աստուած, եւ վասն ջերմագուրթ աղաւթիցն եւ պաղատանացն յարոյց նոցա զԳեղէովն, եւ փրկեաց զԻսրայէլ. եւ վասն արտասուագին աղաւթիցն Եզեկիայի այլ եւս հնգետասան ամ յաւելաւ ի կեանսն: 10 Եւ դու եթէ այսպիսի արտասուաւք եւ բոլորով սրտիւ աղաւթես առ Աստուած եւ ոչ երկմտիցես, ընդունի զխնդրուածս քո:

11 Զէ ինչ պիտոյ յաւդումն բազում բանից աղաւթականին. մաքսաւորն մի բարբառ արձակեաց, եւ ընդունելի եղեն աղաւթք նորա, եւ զբազմաքանքար բեռինս մեղացն թեթեւացոյց. եւ Մովսէս անշշունչ բերանով իսկ աղաղակէր, եւ զծովն յատակաբար բարձանէր: 12 Եւ դու եթէ բոլորով սրտիւ մաղթես՝ զծով մեղաց միայն ցամաքեցուցանես, եւ զալիս բարկութեանն դադարեցուցանես: 13 Զի չառնուլն յԱստուծոյ ի չժտութենէ է, եւ ի չաղաչելոյ բոլորով սրտիւ, եւ կամ եթէ վնասակարագոյն ինչ խնդրիցէք. իսկ եթէ անդադար աղաւթիւք զաւգտակարն հոգւոց խնդրիցէք, անհնար է չառնուլ յԱստուծոյ: 14 Ահա աղաւթք Եղիայի զերկինս փակեցին եւ բացին. աղաւթքն Դաւթի գսուր հրեշտակին դադարեցուցին. աղաւթքն Յունանու զնա ի փորոյ կիտին հանին կենդանի. աղաւթք քանանացւոյն զդեւն ի դստերէն հալածեցին. աղաւթք զպոռնիկս սրբեցին, զհիւանդս բժշկեցին, զբորոտս մաքրեցին, զկոյրս լուսաւորեցին, զմեղաւորս արդարացուցին:

15 Եւ արդ այս ամենայն աւրինակք ընդունելի աղաւթից առաջի կան. որում եթէ կամիս՝ կարող ես նմանել, եւ հանել զքեզ ի բանտէն մեղաց, եւ ի սատանայական կապանացն արձակիլ: 16 Միայն արտասուալից պաղատանաւք աղաւթես առ

^ա Մատթ. Է 7:Ղ.՝ 4. Ժ. Լ 9

Աստուած, եւ յախտից ամբարշտութեանն թեթեւանաս, զցաւս անաւրէնութեանն առողջացուցանես, եւ զհիւանդութիւն յանցանացն բժշկես: 17 Միայն բոլորով սրտիւ աղաւթեա առ Աստուած, եւ յորոգայթից սատանայի ապրիս, ի չարաժանի վիշապէն փրկիս, եւ ի թիւնաւոր թշնամոյն ապրիս ողջանդամ: 18 Միայն անդադար աղաւթիւք ժտեա առ Աստուած, եւ զխաւար մորորութեանն լուսաւորէ. զաղտեղութիւն պղծութեանն մեղաց եւ գտիղմ ցանկութեանն ցամաքեցուցանէ: 19 Զի յորժամ աններկ հաւատով յամենայն սրտէ աղաւթես առ Աստուած, ընդունիս մեղաց թողութիւն եւ յանցանաց քաւութիւն. ընդունիս զերկնից զարքայութիւնն եւ զանբաւ բարութիւնսն. ընդունիս մարմնոյ առողջութիւն եւ հոգւոյ փրկութիւն. ընդունիս աւուրս բարիս եւ կեանս խաղաղականս յամենայն զրպարտողաց: 20 Այլ եւ զալիս բարկութեան բռնաւորաց աղաւթքն դադարեցուցանեն. զցասումն սրտմտութեանն Աստուծոյ դարձուցանեն. աղաւթք զաղքատս մեծացուցանեն, եւ գտկարս զաւրացուցանեն. աղաւթք զհիւանդացեալն բժշկեն, եւ զախտս մոլեկանս հալածեն. աղաւթք զամուլն ծննդական առնեն, զանորդին բազմորդի. ի ծփանաց ծովու գերծուցանեն, ի յորձանաց գետոց ապրեցուցանեն, զքաղցեալս կերակրեն, զմերկս զգեցուցանեն, զմահս տարածամս արգելուն, զամենայն խնդրուածս հաւատով ժողոջան լցուցանեն:

21 Այս է զաւրութիւն ճշմարիտ աղաւթից որ կամին մերձենալ առ նա. այս է պատարագ բանաւոր անարիւն. զի իւրաքանչիւր ուրուք աղաւթքն են պատարագ Աստուծոյ. եւ եթէ ոչ հաճեսցիս սիրով ընդ ընկերին, աղաւթքն քո ոչ են ընդունելի պատարագ, զի առ Աստուած ոչ ելանէ. զի որ քէն ընդ ընկերին ունիցի, անհնար է աղաւթից նորա ելանել առ Աստուած. իսկ եթէ սիրով սրտիւ աղաւթեաց նա առ նա,

Մինչ չեւ քո աղաղակեալ իցէ, ասացից՝ թէ ահա հասեալ եմ^ա: 22 Զի աղաւթք անարատք արտասուաւք եւ ողորմութեամբ ընդ աղաւթելն աղաւթականին բանան դրունք երկնից եւ ի լսելիս Աստուծոյ ելանեն. եւ եթէ միայն անթերանալի կարդայցեն առ նա:

23 Եւ զայս ամենայն գիտենալով սատանայի՝ թէ մեծամեծ զաւրութիւնք եւ անբաւ բարութիւնք յաղաւթիցն գործին, երթեալ մերձենայ առ այն՝ որ աղաւթելն կամիցի. եւ նախ առաջի ի մահիծանս պատերազմիցի ընդ նմա, զանկողինսն հեշտացուցանելով, զքունն քաղցրացուցանելով, զմարմին ծանրացուցանելով. այսր այնր յեղյեղու, եւ քոչքոտեցուցանէ:

24 Եւ ուր ուրեմն յարուցեալ գնայ յեկեղեցին բեկբեկելով, եւ մտեալ ի ներքս՝ լինի յանդիման Աստուծոյ. եւ անդ եւս զմիտսն պատրուակէ սատանայ առ ի չիջել զբազմութիւն յանցանաց իւրոց. եւ ոչ իմանայ եթէ Աստուծոյ կայ առաջի. ոչ զաւրհնութիւնն լսէ, եւ ոչ զփառաբանութիւնսն իմանայ, եւ ոչ ի սիրտ նորա մտանեն ընթերցուածոցն վարդապետութիւնք:

25 Ոչ հեծէ եւ ոչ հառաչէ զմեղացն անաւրէնութիւնսն. ոչ լայ եւ ոչ ողբայ զհոգւոյն վիրաւորութիւնսն. ոչ աղաչէ եւ ոչ մաղթէ յԱստուծոյ, եւ ոչ արտասուալից պաղատանաւք զՏէրն հաշտեցուցանէ. ոչ խոստովանեալ զչարեացն զբազմութիւնս, եւ յայտնելով զձածկեալ մթերս անաւրէնութեան, զի ապրեսցի յահեղ տանջանացն, եւ յաննշոյլ խաւարէն: 26 Այլ փոխանակ լալոյ եւ պաղատանաց բազում աներկիւղութեամբ եւ արհամարհանաւք կամք առաջի Աստուծոյ. եւ ոչ պատկառանաւք ահիւ եւ դողութեամբ իբրեւ զբատապարտեալս առաջի դատաւորացն, եւ կամ իբրեւ զձառայս մեղուցեալս՝ որք առոտս տերանց աղաչիցեն, եւ բազում եր-

^ա Եւ. Ն. Բ. 9

կիւղիւ եւ պաղատանաւք աղաչիցեն եւ պաղատիցին: 27 Եւ ոչ հեծեծանաւք եւ հառաչանաւք եւ ողորմագին ողբովք արտասուեմք իբրեւ զմահապարտսն՝ զոր ձգեալ տանիցին ի տեղի չարչարանաց. եւ ոչ խորգով եւ մոխրով եւ մեծաւ սգով անկանիցիմք առաջի Աստուծոյ, զի փրկեսցէ զմեզ ի բորբոքեալ գեհնոյն եւ ի սաստիկ տանջանացն, յորդանցն չարութիւնից եւ յաննշոյլ խաւարէն:

28 Եւ արդ ոչ ահիւ եւ խանդաղատագին մաղթանաւք կամք առաջի Աստուծոյ՝ աղաչել եւ մաղթել զվիրացն բժշկութիւնս. այլ ի ժամ աղաւթիցն եւ պաղատանացն եւ թողութիւն մեղացն խնդրելով՝ լուանամք եւ աւծանիմք եւ զհանդերձսն պաճուճեմք, որպէս թէ ի բողանոցս կազմիցիմք, կամ ի թատերս խաղուց. եւ մտեալ յեկեղեցին սնափառ պերճանաւք եւ մոլեկան հպարտանաւք կանայք բողից կերպարանաւք կան առաջի Աստուծոյ, եւ արք բողահոմանեաց, եւ ցոփոգի մեղկութեամբն իգանան պիղծ ցանկութեամբն, եւ յափրացեալ վաւաշոտին նման այծից քաղաց եւ ձիոց մատակախազից. եւ անդէն իսկ յեկեղեցուջն եւ յանդիման սրբութեանցն գործեն զպղծութիւնս եւ զպոռնկութիւնս եւ զշուռթիւնս կատարեն. թէպէտ եւ մարմնով ոչ գործեն, սակայն մտաւք զնոյնս կատարեն ակնարկելովն եւ յարատ հայեցուածովքն եւ կնձաձայն բարբառովն, որպէս եւ Տէրն իսկ ասէ՝ թէ որ ցանկութեամբ նայի, շնացող է կատարեալ: 29 Որք արժանի են փայլատականց եւ կայծականց եւ շանթից հրոյ ի վերուստ իջանելոյ, եւ այրելոյ եւ սատակելոյ զնոսա անդէն. եւ յետ այնորիկ յաւիտենական հրոյն, ահեղ խաւարի եւ աններելի տանջանացն. փոխանակ զի ի ժամ աղաւթիցն ցանկութիւն պղծութեանցն ի սիրտ արկանիցէ:

30 Զի եկիր, ով թշուառական, հեծել եւ պաղատել առ Աստուած, արտասուս արկանել եւ ողբալ մաղթանաւք, հայցել հառաչել եւ խնդրել թողութիւն, եւ արդ ա՞յդ են կերպարանք խնդրուածոց, պաճուճելը եւ աւծանելը եւ լուանալը ի տեսս տեսողաց. Աստուծոյդ են կերպարանք հայցելոյ եւ թողութիւն մեղաց խնդրելոյ, այրատանալը եւ շոգմոգելը եւ պիղծ ցանկութեամբ ակնարկելը. Աստուծոյդ են կերպարանք ի վերայ չարեաց քոց զՏէրն հաշտեցուցանելոյ՝ ախտիւ ցանկութեամբ զննել զգեղդ եւ զհասակդ բողահոմանեաց: 31 Զքեզ ինքնին սատանայացուցանես, եւ ի սատանայէ ապրել աղաչես. դու կամաւք դիւահարիս, եւ խնդրես փրկիլ ի դիւաց: 32 Զի ա՞րդ կարես հեծել առաջի Աստուծոյ այդպիսի կերպարանաւք, եւ կամ ո՞րպէս հառաչել այդպիսի խորհրդովք. այլ եւ իշխեցեր եւս առաջի Աստուծոյ զազրալի մտաւք եւ սատանայական կերպարանաւք մտանել եւ առնել պոռնկոց զեկեղեցի Աստուծոյ. եւ ոչ սոսկաս եւ դողաս ի սրբոյն սրբութեանց եւ յահեղ դիմացն Աստուծոյ: 33 Ո՞չ գիտես եթէ սրտագէտն քննէ զխորհուրդս քո եւ գիտէ զամենայն. ո՞չ լուար եթէ մտածութեանց է դատումն, եւ յարատ աչաց պահանջումն:

34 Եւ արդ եկ ի քեզ, եւ զկեղծաւորական զխաբէութիւն մտաց եւ պաճուճանաց ընկեա ի քէն. ապա մուտ առաջի Աստուծոյ եւ լսեայ: 35 Մահապարտքն յորժամ մտանեն առաջի թագաւորաց՝ չառնեն ինչ պաճուճանս, այլ մաղթանս եւ պաղատանս. վիրաւորք յորժամ ի բժշկանոցս մտանեն, չեն պէտք այլ եւ այլ խորհրդոց, բայց միայն դեղ վերին որոնել, եւ զցաւսն բժշկել: 36 Նոյնպէս եւ վիրաւորին մեղաւք եւ ցաւազներոյն անաւրէնութեամբք չեն ինչ պէտք պաճուճանաց եւ պիղծ խորհրդոց յորժամ յեկեղեցին մտանէ, եւ ոչ աւծանելոյ եւ հերսն հիւսելոյ ի ժամ ա-

³⁰ Հմմտ. Մատթ. Է 28:

դաւթիցն պաղատելոյ առաջի Աստուծոյ. այլ զմարմինն նեղել, եւ զխորհուրդն մաքրել. եւ գճուճ ձեռով, բեկեալ սրտիւ, խոնարհ անձամբ մտանել կալ առաջի Աստուծոյ, եւ բազում պաղատանաւք ողբալ եւ լալ դառնապէս. աղաչել եւ մաղթել անդադար հեծութեամբ. զկուրծս բախել, զձեռս տարածել, զարտասուս հոսեցուցանել, զչարիսն խոստովանել նեղեալ սրտիւ, անհամարձակ լեզուաւ, ամալթալից երեսաւք, ողբալի ձայնիւ, եւ խանդաղատելի բարբառով հաշտեցուցանել զԱստուծ, եւ առնուլ թողութիւն մեղաց:

37 Այս են կերպարանք աղաւթից եւ խնդրուածոց՝ յոր Տէրն խոնարհի եւ լսէ. որով զյանցանսն շնորհէ, եւ զանաւրէնութիւնսն քաւէ. որով մաքրիմք եւ սրբիմք ի չար ախտից պղծութեանց եւ ի սատանայական խորհրդոց. որով ընդունիմք զարքայութիւնն եւ զանմահ կենացն զփափկութիւնս: 38 Իսկ մեր զայս ամենայն յիշելով բազում արհամարհանաւք մտանեմք առ Աստուծ, եւ կամք ընդ սատանայի՝ որ շփոթեալ խառնակէ զմիտս մեր ազգի ազգի մտածութեամբ, եւ ցրուեալ հոսէ զխորհուրդս մեր ի հոգս եւ ի զբաւսանս աշխարհիս. եւ գերեալք յաւգնութեանէ աղաւթիցն շահից՝ զբաւիմք ի չար խորհուրդս չարին. ի ներքս ծունր խոնարհեցուցեալ յաղաւթսն, եւ միտքն արտաքոյ բազում բանդագուշանաւք յածեալ շրջին: 39 Քանզի յաղաւթսն խորհիմք զհոգս տանց եւ զանդաստանացն. յաղաւթսն համարեմք զարդիւնս անդոցն եւ զպտուղս այգեացն, եթէ քանի կապիճ հաց լինիցի իմ, եւ կամ քանի մար գինի. եւ զխաշինսն եւ զանդեայսն յաղաւթսն ածեմք զմտաւ՝ եթէ քանի արջառ իցէ, կամ քանի ոչխար. անդէն եւ զգործն եւ զվարձս վարձկանացն յիշեմք, թէ վայ որ ելանէ այս ի տանէ իմմէ: 40 Այլ եւ զդատաստանս եւս զընկերին յիշեմք յաղաւթսն, եւ անդէն դատիմք առաջի Աստուծոյ. եւ մինչ դեռ

յաղաւթսն կայցեմք, տակաւին խորհիմք եւս ամբաստանութիւն զեղբաւրէն. եւ չեւ յեկեղեցոյն արձակեալ՝ անդէն սկսանիմք ամբաստանել զոսոխէն, եւ որպէս լեղեաւ զքաղցրութիւն աղաւթիցն դառնացուցանեմք: 41 Եւ այնպէս յափշտակէ զմիտս մեր սատանայ, մինչեւ զխորհուրդս եւս աղտեղիս յաղաւթսն յիշեցուցանէ. եւ զվաշխս փոխոցն եւ տոկոսեացն յաղաւթսն համարեմք. յաղաւթսն յիշեմք զնախանձն եւ զթշնամանս ընկերին: 42 Եւ ոչ միայն այսպիսի չար խորհրդովք դատապարտիմք, այլ ընդվայրած լեզուաւք եւ շատխաւսութեամբ վնասեալ յաղաւթսն վիրաւորիմք. զի բազմաց ոգւոցն վնասեմք, զորոց զմիտսն գերեմք, եւ մերժեալ հանեմք յաղաւթիցն եւ ի փառատրութեանէն. դարձուցանեմք ի խաւսս խաւարինս եւ ի խորխորատս կորստեան իջուցանեմք: 43 Եւ այս ամենայն չիցէ՞ ահեղ բարկութեանցն արժանի եւ բորբոքեալ բոցոյն գեհնոյ, բազում տանջանաց եւ աննշոյլ խաւարին. որ այսչափ անաւրինիմք առաջի Աստուծոյ, եւ պատուհասեալք դատապարտութեամբ ելանեմք յաղաւթիցն. եւ ոչ իբրեւ զաղաւթականս պատուիմք, այլ իբրեւ զհայհոյիչս եւ զարհամարհողս պարտաւորիմք եւ պատժիմք:

44 Իսկ եթէ յաղաւթսն եւ ի բարեգործելն մեղանչեմք, ո՞րչափ եւս ի չար գործելն պարտաւորիմք. որ ի ներքս ի նաւահանգստիս ընկղմիմք ի խորս չարեաց, զի՞նչ գործեսցուք յորժամ արտաքս ելեալ ի ծով մեղացն մտանիցեմք, ի հրապարակս, ի վաճառս, յերդմունս, ի հայհոյութիւնս, ի զրկանս, ի սնափառութիւնս, ի բամբասանս, ի նախանձ, ի բարկութիւնս, ի զաւշաքաղութիւնս, յարբեցութիւնս, յորկորոտութիւնս, ի հպարտութիւնս, ի յամենայն ախտից բազմութիւնս. որ առաւել քան զծովածուփ այլկոծութիւնս հեղձուցեալ ընկղմէ, եւ խորասուզեալ սատակէ բազմահոյլ յանցանաւք: 45 Եւ արդ ի՞նչ

կամ որո՞վ մարթասցուք ապրել յանթիւ եւ ի չարաչար գործոց մերոց եւ ի բազում հնարից սատանայի. որ ոչ միայն դառն չարեաւքն չարչարէ եւ սպանանէ, այլ հնարի եւ զքաղցրութիւն սուրբ աղաւթիցն դարձուցանել ի դժնդակ լեղւոյն դառնութիւն. չկարեմք եւ ոչ այլ իւրք գերծանել ի չար իժէն եւ ի դառն քարբէն, բայց եթէ հանապազ պատրաստիցիմք ի մեքենայից սատանայի, եւ զգուշանայցեմք յաներեւոյթ նետից նորա:

46 Եւ եթէ գաւրն վախճանին մերոյ միշտ զմտաւ ածիցեմք երկիւղիւ վտանգին այնորիկ, կարող եմք ապրել յորժամ գոգիսն աններելի տազնապովն ի մարմնոյն ի բաց պահանջիցիմք, եւ բռնավարեալ տանիցի խաւարային միգովն մթապատեալ. եւ ցանկ զսոսկալի մեծի բեմբին զարհաւիրան յիշեմք, եւ զահագին աւր դատաստանին. եթէ յարաժամ զամաւթն զայն հոգայցեմք որ լինելոց է առաջի տիեզերական հրապարակին, զբազմութիւն տանջանացն, զդառնութիւն որդանցն թիւնաւորաց, զչաւափելի խաւարն աղջամղջին, զժահահոտ տարտարոսաց զխորութիւնսն, զբորբոքումն կայծականց հրոյ գեհեհին, զգոչումն բարձրաձայն հնոցացն, զարհաւիրս յորդահոս գետոցն հրեղինաց, զհանապազորդ այրումն եւ զխորովումն մեղաւորաց, եւ զանհնարին կսկիծս աղէտիցն եւ ցաւոցն:

47 Եթէ զայս ամենայն միշտ զմտաւ ածիցես, կարող ես գերծանել յորոգայթից սատանայի. կարող ես երկիւղիւ կալ յանդիման երեսացն Աստուծոյ. կարող ես սուրբ աղաւթս մատուցանել. կարող ես սգալ, լալ եւ ողբալ դառնապէս. կարող ես եւ զդէմս դատաւորին քաղցրացուցանել, յողորմ եւ ի գութ խոնարհեցուցանել, եւ ընդունել թողութիւն մեղաց եւ քաւութիւն յանցանաց, ժառանգութիւն լուսեղէն խորանացն, եւ զփափագելի դրախտին փափկութիւնն, եւ զյաւիտենական ուրա-

խութեանցն զհեշտութիւնսն, զանմահ կենացն ցանկութիւնսն, եւ զանբաւ բարութեանցն վայելչութիւնսն ընդ Հաւր եւ ընդ Որդւոյ եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյն. որում փառք պատիւ եւ գոհութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ե
ԹՈՒՂԹ ՅԱՂԱԳՍ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ
ՏՆԱՆԿԱՑ

1 Մի՛ ոք տղայաբար բարուք եւ անընտրողական ինչ մտաւք ժպրհիցի ի մատակարարութիւն բանին Աստուծոյ. այլ միշտ ի միտս լսողացն նայել, եւ բազում զգուշութեամբ սերմանել զբանն վարդապետութեան ի խոպանացեալ լսելիս. եւ մի՛ յսկզբանն միանգամայն զծանրալուր եւ զդժուարակիր վարուցն ի վերայ ամայելոցն¹ հասուցանել: 2 Զի որք կամիցին գտրմուղ յաւանակն հնազանդեցուցանել, եթէ զառաջինն բեռինս ծանուսս եւ զդժուարակիրս կախիցեն, կամ ինքեանք բեկանին, կամ զհակա բեռինն բացէ ի բաց ընկենուն. այլ թեթեւաւք ընտանեցուցանեն, եւ ի կատարեալսն հասուցանեն: 3 Նոյնպէս եւ հմուտք ի մշակաց որք զանդս երկրի գործեն, ոչ վայրապար ի խուպանն եւ յանտառացեալս փշաւք սերմանս պատուականս սերմանիցեն, որ կամ ի խոպանէն կորնչի, կամ թռչունք յափշտակեն. այլ նախ զփուշսն կտրեն, եւ գերկիրն կակղեն, եւ ապա ցանեն զսերմանինս պատուականս եւ զհահաւէտս: 4 Ըստ նմին աւրինակի եւ որք զբանաւոր անդս գործել կամիցին, պարտ է յառաջ խոստովանութեամբ զփուշ մեղացն խլել, եւ պահաւք եւ աղաւթիւք զխոպանացեալսն եւ զխոտացեալսն² կակղել վասն կուսութեան եւ անընչութեան եւ ողորմութեան եւ մահու չափ չարչարանաց: 5 Զի թէպէտ եւ

1 Երկու օրինակ՝ ամենեկոցն
2 Յերկուս նօտրագիր օրինակի՝ զարօսացեալսն

մահու չափ ծանրագոյն են ընչասիրացն ողորմութեանն հրամանք, այլ առաւել շահաւոր են եւ աւգտակար քան զամենայն վարձուց առաքինութիւնս. եւ այնչափ ի վեր է քան զամենայն ճգնութիւնս պարկեշտութեանց, որպէս թէ չերեւել իսկ ամենայն վարձուց առաքինութեան առաւել լուսաւորութեամբ ողորմութեանցն պտղոց:

6 Եւ զի՞նչ ասացից զայլ առաքինութեանցն, որ եւ սրբութիւն կուտութեան ի հնումն եւ ի նորումս է պատուեալ. այլ առանց ողորմութեան գտաւ արհամարհեալ, եւ արտաքոյ առագաստին արգելաւ: 7 Եւ ոչ եթէ չարարին ողորմութիւն, այլ սակաւ եւ ոչ բաւական. զի ի մէջ գիշերին պակասեալ շիջաւ նոցայն: 8 Այնպէս եւ որ ունիցին ինչս բազումս, եւ սուղ ինչ ողորմութիւն առնիցեն, ոչ կարէ բաւական լինել փրկութեան նոցա. զի ողորմութիւնն ըստ գոյին է ընդունելի: 9 Որք ինչս բազումս ունին, ի նոցանէ ողորմութիւն բազում պահանջէ. եւ որոյ ինչքն սակաւք են, ընդունելի են եւ ողորմութիւնք սակաւք: 10 Որպէս եւ ի նիւթ խորանին պիտոյ էր ոսկի, պիտոյ էր եւ մագ. որք ոսկի ունէին եւ մագ բերէին, անընդունելի էր եւ պիղծ: 11 Իսկ որ անինչք էին եւ մագ միայն մատուցանէին, ընդունելի էր եւ հաճոյ Աստուծոյ, եւ աւրհնութիւն ընդունէին: 12 Զի ոչ եթէ ի չափս ընչիցն, այլ ի կամս տալեացն նայի Աստուած. ընդունի ի մեծէն զմեծն իբրեւ զմեծ. ընդունի եւ ի սակաւէն զսակաւն իբրեւ զմեծ. զի որ ունիցի տասն դահեկան, եւ դահեկան մի ողորմութեան ծախիցէ, եւ աղքատն տասն լումայ միայն ունիցի, եւ զմինն աղքատագունին եւս տացէ, ընդ նմին համարեալ է առաջի Աստուծոյ: 13 Այլ չքաւորին առաւել եւս զարմանալի է, զի ի չքաւորութենէն զընչեղեացն չափ ծախեաց: 14 Ընդ այս եւ Յիսուս զարմացաւ, յորժամ այրին որ գերկուս լումայսն միայն ունէր եւ զնոյնս յողորմութիւնս ծախեաց, ասէ Յի-

սուս. մեծամեծքն զաւելորդս ընչիցն բերին, բայց այրին տառապեալ զամենայն ինչս իւր բաշխեաց աղքատաց. զի երկու լումայքն միայն էին ինչք նորա: 15 Եւ արդ այսու խաբէ սատանայ զընչեղն եւ զմեծատունն յորժամ ոչ տացեն ըստ մեծութեանն, եւ զողորմութիւնս մեծամեծս բաշխեսցէ. այլ սուղ ինչ եւ սակաւ իբրեւ զսակաւաւորսն, կարծեցուցանելով եթէ այն բաւական իցէ փրկութեան: 16 Իսկ ոմանք զամենայն ինչս բաշխեցին աղքատաց, եւ զանձինս աղքատացուցին, քանզի անանց մեծութեանցն փափագեցին. եւ ոմանք զկէս ընչիցն ետուն տնանկաց, եւ զհասարակ ոգւոցն եւ մարմնոցն բարձանեցին իբրեւ եղբարց:

17 Իսկ առաջինքն հանէին տասանորդս, տային եւ պտուղս, մատուցանէին պատարագս, տանէին եւ զողջակէզս, եւ տային զվասն մեղացն՝ զանդրանիկս մարդոյ եւ անասնոյ, եւ զառաջաւորս կալոյ եւ հնձանի եւ զամենայն պտղոց: 18 Այլ եւ տաւնս բազումս Աստուծոյ կատարէին տարեկանս, եւ շաբաթս եւ ամսագլուխս նուիրէին հանդերձ ընծայիւք. յայսր վերայ եւ զաղքատս կարաւտեալս լցուցանէին, զանթիւ զորքս եւ զայրիս կերակրէին, զհոյլս կուսանացն տեսանէին, զհիւանդս դարմանէին, զհիւրս ընդունէին, զնեղեալսն մխիթարէին, եւ զամենայն կարաւտութիւնս տկարացն բառնային: 19 Իսկ արդ եթէ ի թերակատար հնումն խնդրէր Աստուած զայս ամենայն բարեգործութիւնս արդարութեան, ո՛րչափ առաւել եւս ի նորումս եւ ի կատարելումս առաւել եւս արդարութիւնս եւ ողորմութիւնս պահանջիցէ քան զայս ամենայն. զի Թէ ոչ առաւելուցու արդարութիւնն ձերքան զդպրաց եւ զփարիսեցուց, ոչ մտանէք յարեալութիւնն Աստուծոյ: 20 Ապա զո՞ր ներեալ թողութեան ունիցիմք, եթէ ոչ ա-

ւելի ողորմութիւնս առնիցեմք քան զթե-
րակատար հնոցն եւ հրէին ողորմութիւնս
մեք քրիստոնեայքս որ ի նորոյն եւ ի կա-
տարելոյս, որ ի Քրիստոսէ վարդապե-
տեալքս: 21 Զի թէ զհրէին արդարու-
թիւնսն միայն կատարիցեմք, ապա ընդու-
նայն է մեզ գալուստն Քրիստոսի, եթէ ոչ
առաւել քան զհրեայն առաւելուցումք
սրբութեամբ, պտղաւք եւ պատարագաւք,
եւ սիրոյն պատուիրանաւն: 22 Քանզի ի
նորումս աղքատք եւ մեծատունք ամենե-
քեան Մի մարմին եմք ի Քրիստոս, եւ ան-
ղամբ միմեանց: 23 Եթէ ծառայ ես Քրիս-
տոսի եւ պահես զպատուիրանս նորա,
պարտ է իբրեւ քոյոյ անդամոյ խնամ ու-
նել ընկերին. զի եթէ վշտանայ ինչ մի ան-
դամն, ասէ, վշտանան ամենայն անդամք
ընդ նմա:

24 Եւ արդ եթէ գլուխ է Քրիստոս, եւ
մեք մարմին եմք Քրիստոսի եւ անդամք
յանդամոց նորա, պարտ է հասարակ ան-
դամոցս համարել զամենայն ինչ Քրիստո-
սի՝ զոր ետ ի ձեռս մեծատանցն, եւ կացոյց
հազարապետս եւ մատակարարս, զի գի-
տութեամբ մատակարարեսցեն՝ գիտել թէ
որում շատ, եւ որում սակաւ պիտոյ իցէ.
որպէս եւ առաքելոցն հասարակաց էին
ինչք, եւ ամենայն հաւատացելոցն իբրեւ
միոյ անձին անդամոյ. եւ ոչ ոք իշխէր ա-
սել զընչից թէ իւր իցէ. այլ բերէին եւ
բաշխէին, եւ տային զայն ինչսն որով կա-
րաւտն էր անձն խնդրողին: 25 Այն էր
սրտիւ ողորմութիւն, այն էր աստուած-
պաշտութիւն եւ կատարեալ մարդասիրու-
թիւն, որք այնպիսի գթովքն բաշխէին՝ որ
մինչեւ զկարաւտութիւնն եւս հարցանէին:
26 Եւ այնչափ կարի կարեւոր էր տեսու-
թիւնն աղքատաց առ առաքելովքն, մինչ-
չեւ ընդ քարոզութեանն Քրիստոսի հան-
գոյն զողորմութիւնսն ուսուցանէին. բե-
րէին եւ կուտէին առ ոտս նոցա զընչիցն

բազմութիւնսն, յորոց վերայ զստեփաննո-
սեանսն կացուցին մատակարարս: 27 Եւ
որք ոչ գթով տնանկացն բերէին զողոր-
մութիւն, այլ իբրեւ ի հարկէ իմն, սատա-
կեցան՝ Անանիայն եւ Սափիրայն: 28 Եւ
Տաբիթայն՝ որ գթով եւ խնամովն կերակ-
րէր եւ զգեցուցանէր զորքս եւ զայրիս, յա-
ղաւթից նոցունց յարեաւ ի մեռելոց:
29 Եւ Պաւղոս ասէ՝ թէ այս հրամայեցաւ
մեզ՝ զի զայն աղքատաց յիշեսցուք, զոր
եւ ես փութացայ զնոյն առնել. զի այս
պատուիրան է կատարումն ամենայն գրոց
Աստուծոյ, որպէս ցմեծատունն ասաց
Քրիստոս. Եթէ կամիս կատարեալ լինել,
երբ վանաո՞ւս զամենայն ինչս քո, եւ տուր
աղփատաց, եւ գտցես գանձս յերկինս. Եւ
ազահացն ասէ. Դիւրին է մալխոյ ընդ ծակ
ասղան անցանել, քան մեծատանն յարփա-
յութիւնն Աստուծոյ մտանել: 30 Զի որք
աստ ինչս բազումս ժողովեն, եւ զողոր-
մութիւնս ոչ սերմանեն, սոսկ եւ ունայն
գնան յաշխարհէս, եւ յանողորմ եւ յաննե-
րելի հուրն առաքին: 31 Եւ զայն ծանու-
ցեալ Տեառն՝ ասէ. Արարեմք ձեզ բարեկամս
ի մամոնայէ անիրաւութեան, որ ընկալցի
զձեզ ի յարկսն յաւիտեանից: 32 Զայս եւ
Պաւղոս ասէ՝ եթէ Զիտ երթայք սիրոյ, եւ
նախանձաւոր լերուք աղփատացն ողորմու-
թեան, զի եւ դուք ողորմութիւն ընկալցիք ի
Քրիստոսէ: 33 Եւ այլուր ասէ. Սփոռաց եւ
ետ տնանկաց. արդարութիւն նորա մնայ
յաւիտեանս յաւիտեանից: 34 Եւ ոչ միայն ի
կամս ապաստան արարեալ Պաւղոսի, այլ
եւ պատուէր եւս դնէր ի վերայ մեծա-
տանցն ասելով. Ձեր ընչիցդ առաւելութիւն
եղիցի աղփատացն կարաւտութեանն, եւ
յաղփատացն աղաւթիցն առաւելութիւն ա-

Չ Մարգ. ժ 21
 Խ Մարգ. ժ 25
 Ի Ղուկ. ժ 9 9
 Դ Հմմտ. Ե Կոր. ժ Գ 1: Եբբ. Գ 16:
 Ե Բ Կոր. թ 9

Է Հմմտ. ժ Բ 5

րացել ձերոց մեղաց թողութիւն³⁵։ *Ձի ոչ ինչ թեթեւացուցանէ զմեղացն ծանրութիւն իբրեւ զողորմութիւն եւ զգուլթ տնանկաց. որպէս եւ սուրբն Դանիէլ Նաբուքոդոնոսորայ ուսուցանէր, յորժամ հիւանդացեալ էր ի մեղաց. հարցանէր ցմարգարէն՝ թէ զի՞նչ հնարք իցեն ցաւոյս այսորիկ. եւ մատուցեալ Դանիէլ որպէս բժիշկ՝ արքայ, ասէ, ոչ պահք եւ ոչ հսկումն եւ ոչ քուրճ եւ ոչ միայնութիւն քեզ աւգնել կարեն. բայց երթ Ձմեղս քո ողորմութեամբ քաւես, եւ զանարեւոթիւնս քո գրով տնանկաց³⁶. եւ այն կաշառ է՝ որ արդարացուցանէ զքեզ, եւ ճանապարհ՝ որ տանի ի կեանսն յաւիտենից:*

³⁶ *Տեսանե՞ս որպիսի՜ զաւրութիւն է ողորմութեան, եւ ո՛րչափ համարձակ երեսաւք զողորմածն կացուցանէ առաջի Աստուծոյ. եւ մանաւանդ որ սրտի մտաւք զքաղցեալսն կերակրեն, որպէս եւ Շայի ասէ. Բրդես քաղցելոց սրտի մտաւք, եւ զաղատս անյարկս տար ի տուն քո. եւ եթէ տեսանիցես զմերկն՝ զգեցուցանիչիք, եւ ի տառապելոյ ազգի քո գերեսս մի՜ դարձուցեր. յայնժամ կարդայցես, եւ Աստուած լսէ քեզ. եւ մինչ չեւ քո աղաղակեալ իցէ՝ ասէ, հասեալ եմ³⁷։* ³⁷ *Եւ այսպիսի արագաթեւ ողորմութիւնն եւս ելանէ ի լսելիս Աստուծոյ, եւ փութապէս խոնարհեցուցանէ յաւգնականութիւն ողորմածին։* ³⁸ *Եւ ոչ եթէ աստ միայն աւգնէ եւ փրկէ Աստուած զողորմածն, այլ եւ յորժամ պակասիցէ այս, եւ ի հանդերձեալսն փոխիցիմք, բազմապատիկ առատութեամբ դարձուցանէ ողորմածին զողորմութիւնս նորա։* ³⁹ *Քանզի ինքն Տէրն ասէ՝ եթէ ընդ ողորմութեան աղքատացն ես եմ պարտական, եւ ընդ փոխոցն նոցա ես եմ փոխատու։* ⁴⁰ *Ձի որ*

ողորմի աղատացն, փոխ տայ Աստուծոյ³⁸, եւ զմինն հարիւրապատիկ դարձուցանէ անանց բարութեամբ. այլ եւ զմեղս քաւէ, եւ փրկէ յահեղ տանջանացն։ ⁴¹ *Երանի որ խորհի զաղատն եւ զտնանկն. յաւուր չարին փրկէ զնա Տէր³⁹։*

⁴² *Եւ զի՞նչ իցէ խորհելն զաղքատն եւ զտնանկն։* ⁴³ *Խորհելն այն է, յորժամ զտառապանս նորա զմտաւ ածիցես՝ եթէ եղբայր իմ է, եւ անդամ եւ մարմին, եւ պէտս ունի որպէս զիս, եւ կարաւտ է ամենայնիւ՝ ընչիւք եւ յարկաւ, եւ առ վտանգս քաղցոյն բռնութեան յածի եւ շրջի անհանգիստ. ի տաւթոյ տապանայ, ի ցրտոյ դողայ, որովայնն սին, եւ մարմինն մերկանդամ, հերքն թաղկեալք, դէմքն դեղնեալ եւ թոշոմեալք, եւ ամենայն մարմինքն զգուլթեալք եւ երիթացեալք. թափառի, վարանի, եւ ի դուրս դուրս երերեալ եւ դադարեալ կառանչէ, եւ խանդաղատելի ողորմուկս արկանէ առ աղէտս վշտին. եւ զանագորոյն զմիտս մեր գիտելով՝ զխեղ անդամս ամալթոյ անակնածելի ցուցանէ, զի զանողորմութիւնս մեր ի գուլթ խոնարհեցուցանէ. յանդգնի, լրբի, եւ սուղ ինչ կերակուր բազում աշխատութեամբ գտանէ. երկիւղիւ ի դրունս, երկիւղիւ ի գաւիթս, երկիւղիւ ի տունսն մտանէ. զի ի տունսն ամենայն ի շանցն դողայ, յանասնոցն երկնչի. զի ձիքն կիցք հանեն, եզինքն եղջիւր ածեն, շունքն վիրաւորեն, եւ մարդք չարք եւ անողորմք բամբասեն եւ թշնամանեն, եւ իբրեւ նետիւ խոցոտեն, եւ մանաւանդ եթէ խեղք եւ կոյրք իցեն եւ ցաւագնոտք. եւ վասն քաղցոյն վարանի, եւ յայնպիսի ալէկոծութիւնս դիմէ, յերեսս անողորմիցն իբրեւ ի դէմս գազանաց դիմեալ երթայ հասանէ. յորոց յառաջ թշնամանին, ապա եթէ կարիցեն ինչ առնուլ բազում բամբասանաւք։* ⁴⁴ *Արդ այս է*

³⁵ Հմմտ. Բ. Կոր. Ը 14։
³⁶ Գառ. Գ. 27
³⁷ Ես. ԾԸ 7-9

³⁸ Հմմտ. Գործ. ԺԹ 17։
³⁹ Սաղմ. ԽԸ 1

խորհել զաղքատն եւ զտնանկն, յորժամ զայս ամենայն զմտաւ ածիցէ, եւ քաղցրաբարբառ բանիւք եւ գլխագին ողորմով զկարաւտեալսն մխիթարիսցէ, եւ հեծեծիցէ եւ յոգւոց հանիցէ ի վերայ նորա: 45 Այնպիսեացն ետ երանութիւն մարգարէն, որք այնպիսի գլխով եւ ողորմով զաղքատս ընդունին, եւ յաւուրն չարէն փրկին:

46 Իսկ աւրն չար ո՞ր իցէ անողորմիցն եւ մեղաւորացն: 47 Աւր ահեղ դատաստանին է յորժամ երկինք սասանին, եւ երկիր դղորդի. յորժամ արեգակն խաւարի, լուսին եւ աստեղք կորնչին. յորժամ արհաւիրքն հարկանիցին, եւ ահագին սոսկումն սաստկանայցէ. յորժամ հնչումն փողոյն սաստկանայցէ եւ զարհուրեցուցանիցէ, եւ բարբառք հրեշտակացն հիացուցանիցեն. յորժամ զաւրութիւնք եւ իշխանութիւնք եւ պետութիւնք շարժեսցին, եւ գունդք հրեշտակաց յերկիր ծաւալեսցին. յորժամ աթոռք անկանին, եւ զարքայն Քրիստոս իջեալ տեսանիցեմք. յորժամ յահէ փառաց դատաւորին սերովբէքն եւ քերովբէքն սարսափեն. յորժամ վէճք պատառին, եւ գերեզմանք բանայցեն, եւ բազմահոյլ ննջեցեալք յարիցեն, եւ անթիւ կենդանիքն նորոգեսցին. դասք սրբոցն ցնծասցեն, եւ ժողովք արդարոցն պայծառացին. աշխարհս ամենայն գումարեալ կայցէ, եւ հուրն ընդհանուր ընթանայցէ եւ ընդ տիեզերս տարածեսցի. յայնժամ զկապեալսն մեղաւք զմեղաւորսն եւ զպարաւանդեալսն անաւրէնութեամբ ածիցեն, եւ խաւարային միգով մթապատեալ յաշխարհատես հրապարակին ցուցանիցեն առակ եւ ծանակ անտանելի ամաւթով, եւ առաջի սոսկալի բեմբին կացուցանիցեն յանդիման դատաւորին մեծի եւ ահաւորի, որոյ հուրն վառեալ տոչորիցէ եւ բորբոքեալ բարձրանայցէ, եւ հնոցն կայծականց եւ հրահոսանք գետոցն հրեղինաց. ուր հուրն վառեալ ի վայր իջանիցէ, եւ հրատիկք վառեալ ի ներքս տարածիցեն. ուր

գուրք խաւարայինք, եւ տարտարոսք աղջամղջինք. գեհեն չարատանջ, եւ որդունք դառնաթոյնք, որք սպառնան եւ պատրաստեալ են ամենայն մեղաւորաց՝ առնուլ վրէժս յահեղ աւուրն յետնում:

48 Արդ այս է չար աւրն մեղաւորաց, յորմէ փրկէ զողորմածն ողորմութիւն աղքատաց եւ գլխութիւն տնանկաց. զոր եւ ինքն իսկ փրկիչն երանէ ասելով թէ Երանի ողորմածացն, զի նոքա ողորմութիւն գտցեն՞. եւ Յոյժ բարձր ի գլուխ պարծի ողորմութիւնն առ դատաստանաւ՞. եւ Չար եւ անողորմ դատաստան լինելոց է այնմ, որ ոչ արարին ողորմութիւն՞: 49 Անողորմ դատախազք են նորա, եւ անողորմ տանջանարանք. անողորմ այրումն հրոյն հնոցին, անողորմ խորովումն տապոյն. եւ ամենեւին անանց եւ աններելի են ահեղ աղէտիցն չարչարանք: 50 Այս է անողորմիցն անողորմ դատաստան եւ տանջանք աններելիք, զոր եւ անողորմ մեծատունն ընկալաւ՝ զահեղ հրոյն զխորովումն, եւ զաններելի տապակին. վասն զի ոչ արար ողորմութիւն քաղցելոց եւ մերկոց եւ հիւանդաց, ընդ որոց եւ հատուցումն անողորմ ընկալաւ:

51 Եւ արդ զայս ամենայն լսելով մի՛ յապաղեսցուք ողորմել աղքատաց նեղելոց, եւ առաւել եւս խեղանդամոցն եւ հիւանդացելոց, որբոց եւ այրեաց եւ վշտացելոց, աւտարաց, հիւրոց եւ ծերոց, եւ ամենայն կարաւտելոց ի կարեւոր պիտոյիցն, որով նոցա յաջողին վաստակքն եւ կեանք աշխարհիս: 52 Եթէ իցես աստուածապաշտ, նոցա լեր հոգէբարձող եւ վերակացու. եթէ կամիս զմեղս քո փարատել, նոցա լեր կերակրիչ եւ զգեցուցիչ. եթէ կամիս համարձակ երեսաւք գ՛րիստոս տեսանել, զերեսս նեղելոցն եւ կարաւտե-

՞ Մարթ. Ե 7
 Է Յակ. Բ 13
 Զ Յակ. Բ 13

լոցն մի՛ տրտմեցուցաներ. եթէ կամիս ի խորանս եւ յաւթեվանս սրբոցն մտանել, եւ զանբաւ բարութիւնսն ժառանգել, աւթեվան եւ ասպնջական լեր աւտարաց, կարաւտելոց, հիւանդաց եւ վշտացելոց. զնոսա հանգո եւ մխիթարեա երկրաւոր պիտոյիւքս, զի եւ դու հանգիցես եւ վայելեսցես հոգեւոր կերակրովն եւ անանց փափկութեամբն: 53 Քանզի այն է աստուածապատուութիւն որ միով առատ ողորմութեամբ զնեղեալս եւ զվշտացեալսն տեսանիցէ. զի այնպիսին ոչ եթէ առնէ ողորմութիւնս, այլ առնու զանանց բարութեանցն զվայելչութիւնս, եւ աստ բազում բարիս գտանէ յորժամ զբարին առնիցէ: 54 Եւ եթէ աղքատք ոչ էին յերկրի, ո՞վ ոք կարէր զբազմաթիւ բեռինս մեղաց թեթեւացուցանել, եւ կամ յալէկոծեալ եւ ի ծովածուփ անաւրէնութեանցս ապրել: 55 Այլ ողորմութիւնք աղքատացն անցուցանեն զմեզ ընդ սահելի եւ ընդ ծփելի կեանս աշխարհիս, եւ հասուցանեն ի նաւահանգիստն խաղաղութեան: 56 Եւ աղաւթք վշտագնելոցն խլեալ հանեն զփուշ մեղացն. մաքրեն եւ սրբեն զթարախ մեղաց պղծութեան. բժշկեն եւ առողջացուցանեն զվէրս սատանայի. ցրեն եւ թեթեւացուցանեն զծանրութիւն անաւրէնութեանց, եւ քաւեալս եւ արդարացեալս յերկինս առաքեն: 57 Այսպիսի են ողորմութեանցն զաւրութիւնք, որ ի դառն կապանէն, եւ ի խորոց յանցանաց հանեն ի ձեռն սակաւ ինչ արծաթոյ զոր կարաւտելոցն ծախեն:

58 Դու մի՛ տրտմիցիս ընդ պակասիլ ընչիցն, զի ընդ նմին եւ մեղքդ պակասին. եւ յորժամ հաներ ի քէն զարծաթն, հաներ ընդ նմին եւ զմեղսդ, եւ զաղտեղութիւն պիղծ գործոց քոց սրբեցեր. որպէս եւ ասէ. Տուր ողորմութիւն, եւ ամենայն ինչ ձեր սուրբ եղիցի⁶⁰: 59 Ձի ողորմութեամբ սրբի մարմին ողորմածին. սրբի եւ հոգին. աւրհ-

նին ինչքն, եւ յաջողին վաստակք նորա. առաւելուն անդեայքն: 60 Եւ բազմանան խաշինքն, եւ պտղաբերին անդաստանք նորա՝ եթէ միայն աստուածական կամաւք ողորմութիւն առնիցէ. զի ողորմութիւն տնանկացն փոխ տայ Աստուծոյ. եւ ոչ այս միայն փոխորէն զոր վերագոյնդ ասացեալ է, այլ շնորհէ եւ զարքայութիւնն, փրկէ եւ յորոգայթից թշնամոյն, եւ ի ձեռաց դժոխոցն ապրեցուցանէ զողորմածսն: 61 Ձի թէպէտ եւ մեծ սրբութիւն է կուսութիւնն, այլ առաւել եւ պատուական է ողորմածն. թէպէտ եւ մեծ է պահոց պնդութիւն, եւ առաքինութիւնք բազումք եւ մեծամեծք, այլ եւս մեծագոյն է ողորմութիւն, եւ կարեւոր եւ ընդունելի Աստուծոյ: 62 Մեծ է եւ պատուական այրն ողորմած⁶¹: 63 Եւ որ ոչ առնէ ողորմութիւն, զայնպիսին եւ մարդ ոչ անուանեն զիրք Աստուծաշունչք, այլ շունս եւ խոզս, եւ զազանս միայնակերս կոչէ: 64 Ձի այնպիսիքն ճրագ են առանց լուսոյ եւ աչք առանց տեսանելոյ, աղբիւր առանց ջրոց եւ ծառք գաւսացեալք՝ որք զանուանակոչութիւնն միայն ունին, եւ ոչ զաւգտակարութիւնն:

65 Եւ արդ ի՞նչ գիտասցուք զանողորմն թէ մարդ իցէ. քանզի աղբիւր ի ջրոյ անուանի աղբիւր, եւ ճրագ ի լուսոյ ասի ճրագ. նոյնպէս եւ մարդ յողորմութենէն ճանաչի թէ մարդ իցէ, որ հանապազ զսիրտն ի սէր եւ ի գութ աղքատին խոնարհեցուցանէ, եւ զձեռս յողորմութիւն կարաւտելոցն դիցէ, եւ ի ձեռն աղքատացն քաղցելոցն զՔրիստոս կերակրէ. քանզի եւ Քրիստոս իւր իսկ համարի զաղքատաց ընդունելութիւնն. Քաղցեալ էի, ասէ, եւ կերակրեցէ՛ գիս. ծարաւի էի, եւ արբուցէ՛ գիս. ատար էի, եւ ընկալայ՛ գիս. հիւանդ էի եւ ի բանտի, եւ ինձ այց արարէ՛⁶²: 66 Եւ արդ եթէ հաւատաս ան-

⁶⁰ Գ.Պ.Վ.Ժ.Ը 41

⁶¹ Գ.Պ.Վ.Ի 6

⁶² Մ.Պ.Վ.Ի.Ե 35-36

սուտ բանին Աստուծոյ, ի միտ առ ճշմարտապէս, զի յորժամ զքաղցեալսն կերակրես, զՔրիստոս կերակրես. եթէ զջուր ծարաւոյն արբուցանես, զՔրիստոս արբուցանես. եթէ զհիւրս ընդունիս, զՔրիստոս ընդունիս. եւ թէ աւտարին լինիս վանատու, Քրիստոսի ես ասպնջական. եթէ ի տեսս երթաս հիւանդին, առ Քրիստոս երթաս տեսանել. եթէ զնեղեալսն սփոփիցես, զՔրիստոս մխիթարես. եթէ անաւզնականին աւզնեսցես, Քրիստոսի լինիս աւզնական. եթէ տկարացն սպասաւորեսցես, Քրիստոսի ես սպասաւոր. եւ զամենայն զոր քաղցելոցն մատուցանես, տաս ի ձեռս Քրիստոսի, եւ բազմապատիկ հատուցանէ յաւուրն յետնում. ուր ոչ ինչք կան համբարեալք, եւ ոչ սիրելիք եւ ծանաւթք. ուր ոչ սուրբք կարեն աւզնել, եւ ոչ արդարքն կարեն փրկել. ուր ոչ հարք գլխան, եւ ոչ եղբարք ողորմին, բայց միայն աւզնեն ողորմութիւնք աղքատաց եւ վարք բարիք:

67 Արդ մի՛ մնասցուք վախճանին, եւ մի՛ ինչ ազահեսցուք, մի՛ զաղքատս կարաւտեցուցուք, մի՛ զՔրիստոս տրամեցուցուք. այլ զորքս սնուցուք, զայրիս յանձանձեսցուք, զպանդուխտս ժողովեսցուք, զքաղցեալս կերակրեսցուք, զՔրիստոս մխիթարեսցուք. յերկրիս առատատուր մարդասիրութեամբ սերմանեսցուք, եւ յերկինս զողորմութիւնս հնձեսցուք. ի վերնախորանսն վերասցուք, եւ յանանց ուրախութիւնսն վայելեսցուք մեծապայծառ խնդութեամբ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ձ

Վ.Ա.ՄՆ ՊՏՂՈՑ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳԱՑ ԵՒ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ

1 Բազում գաղտածիգ¹ նետիւք վիրաւորէ զմեզ սատանայ, եւ զվէրն չերեւեցու-

ցանէ. զսկիզբն իրացն երեւեցուցանէ որպէս թէ առաքինի ինչ վարուք, եւ կատարէ յահեղ անաւրէնութիւնս. եւ փոխանակ վարձուցն վաստակոցն արկանէ ընդ մեղաւք անաւրէնութեամբ. եւ որպէս ընծայիւք Կայենի եւ ընծայիւքն Յեփթայեայ, որ կերպարանաւք բարւոյ զգործս անաւրէնութեան կատարէր: 2 Ձոր եւ այժմ առ բազումս կատարէ սատանայ, եւ առնէ զրաջան եւ սնավաստակ յեկեղեցական ի պողոց եւ պատարագաց ընծայից: 3 Եւ ոչ միայն զրավաստակ եւ զրաջան ի վաստակոցն տեսանեմք, այլ եւ թշնամանաւք ի յանդիմանութիւն. եւ անէծս պատուհասից յԱստուծոյ ընդունին, որպէս եւ Մաղաքիա մարգարէն ասէ թէ՛ Անիծեալ լիցի մարդ որ կարող իցէ, եւ կայցէ ի հաւտի նորա որձ, եւ մատուցանիցէ Տեսուն զանաւզուտն եւ զարատաւորն եւ զվտիտն պատարագ²: 4 Այլ եւ զբահանայս եւս որք եւ զխոտանս ի ժողովրդոցն ընդունիցին, պատուհասէ եւ ասէ. Դուք քահանայք է՞ որ բամբասէք զանուն իմ, եւ մատուցանէք ի սեղան իմ հաց պղծութեան, զխոտանն եւ զյափշտակեալն եւ զանաւզուտն, այսինքն զնիհարն, եւ թէ ընկալայց զայն ի ձեռաց ձերոց. այլ առաքեցիք ի վերայ ձեր անէծս, եւ նզովեցիք զարիւնութիւնս ձեր, եւ բարձից զձեզ հանդերձ նոքաւ. փոխանակ զի դուք ոչ եղիք ի սիրտս ձեր երկնչել յինէն³:

5 Արդ եթէ որք ի հնումն զխոտանն մատուցին, այսպիսի պատուհասիւք պատժեցան, զի՞նչ գործեսցեն որք ի նորումս զխոտանն կալոյ եւ հնձանի Աստուծոյ նուիրեսցեն, եւ զվտիտն եւ զանաւզուտն ի հատիցն՝ կոչնոց աղքատացն մատուցեն, որով եւ Կայեն կորեաւ խոտան եւ անընդունելի պատարագաւն. քանզի ոչ ուղիղ բաժանեցեր, ասէ, եւ այդ եւս առ

¹ Մաղ. Ե 14

² Մաղ. Ե 6-10. 13: Բ 2-3

1 Մի օրինակ՝ գաղտանետիւք

քեզ դարձցի: 6 Արդ պարտ է մեզ երկնչել ի բանէս յայսմանէ. զի եթէ որք առանց աւրինացն մեղան՝ այնպէս պատժեցան, ո՛րչափ եւս առաւել մեք եթէ հանդերձ աւրինաւքն մեղիցուք. զի որ ի շնորհացն որ ի հնումն էին՝ ոչ էին վայելեալք, եւ այնպիսի ուղղութիւնք խնդրէին, ո՛րչափ եւս առաւել բազում հաւաստեաւ ուղղութիւն ի նորումս պահանջիցէ, թէ եւ սակաւ ինչ գթիցեմք. որք յաւրինաց խրատեցաք, եւ ի շնորհացն վայելեցաք, եւ զաւրինակսն տեսաք: 7 Եւ արդ եթէ զխոտանն Աստուծոյ նուիրիցեմք, մեզ ո՞ր ներեալ թողութեան կայցէ. զի ասէ՛ թէ զառաջաւորս կալոյ քո եւ զհնձանի, եւ զընտիր ընտիրս խաշանց՝ Աստուծոյ քում մատուցանիջիր. եւ Պատուեա զՏէր ի քոց արդար վաստակոց, եւ հան նմա պտուղ ի քոց արդարութեան արմտեաց*:

8 Այս է ընդունելի առաջի Աստուծոյ: 9 Այլ ի յափշտակութեմէ, կամ ի գողութեմէ, կամ ի գրպարտութեմէ, կամ ի վաշխից ինչ տոկոսեաց, կամ ի բռնութեմէ վաճառոց, կամ ի տառապելոց գրկանաց եթէ մատուցանիցէ ինչ պատարագ՝ եզմ կամ ոչխար կամ քաւ, պիղծ է ինձ որպէս թէ գայն՝ որ շուն ո՞ք մորթիցէ, եւ կամ եթէ հարկանիցէ ո՞ք գկառափն մարդոյ, եւ կամ հեղուցու ո՞ք գարիւն խոզի՞:

10 Եւ արդ ընդէ՞ր ոք ժտիցի զայսպիսի պատարագս զազրալիս մատուցանել՝ որ գեհեհինն առիթ է, եւ կամ զընդունելութիւն աղքատացն կոչնոց՝ կարողաւքն եւ անկարաւտիցն պատուաւքն կորուսանել. զոր եւ Քրիստոս արգել ասելով, եթէ՛ Յորժամ առնիցես նաչ կամ ընդունելութիւն աղքատաց, մի՛ կոչեր գեղքարս քո եւ մի՛ գղրացիս քո եւ մի՛ գսիբելիս քո եւ մի՛ գմեծատունս, զի մի՛ եւ նոքա զՔեզ կոչեսցես, եւ այն լիցի քեզ փոխորէն. այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն յաղագս ոգւոյ քոյ

փրկութեան, կոչեա գաղատս եւ զխեղս եւ զկոյրս եւ զկաղս, եւ երանի է քեզ՝ զի ոչ ունին փոխորէն հատուցանել քեզ. եւ լիցի քեզ փոխորէն յարեայութեանն արդարոց՞:

11 Ո՞րք են խաւսքս եւ հրամանքս. ո՞չ ապաքէն Յիսուսի Որդւոյն Աստուծոյ:

12 Եւ արդ ընդէ՞ր արհամարհես զհրամանսն Քրիստոսի: 13 Եթէ կամիս զմեծամեծս քո պատուել՝ պատուեա. ունիս աւուրս երեք հարիւր վաթսուն եւ հինգ տալ մարմնոյդ, եւ զմի աւր ի նոցանէ հոգւոյդ նուիրեա:

14 Արդ ահա զմի աւրն չարկանես տալ հոգեւորացն եւ հոգւոյդ կոչունս:

15 Եթէ բժիշկ վիրաւորեալ ոգւոյ քոյ զաղքատսն արարեր, եւ ժողովեցեր զնոսա բարեխաւս եւ աղաչողս առ Աստուծ, եւ մեղաց քոց քաւարան զնոսա կոչեցեր ի տուն քո, ապա յայնմ աւուր ընդունելութեան աղքատաց եւ ոգւոյ քոյ, յորում աւուր քաւին մեղք, դադարեցո զխորհուրդս քոյ զմարմնաւորս, ընդ նմին եւ զսիրելիս քո զմարմնաւորս. եւ մի՛ զոք ի կարողաց եւ կամ ի մարմնաւոր սիրելեաց քոց մուծանիցես ի տուն քո, զի մի՛ ի թողութեանէ մեղաց քոց վրիպիցիս՝ նոցա սպասաւորելով, նոյն աչառելովն զնոսա, զնոքաւք շրջելովն, զնոսա ի վեր մատուցանելովն, եւ կերակուր եւ զինի ոչ վերանայ ի նոցանէ: 16 Եւ քո քաւարան մեղաց՝ աղքատացն ժողովք ի ներքուստ ի վեր նային, եւ սեղանք նոցա դատարկ՝ յոգոց հանիցեն. եւ ոմանք ի նոցանէն արտաքս իսկ մնան իբրեւ զարհամարհեալս, եւ միայն զձայնն լսեն զբազմականացն, եւ ի սիրտս իւրեանց զարհամարհանսն իւրեանց վարանին, զաւղեալք եւ անկորեալք նստին:

17 Արդ մի՛ ինչ այսպիսի կոչունս յաւուր պատարագին ընդունելութեան արասցես, յորոց ծախիցն անվարձ լինիցիս:

18 Այլ եթէ կամիցիս մեղաց քոց թողութիւն խնդրել, կոչեա զորքս եւ զայրիս,

* Ըստ Գ. 9
 † Ես. 4. 9, 3

‡ Գ. 4. 12-14

զնեղեալս եւ զտառապեալս, զխեղս եւ զկոյրս եւ զկաղս, զկարաւտեալսն եւ զգերիսն, եւ զամենայն քաղցեալս եւ զանմխիթարսն. զնոսա մխիթարեա, զնոսա սփոփեա, զնոսա կերակրեա, նոցա միայն սպասաւորեա, զնոքաւք շրջեա, զնոսա յարմարեա, եւ քաղցր բանիւք պաշտեա, զի թողութիւն մեղաց եւ փրկութիւն տան քո եղիցի: 19 Եւ արդ այսպէս յաւրինեա զընդունելութեան կոչունս զպատարագացն, եւ մի՛ զգոյաւորս եւ զմեծամեծս յընդունելութիւն թշուառացելոցն եւ աղքատացն մուծաներ. այլ նոքա եղիցին գահերէցք, եւ նոքին բարձրագլուխք. նոքա ի վերոյ, եւ նոքա ի ներքուստ. զնոսա միայն մոյժ աղաչանաւք, եւ զնոսա միայն յղարկէ՛ աղերսանաւք: 20 Եւ եթէ այսպէս ընդունիցիս, ոչ եթէ ետուր, այլ առեր. ոչ եթէ ծախեցեր, այլ մեծամեծ շահս ժողովեցեր, եւ թողութիւն ընկալար: 21 Վասն այսր ամենայնի ասէր Քրիստոս՝ եթէ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, մի՛ կոչեր զմեծամեծս, զի մի՛ զբաղմամբք նոցա աղքատքն արհամարհիցին. եւ դու վասն աչառանաց իբրեւ զաւրինագանց դատիցիս, ըստ այնմ որ ասէ՛ եթէ որ զհանդերձս պայծառս ունիցի, ասիցէ՛ եթէ դու նիստ աստ պատուով. եւ ցաղփատն ասիցէ՛ եթէ երթ նիստ առ պատուանդանին. եւ զայս առնելով, ասէ, ոչ խղիցէ՛ յանձնս ան, եւ լինիցի՛ դատաւորք չարեացն խորհրդոց՞. զի ի մեծամեծացն աչառելով մեղս գործէք՝ յանդիմանեալք յաւրինացն իբրեւ աւրինագանցք:

22 Եւ արդ մի՛ ինչ այսպիսի դատապարտութիւնք ի կոչունս աղքատացն ունիցիս, զաղքատսն եւ զմեծամեծսն ի միասին ժողովելով. զի մեծամեծքն մտեալ՝ բարձ եւ պատիւ խնդրեն եւ գահերիցութիւնս եւ սնափառութիւնս եւ յարգանս եւ

սուտակասպասութիւնս ի քէն պահանջեն. եւ աղքատքն նստին ի ներքս դաւղեալք եւ խոնարհեալք լռութեամբ: 23 Ոչ է բարւոք կոչ ընդունելի. ոչ ոք որոմն ընդ ցորենոյն սերմանէ, եւ փուշ ընդ որթով տնկեն. եւ ոչ քեզ պարտ է սուտակասպասութիւն եւ սնափառութիւն ընդ խոնարհութիւն եւ ընդ ապաշխարութիւն մեղաց քոց խառնել. խափանիչք են միմեանց եւ ապականիչք. անհնար է քեզ միով ակամբ յերկինս հայել, եւ միովդ յերկիր. եւ յայնմ աւուր միանգամայն մարմնաւորացն եւ հոգեւորացն հաճոյանալ: 24 Հոգեւորքն աղաչեն եւ մաղթեն զքեզ յերկինս տանել, եւ մարմնաւորքն սուտակասպասութեամբ եւ սնափառութեամբ եւ բազում ստաբանութեամբ եւ սուտ յարգանաւք յանդունդս քարչեն. հոգեւորքն ի լոյս հրաւիրեն, եւ մարմնաւորքն ի խաւարն առաքեն: 25 Ահա այսպիսի խափանիչք քեզ վնասակարք են յաւուր ընդունելութեան աղքատաց զմեծամեծսն կոչելով: 26 Այլ զաղքատս սփոփեա, զաղքատսն հանգուցանել, զաղքատսն աղաչել, հաց քաղցելոցն բրդել, զմերկսն զգեցուցանել, զանյարկսն ընդ հարկաւ մուծանել: 27 Եւ յայնժամ կարդացես, եւ Աստուած լուիցէ քեզ. եւ մինչ չեւ խաւսեալ իցես, ասացէ եթէ ահաւասիկ հասեալ եմ՞:

28 Այսպիսի շահաւոր են ընդունելութիւնք աղքատաց, եւ մերձ առ Աստուած աղաւթք նոցա, զոր եւ մարգարէն ասէ. Երանի որ խորհի զաղփատն եւ գտնանկն, յաւուր չարի փրկէ զնա Տէր. երանելի առնէ զնա ի վերայ երկրի, եւ ոչ մատնէ զնա ի ձեռս թշնամեաց իւրոց՞: 29 Արդ այս են երանութիւնք վասն կերակրելոյ կարաւտելոցն, զոր եւ Քրիստոս իւր համարի: 30 Իսկ ընդ անկարաւտիցն կոչնոց զի՞նչ շահիցիս, եւ կամ ո՞ր աւգուտ գործիցի, զի

՝ Հմմտ. Ղուկ. ԺԳ. 12:
 Է՝ Յուդ. Բ՝ 3-4

Գ՝ Ես. ԽԲ. 9
 ՝ Սաղմ. ԽԼ 1-3

ընդունելութիւն քաղցելոցն է շահաւոր, եւ ոչ յարգելոցն. եւ Քրիստոս ոչ ասէ՝ եթէ զյագեալսն կերակրեցէք, եւ ոչ ասաց եթէ զարբեալսն արբուցէք. այլ զծարաւեալսն տեսէք եւ արբուցէք, զմերկսն տեսէք եւ զգեցուցէք, եւ աւտարատեսութիւն արարէք: 31 Այսպիսիքն են վարձուց եւ երանութեան արժանի, եւ ոչ յագելոց եւ անկարաւտից զմայլութիւնք. զի որ զաղքատսն եւ զկարաւտեալսն կերակրէ, զաւտարսն եւ զհիւանդան, ոչ զմարդ՝ այլ զՔրիստոս ընդունի, զՔրիստոս կերակրէ, զՔրիստոս զգեցուցանէ, զՔրիստոս սփոփէ, զՔրիստոս մխիթարէ, զՔրիստոս հանգուցանէ, եւ Քրիստոսի սպասաւորէ. զի անսուտ է բանն տէրունական:

32 Եթէ Քրիստոս է զոր ընդունիս, ոչ է քեզ պարտ եւ արժան ի Քրիստոսի ընդունելութիւնն զժողովս զեղիւնեցելոցն ժողովել, զնոսա ի ներքս մուծանել, եւ զՔրիստոս թողուլ արտաքոյ գաւթին: 33 Նոքա մեծարանաւք ի վերոյ, եւ Քրիստոս արհամարհանաւք ի խոնարհ. նոքա պատուով ի բազմականի, եւ Քրիստոս արհամարհանաւք առ պատուանդանի. նոքա անդ ի վեր սփոփանաւք սպասաւորին, եւ Քրիստոս աստ ի վայր նստի գլխարկեալ: 34 Ոչ է պարտ այսպիսի արհամարհանաւք ընդունել զՔրիստոս, զի ի սրտամտութիւն եւ ի բարկութիւն զարթուցանես, եւ ոչ յողորմութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց: 35 Զի եթէ ողորմութեան է ընդունելութիւնդ, զի՞ կոչես տեսողս բազումս, եւ հատուցումն ի մարդկանէ ընդունիս: 36 Ահա ուսուցանէ զքեզ Քրիստոս. Զգոյ՛ լեր, ասէ, ողորմութեան՝ մի՛ առնել առաջի մարդկան. զի որ յաչս մարդկան լինի, եւ հատուցումն ի մարդկանէ ընդունի. այլ եղիցի ողորմութիւնն քո ի ծածուկ. եւ Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ, հատուցէ քեզ յայտնապէս:

37 Արդ մի՛ զրկիք յայդպիսի վարձուց, եւ մի՛ տեսողս ողորմութեան քում ժողովել. այլ զգուշութեամբ մատակարարեա ի ծածուկ, զի ի մաւտ է գողն, գողանայ զվարձս քո. դարանակալէ աւագակն, յափշտակէ զողորմութիւնս քո. մերձ կան նենգիչք նենգել, եւ հանել զբարին քո ի քէն. շրջանակաւ ամբարիշտքն շրջին, եւ ջանան զրաջան առնել զքեզ եւ անավաստակ ի վաստակոցն: 38 Այլ յամենեցունց պատրաստեա երկիւղիւ, պատրաստեա իմաստութեամբ. եւ զգոյ՛ լեր յախտէն մարդահաճութեան եւ ի դիւէն սնափառութեան, զի մի՛ դարձուցանիցեն զբարիքն քո ի չար, եւ մի՛ զլոյսն քո ի խաւար. Զի եթէ լոյսդ որ ի քեզ ասի՝ խաւար իցէ, իսկ խաւարն ո՛րչափ եւս իցէ՞. զի եթէ ողորմութիւնդ քո չարիք եղեն, չարիքն ո՛րչափ եւս ինչ լինիցին: 39 Արդ վասն այսորիկ ծածկեա յամենեցունց զողորմութիւնս քո. եւ որպէս ոչ կամիս զպղծութիւն մեղաց քոց ցուցանել, եւ մի՛ զողորմութիւն ապաշխարութեանդ տալ գիտել. այլ ծածկեա զառաքինութիւն ապաշխարութեան իբրեւ զմեղացն զազրութիւն. եւ յամենայն ժամ ընդունելի լինին ապաշխարութիւնք քո, եւ գտանես մեղաց քոց թողութիւն: 40 Մի՛ առ հաճոյ սնափառութեան զկոչունս ընդունելութեան արասցես, եւ մի՛ ի ցոյցս մարդկան զտուրս ողորմութեան արասցես աղքատացն, եւ մի՛ զմեծամեծս եւ զգոյաւորս յընդունելութեան կարաւտելոց աղքատաց բաշխեսցուք եւ կոչեսցուք. եւ մի՛ գիտտանսն կալոյ կամ հնծանի Աստուծոյ նուիրեսցուք, եւ զամենայն տուրս պտղոց եկեղեցւոյ կամ քահանայից մի՛ չարակնեսցուք, որով կայեն յանդիմանեցաւ. եւ զգէրն եւ զուղիղն ի հատից անձանց մերոց մի՛ թողուցումք, եւ զանաւզուտն եւ զվտիտն ընդունելութիւն աղքատացն արասցուք եւ

Է Լմմբ. Մատթ. 9: 1-4:

Զ Մատթ. 9: 23

կարաւտելոցն զենցուք. եւ մի՛ յագահու-
թենէ եւ յափշտակութենէ եւ յանիրաւու-
թենէ ընչից ժողովելոց յաստուածային ըն-
ծայսն մատուցուք. զի պիղծ են ամենայն
զրկողք եւ ինչք նոցա առաջի Աստուծոյ:
41 Բայց զայս ամենայն ըստ հաճոյիցն
Աստուծոյ արասցուք, որով Աստուած հա-
ճեսցի եւ ընկալցի, եւ թողութիւն մեղաց
արասցէ: 42 Սրբութեամբ եւ անմեղու-
թեամբ կացցուք, եւ փառաւք եւ պա-
տուաւք զերկինս ժառանգեսցուք, եւ խոս-
տացելոց բարեացն արժանաւորեսցուք հա-
սանել ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. ո-
րում վայելէ փառք եւ պատիւ այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Է

ՎԱՄՆ ՓՈՒՈՅ ԵՒ ՎԱՇԽԻՑ

1 Յոյժ չար են ախտք ընչասիրու-
թեան, եւ անհնարին չար են քան զամե-
նայն փոխոցն տոկոսիք, որ հանապազ
հայհոյեալ բամբասի ի հին եւ ի նոր կտա-
կարանս. եւ պատուհասեալք պատժին չա-
րապէս խնդրողք վաշխիցն եւ փոխոցն՝ որ
ընդդէմ պատուիրանացն Աստուծոյ զար-
ծաթս իւրեանց ի վաշխու տան, եւ տոկո-
սեաւք անդէն պահանջեն, եւ անակնածելի
ուտեն զմարմինս տնանկաց, եւ ըմպեն
զարիւն նոցա անողորմ. եւ ոչ ունկնդիր
լինին Եգեկիէլի հոգելից մարգարէին՝ որ
ընդ մեծամեծ չարեաւք դնէ զփոխոցն տո-
կոսիսն, եւ ընդ կռապաշտիցն համեմատէ
պղծութեամբքն ասելով՝ եթէ ի կուռս
տունն Իսրայէլի պղծեցաւ, եւ վաշխ ու տո-
կոսիս պահանջեաց՝: 2 Եւ Մովսէս ասէ՝ թէ
Մի՛ տացես վաշխ ընկերի քում, զի անաւ-
րէնութիւն է առաջի Աստուծոյ՞. զոր եւ
արտաքս կացուցանէ յերկնային խորա-
նացն՝ որք վաշխ եւ տոկոսիս պահանջեն:
3 Իսկ որ զարծաթ իւր ի վաշխու ոչ տացէ,

եւ կաշառ ի վերայ իրաւանց ոչ առնու, նա
մի՛ սասանեսցի յաւիտեան: 4 Եւ միւս
մարգարէն ասէ. որ ի վերայ լեռանց զո-
հեալն ոչ եկեր, եւ զգրաւ պարտապանին
դարձոյց, եւ վաշխ եւ տոկոսիս ոչ պահան-
ջեաց, արդար է նա եւ կելով կեցցէ. իսկ որ
զվաշխ եւ տոկոսիս պահանջեն, դիմադարձ
են պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ հակա-
ռակ Հոգւոյն հրամանացն. զի զարգե-
լեալսն ի Հոգւոյն հրամանացն չարաչար ի
կիր արկանեն անաւրէնութեամբք:

5 Եւ այնչափ անաւրէն են ախտ փո-
խոց տոկոսեաց, մինչեւ յամուլ արգանդէ
խնդրէ որդի բռնութեամբ, եւ յապառաժ
քարանց պտուղ որոնէ, եւ առանց սերման
կամի արդիւնս ժողովել, եւ յարուաց
ծնունդս պահանջել, եւ ի քարէ կաթն
կթել, եւ ի վիմաց ասր ստանալ. զթիւ ար-
ծաթոյն զոր տուեալն է՝ լիով ընդունի, եւ
առանց սերման ժտի արդիւնս ժողովել, եւ
լնուլ զտուն իւր անաւրէն ստացուածովք:
6 Ապա նստի խորհի նախ բազմացուցանել
զընչիցն առաւելութիւն, եւ ապա ընդ ան-
աւրէնութեանցն առնել ողորմութիւնս
տնանկաց եւ պատարագս հաշտութեան,
զոր յանդիմանէ Եսայի ասելով՝ թէ Որ մա-
տուցանէ ինձ զյափշտակեալն պատարագ,
այնպէս զագրալի է՝ որպէս թէ շուն ոք մոր-
թիցէ, եւ կամ թէ հարկանիցէ ոք զկառապիմ
մարդոյ՞: 7 Զի լաւ է աղքատաց անտես
լինել յողորմութենէ, քան թէ յափշտակու-
թենէ ընդունել ինչ: 8 Լաւ է քահանայից
ի սովոյ մեռանել, քան թէ յանարժանիցն
կերակրել: 9 Ոյր ուրուք, ասէ, զայլոյ ա-
ռեալ եւ այլուր բաշխիցէ, ոչ եթէ վարձս
ընկալցի, այլ պատիժս եւ տանջանս սաս-
տիկս. զի հուր այրիչ եւ սուր սատակիչ են
ծնունդք փոխոց: 10 Եւ որ յընչիցն անի-
րաւութեանց զԱստուած պաշտել համարի-
ցին, առաւել բարկացուցանէ. Պատուեա,
ասէ, զՏէր ի քոյ արդար վաստակոց, եւ

Պ Եգեկ. ԺԷ 13
Ք ԲՕԳ. ԻԳ 19

Ճ Ե. Կ. Զ 3

համ նմա պտուղ ի բոց արդարութեան արմտեաց^ա:

11 Մի՛ խորհիր զյափշտակութիւն ժողովել, եւ ապա առնել ողորմութիւնս վասն մեղաց թողութեան. զի ոչ երբէք հրով հուր շիջանի, եւ ոչ վիրաւք վէրք բժշկին, եւ ոչ մեղաւք մեղք սրբին, եւ կամ անաւրէնութեամբ անաւրէնութիւնք քաւին. քանզի յոյժ չար են վաշխիցն անաւրէնութիւնք, եւ որպէս երկունք յղեոյ են ժամադրութիւնք նոցա: 12 Եւ եթէ աղքատ եւս իցէ փոխապարտն, ի ծուփս եւ ի հոգս մաշի հանապազ. անքուն եւ դառնաքուն ի գիշերի ննջիւն նորա. տխուր եւ տրտում եւ մտայոյզ ի տուրնջեան շրջի, եւ ոչ գիտէ յո երթայ: 13 Երբեմն սուղ ինչ զպախրէն կամի վաճառել, զի հատուցէ զվաշխիցն տոկոսիս. եւ երբեմն զանաւրէն գողանալն ախորժէ՝ զոգիսն կորուսանել եւ դիմադարձ լինել Աստուծոյ վասն պահանջողի վաշխի փոխիցն. եւ երբեմն խորհի զաղտազնաց լինել ի տար աշխարհ: 14 Շրջի թափառական յաղազս պարտուցն բռնութեան, եւ ի բազում խորհրդոցն վարանիցի, եւ մտացն շփոթելոց զաղաւթսն առ Աստուած մոռանայ. եւ յորժամ ձայն ոտիցն հարկանի, նա ի ներքս սրտաբեկ լինի յերկիւղէն. եւ թէ արտաքոյ տեսանէ փոխառուն զփոխատուն, փախչի եւ թաքչի իբրեւ ի տարակուսանաց աղէտիցն, եւ սիրտն թափեալ գդողի հարկանի, եւ կայ զլխարկեալ եւ լեզուակապ. եւ ամենելիմբ յերեսս նորա նայել ոչ իշխէ եւ ոչ համարձակի, զի տոկոսիքն վաշխիցն բազմացան ի վերայ նորա, եւ ոչ ինչ ունի հատուցանել եւ հաճել զփոխատուն:

15 Եւ արդ տես, ով պահանջողդ վաշխից, եթէ քանի տարակուսանաւք եւ ընդ վշտաւք զեղբայրն արկանես, եւ քեզ քանի կողկողանաց եւ աղէտից ետ պատճառք՝ դիմադարձդ Աստուծոյ եւ բազում մեղաց

պարտապան, արկանելով ի վերայ փոխոցն վաշխ, եւ վաշխիցն վաշխ, չար ծննդոց չար թողունս ծնուցանես. եւ այս են աւճք՝ ծնունդք իժից: 16 Իժից ծնունդք զորովայն մաւրն ծակեն ելանեն, եւ փոխոցն ծնունդք զոգիս վաշխաժողովացն պատառեն եւ սպանանեն, եւ դառն տանջանացն եւ ահեղ հրոյն պատրաստեն. զի դառն արուեստ եւ անաւրէն մշակութիւն ստացաւ, որ առանց երկրի տնկեալ յանդգնի եւ առանց սերման հնձել. որոյ սերմն ժանտ է, եւ հունձք չարաչարք, եւ մշակք անաւրէնք, եւ սատանայ սատարիչ, վարիչ եւ յորդորիչ անաւրէն հնձողաց զչար փոխոցն տոկոսիս: 17 Որ վառէ իբրեւ հրով անաւրէն վաշխիցն ցանկութեան, եւ հանապազ սուր եւ հուր ժողովէ յշտեմարանս, եւ չարաթոյն սատակիչս քան զաւճս եւ զիծս եւ ծնունդս քարբից ժողովէ ի տունս փոխոցն եւ տոկոսացն: 18 Եւ ոչ լուաւ զողբումն մարգարէին՝ որ թեւս որպէս զաղաւնոյ ըղձանայր հեռանալ ի քաղաքաց, վասն զի ոչ պակասեաց ի հրապարակաց նոցա վաշխ եւ նեղութիւնք. եւ ոչ զաղաչանս նորուն առ Աստուած, զի ի վաշխէ չարէ փրկեսցէ զանձինս նոցա. այլ զաչս խցեալս եւ զականջս կափուցեալս անդադար ժողովէ զվաշխիցն տոկոսիս:

19 Ո՛վ չար ախտի անաւրէն ստացող. յորմէ պարտ էր երկիւղիւ հեռանալ ի տոկոսեաց գթով, նա բազում ցանկութեամբ ընդ շահից վաշխիցն ընտանենայ, որ գուշն ապշեցուցանէ չհայել ի պատուիրանս Աստուծոյ. զսիրտն յիմարեցուցանէ չյիշել զաւր ահեղ դատաստանին. զմիտսն քարացուցանէ ի գութ կողկողեալ եղբաւրն խոնարհել. խնու զլսելիս եւ զտեսանելիս. յամալթոյ տեսողացն չամաչէ, այլ յանդգնեալ հոլանեալ ժողովէ եւ դանձ հուր յաւիտենական՝ ողւոյն թշուառա-

^ա Ըստ. Գ. 9

^բ Սաղմ. Ծ. 12

ցելոյ: 20 Եւ որպէս երկրագործքն յաղագս անձրեւաց աղաչեն եւ մաղթեն յԱստուծոյ վասն սերմանցն եւ լիութեանց աշխարհի, իսկ վաշխաժողովն կարաւտութիւն եւ տարակուսանս եւ սովս սաստիկս եւ հարկապահանջս աշխարհի ըղձանայ, զի ի գործ եւ ի շահ վաշխիցն ինչքն անկանիցին: 21 Ի ժամ փոխոցն տալոյ զուարթերես կեղծաւորի. եւ յորժամ ժամադրութիւն վաշխիցն հասանիցէ, տեսանելով զչքաւորութիւն եւ գտարակուսութիւն պարտապանին՝ ոչ ողորմի, եւ ոչ երզմանն հաւատայ մաղթողին, ոչ խոնարհի յաղաչանս վարանեցելոյն. այլ դժոխեալ անխոնարհելի եւ անհաշտ, եւ իւր ծառայ զփոխառուն համարի փոխատուն: 22 Քննէ եթէ զինչ ինչք նորա իցեն նմա արժանի. հետագաւտէ՝ թէ ուր տարեալ թագուցանէ. արտաքոյ զդուրս պահէ, ի մէջ բազմութեանն թշնամանէ, ի սիրելիսն ամաչեցուցանէ, ի հրապարակսն խեղդէ:

23 Չար պատահումն ի տուն, ի կեանս չար քան զմահ տեսանէ փոխապարտն. ատէ գաւուրն ժամադրութիւնս, երկնչի յամալթոյն, երեսքն խոնարհի տեսանել ի պահանջողն. աչքն պատրուակին իբրեւ շուն ըմբռնեալ ի տեղիս, ամալթովն աղափարի: 24 Տեսէք զողորմելի տեսումն. տեսէք զչար մեքենայսն սատանայի. տեսէք զանաւրէն շահան նզովից. զի մոլար ախտիւն անամալթացեալք զընչաւէտն աղքատացուցանեն, զաղքատն մերկացուցանեն, զմերկն խեղդեն, եւ յարտասուաց արծաթ ժողովեն եւ բերկրին ընդ անաւրէն շահիցն յաճախութեանցն: 25 Ո՛վ անաւրէն վաշխիցն չարեաց՝ որ է որոգայթ մահու ստացողաց, եւ ոչ իմանան. խեղդ է անձանց, կապանք հոգւոյն, առիթ գեհենին, առաջնորդ խաւարի, եւ պատրաստող ամենայն տանջանաց եւ յաւիտենական ամալթոյն:

26 Վասն որոյ բազում զգուշութեամբ փախիցուք յընչից տենչանաց. փախիցուք

ի չար ախտէն յայնմանէ. փախիցուք ի չարաժանի գազանէն. փախիցուք ի սատանայական մեքենայէն: 27 Զի վաշխ չար աւձին է վարդապետութեան. վաշխ գիւտք են դիւական. վաշխ թշնամոյն են սերմանք. վաշխ առհաւատչեայ է տանջանացն. վաշխ խափանիչ է բարեպաշտութեան. վաշխ ճանապարհ է գեհենին. վաշխ զրկումն է արքայութեան. վաշխ ամբոխումն է մարմնոյ եւ սատակիչ հոգւոյ եւ մերժումն ամենայն արդարութեանց: 28 Արդ փախիցուք յաստուածամարտ յախտէդ յայդմանէ, ի վարդապետէ խաւարէ, ի մարդասպան մաւրէ: 29 Աղաչեմ՝ մի՛ ախտացուք զհիւանդութիւնն զայն. եւ եթէ ի ներքս անկեալ իցեմք յախտն, արտաքս փախիցուք: 30 Իսկ որ նոքաւքն վարին չարաչար, արժանի են սգոյ եւ ողբալի արտասուաց. զի զոր աւրինակ սուր առեալ՝ եւ զինքն խոցոտիցէ, այսպիսի է չարութիւն ախտին, եւ բազում գլուխ ստացեալ ունի. ազահ է՝ սոյն եւ կռապաշտ առնէ. անամալթ է՝ սոյն եւ գազանամիտ առնէ. անագորոն է՝ սոյն եւ անողորմ առնէ. անիրաւ է՝ սոյն եւ յափշտակող առնէ. անձնասէր է՝ սոյն եւ քրիստոսատեաց առնէ հակառակ կամացն Աստուծոյ:

31 Եւ արդ զի՞նչ ասացից. չէ մարդն այն քրիստոնեայ՝ որ վաշխս ժողովէ անիրաւութեամբ. այլ բազին է այնպիսին սատանայի լի մարդագոհիւք, եւ գերեզման լի նեխեալ մեռելովք, եւ նմանեալ բորբոքեալ հրոյ գեհենոյն՝ որ զամենայն ինչ ծախէ, եւ երբէք ոչ յագենայ: 32 Զարհուրեացուք, սիրելիք, եթէ ո՛ւր երթեալ տարաւ զմեզ ընչիցն ցանկութիւն. զարհուրեացուք եւ բազում զգուշութեամբ զարմատն խլեացուք, զի մի՛ զարգացեալ ծայրիցն՝ զմեզ ի վայր դարահոսեցեն յանդունդս ի հուր գեհենին:

33 Եւ արդ զի՞նչ արասցուք, եւ կամ որո՞վ աւրինակաւ զչար արմատն խլես-

ցուք. զի իբրեւ ընդ աւճս եւ ընդ գազանս խաւսիմք, եւ ոչ ընդ քրիստոնեայս եւ ընդ քրիստոսասէրս՝ որ հնազանդին հրամանացն Աստուծոյ: 34 Պատերազմին բարբառեալ ասելով. եթէ ոչ դառնայ առ մեզ արծաթն վաշխաւ, ապա եւ ի տալոյ իսկ արգելումք զփոխն, եւ ոչ ողորմիմք եղբաւրն կողկողելոյ: 35 Այդ բարբառ անաւրէն եւ հակառակ կամացն Աստուծոյ. այդ բարբառ ծնունդ է սատանայական կամաց՝ որ յԱստուծոյ հեռացուցանէ. այդ բարբառ չար թշնամոյն է սերմանք, զի զձեզ ի ճշմարտութեանէն մոլորեցուցէ. քանզի այդ իսկ են խորհուրդք չարին վարդապետութեան ընդդէմ պատուիրանացն Աստուծոյ: 36 Զի Քրիստոս ասաց. թէ տացէք փոխ այնմիկ՝ ուստի ակն ունիք անդրէն առնուլ զկշիռն, զայդ եւ մեղաւորքն առնեն. իսկ դուք, ասէ, Տուի փոխ այնցիկ՝ ուստի ակն ոչ ունիք առնուլ,՝ յորժամ զմիմեանց բեռն բառնայցեմք, եւ կատարեմք զաւրէնսն Քրիստոսի՝ որ ասէն, թէ ձեր առաւելութիւնդ եղիցի չփառացն կարատութիւն, զի եղիցի հաւասարութիւն երկուցունց: 37 Եւ արդ ի միտ առ, զի ոչ եթէ չափով ինչ հրամայէ ողորմել քեզ աղքատին, այլ քուսմ ընչաւտութեանդ հաւասարել զչքաւորութիւն նորա. զի Աստուած եղբայր քո անուանեաց զաղքատն չքաւորն, եւ անդամ յանդամոց քոց. եւ քեզ չէ աւրէն զանդամս քո մերկ տեսանել եւ անտես առնել, եւ կամ զրկել ի բաժնէ ընչիցն. զի եղբայր քո կոչեցաւ:

38 Եւ արդ թէ եղբայր քո համարիս, մի՛ հեթանոսաբար անկուշներ ի պատուիրանաց Աստուծոյ. այլ կալ քրիստոնէաբար զհրամանսն Տեառն՝ որ ոչ զպակասութիւն աղքատին հրամայեաց լնուլ, այլ եւ առաւել եւս բազմաց: 39 Արդ զայս հրաման ունիս յԱստուծոյ, եւ դու զփոխն եւս կամ

տաս չարաչար վաշխիւ, եւ կամ փակես անաւրէն եւ անաստուածաբար: 40 Այլ անամաւթիս եւս ասել՝ եթէ փոխ առնուս. զայն քաջ սիրես, եթէ տամ մին՝ եւ երկուս առնում, քան եթէ ոչ տամ: 41 Իսկ նա զժամուն վարանսն կամի փարատել, եւ առնեղութեանն յակամայ առնու. բայց դու եթէ աստուածապաշտ ես՝ հայեաց ի պատուիրանս Աստուծոյ, զի ճրի իսկ հրամայեցաւ տալ տարակուսելոյն, եւ թափել ի պահանջողաց բռնութեանէն. զի եւ դու ի թշնամոյն գերծանիցիս, որ հանապազ յաշխատութեան պահէ զքեզ՝ ժողովել եւ ապուել՝ եւ գանձել զայլոյ ինչս, եւ վայելել եւ ոչ երբէք. զի ոչ ակն տեսանելով յագի, եւ ոչ արծաթասէրն ժողովելով եւ առնով զայլոց: 42 Դժոխք են անձինք ազահաց, եւ ոչ երբէք շատանայ, եւ ոչ երբէք ասեն շատ:

43 Ընդէ՞ր տարածանիս. յաղագս է՞ր անաւրինիս, ով թշուառական. զի՞ ժողովես զանպտղութիւն արծաթոյն առիթ յաւիտեանական գեհենին: 44 Դիր դու առաջի աչացդ զՔրիստոսի դատաստանն. զի՞նչ պատասխանի տայցես՝ յորժամ զքեւ շուրջ գայցեն զրկեալքն ի վաշխից ամբաստանելով զքէն առ դատաւորին. զի՞նչ առնիցես, ով թշուառականդ, ի՞նչ աղաչեսցես: 45 Անդ ոչ աղաւթք, ոչ ինչք, ոչ մեծութիւնք. անապատ ես ի սիրելեաց, հեռի յաւգնականաց. առանց խաւսնակի, առանց պատասխանոյ. ամաչեցեալ, տրտում, տխուր, միայնացեալ, առանց համարձակութեան. զի ո՛ւր եւ ի շուրջ ածիցես զակն՝ յայտնապէս տեսցես չարեացն զպատկերս՝ զոր գործեալ իցես. աստի տեսանես զորբոցն արտասուսն, անտի զայլոյն հառաչանսն, այլուր զկուփեալն ի քէն զաղքատն, զժառայսն զոր չարչարեցեր, զղրացիսն զոր բարկացուցեր. ամենեքեան քեզ ի վերայ յարիցեն, եւ դժնդակ ի վերայ

« Ղ.Վ.Գ. 35

է Հմմտ. Ի Կ. Բ. 14:

1 Յայլում օրինակի՝ պահել

չարեաց քոց զհետ քո շրջիցին հանապազ-
 զի գոր աւրինակ շուք իւր անմեկնելի է ի
 մարդոյն, նոյնպէս եւ մեղքն անմեկնելի
 զհետ երթան զողոյն. յայտնապէս զկեր-
 պարանս բազմութեան մեղացն ցուցանէ
 ամենայն հրապարակին: 46 Վասն այնո-
 րիկ ոչ ոք կարէ ուրանալ անդ զչար գոր-
 ծոցն զպղծութիւնսն. այլ կապի լեզու չա-
 րախաւս, կարկի բերան անաւրէն. դողայ
 մարմին յանցաւոր, զի իւրաքանչիւր ու-
 րուք մեղք վկայեն զգործելեացն, ոչ բար-
 բառ ինչ արձակելով. այլ որպէս ի մէջ աւ-
 դեացն երեւի այծեացն սեւութիւնն, նոյն-
 պէս եւ մեղաւորացն անձինք խաւարա-
 զգեցեալք եւ պատեալք ի մէջ լուսազար-
 դեալ հրապարակացն երեւեսցին: 47 Եւ
 արդ ընդէ՞ր վասն ծփական կենցաղոյս եւ
 կորստական արծաթոյդ մատնիս աններելի
 տանջանաց եւ յաւիտենական ամաւթոյն.
 Ընդէ՞ր ոչ ուրանաս ի չար ախտէն ընչա-
 սիրութեան. ընդէ՞ր ոչ հեռանաս ի զթոց
 վաշխի շահիցն՝ որ զքեզ առաւել քան
 զանաւրէն դատապարտէ ի հուր ասեղ
 հնոցացն:

48 Այլ ասիցես. եթէ ցրեցից զընչիցն
 առաւելութիւնն՝ արհամարհիմ, աղքատա-
 նամ եւ կարաւտիմ. ո՞չ լուար մարգարէին
 որ ասէ, եթէ Ոչ տեսի զարդարն արհամար-
 հեալ, եւ ոչ զգաւակ նորա թէ մուրամայ
 հաց՞: 49 Այլ թէ եւ յաղքատանալն հա-
 սեր, քեզ լաւ է կողկողել եւ թափառել,
 շրջել եւ մուրանալ յողորմածաց, քան եթէ
 ի դառնութենէ անաւրէն վաշխիցն կերակ-
 րել: 50 Այլ ունիս ձեռս, ունիս ոտս, ունիս
 արուեստս. գործեա, վարձեա, սպասաւոր-
 րեա, եւ ուտես: 51 Յորով հնարք են մարմ-
 նոյդ դարմանոյդ, եթէ կամիս վաստակել:
 52 Զի եթէ մըջիմն չնչին ինչ գեռուն է՝
 զինքն կարէ կերակրել, եւ մեղուքն
 զնշխարս իւրեանց կերակուր թագաւորաց
 ընձեռեն, որք ոչ ձեռս եւ ոչ գործիս ա-

րուեստից ունին ստացեալ. իսկ քեզ ես
 Աստուած ձեռս եւ գործիս եւ միտս ամե-
 նահնարս, անմեղութեամբ հաւասարեա
 զանունդ կենցաղոյս: 53 Եւ արդ զո՞ր զի-
 տես պատասխանատուութիւն յաղագս քո-
 յոյ ուղղութեանդ, որում հրամայեցաւ
 գործել եւ տալ ում պիտոյ իցէ. դու եւ ան-
 ձին քում ոչ ես բաւական: 54 Եւ մատնիս
 ասեղ աղէտիցն յաղագս փոխոյն վաշխիցն՝
 որ հանդերձ մարմնով եւ հոգով զքեզ
 արկանեն ի հրացան ի հնոց տանջանաց,
 ուր է լալ անդադար եւ կրճտել զատա-
 մունս, յորմէ զմեզ փրկեսցէ շնորհք եւ ո-
 ղորմութիւն Հոգւոյն Սրբոյ. որում փառք
 եւ զաւրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից.
 ամէն:

Ը

ՅԱՂԱԳՍ ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՂՔԱ-
 ՏՍՑ

1 Զո՞ր ասացից, եւ կամ զո՞ր պատմե-
 ցից, եւ կամ զո՞ր թողեալ արհամարհեցից.
 եւ գոր ոչն կարծեմ կարեւոր՝ այն զլեզու
 իմ շարժէ, եւ զհոյս ի խորհուրդս իմ ժո-
 դովէ: 2 Եւ քանզի կարեւոր տեսանեմ
 զմիտս ճառիս, կամաւ եւ ես խաւսեցայց
 եւ պատմեցից զնեղելոցն զվհատութիւնս,
 զչքաւորացն զչարչարանս յիմարութիւն
 անաւրէնութեան, մինչեւ առ յոյժ ան-
 մտութեան յԱստուած եւս հայհոյութիւն
 առնել. եւ կոչեն զնա աչառող եւ ակնա-
 ուռ մեծատանց ընչասիրաց: 3 Ասեն. Աս-
 տուած զմեծատունս սիրէ, եւ նոցուն աչա-
 ուի, եւ զվաստակս նոցա յաջողէ, եւ ոչ հա-
 յի ի զրկանս տառապելոցն, այլ արհամար-
 հեալ անտես առնէ: 4 Այսպիսի անաւրէն
 բարբառովն ուրանան զճշմարտութիւնն
 եւ զարդարութիւնն Աստուծոյ, եւ զստու-
 զագործութիւնն նորա կարծեցուցանեն
 անաւրէնութեան գործակից. եւ այսու ա-
 ուաքեն հայհոյութիւն ի բարձունս, եւ
 խաւսին զԱստուծոյ անիրաւութիւն. այսու
 ի ճշմարտութենէն Աստուծոյ ուրանան, եւ

« Սաղմ. Լ.Չ. 25

յանդուներս հերձուածողացն ընկղմին: 5 Զի զճճարտութիւն արդարութեանն Աստուծոյ ոչ հրեայն կարէ ուրանալ եւ ոչ հեթանոսն. զոր հայհոյողն ամպարչտեալ ուրանայ, եւ զարթուցանէ զսաստիկ սրտմտութիւնն Աստուծոյ ի վերայ ոգւոցն կորուսելոց:

6 Եւ արդ է՞ր խաւսիս զԱստուծոյ անիրաւութիւն, ով չքաւորդ եւ աղքատացեալդ. մի՛թէ զքեզ զրկեա՞ց ինչ Աստուած յիւրոցն. ո՞չ ապաքէն մեծատանց եւ աղքատաց միապէս բարժանեաց իբրեւ եղբարց՝ աչս ամենեցուն զնոյն, ձեռս եւ ոտս զնոյն. յարեգակնէ եւ յաւուրոյ եւ յանձրեւաց առհասարակ վայելեմք. ամենեքան յերկրէ եւ յԱդամայ. ամենեցուն մի մկրտութիւն եւ մի շնորհք եւ մի մարմին եւ մի արիւն Քրիստոսի. ամենեցուն մի երկիր եւ մի երկիրք եւ մի հիւթ ամենայն: 7 Ահա այս են աստուծոյքն զոր շնորհեաց հասարակաց՝ աղքատաց եւ հզաւրաց: 8 Արդ ի՞նչ զրկեաց զքեզ, եւ եղեւ աչառող մեծատանց: 9 Այլ գիտեմ եթէ ոչ ինչ ունիս ասել առ այս. բայց ասես, իսկ ուստի՞ է սմա մեծութիւն: 10 Ի միտ առ. ոչ եթէ զնա տարաւ Աստուած, եւ եցոյց ինչս բազումս եւ ետ նմա, եւ զքեզ զրկեաց. այլ ոմանց յագահութենէ եւ յափշտակութենէ է մեծութիւն, եւ ոմանց յանդոյլ վաստակոց, եւ ոմանց ի հայրենի ժառանգութենէ:

11 Իսկ ընդ այն զի՞ ես տրտմեալ դու, որ յանընչութեանդ ես եւ յանհոգութեան, ի հանդարտութեան եւ ի խաղաղութեան, դիւրաւ եւ սակաւու վարես՝ զկարեւոր պէտս մարմնոյդ: 12 Իսկ մեծատանցն դժուարաւ յաւրինին ճաշք եւ ընթրիք, եւ լի բազում հոգովք են վայելք նոցա. եւ մանաւանդ եթէ ի սպանութենէ եւ ի զրկանաց եւս իցեն կերակուրքն՝ խղճիւն հանապազ հաշին եւ մաշին, եւ վասն բազում աղբոյ որովայնին բազում մրրիկք երկիւ-

ղիւ պատեն զմիտս նոցա. եւ կարածմեռն յամենայն կողմանց կայ ի վերայ նոցա, կասկած ի գողոց, եւ երկիւղ յաւազակաց. արհաւիրք ի զրպարտողաց, տագնապ ի հարկահանաց, մախանք ի նախանձողաց, չարախաւսութիւնք ի թշնամեաց, նենգութիւնք եւ վարանք յամենայն կողմանց. զի ամենեցուն ի նա բացեալ են զբերանս իբրեւ զվիշապաց, եւ կամին կլանել: 13 Ահա առաւել են մեծատանց հոգք եւ տրտմութիւնք քան զհանգիստ եւ զուրախութիւն: 14 Եւ ո՞ւր իսկ է մեծատանց ուրախութիւնն յորժամ հանապազ զերկնից անձրեւս խնդրեն, զգառնաշունչ ձմերունս հոգան, զգաշտաց դարմանս հոգան, զգազանաբեկ հաւտիցն հոգան, ի հինիցն դողան, ընդ խաշնամահն տրտմին, վասն գանձուցն սկեն, ի պակասելն հալին. ուր եւ ցեց իսկ տիրէ ի վերայ մեծատանց, եւ երկեղուկս արկանէ: 15 Զի՞նչ եւս ասացից վասն ահեղ աւուրն զարհաւիրս եւ զգառն ողբումն տանջանացն, որ եւ աստէն իսկ յահէ պատուիրանացն սարսափէ եւ սոսկայ հանապազ՝ յորժամ ընթերցուածք մարգարէիցն եւ առաքելոցն յանդիմանեալ կշտամբիցեն զանողորմ եւ զագահ մեծատունս:

16 Արդ ո՞ւր է խնդութիւն մեծատանց, եւ կամ ո՞ւր մխիթարութիւն՝ որում չքաւորդ բաղձաս եւ ցանկաս, եւ ընդ հեշտական եւ ընդ խաղաղական կեանսդ քո տրտմիս, եւ եղկելի եւ թշուառական զքեզ համարիս, եւ զբազմապատիկ իմաստութիւնդ քո արհամարհես: 17 Զի ոչ երկիւղ ի գողոց է քեզ, եւ ոչ կասկած յաւազակաց. ոչ հոգաս վասն դաշտաց դալարոյ, եւ ոչ վասն լերանց արաւտոյ. ոչ երկնչիս ի հովուաց նենգութենէ, եւ ոչ ի գազանացն յափշտակութենէ. ոչ սարսես ի բռնաւորացն բռնութենէ, եւ ոչ ի գրաւահարկէ իշխանացն. ոչ նախանձոքն նախանձին ընդ քեզ, եւ ոչ զրպարտողքն զրպարտեն. ոչ երկիւղ է քեզ յուժեքէ, եւ

1 Յայլում օրինակի՝ վնարես

ոչ խռովութիւն. ոչ ահ իշխանացն կարէ զարհուրեցուցանել զաղքատն, եւ ոչ սաստ տերանց. ոչ հանել ոք կարէ յաղքատէն, եւ ոչ խռովել եւ սաստել: 18 Մեծատունք խռովեալք եւ աղմկեալք, եւ աղքատն ծաղր առնէ զնոքաւք. իշխանք ամբարտաւանեալք զայրագնին ի վերայ ընչեղացն, եւ աղքատն յոչ ինչ համարի զնոսա. երկիր լի գողովք եւ աւագակաւք, եւ աղքատն աներկիւղ է ի նոցանէ. հրապարակք լի զրպարտողաւք եւ բռնաւորաւք, եւ աղքատն անհոգ է ի նոցանէ. դատաւորք զայլացեալք եւ գազանացեալք, եւ աղքատն անլլուկ է ի նոցանէ. զի վասն անընչեղութեանն ի բազում խաղաղութեան եւ յանհոգութեան են կեանք աղքատին, ազատ յամենայնէ եւ անկասկած յամենեցունց, աննախանձ եւ անքինահան, եւ անմեղ ի բազում ախտից: 19 Ոչ պէտս ունի բազում շինուածոց. ոչ պէտք են նմա փականք աղխից. ոչ տրտմութիւն է ի հիւանդութեան աղքատին, եւ ոչ խռովութիւն եւ աղմուկ ի մահուն. այլ ի բազում անհոգութեան են կեանք աղքատաց, եւ անցբաղ հանգիստ նոցա: 20 Այս ամենայն ազատութիւնք աստ:

21 Իսկ զանտի մեծութիւն եւ զփափկութիւն եւ զանանց բարութեանցն զվայելչութիւնսն զոր պատրաստեալ է անդ չքաւորութեանն համբերութեան՝ ո՞ր բերան բաւական է պատմել. զի քան զամենայն վայելչութիւնս թագաւորաց աշխարհիս ցանկալի է եւ փափագելի: 22 Եթէ միայն առանց տրտնջելոյ աղքատութեանն համբերիցէ, թեթեւ եւ անհոգաբար անցանէ ընդ կեանս աշխարհիս. զի խնդրէ գաւուրն միայն զկերակուրն՝ զոր բազում ցանկութեամբ զարհամարհն իբրեւ զքաղցրահամ ախորժելով ճաշակէ, եւ ննջէ անհոգաբար: 23 Իսկ մեծատանցն զմայլելոց եւ ոչ անոյշքն թուին ախորժելիք, այլ անպիտոյք եւ տաղտկալիք: 24 Մտանեն նոքա մեծագին գինեաւն,

թմբրին եւ յիմարին. իսկ աղքատն դիւրագին ջրովն զնոյն պէտս ծարաւոյն վճարէ, եւ զգաստ եւ առողջ քան զարբեցողն գտանի:

25 Եւ արդ ընդ է՞ր եղկելի եւ թշուառական զքեզ համարիս. զի զկեանս անհոգս եւ հեշտականս, եւ կերակուրս անոյշս եւ ախորժելիս զաղքատին տեսանեմք անգեծատանցն. զի սուրբ են յամենայն նենգութենէ, եւ յագահաց խռովանաց վայելք նոցա: 26 Իսկ մեծատանցն փափկութիւնք նախ այն է՝ զի անսուրբ է եւ անպարկեշտ, եւ լի ամենայն պղծութեամբ շուստութիւնք նոցա. եւ ապա զի ի յափշտակութենէ եւ ի զրկանաց ժողովեալ անաւրէնութեամբ եւ ագահութեամբ: 27 Այլ եւ ի բազմաց քրտանց յաւրինին սեղանք նոցա. բազում երկիւղիւ, եւ սակաւ վայելումն. ազգի ազգի հոգք, եւ սակաւ ինչ հանգիստ, եւ այն բազում ինչ կասկածանաւք. զի սակաւ է կարաւտութիւն քաղցելոյ աղքատին, եւ հեշտ հանգիստ քնոյ նորա: 28 Իսկ մեծատունն չեւ ելեալ ի մահիճսն, անդէն պատեն շուրջ զնովաւ խորհուրդք նորա իբրեւ զթշնամիս եւ զպատերազմողս, հոգք տանն եւ ծառայիցն, երկիւղ գողոց եւ զրպարտողաց, նենգութիւն դրացեացն եւ իշխանացն. եւ ամենայն ծուփք մեծութեան պատեալ պաշարեն զնա՝ թէ որով հնարիւք զինչս անեցուցանել մարթասցուք: 29 Ահա դառն են մահիճք մեծատան ագահի, եւ ամենայն ուրեք տրտմութիւն ի վերայ տրտմութեանց յաւելուն. զի տեսանէ վնաս եւ սխալումն ի տանն եւ տրտմի. տեսանէ սխալումն յանդին եւ տրտմի. տեսանէ սխալումն ի խաչինս եւ տրտմի, եւ ամենայն ուրեք իբրեւ ալիք յալեաց առնուն հոգք եւ տրտմութիւնք: 30 Իսկ զանտի տանջանացն եւ զհրոյ գեհնոյն զի՞նչ ասացից եւ կամ զի՞նչ պատմեցից, զոր պատրաստեալ է մեծատանց ագահաց եւ անողորմից:

31 Եւ արդ, դու աղքատդ եւ չքաւորդ, ընդէ՞ր նեղիս եւ տրտմիս եւ տագնապիս ընդ նաւահանգիստն անընչութեանդ, եւ խնդրես այնպիսի մրրիկս եւ ալէկոծութիւնս մեծութեան. ո՞չ է մեծ քեզ զի անհոգ ես ի գիշերի, եւ անհոգ ի տուրնջեան. անհոգ ի տան, եւ անհոգ ի հրապարակս. աներկիւղ ի ճանապարհի, եւ աներկիւղ յաւթեմանի. անկասկած ի բռնաւորաց, եւ անակնածելի յամենայն զրպարտողաց. եւ մանաւանդ եթէ համբերութեամբ եւս ի փոքր ժամանակիս փորձանաց եւ աղքատութեանդ տանիցիս: 32 Զի մեծ է բաշխել զինչս իւր աղքատաց, այլ մեծագոյն եւս է զանձն աղքատացուցանել խոնարհութեամբ, եւ գոհանալ զԱստուծոյ: 33 Զայս եւ Տէրն գովէ. Երանի է, ասէ, աղիատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւնն երկնից՝: 34 Զի եթէ չար ինչ էր աղքատութիւնն, եւ ոչ Քրիստոս յամենայնի զաղքատութիւնն ընտրէր. զի նմա մարթ էր ի թագաւորական քաղաքի երեւել, եւ ի դստերաց թագաւորաց յղանալ, եւ յապարանս թագաւորաց ծնանել: 35 Այլ նա յաղքատ ի կուսէ երեւեցաւ, եւ ի գժուձ քաղաքի ծնաւ, որ ոչ տուն եւ տեղի աւթեմանի գտանէր, այլ աւտարանոց քարաքուր, ուր ոչ մահիճք, եւ ոչ որորան գտանէր. այլ ի քարանձաւ մտուրս հանգուցանէր զՏէրն ամենայն արարածոց, եւ ի հիւսան խղի սնանէր, եւ գետնագնաց ճանապարհորդէր. եւ այնչափ իջաւ ի խոնարհութիւն՝ մինչեւ զոտս աշակերտացն լուանալ ծառայական կերպարանաւք: 36 Եւ այսու աւրինակաւ ամենեքան որ կամեցան յերկինս մեծանալ, զաղքատութիւն եւ զխոնարհութիւն ընտրեցին:

37 Իսկ դու ընդէ՞ր դողաս յաղքատութեանդ, որով յերկինս վայելես անհոգաբար, եւ զերկնից անբաւ բարութիւնսն ժառանգես փոխանակ ընդ սուղ ինչ աղքատութեանդ:

տութեանդ: 38 Քանզի կրկին նեղութիւնք եւ հեշտութիւնք մարդոյ, մինն աստ, եւ մինն ի հանդերձելումն. զի կամ զյաւիտեանական զանանց բարութիւնսն ժառանգեսցես, կամ զաստի անցաւորն. կամ ի մշտնջենաւորսն է աղքատանալ եւ նեղել, եւ կամ ի սուղ ինչ ժամանակիս. կամ աստ է սգալ եւ լալ, եւ կամ անդ. կամ աստ համբերել նեղութեանց եւ տանել, կամ անդ: 39 Որպէս Եղիա մարգարէն աստ նեղեցաւ եւ աղքատացաւ, եւ յերկինս մեծաւ փառաւք փառաւորեցաւ. նոյնպէս եւ Յովհաննէս Մկրտիչն աստ աղքատացաւ, քաղցեաւ եւ ծարաւեցաւ, եւ յերկինս զանբաւ բարութիւնսն ժառանգեաց. սոյնպէս ամենայն մարգարէքն եւ առաքեալքն անցաւոր նեղութեամբք զանբաւ կենացն զվայելչութիւնսն ստացան: 40 Այլ եւ հարքն մեր առաջինք զաղքատութեան կեանս ընտրեցին. քանզի գիտէին եթէ յոյժ դժուարաւ է մեծութեամբ աշխարհիս գերկնից մեծութիւնսն ժառանգել, եւ ոչ անցաւոր փափկութեամբս զանանց փափկութիւնսն վայելել. քանզի ասէ՝ թէ դժուարաւ է առն փափկասիրի գերեսս Քրիստոսի տեսանել, եւ մեծատանն յարքայութիւնն Աստուծոյ մտանել՝. այլ նեղելոց եւ աշխատելոց է անտի հանգիստն, եւ կարաւտելոց է արքայութիւնն: 41 Որք աստ իբրեւ ի բանդի են յաղքատութեանն, նոցա ի բաց է դուռն արքայութեանն: 42 Զի ոչ Աստուած անիրաւ է՝ եթէ ի բանդէ տառապանաց հանէ զնեղեալսն եւ զտառապեալսն, եւ ի բանդ դժոխոց արկանէ. այլ ի սնտոի կենացս հանէ, եւ յանսպառ ուրախութիւնսն հանգուցանէ: 43 Եթէ միայն գոհութեամբ աղքատութեանն տանիցին, բազում մեծութիւնք համբարեալ կան յերկինս, եւ անբաւ ուրախութիւնք:

44 Եւ արդ ո՞ր է ուրախութեան պակասութիւն անընչիդ եւ աղքատիդ՝ որ

*** Մատթ. Ե 3

‡ Հմմտ. Մատթ. Ժ 23:

Հայհոգութիւնն ի բարձունս առաքես, եւ խաւսիս զԱստուծոյ անիրաւութիւնն: 45 Այլ ասիցես, թէ յընչիցն բազմութենէ ողորմութիւնս բազումս բաշխէ մեծատունն: 46 Այլ եւ ողորմութիւնք աղքատին առաւել զարմանալի է եւ ընդունելի քան զմեծատանն: 47 Զի յորժամ սիրով ոք զտառապեալն տեսանիցէ, եւ ի սակաւ ընչիցն իւրոց՝ տառապելոցն բաշխիցէ եւ ջամբիցէ, եւ զքաղցեալս կերակրիցէ, զանցուցանէ զտուրս իւր քան զբազում մեծատանց. քանզի ոչ եթէ ի չափս տրոցն նայի Աստուած, այլ ի կամս տալեացն. եւ ընդունի զսակաւն իբրեւ զմեծ:

48 Այլ եթէ ինչս ոչ ունիցիս՝ որով եւ զկարաւտեալսն մխիթարեսցես, տունս ունիս՝ յորում զաւտարսն Հանգուցանես. ունիս ջուր, զոր ծարաւելոցն արբուցանես. ունիս գութ եւ ողորմութիւնս, որով լաս եւ Հեծես ի վերայ վշտագնելոցն եւ ախտացելոցն ախտաժետաց. զի ողորմութիւն մեծ է քան զընչիցն բաշխումն: 49 Այլ նախանձիցես, եթէ պատարագս եւ պտուղս Հանէ մեծատունն ի մեծութենէն: 50 Առաւել եւ յայսմ մարթ է աղքատին զանցուցանել զմեծատամբն: 51 Մատո զանձն քո պատարագ Աստուծոյ խոնարհութեամբ եւ անմեղութեամբ. Պատարագս Աստուծոյ այս է, հոգի խոնարհ: 52 Եւ այս մեծ է քան զողջակէզս խոյոց եւ զուարակաց. զի մարգարէն զսիրտ սուրբ եւ զհոգի խոնարհ անուանէ պատարագ ընդունելի եւ Հաճոյ Աստուծոյ: 53 Երեք մանկունքն զանձինս եւ զհոգիս մատուցին պատարագ Աստուծոյ: 54 Եւ եթէ ընդ պտուղս կալոյ կամ Հնծանի մեծատանն նախանձիցիս, ¹որ մեծ է քան զամենայն բարեգործութիւնս, քան զպատարագս եւ զողորմութիւնս եւ քան զպահոց պնդութիւնս՝ պտուղս Աստուծոյ

Հանել յարմտեաց իւրեանց ի կալոյ եւ Հնծանէ. որով հոտոտի Աստուած ի հոտ անուշից, եւ աւրհնէ Աստուած զտունս եւ զվաստակս նորա: 55 Եւ տուն յորմէ պտուղք աւրհնութեան ոչ ելանեն յեկեղեցիս եւ ի քահանայս եւ ի սպասաւորս եկեղեցեաց, աստուածային աւրհնութիւնն ոչ մտանէ ի տուն յայն, եւ ոչ ի վաստակս նոցա, եւ Հանապազ ի նուազութեան լինի տունն այն: 56 Վասն այսորիկ պատուրեաց Աստուած Մովսէսի՝ եթէ Զառաքիմս արմտեաց քոց ինձ տացես, զանդրամիկս հաւտից քոց, զարջառոյ եւ գոշխարի ինձ նուիրիցես. զի յամենայն յոր ինչ միսիցես գնեմն քո, անեցուցից եւ բազմացուցից: 57 Նոյնպէս եւ Սողոմոն ասէ. Պատուեա զՏէր ի քոց արդար վաստակոց, եւ համ մա պտուղ ի քոց արդարութեան արմտեաց. ասէ. Լցցիմ շտեմարանմ քո ցորենոյ, եւ զիմույ հնծամմ քո առաւել բղխեսցեն: 58 Արդ եթէ ինչք չկան քո, ով չբաւորդ, եւ // Հան եւ դու պտուղ ի քոց անդամոց. քանզի յաչաց պտուղ է՝ կուրին առաջնորդել եւ Հանել ի դիւր. յոտից պտուղ է՝ կաղին ցուպ մտանել, եւ զհարկ ոտիցն նորա հարկանել. ի ձեռաց պտուղ է՝ անդամալուծին առաջնորդել, եւ գաւսացելոյն աւգնել. ի լեզուէ պտուղ է՝ զմոլորեալն ուսուցանել, զտրտմեալն սփոփել. ի լսելեաց պտուղ է՝ լսել վազվազակի եղբաւրն հրամանի, եւ խոնարհութեամբ կամաց նորա Հնազանդել:

59 Արդ զայս ամենայն ողորմութիւն առանց ոսկւոյ ամենեցուն մարթ է բաշխել, եւ վարձս առաւել ընդունել քան յընչիցն ողորմութենէն: 60 Արդ զի՞նչ ունիս ասել, զի եւ պատարագք եւ պտուղք եւ ողորմութիւնք աղքատացն դիւրաւ եւ ընդունելի է քան զմեծատանցն: 61 Վասն ո-

¹ Սաղմ. ԾԵ 19
1 Զմիջանկեալ հատուածոյ՝ որ մեծ է ... ով չբաւորդ, եւ // չունիմն այլ՝

է Հմմտ. ԲՕբ. ԺԲ 6-7:
զ Լուսն. Գ 9
Ծ Լուսն. Գ 10

րոյ բազում ժուժկալուծեամբ համբերեցէք նեղութեանց, եւ գոհութեամբ ընկալալուք: 62 Ապա եթէ տրտմիջիք եւ հայհոյիցէք, ընդունելոց էք չար վարձուց հատուցումն. քանզի անսուտ է որ ասէն՝ եթէ են ոմանք որ աստ տանջին եւ անդ. զի աստ աղքատութեամբ նեղին, եւ վասն տրտնջելոյն յարգար դատաւորէն յանդիմանեալ կշտամբին, եւ հալին եւ մաշին ի հուր գեհենին. որպէս սողոմայեցիքն որք աստ տանջեցան, եւ անդ տանջելոց են: 63 Որոց մի՛ լիցի մեզ անկանել յայն տեղի տանջանացն եւ դատապարտութեան: 64 Այլ զմեզս ապաշխարեսցուք, զաղքատութիւն սիրեսցուք, նեղութեան համբերեսցուք, զվշտաց գոհացուք, յանընչութեան փառաւորեսցուք, բազում առաքինութեամբ գերկինս ժառանգեսցուք եւ յանբաւ բարութեանցն վայելչութիւնսն վայելեսցուք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Թ՝

ԹՈՒՂԹ ՎԱՍՆ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ՏԵՍՁՈՒԹԵԱՆ Ի ՎԵՐԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

1 Ես լի անթիւ յանցանաւք եւ ունայն ի վարուց առաքինութենէ, թափուր ի բարեաց, եւ սոսկ յարդարութենէ, որ յամենայն ժամ յաւելում մեզս ի վերայ մեղաց, որ սպանանէ զիս չարաչար: 2 Եւ արդ ո՞վ ոք միգապատեալ բազում յանցանաւք եւ խաւարագգեաց վարիւք անաւրէնութեան զայլս լուսաւորել ժպրհիցի, եւ կամ հիւանդացեալն մեղաւք զայլս առողջացուցանել մարթասցէ: 3 Մեծ յանդգնութիւն է ծանրացելոցն ի մեղաց՝ ժտել զայլս թեթեւացուցանել, եւ անկելոցն ի մտաց՝ ախորժել ալոցն լինելով վարդապետ. եւ կամ զիա՞րդ մոլեալն անաւրէնութեամբ առաջնորդել այլոց բաւիցէ: 4 Այլ վասն զի սէրն աստուածային եւ յանհնարս հնարի, եւ ժտի յաղագս փրկութեան, եւ ջանայ

ընդ նեղ եւ ընդ նուրբ ծերպս մտանել առ ի շահ եւ յաւգուտս լսողաց. հայել յաստուածային բանին զաւրութիւնն, երթ դարձո գեղբայրն քո՝ զի քաւեսցին մեղքքո. զի որ ջանայ, ասէ, դարձուցանել զոգի մոլորեալ, զբազմութիւն մեղաց իւրոց փառատէ՞. եւ որ հանէ զպատուականն յանարգէն, բերան Աստուծոյ կոչեսցի: 5 Զի մեծ շահ եւ աւգուտ եւ կարեւոր՝ ջանալ եւ խնդրել զընկերացն փրկութիւն:

6 Եւ արդ աւասիկ հովիւք հաւտից եւ առաջնորդք եկեղեցւոյ՝ ցանկի հաւտիդ, տեսանէք զսատանայ հանդիսացեալ, եւ գ՛րիստոս թշնամանեալ, եւ գեկեղեցւոյ փարախդ արհամարհեալ, եւ զհետ գայլոց ընթացեալ. եւ հովիւք հաւտիդ լուեալ դադարէք, եւ ոչ անդադար բողոքէք զպատուէրս պատուիրանացն յամենեցուն լսելիս: 7 Զաւրքդ ի տագնապի են ի մէջ թշնամեաց, եւ զաւրավարդ անկեալ ննջես. նաւդ ի ծփանս եւ ի մէջ ալեացդ ալէկոծեալ, եւ նաւապետդ անկեալ կաս անհոգաբար. գազանք մտեալ զայգիդ ապականեն, եւ այգեգործդ տեսանես եւ անտես առնես յարածամ. գողք մտեալ շուրջանակի զանկիւնսդ փորեն, եւ պահապանդ ի քունն ես եւ խորդաս. ժողովուրդքդ կարեւիւր են ի վէրս, եւ բժիշկդ չէ ի միջի. խաշինք զայլափատնեալ ցրուեցան ընդ խորխորատս, եւ յառապարս դարահոսեալք, եւ յանխնայ կոտորեն գայլք եւ գազանք, եւ թռչունք մահաբերք գէշ գէշ պատառեն, եւ անկեալ կան տարատարափ, եւ հովիւքդ ոչ երեւին: 8 Ո՞չ զարհուրիք յահեղ հովուապետէն՝ որ ասէ, թէ Դատեցայց ոչխար առ ոչխար, եւ խոյ առ խոյ՞. եւ դարձեալ մարգարէիւն ամբաստանէ զքահանայիցն ասելով, եթէ՛ Քահանայք անարգեցին զաւրէնս իմ. զի զսուրբն ի պղծոյն ոչ ընտրեցին, եւ զարատաւորսն յանարատէն

՞ շմբ. Թ. 19-20:
 Ե. 17

նչ գատուցինք^բ. այլ զկաթնն ուտեն, եւ գասրն զգեմուն, եւ զխաշինս իմ ոչ արածեն, զտկարացեալսն ոչ գաւրացուցանեն, զհիւանդացեալսն ոչ բժշկենք^գ. հովիւք էք՝ գանձինս արածէք, եւ ոչ գոչխարսք^դ. եւ ցանեցից, ասէ, զապաւառ տաւնից ընդ երեսս ձերք^ե: 9 եւ արդ բարձից զձեզ նոբաւք, եւ առաքեցից ի վերայ ձեր անէծս, եւ անիծեցից զարհնութիւնս ձեր, եւ նզովեցից զձեզ փոխանակ զի ոչ եղիք ի սրտի ձերում երկնչել յիմէն, եւ յերեսաց իմոց ոչ խորշեցէք^զ:

10 Արդ տես զի այսպիսի անէծք եւ սպառնալիք են յԱստուծոյ ի վերայ քահանայից հեղգացելոց. եւ դու երկիր յահեղ սպառնալեացն Աստուծոյ, եւ մի՛ ինչ հեղգար ի տեսչութենէ Հոգեւոր Հաւտիդ, այլ զցայգ եւ զցերեկ անդադար վաստակել վասն նոցա փրկութեան եւ քոյոյ սրբութեան: 11 Յիշեա զփոյթն Մովսէսի եւ Ահարոնի եւ զՍամուէլի, զի եւ նոքա դորին Հաւտի էին առաջնորդք: 12 Յիշեա եւ զփոյթն Պաւղոսի եւ Պետրոսի, եւ նոքա դորին Հաւտի էին առաջնորդք: 13 Յիշեա եւ զփոյթ սրբոցն որ յետ նոցա, զի եւ նոքա դորին Հաւտի էին առաջնորդք, որք հրով եւ սրով եւ զանազան չարչարանաւք չարչարեցան վասն Հաւտին տեսչութեան, եւ գանիւք եւ բանդիւք եւ բազում կտտանաւք ելին յաշխարհէս վասն մեծ սիրոյն Աստուծոյ եւ ջերմագութ Հաւտին տեսչութեան: 14 Որ եւ ձեզ ըստ նմին նմանութեան ամենայն քահանայից եւ վարդապետաց պարտ է հանապազ ի սոյն վաստակել. եւ մանաւանդ որ ինքնակամ կամաւք ստացաւ զվերակացութիւն, զոր գովելի է՝ թէ ոչ ի պատճառս ինչ կենաց անձինն ի-

մացաւ, եւ զաւրացաւ ի հոգւոյն մտանել ի գործ մշակութեան վասն բազմաց փրկութեան: 15 Զի արժանաւորացն եւ պատուիրանապահացն գովելի է Հոգեւորապէս ցանկալ վերակացութեան յաղագս առաւել սիրոյն Աստուծոյ. որպէս ցՊետրոս ասէր. եթէ սիրես զիս առաւել քան զդոսս, արածեա գոչխարս իմք. եւ Պաւղոս ասէ. Որ վերակացութեան ցանկայ, բարի գործոյ ցանկայք. եւ ոչ չարի: 16 Այլ ուսցին եւ մերքն բարեաց գործոց վերակացու լինել, զի մի՛ անպտուղ լինիցինք^զ. զի այն է բարի եւ աւգտակար մարդկան: 17 Զի քան զարեգակն ճառագայթիւք լուսաւորեալ՝ առաւել եւս մեծ է զմոլորութիւն մեղացն փրատել:

18 Այս է կարեւոր Աստուծոյ, եւ առաւել քան զամենայն առաքինութիւնս. վասն այսորիկ ասէ՝ թէ երիցումք կրկին պատուոյ արժանի եղիցին, եւ մանաւանդ որ վաստակեցին բանիւ եւ վարդապետութեամբք: 19 Զի մեծ եւ անհանգիստ է ջան քահանայութեան, եւ շահաւոր շնորհք վարդապետութեան. բժիշկ հոգւոց է քահանայն եւ գործակից գործոցն Աստուծոյ: 20 Աստուած արար զմարդն կամաւ ի բարի եւ ի չար, եւ քահանայն զկամս ուղղեալ՝ զարդարէ գործովք առաքինութեամբ. Աստուած զբնութիւնն ստեղծ, եւ նա աստուածածանութեամբն՝ լուսաւորէ, եւ հեռացուցանէ յամենայն սատանայական խաբէութենէ, եւ մերժեալ փարատէ զմէզ մոլորութեան եւ զխաւարն անգիտութեան. եւ ծանուցանէ զարարիչն արարածոց, եւ պարզելիչ ամենայն բարութեանց, եւ լիութիւն ծովու եւ ցամաքի. եւ լուսաւորեալ ճշմարիտ Հաւատովք, եւ ու-

բ Եղեկ. ԻԲ՝ 26
 գ Եղեկ. ԼԳ՝ 3
 դ Հմմտ. Եղեկ. ԻԳ՝ 8:
 է Մատ. Բ՝ 3
 զ Հմմտ. Մատ. Բ՝ 2:

է Հմմտ. Յով. ԻԸ՝ 15, 17:
 զ ԸՏԻ՝ Գ՝ 1
 բ Տէր. Գ՝ 14
 գ ԸՏԻ՝ Ե՝ 17
 1 Այլ օրինակք՝ աստուածածանութեամբն

զիզ վարիւք առաքինութեան, եւ առաջնորդէ աստուածասիրացն յառաքինութիւնս եւ յուրախութիւնս: 21 Վասն որոյ եւ բազում պատուաւք պատուին, եւ լուսաւոր պսակաւք պայծառանան:

22 Եւ արդ ամենայն որ ունի զվերակացութիւն քահանայութեան, պարտ է ջան մեծ եւ վաստակ անհանգիստ ցուցանել վասն հաւտին փրկութեան. զի եթէ Յակովբ վասն անբան ոչխարացն ի պարզոյ ցրտանայր, եւ ի տոթոյ տապանայր, եւ քուն յաչացն մերժէր, ո՞րչափ եւս առաւել քեզ պարտ է բանաւոր հաւտիդ վաստակել եւ տքնել անդադար միշտ, եւ դողալ եւ հոգալ հանապազ, եւ ջերմագուլթ գորովով առաւել քան զհայր գթած եւ քան զմայր մատաղածին խնամել եւ սիրել, եւ խնդրել ոգւոցն նոցա փրկութիւն, եւ հանապազ ուսուցանել բանիւ վարդապետութեամբ, եւ որ առանձինն եւ որ ի մէջ ժողովրդոց: 23 Եւ զոր բանիւք ոք ուսուցանէ, նախ գործովք պարտ է կատարել. զի չէ ինչ շահաւոր բան առանց գործոց. Սկսաւ Յիսուս առնել, եւ ապա ուսուցանել՝. եւ Որ արասցէ ինքն եւ ուսուցէ այլոց, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն երկնիցք:

24 Ի միտ առ, զի ճրագունք ի լուցելոյ ճրագէ լուսաւորին, եւ ոչ ի խաւարելոցն. եւ ժողովուրդք ի ձեռն սրբոցն սրբին, եւ ոչ յաղտեղացելոցն մեղաւք. զի քահանայն իբրեւ ակն ի մարմնի է ի մէջ ժողովրդոց, եւ պարտ է զամենեքումբք նայել եւ յարդարել եւ մաքրել զամենայն աղտեղութիւնս մեղաց: 25 Իբրեւ ճրագ է ի վերայ աշտանակի, եւ պարտ է զխաւարն թանճրամած փարատել, եւ զամենայն տունս լուսաւորել: 26 Եւ դէտ է եւ պահապան, եւ պարտ է հանապազ բողոքել, զի մի՛ կեկալ թշնամին սրով մեղացն վիրաւո-

րէ, եւ արիւն սպանելոցն ի ձեռաց քոց խնդրեսցի: 27 Բժիշկ եւ վիրաւորելոցն ի սատանայէ. հանապազ լուա եւ պատեա եւ յարդարեա: 28 Աղ եւ համեմիչ. սրբեա զամենայն նեխութիւն մեղաց: 29 Աղբիւր եւ փրկութեան. զամենեսեան լուա եւ մաքրեա ի չարեաց: 30 Հովիւ եւ հաւտից. զգոյշ լեր ի գայլոց: 31 Առաջնորդ եւ ժողովրդոց. դիտեա ո՛րպէս առաջնորդես. ահա համարք կան եւ պատիժք եւ ճշդիւքնութիւն:

32 Քահանայ, զգոյշ լեր երկիւղիւ. զի չէ ինչ ընդվայր զմարդն ստեղծեալ, եւ ոչ ի կամս են կեանք աշխարհիս. խնդիրք են յածող աչաց, քննինք են անպարկեշտ լսողաց, պատիժք դատարկ բանից, եւ պահանջումն անդէպ խորհրդոց: 33 Զի եթէ ասել գեղբայրն յիմար կամ մորոս՝ դատապարտէ, զի՞նչ եւս այլ մթերք մեղաց մեծից գործիցեն. եւ եթէ ակնարկելն պոռնկութիւն գործիցէ, ո՞րչափ եւս առաւել գործն այրիցէ. եթէ երզնուլն ի սատանայէ է, ո՞րչափ եւս առաւել որ սուտ երզնուցուն. եւ եթէ ամբոխելն եւ աղաղակելն վնաս գործէ, ո՞րչափ եւս առաւել յիս պահելն տանջիցէ ի գեհենին. եւ եթէ ցանկանալն ապականէ, ո՞րչափ եւս առաւել եթէ զգործն ցանկութեանն կատարիցեմք. եւ եթէ չարակնելն չարամահ սատակէ, ո՞րչափ եւս առաւել նախանձն եւ սխալն. եւ եթէ զիւր ինչս չբաշխելն դատապարտէ, ո՞րչափ եւս առաւել որ զայլսն զրկիցէ. եւ եթէ զխոտանն մատուցանել Աստուծոյ՝ նզովս իբրեւ զկայէնն ընդունի, ո՞րչափ եւս առաւել որ ի զրկանացն մատուցանէ. եթէ գաղտ գեղբաւրէն խաւսելն վնասէ, ո՞րչափ եւս առաւել քսսելն նենգութեամբ. եւ եթէ որ զընկերն բամբասէ՝ ի հուր առաքի, ո՞րչափ եւս առաւել որ զքահանայն եւ զվարդապետն բամբասեն. եւ եթէ պա-

« Գործ. Ը 1
է Մատթ. Ե 19

Հարանք եւ սիբնկոնք¹ ի կռապաշտութիւն տանին, ո՞րչափ եւս առաւել յուռութք եւ հմայք դիւականք. եւ եթէ սգալն վասն մեռելոց հեթանոսութիւն է, ո՞րչափ եւս առաւել կոծել եւ փետել. եւ եթէ որք լկտին եւ ծիծաղին՝ որպէս գործմն ի հուր արկանին, ո՞րչափ եւս առաւել որք ի թատերան ընթանան. եւ եթէ առտնին զարդարելն չէ գովելի, ո՞րչափ եւս առաւել որ ի տեսիլս հրապարակին պճնիցի. եւ եթէ զրկելն ի սեղանն դատապարտէ, ո՞րչափ եւս առաւել խորելն եւ գողանալն յեղբաւրէն. եւ եթէ յամել ի գինւոջն պատուհասէ, ո՞րչափ եւս առաւել շուայտութեամբ զեղխեալսն եւ գորկորստութեամբ արբեալսն, զոր հին եւ նոր պատուիրանք պատուհասեն:

34 Եւ արդ տես, զի այս ամենայն եւ որ ինչ նման է սոցին՝ ի տանջանսն դատապարտեն զգործելիսն: 35 Եւ դու որ վերակացուդ ես եկեղեցւոյ՝ եթէ ծուլասցես ինչ, եւ ոչ զգուշանայցես զայս ամենայն ճշդիւ խրատել եւ քննել, գիտեա՛ զի արիւն կորուսելոյն ի ձեռաց քոց խնդրեսցի^ա: 36 Եւ եթէ անձին տանջանաց ոչ ոք կարէ հանդարտել, ո՞րչափ եւս առաւել այնքան ոգւոցն լինել պարտապան. յո՞ր խաւար երթայցէ, եւ կամ քանի՞ գետք հրահոսք իցեն նմա բաւական, եւ քանի՞ գուբք խաւարայինք: 37 Այլ զգոյշ լեր, հանապազ բողոքեա, աղաղակեա անդադար, քննեա եւ լուր զամենայն. կարդա փութով եւ խրատեա. զոմանս սաստիւ, զոմանս աղերսիւ, զոմանս փափագելի արքայութեանն փափկութեամբն յորդորեա. զոմանս չար ահեղ տանջանացն երկիւղիւն հիացո. զոմանս ի մէջ եկեղեցւոյ խրատեա, զի այլքն ուսցին. զոմանս առանձինն յանդիմանեա, զի մի՛ ի բազմաց ամալթոյն ուրացեալք՝

զյանդիմանութիւն արհամարհիցեն. եւ եթէ արհամարհիցեն իսկ, դու մի՛ աղաղակաւ հակառակիցիս, զի ծառայի տեառն չէ պարտ հակառակող լինել, այլ հեզ առ ամենեսին, զի թերեւս տացէ մնա ապաշխարութիւն:

38 Բայց դու մի՛ մեծարու ինչ զքեզ համարիցիս. այլ արհամարհեա զփառս աշխարհիս. անարգեա զսուտակասպասացն զգովութիւնն. յիշեա զպատուհասն զՀերովդէի՛ որ զգովութիւնն ընկալաւ: 39 Յաղագս որոյ եւ դու մի՛ ինչ անձինդ շուք դնիցես, եւ մի՛ պատիւ ինչ քեզ որոներ. այլ պաշտեալ զամենեսեան սպասաւոր լեր ամենեցուն, ծառայ զքեզ անուանեա: 40 Յիշեա եւ զծառայելն Քրիստոսի, զղենջակին սիածանիլն, զՂուրն ի կոնքն արկանելն եւ լուանալ զոտս աշակերտացն, ոչ մարդ գմարդոյ, այլ Աստուած գմարդոյ. որ է ճշմարիտ խոստովանութիւն եւ խոնարհութիւն եւ սերտ ծառայութիւն. Ոչ եկն պաշտաւն առնուլ, այլ պաշտել: 41 Այս է քո վարդապետն, եւ ոչ հեծեալքն եւ մեծարեալքն: 42 Արդ դու նմա լեր նմանող, եւ հաւտք քո քեզ նմանն. որպէս եւ Պաւղոս ասէ. նմանողք եղբրուք ինձ, որպէս եւ ես Քրիստոսի: 43 Ահա դու նոյն ինքն Պաւղոս ես՝ որ քարոզես, եւ նոյն ժողովուրդդ որ ուսուցանես. եւ ահա մարդ էր քո նմանող ի Կիւլիկեա գաւառէ ի Տարսոն անուն քաղաքէ. եւ չունէր ինչ աւելի քան զքեզ, բայց միայն զյաւժարութիւն եւ զվաստակն որով զշնորհս Հոգւոյն Սրբոյ ընկալաւ. որ եւ քեզ չէ ինչ արգել, այլ միայն յաւժարել եւ վաստակել, եւ զշնորհս Հոգւոյն Սրբոյ ստանալ:

44 Արդ մի՛ ինչ պատճառեր, եւ ընդ այս եւ ընդ այն ինչ բաղբաղեր. բայց միայն արթուն լեր աղաւթից եւ փոյթ վարդապետութեան. ըստ նմանութեանն

1 Այսպէս յորինակին. այլ օրինակսն չի՛ք ամբողջ յողուածն:
 ա ՎճԳ. Լ. Գ. Գ. 18:

բ ՄճԳ. Ի. Բ. 28
 գ Լ. ԿճԳ. Ժ. Ը. 1

Պաւղոսի ընդ հիւանդան հիւանդացիք, ի մեղուցելոյն վերայ ողբա, ընդ գայթակղեալսն տրտմեա, գտկարացեալսն զաւրացո, եւ ցոյց զջան նոցա, հատ զծով եւ զցամաք վասն նոցա: 45 Ի վաստակս մի՛ վհատիր, յամաւթոյ մի՛ լքանիր, ի բանից մի՛ ակնածեր. այլ թէ եւ սովամահ եւ ծարաւահատ եւս հասանէ լինել վասն նոցա փրկութեան, ընկալ խնդութեամբ: 46 Զի ոչ որկորստութեամբ ոք եղեւ մարգարէ, եւ ոչ արբեցութեամբ առաքեալ. այլ նեղեալք եւ չարչարեալք յամենայն ցանկութեանց. որ եւ քեզ պարտ է լինել նմանող քաջացն եւ առաքինեաց, եւ ոչ գայլացելոցն հովուաց՝ որք անուամբ միայն են հովիւք, եւ ի հաւատան գազանաբար յարձակին եւ գայլաբար կոտորեն եւ ցրուեն եւ կորուսանեն. եւ ոչ զհոգս ինչ հոգւոցն հոգան, եւ ոչ ընդ մեղացն նոցա վարանին: 47 Ոչ խնդիրք են գողոցն, եւ ոչ համարք պոռնկացելոցն. ոչ քննումն բամբասողացն, եւ ոչ փոյթ է զարբեցելոցն ինչ. ոչ դիւթական հմայիցն են պատժողք, եւ ոչ յուսթոցն պահանջողք. ոչ դիւական թատերացն են անարգիչք, եւ ոչ հեթանոսական լալեացն են խափանիչք. ոչ զնախանձոտն յանդիմանեն, եւ ոչ զոխապահան թշնամանեն. ոչ վասն չարեաց ինչ սաստեն, եւ ոչ վասն հեղգութեանց ինչ պատուհասեն. ոչ յողորմութիւն զոք յորդորեն, եւ ոչ յաղաթս փութացուցանեն, եւ ոչ ամենեւին զոք վասն ուղղութեան տրտմեցուցանեն: 48 Այլ զամենայն փոյթ ի մարմնաւորան եւեթ ցուցանեն. իբրեւ պատճառանս ինչ կենաց իմն աշխարհիս ստանան զքահանայութիւնն, յաղագս մարմնոյ հեշտութեան, վասն ուտելոյ եւ ըմպելոյ, եւ գիւտոյ ընչից, յաղագս պատուի եւ գահերիցութեան եւ սատանայական սնափառութեան: 49 Վասն որոյ ոչ որբոյն ողորմին, եւ ոչ յայրին խնայեն. այլ պատժովք մոռտս խնդրեն, եւ պատուհասիւք ինչս ժողովեն յանուն եկեղեցւոյն. բռնութեամբ

վարին, եւ իշխանութեամբ հրամայեն, եւ քահանայական ինչ ոչ երեւին. եւ ոչ գողտրոսին երբէք ածեն զմտաւ՝ թէ Արածեցէ՛ որ ի ձեզ հաւտ է յԱստուծոյ, վերակացու լինել մի՛ իբրեւ ակամայ, այլ կամաւ ըստ Աստուծոյ. մի՛ զաւշաբաղութեամբ, այլ յաւժարութեամբ. մի՛ իբրեւ տիրելով ի վերայ հաւտին, այլ լինել աւրինակ գործոց բարութեանց՝: 50 Զի ի ժողովրդոցն, ասէ, թէպէտ եւ բիւր անգամ անկանիցին, կարեն հասանել ներելոյ եւ թողութեան. իսկ վարդապետ ոք եթէ զնոյն ախտ ախտանայցէ ի ժողովրդեանն, յամենայն պատասխանելոյ զրկեալ գտանիցի, եւ զվերջին պատժոցն տացէ գտոկոսիս. զի կարի դժուարաւ է ապրել առաջնորդացն մեղուցելոց:

51 Վասն որոյ եւ դու հովիւդ հաւատարիմ, լուր առաքելական հրամանին, եւ մի՛ նմանիր պղծոցն եւ կորուսելոցն զորս հուրն այրելոց է. որք զանուն միայն հովուացն ունին, եւ զյափշտակութիւն գայլոցն յափշտակեն. ընդ որս համարս տալոց են չարաչարս, զի ուսուցեն եւ խրատեսցեն ըստ հաճոյիցն Աստուծոյ: 52 Այլ ի կամս անձանց իւրեանց շրջելով՝ անկան կերակուր չարաժանի գազանին՝ որ կարեվէր վիրաւորէ, եւ չարաչար սպանանէ: 53 Յիշեա եւ զՀեղի. թէպէտ եւ վարս անարատս ունէր, այլ քանզի զաւրէնսն Աստուծոյ տեսանէր եւ անտես առնէր, անհնարին վրիժուց պատճեցաւ: 54 Այլ դու միշտ խրատեա, եւ վաստակեա անդադար վասն հաւտիդ փրկութեան, զի եւ հովիւդ ապրեսցիս ի պատժոց պատուհասից: 55 Ի միտ առ՝ զի եւ զգազանակերն եւ զգողահանն տուժին ի հովուացն, եւ զդրոշմն եւ զմորթ մեռելոյն ճշդիւ պահանջեն, եւ զհամար շաղղակեր անդամոցն խնդրեն. եւ որ ոչ զամենայն հաւատեալ է մէջ բերիցէ եւ վկայիւք հաւատարմացուցէ, սաս-

*** ԸՊԵՔ. Ե 2-3

տիկ պատժոց լինի պատժապարտ, եւ լի բազում ամաւթով մերժի ի հաւտէն: 56 Եւ արդ եթէ վասն անբան ոչխարացն այնպիսի խնդիրք եւ պատիժք պահանջին, ո՞րչափ եւս առաւել վասն հոգւոցն կենդանեաց, ընդ որոց եւ Քրիստոս մեռաւ, ահեղ համարս ի քահանայիցն պահանջիցէ: 57 Թերեւս սակաւիկ ինչ ծուլասցեն վասն բանաւոր հաւտին տեսչութեան. վասն զի ճշդիւ են համարք եւ անհնարին են տանջանք, որք առաջնորդութիւն ստանան եւ ոչ առաջնորդեն:

58 Տես թէ քանի՞ մահուց պարտապան է գաւրաւարն ի թագաւորէն՝ թէ զգաւրան առեալ յապրեցուցանել, եւ ի ծուլութենէ ի սուր մատնեսցէ. եւ կամ դէտ՝ որ ոչ զգուշացոյց, ո՞չ ապաքէն ամենայն արիւն սպանելոցն ի ձեռաց դիտին պահանջեսցի: 59 Եւ որք առնուն աւանդ ի թագաւորաց, եւ սակաւ ինչ անտի կորիցէ, սաստիկ պատժաւք պատուհասին: 60 Տես եւ զծառայիցն զպատիժս որք յարքունեացն վնասեսցեն. հայեա եւ ընդ պահապանս հաւտից, զի փոսս փորեն եւ կարս ձգեն եւ դամբարս դնեն, եւ շունք շուրջ զհաւտիւն շրջին՝ զի մի՛ գազանաբեկ լինիցին. եւ եթէ սակաւ ինչ ծուլասցին եւ քնոյ գանձինս տայցեն, գայլք եւ գողք դարանակալք մտեալ ի հաւտիցն յափշտակեն եւ ցրուեն եւ վիրաւորեն: 61 Եւ արդ տես ո՞րչափ եւս առաւել է մարդ քան զոչխար. եւ եթէ անբան ոչխարացն նոյնքան պիտոյ է զգուշութիւն յերեւելի գայլոցն յափշտակութենէ, քանի՞ եւս զգուշալի պահպանութիւն ոգւոց մարդկան պիտոյ իցէ յաներեւոյթ նետից սատանայի, որ գումար հասեալ կայ ի վերայ, եւ պատեալ պաշարէ զամենեսան վարմիւք եւ ցանցիւք, եւ յածի շրջի զամենեքումբք, եւ նետս իբրեւ յամպս տեղէ ի խորհուրդս մարդկան, յոմանս ազահութիւն, յոմանս ալլազրկութիւն, յոմանս պոռնկութեամբ, յոմանս շնութեամբ, յոմանս գողութեամբ, յոմանս

ատելութեամբ, յոմանս սպանութեամբ, յոմանս նախանձու, յոմանս ռիսակալութեամբ, յոմանս բամբասանաց, յոմանս բարկութեամբ, յոմանս նենգութեամբ, յոմանս մեղմեխանաց, յոմանս չարակնութեան, յոմանս չարաբանութեան, յոմանս դեղատուութեան, յոմանս վաճառաց զրկութեան, յոմանս վաշխաժողովութեան, յոմանս չափոց եւ կշռոց նենգութեան, յոմանս դիւթոց եւ յուռթաց եւ դիւթութեան, յոմանս թատերասիրութեան, յոմանս պճնողութեան, յոմանս սատանայական սգոյ տրտմութեան, յոմանս անյուսուութեան, յոմանս անհնազանդութեան, յոմանս անժուժկալութեան, յոմանս անհաւատութեան, յոմանս սնափառութեան, յոմանս ձանձրութեան, յոմանս մոռացութեան, յոմանս ստութեան, յոմանս հայհոյութեան, յոմանս քինահանութեան, յոմանս երդմնակերութեան, յոմանս ստախաւսութեան, յոմանս որկորստութեան եւ արբեցութեան եւ ամենայն զաւշաքաղութեան եւ ամբարտաւանութեան եւ ամբարհաւաճութեան եւ պղծութեան, եւ այլ եւս ախտից բազմութեան՝ զոր եկեալ հոսէ սատանայ ի սիրտս ամենեցուն, եւ կարեւիչը վիրաւորէ, եւ չարամահ սպանանէ:

62 Եւ քո գայս ամենայն տեսեալ անտե՞ս առնես եւ անփոյթ, եւ հեղգաս եւ ոչ լաս եւ ոչ ողբաս գայնչափ վիրաց բազմութիւն: 63 Սարսեա եւ սոսկա յահեղ բեմբէն երկիւղէ, թէ որո՞վ աչաւք եւ երեսաւք զՏէրն փառաց տեսանիցես. եւ քանի՞ գլուխք պատժոց եւ պատուհասից են բաւական վասն քոյոյ ծուլութեան: 64 Այլ երկիր ի հովուապետէն, զարթիր ի ծուլութենէդ, եւ առ զնախանձն Փենեհէցի. խոցեա զսատանայ եւ զդեւս, վիրաւորեա զնոսա Սուրբ Հոգւովն. հալածեա զքնակիչս բանսարկուին. ցրեա զգաւրս սատանայի. խորտակեա զաղեղունս չարին, եւ դարձո զնետս ի նոսա. բարբառեա զբանս վարդապետութեան, եւ արա հաւտի քում

զեղ ողորմութեան՝ ծերոց, արանց եւ կանանց, ծառայից եւ տերանց, հիւանդաց ախտացելոց. եւ մի՛ ինչ ամենեւին դանդաղեր եւ դատարկանար, այլ անդադար վարդապետեա: 65 Դէտ ես, աղաղակեա. տեսուչ ես, յանձանձեա. առաջնորդ ես, յեկեղեցի հետեւեա. հովիւ ես, յուղիղ հաւատս արածեա. բժիշկ ես, զվէրս մեղացն բժշկեա. նաւապետ ես, զնաւդ զերծո յալէկոծութենէդ: 66 Աւանդ ստացար, եւ համար ունիս տալ՝ թէ եւ սուղ ինչ հեղգայցես: 67 Այլ երկիր ի հովուապետէն, եւ խնդրեա զբանաւոր հաւտս քո զկորուսեալն, եւ զամենեսեան ժողովեա. պարսպեա խրատու վարդապետութեան. զթշնամիսն ընդ Աստուծոյ հաշտեցո. զվարավատնեալսն ի սատանայէ միաւորեա. զհեռացեալսն յեկեղեցւոյ մերձեցո. զվեհեռոտսն յաղաւթից ի փոյթ յորդորեա. զկորուսեալսն ի ճշմարտութենէ խնդրեա. զմոլորեալսն յարդարութիւն դարձո. զհիւանդացեալսն յախտից թշնամոյ բժշկեա. զվիրաւորեալսն ի սատանայէ առողջացո. զզլորեալսն անաւրէնութեամբ՝ կանգնեա. զխաւարեալսն անգիտութեամբ՝ լուսաւորեա. զաւտարացեալսն ի պատուիրանացն Աստուծոյ ընտանեցո. զաղտեղեալսն կռապաշտութեամբ՝ լուսաւորեա. զմեղուցեալսն ապաշխարութեամբ արդարացո. զքաղցեալսն ի մարմնոյն Քրիստոսի կերակրեա. զծարաւեալսն արեամբն Քրիստոսի արբո: 68 Եւ զամենեսեան արժանաւորս արա ի վերին քաղաքն մտանել այսպիսի գործովք առաքինութեան. ի վարս պարկեշտս յորդորեա. ի հաւատս ուղղափառս զաւրացո. զխոնարհութիւն եւ զհեզութիւն հրամայեա. զպատուիրանապահութիւն եւ զաւրէնս Տեառն կատարել ուսո, զսրբութիւն սրտի եւ զճշմարտութիւն լեզուի, ի ցածութիւն աչաց եւ ի պարկեշտութիւն մարմնոյ. ի ժուժկալութիւն եւ ի համբերութիւն յորդորեա. ի պնդութիւն պահոց եւ ի յաւժարութիւն աղաւթից եւ

յառաւելութիւն ողորմութեան ամենեցուն պատուիրեա: 69 Զի այսպէս ամենայնիւ կատարեալք եւ սրբեալք եւ լուսաւորեալք կացէք առաջի Քրիստոսի ընդունել զանթառամ փառաց պսակն: 70 Որում եւ զմեզ արժանիս արասցէ վայելեալ, եւ փառս տալ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ժ
ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՄԲԱՍՈՂԱՅ ԵՒ ԶԴԱՏԵ-
ԼՈՅ ԶՎԱՐԴԱՊԵՏՍՆ

1 Մթերք հոգոց եւ աղջամուղջք տրտմութեան դիզեալ ի վերայ իմ կուտի հանապազ. զի ախտք չար եւ ահեղ անաւրէնութիւնք մտեալ յեկեղեցի իբրեւ զհուր ի վեր բորբոքեալ, զամենեսեան առ հասարակ այրէ, եւ ի միտս մեր փոքր կարծեցուցանէ սատանայ, որպէս Մարիամայ ետ բամբասել զՄովսէս ծառայ Աստուծոյ, եւ ի միտս նորա փոքր կարծեցուցանէր սատանայ, զի մի՛ ի զղջումն եկեացէ. եւ վասն այսորիկ ընկալաւ զպատիժս պատուհասիցն: 2 Այլ որպէս Քամայն ետ բամբասել զմերկութիւն Նոյի հաւր իւրոյ, եւ ի միտս նորա փոքր կարծեցուցանէր, մինչեւ ընկալաւ զանէժման ծառայութեան, սոյն հուր եւ այժմ մտեալ յեկեղեցի՝ առ հասարակ զամենեսեան այրէ եւ կորուսանէ, սոյնպէս եւ որոգայթիւք. զի մինն շնայ, եւ մինն բամբասէ, եւ երկոքեանն հաւասար անաւրինին. մինն գողանայ, եւ միւսն բամբասէ, եւ միապէս պատուհասին. մինն արբենայ, եւ միւսն զարբեցողն բամբասէ, եւ համանման դատապարտին: 3 Եւ ամենայն իսկ զամենայն բնութիւն մեղացն մինն գործէ, եւ միւսն բամբասէ, եւ միահաւասար դատին եւ տանջին. քանզի ոչ եթէ զգողանալն եւ զշնալն առաւել եւս անաւրէնութիւն ցուցանէ Պաւղոս քան զբամբասելն եւ զարբենալն, այլ միապէս չարութիւնն է. միահաւասար զերկոցունցն ելանելն յարքայութենէն միով բանիւ նշանակեալ ասէ՝

եթէ Ոչ գողի եւ ոչ պոռնիկի եւ ոչ արբեցողի եւ ոչ բամբասողի գարբայութիւնն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն^ա:

4 Եւ արդ ահա ելից սատանայ զբերանս ամենեցուն անաւրէն արտիւն բամբասանաց, եւ հանապազ անդադար բորբոքին լեզուք ամենեցունց յեղբաւրն բամբասանս եւ ի հայհոյութիւնս: 5 Աներկիւղ եւ անկասկածելի իմն տեսանեմ զանձինս որք զանաւրէնութիւնս զայս գործեն, եւ ոչ փութան լուանալ եւ սրբել ապաշխարութեամբ իբրեւ զգողութեան եւ զպոռնկութեան զչարութիւնս: 6 Զի եթէ գարշիս ի շնութենէ, գարշեա եւ ի բամբասանաց. զի եթէ չար է շնութիւն, հաւասար առնէ եւ զբամբասողութիւնն: 7 Այլ առաքեալն աւրէնստւոյց առաւել եւս ցուցանէ զբամբասանացն անաւրէնութիւնսն ասելովն՝ եթէ Ամեմայն որ բամբասէ զեղբայր իւր, զարեւնսն բամբասէ եւ զարեւնսն զատի^բ: 8 Եւ ո՞ր քան զայն անաւրէնութիւնք իցեն, որ աւրինացն Աստուծոյ ոչ առնելի է, այլ Տէր եւ դատիչ լինի: 9 Մի է, ասէ, արեւնադիր եւ դատաւոր, որ փրկէ եւ կեցուցանէ եւ կորուսանէ^գ. դու զի՞ դատիս զայլոյ ծառայ: 10 Եւ արդ տես թէ քանի՛ մահուց պարտապան է՝ որ զպատիւ եւ զիշխանութիւն թագաւորին յափշտակէ, եւ զդատաւորի դատաստան դատիցի ինքն. զի նա ասէ. Իմ են վրէժխնդրութիւնք, եւ ես հատուցից՝ ասէ Տէր^դ: 11 Դու զի՞ դատիս զեղբայր քո, կամ զի՞ անգոսնես զեղբայր քո^ե:

12 Եւ արդ դու դատեալդ եւ դատապարտեալդ մեղաւք, ո՞չ սոսկաս եւ դողաս դատել զայլոյ դատաստան. որ ոչ եթէ զմարդ ոք արհամարհեցեր եւ թշնամանե-

ցեր, այլ զԱստուած. եւ զպատիւ եւ զիշխանութիւն նորա յափշտակեալ դատիս զդատաստան նորա, չյիշելով զբանս սուրբ աւետարանին որ ասէ՝ թէ Մի՛ դատիք, զի մի՛ դատիքիք. զի որով դատաստանաւ դատիք, նովին դատելոց էֆ՝ ասէ: 13 Սրբոց է դատել, եւ անարատից է յանդիմանել. եւ զայն առանձինն եւ աղաչանաւք, եւ ոչ հրապարակաւ զմեղս ուրուք յանդիմանել, եւ կամ զաղտ ի նմանէն ի լսելիս ուրուք բամբասել: 14 Եւ են մեղք ահեղք եւ անաւրէնութիւնք. զի ով ոք ի խեղութեան ինչ իցէ եւ զայլս խեղութեամբ թշնամանէ, ո՞չ ապաքեն յառաջ քան զնա զինքն թշնամանիցէ: 15 Այլ եւ զի ինքն իսկ թէ եւ բիւր չարիք ստացեալ ունի, ծածկեալ խաղաղէ. եւ զեղբայրն թէ եւ սուղ ինչ յանցանիցէ, սահի, շրջի, եւ յամենեցուն լսելիս արկանէ, եւ լինի դառն դահիճ եւ քննիչ չարաչար եղբաւրն յանցանացն: 16 Յիւրում ականն գերան կայ եւ ծածկէ, եւ զշիւղ ական եղբաւրն որոնէ. զոր եւ Քրիստոս ոչ միայն մեղաւոր ասէ, այլ եւ կեղծաւոր եւս կոչէ. Կեղծաւոր, ասէ, հաննախ զգերանդ յականէ քուսմէ, եւ ապա մատիցես հանել զշիւղ յականէ եղբաւր քո^ե:

17 Եւ արդ ո՞վ իցէ քան զնա անամալթագոյն, որ զիւր մեղաց սխալանս ինչ գիտիցէ, եւ զայն անփոյթ արարեալ հետաքրքիր եղբաւրն յանցանացն լինիցի, բամբասել ի բազմաց լսելիս: 18 Եւ զայն ոչ իմացալ՝ թէ որով ինչ յանցանաւք զեղբայրն բամբասիցէ, նովին մեղաց տանջանաւքն եւ ինքն պատուհասի: 19 Եւ հանապազ անդադար բողոքին լեզուք ամենեցունց յեղբաւրն բամբասանս. զի գտանջանս ամենայն մեղացն զոր գործեացն՝ է պատրաստեալ զնոյն տանջանս եւ բամբասողացն հաւասար: 20 Եւ արդ ընդէ՞ր այդպիսի տանջանաւք դատապարտիցիս,

^ա Ե Կ Գ Թ 10
^բ Յ Կ Գ 11
^գ Յ Կ Գ 12
^դ Բ Օ Թ Լ Բ 35, Հ Կ Գ Ե Թ Թ Ժ 30:
^ե Հ Կ Գ Ժ 10:

^ա Մ Կ Թ Լ 1
^բ Մ Կ Թ Լ 5

եւ կամ զի՞նչ ի բամբասանացդ աւգտեցար. զո՞ր ցանկութիւն կամաց քոց կատարեցեր, եւ կամ զո՞ր յաճախութիւն ընչից չահեցար. քաղցո՞ւ ինչ միտիթարութիւն ստացար ի բամբասանացդ, եթէ մերկութեան ինչ ծածկոյթ: 21 Ոչ այլ ինչ աւելի գտանես, բայց միայն զսոսկ զսատանայ տեսանես զմիտս բամբասողացն՝ որ հանապազ լցեալ յղացեալ կան չարեաւք. իբրեւ զծննդական երկնեն արտաքս զբամբասանս հոսեալ. յուղղան շրջին, եւ խաւսին զեղբարէն չարութիւն: 22 Կամ ի չար մտաց իւրոց իմանայ, կամ ի յայլմէ ի լսելիս յաւելու չարաչար սերմ եւ զազրացուցիչս, եւ ատելի ամենեցուն զեղբայրն ցուցանէ, եւ զբազումս ի նա գայթակղեցուցանէ. ընդ որոց գայթակղութեան ինքն դատապարտի: 23 Որ չար կարծիս զեղբարէն հնչեցուցանէ ի լսելիս ամենեցուն. որում եւ ասէ իսկ՝ թէ վայ որ կարծեն, եւ եղուկ որ զկարծիսն տայցեն. Տէր է հատուցանող եւ դատաւոր, բարեացն բարիս, եւ չարարարացն չարիս: 24 Դու զի՞ դատիս զեղբայր քո, եւ զի՞ անգոսնես եւ բամբասես. ահա դատաւորն առ դուրս կայ, եւ հատուցանէ իւրաքանչիւր ըստ գործոց:

25 Եւ արդ որպիսի՞ տանջանաւք դատապարտիցին՝ որ ոչ միայն զեղբարս, այլ եւ զվարդապետս եւ զքահանայս բամբասեսցեն. քանզի անաւրինեալ եւ լցեալ են սաստիկ անառակութեամբ, եւ ամենայնիւ սատանայի կան ի հնազանդութիւն: 26 Քանզի հեղու զամբարշտեալ զթոյնս իւր ի վերայ, մինչեւ յահեղ անաւրէնութիւնս կործանէ. որպէս եւ ժողովրդեանն յանապատին նախ զՄովսէս ետ թշնամանել, եւ ապա զԱստուած արհամարհել. նոյնպէս եւ հրէական ազգին՝ որ նախ զմարգարէսն կոտորեցին, եւ ապա զՔրիստոս սպանին. նոյնպէս եւ Յուդայի նախ զաղքատացն ետ գողանալ, եւ ապա զՏէրն մատնել: 27 Ըստ նմին աւրինակի եւ բամ-

բասողաց նախ զընկերս ետ բամբասել, եւ ապա զվարդապետս եւ զքահանայս, որոց բամբասանքն յԱստուած ելանեն. որպէս եւ ինքն Քրիստոս ասէ՝ թէ Որ գձեզ ընդունի, զիս ընդունի. եւ որ գձեզ անարգէ, զիս անարգէ: 28 Եւ եթէ որ զքահանայս եւ զվարդապետս բամբասէ, զՔրիստոս թշնամանէ:

29 Աշխարհական ես, մի՛ զպատիւ քահանայութեանն բամբասեր եւ հայհոյեր: 30 Հայեա ի Կորիս եւ ի Դադան եւ ի յԱբիրոն՝ որք զպատիւ քահանայութեանն թշնամանեցին. տես զի բացաւ երկիր, եւ եկուլ զնոսա, եւ հուր ի բանակս նոցա վառեցաւ: 31 Զգոյշ լեր, զի մի՛ եւ դու զփորձ նոցա առնուցուս՝ որ զպատիւ քահանայութեանն արհամարհես: 32 Քեզ ոչ եթէ զառաջնորդս բամբասել հրամայեցաւ, այլ ունկնդիր լինել եւ պատուել: 33 Ունկնդիր լերուք, ասէ, առաջնորդաց ձերոց, եւ հպատակ կացէք նոցա. զի նոքա հոգան վասն ոգուց ձերոց, եւ համարս տալոց են ընդ ձերք: 34 Եւ դու հայհոյութեամբ եւ բամբասանաւք պատերազմիս ընդ նմա. տես զի ոչ ընդ նմա, այլ ընդ Աստուծոյ մարտնչիս՝ որ նմա զպատիւ քահանայութեանն շնորհեաց: 35 Զի ամենայն որ պատուէ զքահանայն, զԱստուած փառաւորէ եւ պատուէ. եւ որ արհամարհէ, զԱստուած թշնամանէ: 36 Զփախեալս ֆո մեծարեսցիր՞, եւ զիշխանս ժողովրդեան ֆո մի՛ արհամարհիցես: 37 Զի թէպէտ եւ յանպիտանեաց ոք իցէ քահանայն, այլ Աստուած տեսանէ՝ զի վասն նորա եւ զանարգսն մեծարես. զի սրբոյն վասն սրբութեանն ակն ածես: 38 Իսկ վասն Աստուծոյ պատիւ այն է՝ որ զանարգն մեծարիցես. այլ չէ անարգ, Զի հրեշտակ Տեառն ամե-

Պ՝Պ՝. Ժ 40. Գ. 16

Ե՞՞. Ժ 9. 17

Ս՞՞. Է 31

Ե՞՞ Ի Բ 28

նակալի է քահանայն՝: 39 Եւ եթէ արհամարհես, յԱստուած մեղանչես՝ որ ետ գձեռնադրութիւն նորա, եւ նովաւ ինքն կատարէ զխորհուրդն եւ զմկրտութիւնն. թէպէտ եւ նոքա չիցեն արժանի ահեղ խորհրդոյն մերձաւորութեան, այլ վասն փրկութեան ժողովրդեանն չարգելու զչնորհս Հոգւոյն Սրբոյ: 40 Զի եթէ իշովն եւ Բաղաամաւն դիւթովն խաւսեցաւ վասն փրկութեան ժողովրդեանն, ո՞րչափ եւս առաւել անարժան քահանայիւն ինքն գործէ զամենայն վասն մերոյ փրկութեան: 41 Եւ դու եթէ սրբութեամբ հաղորդիս ի սուրբ խորհրդոյն, քահանային պղծութիւնն զքեզ ոչ վնասէ. նոյնպէս եւ որ պղծութեամբ մերձենայցէ, քահանայի սրբութիւնն ոչ աւգնէ: 42 Ապա եթէ համարիցիս՝ եթէ ի ձեռն արատաւոր ինչ քահանայի շնորհք Հոգւոյն ոչ իջանեն ի պատարագն եւ ոչ Աստուած ինչ նովաւ գործէ, ի միտ առ՝ զի բառնաս զկարգս եկեղեցւոյ եւ զանուն քոյոյ քրիստոնէութեանդ: 43 Եւ եթէ այդպէս իցէ, եւ պատարագն չէ պատարագ ըստ քում ասելոյդ, ապա եւ ոչ ձեռնադրութիւնն ձեռնադրութիւն, եւ ոչ կարգ քահանայութեան հաստատուն. ահա յոյսդ քո քրիստոնէութեանդ սնոտի է, զի ամենեքին ընդ մեղաւք եմք գրաւեալք:

44 Եւ արդ մի՛ ինչ այսպիսի ածեր զմտաւ, եւ մի՛ քններ զվարս առաջնորդին, եւ մի՛ զքահանայս եւ զվարդապետս քո բամբասեր: 45 Չառեր հրաման քննել զմեղս ուրուք, թող թէ զքահանային. Աստուծոյ է քննել եւ դատել, դու զի՞ քննես եւ դատես եւ հայհոյես: 46 Զի եթէ զընկեր չառեր հրաման դատել եւ քննել եւ բամբասել, ո՞րչափ եւս առաւել զքահանայս եւ զվարդապետս: 47 Զքո վարսդ քննես եւ դատես, եւ մի՛ զառաջնորդաց բայց եթէ ի հաւատս ինչ անպիտան իցէ, եւ թիւրս ինչ ուսուցանիցէ, փախիր ի

նմանէ, մի՛ մերձենար եւ մի՛ ճաշակեր եւ մի՛ հաղորդիր ընդ նմա եւ մի՛ հուպ լինիր. զի որ ի նմա հաւատս թերին է, եւ թիւրս ինչ ուսուցանիցէ, եթէ Պաւղոս իսկ իցէ՝ կամ հրեշտակ, մի՛ հաղորդիցիս. զի չէ առանց պատժոց անխտիր հաղորդիլն: 48 Զի վասն հաւատոց քո է քննել, եւ վասն վարուց Աստուծոյ է դատել: 49 Եւ եթէ ի հաւատս առողջ իցէ քահանայն, հնազանդ եւեթ լեր նմա. վասն վարուց մի՛ ինչ հայհոյեր:

50 Աշակերտ ես, մի՛ դատիս զվարդապետն. Քրիստոս է որ քննէ եւ դատի: 51 Զի եթէ ընդ դատարկ բանի համարս տալոց եմք, եւ կամ զեղբայրն մորոս եւ անարգ ասիցես՝ ի հուր առաքիս, իսկ ո՞րչափ եւս առաւել պատժոց արժանի համարիցիք, որ զվարդապետն եւ զքահանայն Աստուծոյ բամբասիցէ հայհոյութեամբ: 52 Ոչ եթէ նա ազատ ինչ իցէ ի պատժոց՝ որ զխեղճ ինչ մեղաց ունիցի, եւ ի սպասաւորութիւն սրբոյ սեղանոյն յանդգնիցի, այլ ահեղ հրով եւ աններելի տանջանաւք է դատելոց: 53 Զի չեն ինչ, ասէ, այնչափ մեղք չարաչարք՝ որ կարող են զբոլոր զբարկութիւնն Աստուծոյ զարթուցանել քան զայն՝ որ անարժանութեամբ ոք ի քահանայութիւն մերձենայցէ. զի սպասաւոր անարատին պարտ է անարատ լինել ոգւով եւ մարմնով, զի ի ձեռն անարատին արատաւորքս ապրեսցուք: 54 Իսկ արհամարհողքն ի քահանայից՝ որ զխեղճ մտացն ինչ գիտիցեն, եւ արհամարհանաւք ի սուրբ սեղանն մերձենայցեն առաջի ահեղ խորհրդոյն, մեծամեծ եւ չարապատիծս տանջանաց նոցա պատրաստեալ է՝ առնուլ զվրէժս ահագին յարհամարհողաց Աստուծոյ: 55 Յիշեա զորդիսն Ահարոնի՝ որք արհամարհանաւք ի սպասաւորութիւն մտանէին, եւ հուր բարկութեան եկեր զնոսա. յիշեա զորդիսն Հեղեայ՝ որք անարժանութեամբ սրբութեանցն սպասաւորէին, եւ սուր եկեր զնո-

*** Մատ. Բ 7

սա. վասն նոցուն կորեալ եւ Հեղի, եւ բազումք յիսրայէլէ սատակեցան. զի եթէ ի հնուամն այսպէս էր, ո՞րչափ եւս առաւել ահեղ վրէժխնդրութիւն ի նորումս պահանջիցի, եթէ ոք անաւրէնութեամբ ի սպասաւորութիւն ահագին խորհրդոյն մերձենայցէ:

56 Արդ քահանայք եթէ սուղ ինչ յանցանիցեն, եւ խղճիւ ի սուրբ խորհուրդն մերձենան, այսպիսի են տանջանք. բայց դու չառեր հրաման բամբասել եւ արհամարհել. զի ոչ զմարդ, այլ զԱստուած հայհոյես եւ արհամարհես: 57 Արհամարհեցին զՄովսէս ժողովուրդն, եւ Աստուած իւր համարեցաւ. արհամարհեցին զՍամուէլ որդիքն Իսրայէլի, եւ Աստուած իւր համարեցաւ. Ոչ եթէ զԲեզ անարգեմ, այլ զԻս արհամարհեմ. զի ամենայն որ բամբասէ եւ արհամարհէ զքահանայն, յԱստուած մեղանչէ: 58 Մի՛ ասեր՝ թէ ստոյգ են բամբասանքս, եւ ամենայն ոք զիտէ. զի եթէ ստոյգ է՝ ոչ մեր այն, այլ դատաւորին է քննել: 59 Տես զի զմահապարտն ոչ ամենեքեան քննեն եւ դատին, այլ դատաւորքն միայն. բայց դու մի՛ դատիր զուրուք դատաստան, եւ մի՛ խաւսիր զումեքէ, եւ մի՛ լսեր զումեքէ. եւ եթէ լուար բան զեղբարէն՝ մեռցի ի սրտի քում, զի ոչ եթէ ծակէ եւ ելանէ:

60 Եւ արդ մի՛ զմիմեանս բամբասեցուք. զի ըստ իւրաքանչիւր գործոց կալոց եմք առաջի Աստուծոյ, եւ ըստ իւրաքանչիւր գործոց համարս տալոց եմք պատուհասից, եւ իւրաքանչիւր զիւր բեռն բառնալոց եմք, եւ ընկերին ոչ ոք կարէ աւգնել: 61 Զի ի բազում աղէտից գեհենին, եւ յահէ հրացան հոսանացն գետոյն յորդութեանց համարի՝ թէ միայն իցէ ի տանջանս վասն չարակսկիծ ցաւոցն վարանաց. զի բորբոքումն գազանացեալ հրոյն իբրեւ

չնչաւոր իմն շանթիւք յարձակի առնուլ զվրէժս արհամարհողացն Աստուծոյ:

62 Եւ արդ որոց այսպիսի ահեղ արհաւիրք եւ դառն դատաստանք մնան, պարտ է զիւրաքանչիւր հոգս հոգալ, եւ զիւրաքանչիւր վաստակս վաստակել, եւ զիւր մեղսն կոծել, եւ զիւր յանցանսն քննել, զիւր չարիսն որոնել, զիւր աղէտսն միայն ածել զմտաւ, զիւրն սգալ եւ հառաչել, զիւրն լալ եւ ողբալ, եւ հանապազ զիւր անաւրէնութիւնսն բամբասել, եւ վասն իւր մեղացն չարախաւսել, եւ ոչ զյանցանս ընկերին որոնել, եւ մանաւանդ զքահանայիցն եւ զվարդապետացն: 63 Զի քահանայն վասն քո դեգերեալ կայ յեկեղեցւոյն. պաշտէ եւ սպասաւորէ վասն քո. ընթեռնու եւ վարդապետէ վասն քո. ձեռս ի վեր ամբառնայ վասն քո. մատակարարէ խորհրդոյն վասն քո. միշտ պատարագ մատուցանէ հանապազ վասն քո. զուխտ քո ընծայէ Աստուծոյ. զտաւն քո կատարէ հանապազ. զմոլորեալս քո ուսուցանէ եւ դարձուցանէ զերախայս քո մկրտէ. մեղուցելոցն վարդապետէ. վասն ապաշխարողացն խնդրէ թողութիւն. վասն աստուածապաշտութեան զգուշացուցանէ. զհանգուցեալս քո աւրհնութեամբ յղարկէ. զհարսանիս քո եւ որդւոց քոց ուրախութեամբ պսակաւք յորդորէ եւ շքեղացուցանէ, եւ զթշնամին յամաւթ առնէ. վասն կենաց եւ փրկութեան քո աղաչէ. վասն պատուհասից քոց անկանի առաջի Աստուծոյ յարածամ. պաղատի վասն քոյոյ փրկութեան միշտ զՏէրն քո ընդ քեզ հաշտեցուցանել, որդրմութիւն եւ թողութիւն մեղաց քոց խնդրէ անդադար. եւ վասն հոգւոյ քոյ յամենայն ժամ հոգայ, եւ մարմնոյ քում սպասաւորէ հանապազ, եւ առաւել քան զարծաթագին կայ քեզ ի հնազանդութեան:

64 Եւ արդ այսպիսի ծառայութիւն եւ աւելի քան զսոյն քեզ քահանայն հարկանէ, եւ ընդ այսր ամենայնի քահանայն

* Ը թ. 17

Հայհոյութիւնս եւ բամբասանս լսէ. եւ որպիսի՞ հուրք եւ տանջանք ասեղք եւ աններելիք քեզ սպասեալ մնան. ընդ որոյ երախտեացն պարտ էր քեզ ծառայել քահանային, աղաչել եւ մաղթել, անձամբք եւ որդւովք սպասաւորել, եւ իբրեւ յԱստուծոյ երկնչել, եւ իբրեւ ի հաւրէ սպասաւորել, եւ իբրեւ յերախտաւորէ պատկառել, իբրեւ զանձն եւ զհոգի քո սիրել, զտրտմութիւն նորա սփոփել, եւ զվաստակ նորա երանել, ի վարդապետութիւն զաւրացուցանել, զտկարութիւն ինչ մխիթարել, կերակրել եւ յագեցուցանել, եւ զամենայն մարմնաւորս նորա հոգալ, զնա միայն հոգեւորացն պարապեցուցանել:

65 Ձայս եւ բազում եւս այսպիսի երախտիս պարտ էր հաստուցանել քեզ ընդ քահանային վաստակոցն, եւ ոչ բամբասանս եւ հայհոյութիւնս եւ արհամարհանս անակնածելիս:

66 Եւ արդ զայս ամենայն լսելով շիջուցուք զբորբոքեալ հնոց հայհոյութեան, դարձարեցուք զհուրն արհամարհանաց: 67 Սանձեցէք զլեզուս ի չարախաւսութենէ. մաքրեցէք եւ զաչս ի յարատ հայեցուածոց. ուղղեցէք զսիրտս ի չար խորհրդոց. ծառայեցէք Տեառն երկիւղիւ. պատուեցէք զվարդապետս. հնազանդեցարուք քահանայից. սպասաւորեցէք հիւանդաց. զգեցուցէք զմերկս. լցուցէք զքաղցեալս. սփոփեցէք զնեղեալս. աւգնեցէք տնանկին, եւ անդադար վաստակեցէք աղաւթիւք, պահաւք եւ ողորմութեամբ: 68 Այս է ձեզ ճանապարհ փրկութեան՝ որ հանէ ի վերին քաղաքն փափագելի յանանց վայելչութիւնս. յորս եւ մեզ եղիցի վայելել, եւ փառս տալ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ԺԱ.

ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՄԱԽԱՆԱՑ ԵՒ ՆԱԽԱՆՁՈՒ

1 Ոչ ինչ պիտոյ է որ յաղագս սիրոյ նորագոյնս ինչ խնդիրք. զի ունիմք զնոյն ինքն Քրիստոս սիրոյ մեզ վարդապետ, որ ասաց՝ եթէ սիրեսցիք զմիմեանս՞. եւ եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պահեսցիք. զի զլուխ պատուիրանին սէր է. եւ որ կամի մերձենալ յաստուածպաշտութիւն, յառաջ քան զամենայն պատուիրան զսէրն պարտ է ստանալ. Յայսմ ծանկեցեմ ամենեւեան եթէ իմ աշակերտք է՞ եթէ սիրիցէք զմիմեանս, որպէս ես գնեց սիրեցիք: 2 Ձի ինքն իսկ սէր է, եւ Յովհաննէս զԱստուած սէր կոչէ. եւ որ կայ ի սէր նորա, նա յԱստուած բնակէ, եւ Աստուած ի նմա. զի զհրամանս սիրոյ նորա կատարեաց: 3 Ձի սէր եւ ի հնումն եւս քարոզէր. այլ ի նորումս Քրիստոս եւ զսիրելիս եւս հրամայէ սիրել, եւ զթշնամիս եւս սիրել, եւ զանձն եւս զնել ի վերայ սիրոյ սիրելոյն. եւ նա զանձն իւր եղ ի վերայ թշնամեաց եւ սիրելեաց, զի զպատուիրանն սիրոյ ոչ բանիւք միայն, այլ եւ արդեամբք ի մեզ հաստատեցէ: 4 Վասն որոյ եւ մեք զԱստուած սրտիւ սիրեսցուք, եւ զպատուիրանս նորա երկիւղիւ պահեսցուք. զի այս է սիրելն զԱստուած՝ եթէ զպատուիրանս նորա սրտիւ պահեսցուք. եւ պատուիրանք նորա այս են՝ զի ճշմարտիւ սիրեսցուք զմիմեանս. եւ ամենայն որ ճշմարտիւ սիրէ զեղբայր իւր, նա պահէ զպատուիրանս նորա:

5 Եւ այս է ճշմարտիւ սիրելն՝ յորժամ ոչ վասն երախտեաց իրիք սիրեսցուք, եւ ոչ վասն ընդելական իրիք սովորութեան,

՞ ՅՎԸ. ԺԳ. 34
 Է ՅՎԸ. ԺԳ. 15
 Զ ՅՎԸ. ԺԳ. 35
 Ծ ՅՎԸ. ԺԳ. 34
 Կ ԵՅՎԸ. Գ. 8

եւ ոչ վասն քաղցրահայեաց երեսաց, եւ ոչ վասն ազգի ինչ գթոյ, եւ ոչ սէր փոխանակ սիրոյ սիրեսցուք: 6 Այլ միայն վասն պատուիրանին Աստուծոյ զամենեսեան սիրեսցես, եւ ընդ ամենեսեան զխաղաղութիւն ունիցիս: 7 Բայց զընչիցն կարողութիւնն կարաւտելոյն միայն բաշխեսցես, իբրեւ վշտացելոց իւրոց անդամոց խնամ ունել աղքատին. վասն զի ամենեքեան անդամք եմք միմեանց, եւ պարտիմք ընդ վշտացելոյն միոյն անդամոյն՝ այլոց անդամոցն վշտանալ ըստ ասելոյն Պաւղոսի, եւ տալ զանձն ի չարչարանս վասն սիրոյ ընկերին. որպէս եւ Քրիստոս ետ զանձն իւր ի չարչարանս վասն մեր: 8 Զի թէ նա որ Աստուած էր՝ այնչափ յանարգութիւն էջ վասն մեր եւ թշնամեաց եւ ատելեաց, մեք զի՞նչ պատասխանի ունիցիմք եթէ չսիրեսցուք զմիմեանս ըստ պատուիրանին զոր պատուիրեաց մեզ սիրել զթշնամիս, աւրհնել զհալածիչս, բարի առնել այնոցիկ՝ որ ատենն զմեզ, եւ աղաւթս առնել ի վերայ հալածողացն: 9 Զի սէր ընդ սիրոյ եւ մաքսաւորք հատուցանեն. բայց այն էր վասն պատուիրանին՝ որ զթշնամիսն սիրեցին. եւ ըստ գաւրութեանն իւրում աւգնեսցէ ամենեցուն. զկարաւտեալսն մխիթարեսցէ. զտրտմեալսն սփոփիցէ. ընդ զրկելոյն խաւսեսցի վրէժխնդրութիւն. անաւգնականին աւգնեսցէ. հիւանդացելոյն սպասաւորեսցէ. զմոլորեալն ի գիտութիւն ածիցէ, եւ զամենայն տկարութիւն եղբաւրն լցուցէ, եւ զինչս եւ զաւրութիւն ամենեցուն ի կիր արկանիցէ, եթէ հաւատացելոցն է ամենայն ինչ հասարակաց:

10 Եւ արդ այսպէս սիրել պարտ է զեղբարս քրիստոնէին եւ աշակերտին Քրիստոսի. զի Յայսմ ծանիցեմ ամենեքեան եթէ իմ աշակերտք էի, եթէ սիրիցեմ զմիմեանս՝: 11 Զի քան զոգի մարգարէութեան ընդունել՝ առաւել է սիրելն զեղ-

բայրն, եւ քան զկոչումն առաքելութեան բարձրագոյն է, եւ քան զպատիւ մարտիրոսացն պատուական է, եւ ի վէր քան զամենայն առաքինութիւնս պատուեալ երեւի, եւ ամենեկին իսկ իբրեւ զթագաւոր ի մէջ ռամկաց պայծառացեալ ի վայելչանաց: 12 Զի թէպէտ եւ մեծ է վայելչութիւն կուսանաց, բայց առ սիրոյ պայծառութեանն նուազին ամենայն լուսաւորութիւնք առաքինութեան. որպէս ի ճառագայթից արեգականն ծածկին ամենայն պայծառութիւնք աստեղաց, ուր ողորմութիւնք լինին առանց սիրոյ:

13 Եւ արդ զիս՞րդ լինիցին ողորմութիւնք առանց սիրոյ: 14 Յորժամ սնափառութեամբ ոք ախտիւ ի ցոյց մարդկան առնիցէ. եւ կամ նովիմք ախտիւ ոք ի գանս եւ ի բանտս մաշեսցի, եւ ի հուր այրեսցի, ոչ ինչ աւգտի. որպէս եւ Պաւղոս ասէ. Եթէ շամբիցեմ զամենայն ինչս իմ աղբատաց, եւ մատնիցեմ զմարմինս իմ յայրումն, եւ սէր ոչ ունիցիմ, ոչ ինչ աւգտիմ: 15 Զի որ սրտիւ ոք սէր սրբութեամբ ոչ ունիցի, թէպէտ եւ զհոգիս մարգարէութեան ունիցի, եւ շնորհս առաքելութեան, եւ բազում խստամբերութեամբ զանձն չարչարիցէ, եւ բանիւ վարդապետութեամբ զբազումս լուսաւորեսցէ, եւ հաւատովք նշանս մեծամեծս առնիցէ, եւ զլերինս փոփոխիցէ, ամենեկիմք յամենայնի ոչ ինչ աւգտի. զի սէր աղ համեմիչ է ամենայն առաքինութեան. եւ ուր սէր ոչ մտանէ՝ ապականի, եւ արտաքս ընկենուն յարքայութենէն: 16 Որ սրտիւ ոք սէր ունիցի, նորա է ողորմութիւն եւ անընչեղութիւն. զի հարկ է սիրողին անընչանալ, զի սէր եւ ինչք ի միում անձին ոչ բնակին. զի սէր զինչս թաւթափէ կարաւտելոցն յաւգնականութիւն: 17 Ի սիրոյ հալածական են ազահոլութիւնք եւ չարակնութիւնք եւ նենգութիւնք եւ թշնամութիւնք, նախանձ եւ

*** Յ՝ՎՃ. ԺՊ. 35

‡ Լ՝ԿՊ. ԺՊ. 3

բարկուծիւն, ամբարշտուծիւն եւ սնափառուծիւն, եւ ամենայն մախանք ախտից հեռանայ ի սիրոյ պահողին: 18 Այլ ընդ սիրոյն միաւորեալ եւ կապեալ է խոնարհուծիւն, հեղուծիւն, քաղցրուծիւն, ողորմուծիւն, անընչուծիւն, անկեղծաւորուծիւն, անանձնասիրուծիւն, խաղաղուծիւն, ճշմարտուծիւն, սրբուծիւն, անմեղուծիւն, բարերարուծիւն. եւ զամենայն առաքինուծիւն եւ զկատարեալ պատուիրանապահուծիւնս պահողն սիրոյ կատարէ:

19 Իսկ որ ոչ սրտիւ ի սէր հաստատեալ է, ամենայն չար խորհուրդք սատանայի զեղուն զնովաւ, ամենայն բազմուծիւնք ախտից. զի սատանայական ախտից գլուխ՝ անձնասիրուծիւնն է, եւ ի նա շարին ամենայն ախտիցն բազմուծիւնք. քանզի անձնասէրն ոչ երբէք կարէ ընկերասէր լինել: 20 Իսկ գլուխ պատուիրանին սէր է, եւ ի նա շարին ամենայն առաքինուծիւնք. զի ընկերասիրին չէ հնար զկամս անձին իւրոյ խնդրել, այլ եւ զամենայն հաճոյս ընկերին եւեթ կատարել ի բարիս, այլ եւ զանձնն եւս տայ ի ծառայուծիւն վասն պատուիրանին Աստուծոյ. քանզի գիտէ՝ եթէ կատարումն պատուիրանին սէր է: 21 Եւ ամենայն առաքինուծիւնք որ առանց սիրոյ են, փակեցան նոցա զրունք երկնային առագաստին, եւ լսեն զսոսկալի գձայնն զայն՝ եթէ ոչ գիտեմ զձեզ, եւ մատնին ի հուր գեհենին ընդ պոռնիկս եւ ընդ մարգասպանս. Զի ամենայն, ասէ, որ ատէ զեղբայր իւր, մարդասպան է: 22 Իսկ որ չարակնէն եւ նախանձին, նա յո՞ր խաւար երթայցէ, եւ կամ ո՞ր սուզանիցի, կամ որպիսի՞ տանջանաւք խաչիցի եւ մաչիցի: 23 Քանզի սկիզբն ախտից է նախանձ եւ չարակնուծիւն. զի նովաւ անկաւ սատանայ ի փառացն, նովաւ ել Ադամ ի դրախտէն. եւ ա-

նէծք եւ քրտունք, փուշ եւ տատասկ, մահ եւ մեղք ի վերայ ամենայն ծննդոց Ադամայ տիրեցին. նովիմբ Կայէն երերեալ տատանէր:

24 Եւ այժմ բազումք են՝ որ միշտ այրին նախանձու, յորժամ տեսանիցեն զեղբաւրն գյաջողուծիւնն՝ կամ ընչիւք, կամ արուեստիւ, կամ բանիւ վարդապետութեամբ յարգեալ ի բազմաց. եւ զայն տեսեալ նախանձորդացն հալին եւ մաչին, եւ յաւընն զնմանէ բանս բամբասանաց, եւ կան հակառակ կամացն Աստուծոյ՝ որ գյաջողուծիւնն շնորհեաց: 25 Վասն այսորիկ թէպէտ բազում ճգունս տանիցի նախանձոտն, եւ բիւր առաքինուծիւնս ստացեալ իցէ, եւ սրբուծիւն կուսուծիւն ունիցի, եւ պահաւք եւ ամենայն վշտամբերութեամբ զինքն մաչիցէ հանապազ, եւ խորգով եւ մոխրով եւ մշտահեղ արտասուաւք սգայցէ ի տուէ եւ ի գիշերի, եւ ողորմութեամբք անընչանայցէ, եւ նշանս մեծամեծս առնիցէ, եւ ցանկաջան աղաւթիւք եւ փառատրութեամբք վերին գուարթնոցն նմանիցէ, այլ եւ մարտիրոսացի եւս, եւ հրով այրեսցի, եւ ի սիրտն նախանձ եւ չարուծիւն ունիցի, եւ քան զամենայն սպանողս եւ զչնացողս պիղծ գտանիցի, եւ քան զամենայն ամբարշտեալս թաթաւեալս մեղաւք՝ անիրաւագոյնս: 26 Եւ արդ ո՞ր չարիք ժանտագոյն իցեն քան զնախանձ եւ զչարակնուծիւն. զի քան զհուր այրիչ է եւ զսուր սատակիչ, զունելիս իւր սատակէ: 27 Եւ ո՞վ ոք կարէ համբերել այնմ բոցոյ, եւ կամ զո՞ր ներեալ թողուծիւն ունիցին այնպիսի սատանայական անձինք: 28 Քանզի եւ ոչ միինչ չարուծիւն նման է նախանձու եւ չարակնութեան, զի միշտ ի մեղս է. հանապազ ի տուէ եւ ի գիշերի ոչ դադարէ ի սպանութենէ, քանզի միշտ բարձեալ կրէ ընդ իւր զչարիս իւր:

29 Եւ արդ ո՞վ կարացէ փարատել զխաւարն զայն թանձրամած՝ որ տարա-

« ԸՅ՝Կ՝Գ՝15

ծեալ մածեալ ունի զմիտս նախանձողացն. զի դառն մթերք նախանձու մարդասպանի ոչ երբէք հեռանայ ի սրտից նոցա: 30 Զի թէպէտ յեկեղեցի մտանիցեն այնպիսիքն, եւ յաղաւթս եւ ի խնդրուածս մաշիցին, թէպէտ եւ արտասուիցեն եւ ողորմութիւնս առնիցեն, ոչ երբէք սրբին ի սպանութենէ: 31 Արդ զո՞ր ներեալ թողութիւն ունիցին այնպիսիքն, եւ կամ որպիսի՞ ինչ ահեղ չարութեան կարիցեմք նմանեցուցանել զայնպիսի անմեկնելի անաւրէնութիւնս. ո՞ր գազան չարածանի, ո՞ր սողուն խածանող, ո՞ր իժ, կամ ո՞ր քարք այնպիսի չարագազան թոյնս ունիցի: 32 Զէ եւ չէ իսկ հնար գտանել անսուրբ եւ անաւրէն անձինս քան զչարականցն եւ զնախանձոտացն, զի միշտ լուցեալ բորբոքի ի միտս իւր հոգածութեամբն: 33 Դողայ եւ դեղնի, զի տեսանիցէ զեղբարս իւր եւ զդրացիս, զի տուն եւ տղայս ունիցին. եւ դեւք աւերեն գտունն՝ հատուցանեն, կամ վիմաւք, կամ հրայրեցութեամբ, կամ ի ջուր ընկղմելով, կատարելով զկամս սատանայի. զայնպիսին պարտ է արտասուել եւ ողբալ հանապազ: 34 Զի լաւ էր այնպիսւոյն երկու աշաւք կոյր լինել, քան բոլորովին անդամաւք ի հուրն յաւիտենից առաքիլ: 35 Զի նա եւս քան զհեթանոսս պղծագոյն երեւեսցի, եւ լծակից է սատանայի չար նախանձամբն, եւ ընդ նմին ժառանգեսցէ զհրացայտ տարտարոսն եւ զանշէջ գեհեանն:

36 Եւ եթէ զամենայն բարեգործութիւնս եւ զզանազան առաքինութիւնս եւ զազգի ազգի վարս եւ զկրաւնս յինքն բարձեալ ունի, ոչ աւգուտ գտանէ յայսմ ամենայնէ, եթէ զխաւար ատելութեան ի սրտին պահիցէ, եւ զչարականութիւն եւ

զնախանձ: 37 Արդ փութա այսուհետեւ եւ ի բաց փախիր ի խաւարամած մեղացդ, եւ արտասուաւք մեղաց Տեառն Աստուծոյ ասա. զի կարասցես լսել ի Քրիստոսէ որ ասէ. Եկայք աւրհմեալք Հաւր իմոյ, ժառանգեցեք զպատրաստեալ արքայութիւնն: 38 Որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

ԺԲ

ՎԱՍՆ ԲԱՐԿԱՑՈՂԱՑ ԲԱՐՈՒՑ

1 Ամենայն բնութիւնք մեղաց եւ պիղծ ախտից անաւրէնութիւնք ջանան ի մարդկանէ ծածկել զանաւրէնութիւն իւրեանց: 2 Իսկ բարկութեան ախտին մոլորութիւն անամաւթ եւ վայրենաբարոյ, անակնածող եւ գազանամիտ եւ արագ շարժի յաղաղակելն իբրեւ զհաւահալածն մրգապահաց, որ մինչ չեւ աւգոյն ինչ շարժեալ՝ եւ նա սկսանի կարկաչել, ցուցանելով զիւրոյ բնութեանն զթեթեւութիւն: 3 Նոյնպէս է եւ բարկացող մարդն, զի դեռ չեւ իցէ ի սիրտն հասեալ ընդդիմութիւն ինչ բանից, նա ընդ իբրեւ զհուր լուցեալ՝ աղաղակելով ի վեր բորբոքի, եւ անամաւթ ամենեցուն ցուցանէ զիւրոյ բնութեանն թեթեւութիւնն, եւ յանհամբոյր գազանութենէն ոչ կարէ ծածկել զիւրոյ մոլորութեան անաւրէնութիւնն. այլ իբրեւ զհողմ ի հուր մտեալ վառէ ի ցասումն բարկութեան անաւրէնութիւն ի զրկելիս իւր, եւ զամենեսեան առ հասարակ ցաւեցուցանէ աղաղակաւ իբրեւ ի հինէ արշաւանաց:

4 Քանզի յորժամ բարկութեան դիւին ոք հնազանդեսցի, զամենայն զգայութիւնս նորա յիմարեցուցանէ, եւ վառէ որպէս կամի զլեզու նորա ի չարութիւն. զբերանն լնու թշնամանաւք, զմիտսն գազանացուցանէ ի ցասումն, զսիրտն թնդէ բարկութեամբ, զլեարդն պնդէ կռուողու-

1 Յօրինակին ի բաց անկեալ է թուղթ մի, յորում են աւարտ նաոխս եւ սկզբնատրութիւն յաջորդին միմչեւ բանից, նա ՚Թերին երկաթանչիրոցն առաւ բարդատրութեամբ յերկուց օրինակաց:

*** Մատթ. ԻԵ 34
2 Դարձեալ յաջորդէ երկաթագիր օրինակս

թեամբ, զարիւնն եռացուցանէ, զմարմինն դողացուցանէ, զաչսն ալլագունէ, զգոյնն շրջէ, եւ ամենեւեմբ զմարդն վայրենի ցուցանէ, եւ տայ աղաղակել բազում մորոտախաւսութեամբ. գազանացեալ առաւել քան զվայրենի գազանացն գազանութիւն: 5 Այլ եւ ոչ ի գազանս ինչ խածանող, եւ ոչ ի սողունս թիւնաւոր կրի երբէք այնպիսի չարաբարութիւն, եւ ոչ ի թից եւ քարբից դառնութիւն հաւասարէ բարկացողացն ախտից. ոչ դեղք մահաբերք եւ ոչ հարուածք կարծի նման են հարուածոց բարկութեան. ոչ հատումն սրոյ եւ ոչ այրեցուած հրոյ կսկծեցուցանեն առաւել քան զբարկացողացն. ¹եւ ոչ այնչափ չար են մոլիւնք դիւաց, որչափ բարկացողք դիւաց յայնմանէ: 6 Քանզի դեւն բարկութեամբ վառի ի նախանձ միշտ, եւ պնդէ յանհաշտ ոխակալութիւն, եւ հանապազ մածեալ պահէ ի վերայ սրտին գխաւարն նախանձու: 7 Եւ զոր աւերնակ թիւնաւորքն զթոյնսն ընդ իւրեանս կրեն հանապազ, սոյնպէս եւ բարկացողքն զցասումն եւ զքէն նախանձու. եւ յամենեսին յարձակին իբրեւ զշունս կատաղիս, եւ հանապազ խայթեն իբրեւ զկարիճս, եւ խածանեն իբրեւ զաւճս, եւ լցեալ թիւնաւքն բարկութեան ոչ կարեն վաղվաղակի խոնարհել առ միմեանս: 8 Քանզի իժք եւ ծնունդք իժից անուանին, անհաշտք ի միմեանց, եւ անհնազանդք: 9 Բազում բանս ձեւացուցանեն՝ իւրաքանչիւր ոք զինքն արդարացուցանելով, եւ յաւերինն տողս բազումս պատմութեանց զանձինս իրաւացուցանելոյ. եւ զվնասս կուտել ի վերայ ընկերին ջանայ ամենեցունց առաջի, կարծեցուցանելով զնա վնասակար: 10 Զի դեւ նորա տրտմութեան պնդէ յանզղութիւն,

եւ խստացուցանէ զմիտսն յանապաշաւանհաւանութիւն, եւ զսիրտն քարացուցանէ չլինել ունկնդիր խրատու եղբաւրն եւ զրոց վարդապետութեան. եւ յիմարեցուցեալ սատանայի զգայութիւնս նորա՝ ոչ տայ ճանաչել զյանցանս նորա. այլ ի միտս նորա կարծեցուցանէ զնա անմեղ յամենայնի, եւ զընկերն վնասակար: ¹¹ Նոյնպէս եւ ի միւսում ընկերին զսատայ նմա համարել վնասակար, եւ զինքն արդար յամենայնի: ¹² Եւ դարձեալ զսաստ խստացուցանէ՝ թէ նմա պարտ է քեզ խոնարհել, զի վնասակար է. եւ զնա անդ պնդէ՝ թէ չէ արժան քեզ նախ նմա հնազանդել, զի անմեղ ես: ¹³ Եւ այսպէս զերկոսեան թշնամութեամբ ի միմեանց հեռացուցանէ սատանայ ի մնալ անզեղջ եւ անապաշաւ: ¹⁴ Աւուրս բազում ծանրացուցանէ զսիրտ եղբաւրն, եւ ամաւթ եւ անարգանս տայ համարել զխոնարհելն ընկերին. զի եթէ ես յառաջ խոնարհիմ, ասէ, զիս վնասակար ոք կարծիցէ, եւ զնա անմեղ համարիցին. վասն այսորիկ գազանացեալ անհնազանդի:

¹⁵ Քանզի յորժամ միանգամ զխորհուրդս ըմբռնէ անաւրէն ախտն բարկութեան, յափշտակէ զմիտսն ի նմանէ, եւ գազանացուցանէ, եւ ամենեւին չտայ իմանալ զերկիւղն Աստուծոյ, եւ ոչ զահ հեղ դատաստանին. այլ հեռացուցանէ յիրաւանց, եւ զդատաստանն ոչ երբէք ածէ զմտաւ, եւ ոչ յիշէ զաւր մահուանն իւրոյ եւ զարհաւիրս սոսկալի բեմբին. այլ պնդեալ մաքառի՝ զկամս անձին իւրոյ կատարեալ: ¹⁶ Եւ ոչ ամաւթ եղբարցն, եւ ոչ խրատ վարդապետաց, ոչ հրամանք պատուիրանաց, եւ ոչ երկիւղն Աստուծոյ, ոչ փափագանք արքայութեանն, եւ ոչ արհաւիրք տանջանացն զնա ոչ պատկառեցուցանեն ի զեղջ եւ յապաշաւ: ¹⁷ Այլ եւ ժտի եւս յեկեղեցին մտանել, եւ աղաւթս առ Աստուած կատարել՝ որ ոչ ընդունի, եւ առ Աստուած ոչ ելանեն: ¹⁸ Քեզ ինքն

1 Երկուք յորինակացն այսպէս ունին գայս տեղի. եւ ոչ այնչափ չարչարին մոլիբն ի դիւացն, որպէս բարկացողն: Քանզի: Եւ երրորդ մի. ոչ այնչափ չարչարին մարմինն ի դիւէ, որպէս բարկացողն ի դիւացն ցասմանէ: Քանզի

Տէրն ասէ. եթէ հանեալ իցես զպատարագն
 քո ի վերայ սեղանոյն, եւ անդ յիշեսցես եթէ
 եղբայր քո ունիցի խէթ զէն, թող զպատարագն
 ի վերայ սեղանոյն. երթ նախ հաշտեաց
 ընդ եղբար քո, եւ ասա եկեալ մատուցանիչի
 քո զպատարագն քո, եւ ընդունելի է: 19
 Եւ իւրաքանչիւր ուրուք ազաւթքն
 են պատարագք. եւ անընդունելի են
 Աստուծոյ, եթէ ոչ նախ երթեալ հաճի
 ընդ տրտմեալ եղբարն, եւ ասա եկեալ
 ազաւթէ առ Աստուած, եւ ընդունելի է:
 20 Այլ եւ ասէ. Արեգակն ի վերայ բարկու-
 թեան ձերոյ մի մտցէ՞. զի մի՛ դեւքն
 եկեալ ի գիշերին յարուցանիցեն զսիրտ
 քո առ վաղիւն չհաշտել ընդ ընկերին,
 եւ խորհուրդս չարս, որս եւ նախանձս,
 եւ ազգի ազգի նենգութիւնս արկանիցէ
 ի միտս քո: 21 Այլ մինչեւ չեւ գիշերոյն
 հասեալ իցէ՛ երթ հաշտեա ընդ եղբար
 քո: 22 Մինչ դեռ յաշխարհի ես,
 հաշտեա ընդ ոտիս քո. մի՛ գուցէ
 մատնիցեմ դատաւորին, եւ դատաւորն
 դահնաց, եւ ոչ ելանիցես: 23 Սոյնպէս
 եւ դու մինչ դեռ աւր առաջի կայ,
 փութա հաճել ընդ ընկերին, եւ ի վա-
 ղիւն մի՛ յապաղեր, զի աներեւոյթ
 են եւ մեր յաշխարհէ, եւ ոչ գիտեմք՝
 թէ ունի՞մք զվաղիւն ժառանգել՝
 թէ ոչ. սակայն ժառանգեմք
 զվաղիւն, եւ ոչ փութամք հաշտել
 ընդ եղբարն: 24 Ընդ հեթանոսս
 համարեալ եմք, զի անընդունելի
 իցէ առանց հաշտութեան ընդ
 եղբարն եւ ընդ ընկերին:

25 Իսկ որպիսի՞ դառն տանջանաւք
 դատիցին՝ որ խիղճ ինչ թշնամութեան
 ընդ ընկերին ունիցին, եւ ի սուրբ
 խորհուրդն մերձենայցեն. որպիսի՞
 հուր, եւ որպիսի՞ գեհնք խաւարայինք
 նոցա սպասիցեն: 26 Մարմնոյ
 Տեառն հաղորդիս, եւ զԱստուած
 գողանալ կամիս՝ թաքուցանելով

զթշնամութիւն քո ընդ ընկերին: 27
 Այո եւ Կայէն գողանալ կամէր զԱստուած՝
 թաքուցանելով զեղբարն սպանութիւն.
 եւ արդ տես զերերումն տատանման
 նորա՝ զչար խորհուրդն զպտուղն: 28
 Որ ի մարմինն Տեառն մերձենայ,
 եւ թշնամութիւն ընդ ընկերին
 ունիցի, ոչ մարմին կենարար է
 նմա, այլ հուր կիզանող, զի դատաստան
 անձին իւրում ուտէ եւ ըմպէ: 29
 Այլ ոմանք ոչ եթէ վասն փափագելոյ
 սրբոյ խորհուրդն փութան ի հաշտութիւն
 ընկերին, այլ աւուրք բազումք
 հեռանան ի սուրբ խորհուրդն,
 եւ զաղաչելն եւ զհաշտելն ընդ
 եղբարն ծանր համարին քան զհեռանալն
 եւ զչընդունելն ի սուրբ խորհուրդն՝
 ի մարմնոյն եւ յարեւնէն Քրիստոսի.
 վասն խոնարհելոյ ընկերին արհամարհէ
 զխորհուրդն տէրունական. հրաժարելով
 ի նմանէն՝ կարծէ պատիւ համարել
 Աստուծոյ չմերձենալ ի խորհուրդն:
 30 Եւ ոչ իմանայ՝ եթէ առաւել
 եւս արհամարհէ չփութալով ի հաշտութիւն
 ընկերին վասն սիրոյ փափագելի
 մարմնոյն Քրիստոսի, զոր եւ Պաւլոս
 ասէ, թէ՛ ո՞վ մեկնէ զմեզ ի սիրոյն
 Քրիստոսի. նեղութի՞ւն թէ մահ, եւ
 որ ի կարգին է՝ ոչ կարեն մեկնել
 զմեզ ի սիրոյն Քրիստոսի: 31 Եւ զքեզ
 սակաւին թշնամութիւն ընդ ընկերին
 մեկնեաց ի սիրոյն Քրիստոսի, եւ ի
 սուրբ խորհուրդն մերժեալ հեռացոյց:
 32 Զի թէ թշնամանեաց ոք զքեզ,
 եւ դու խոնարհեսցիս վասն պատուի-
 րանին Աստուծոյ, մի՛թէ վնասեցա՞ր
 ինչ. այլ վարձս մեծամեծս ընկալար:
 33 Անարգ եւ արհամարհեալ ոք
 զքեզ անուանեաց. այլ դու հող եւ
 մոխիր եւս ասա զանձն քո: 34 Գձու՞ծ
 եւ ցնոտաւոր՝ ոք զքեզ կոչեսցէ. այլ
 դու ասա. Մերկ իսկ եկի յաշխարհս,
 եւ մերկանդամ անդէմ դառնալոց
 եմ: 35 Այսպիսի խոնարհու-

« Մատթ. Լ 23-24
 † Լուկ. Գ 26
 ‡ Հմմտ. Մատթ. Լ 25:

‡ Հմմտ. Բ 35
 1 Օրինակ մի՛ ցնուտ. այլ օրինակ՝ ցրտուտ
 † Յմ. Լ 21

Թեամբ կապեցեր զլեզուս անաւրինաց, խցեր զբերանս թշնամանողաց, լուծեր զՋիղս սատանայի, ցրեցեր զխորհուրդս նորա, եւ ամենեւին ոչ ոք ինչ քեզ կարէ վնասել ի թշնամանողաց, եթէ միայն առողջ միտս ունիցիս: 36 Ահա բազումք թշնամանեցան եւ համբերեցին. այլ եւ աղաւթս եւս ի վերայ թշնամանողացն արարին: 37 Ստեփաննոս աղաւթէր ի վերայ քարկոծողացն իւր. Մովսէս, Սամուէլ, Դաւիթ եւ Քրիստոս Որդին Աստուծոյ թշնամանեցաւ, եւ առ Հայր վասն նոցա աղաւթս մատուցանէր: 38 Եւ արդ լեր դունմանող արանցն երեւելեաց: 39 Լոեա ի բարկութենէ, եւ հանգիր ի սրտմտութենէ, եւ մի՛ նախանձիր ընդ չարս՝ ասէ մարգարէն. զի ուր բարկութիւն եւ սրտմտութիւն մտանէ, անդ շնորհք Հոգւոյն ոչ մտանեն, եւ ոչ խորհուրդք արդարութեան ելանեն ի բարկացող սրտէ. որպէս եւ ասէ. Բարկութիւն մարդոյ զարդարութիւն Աստուծոյ ոչ գործէ՞:

40 Է եւ ցասումն արդար, եւ բարկութիւն արդարութեան, յորժամ զվրէժս ինչ պատուիրանացն Աստուծոյ խնդրեսցես իբրեւ զՍամուէլն եւ զՓենեհէզն, կամ վրէժխնդրութիւն եղբաւրն զրկելոյ: 41 Իսկ որ աւելի քան զայս առաւել ինչ բարկանայցէ, կամ վրէժ անձին իւրոյ խնդրեսցէ, այն է ի տարապարտուց բարկանալ, զոր եւ Քրիստոս ասէր՝ պարտաւոր եղիցի ի գեհենն եւ ի հուր: 42 Քանզի տարապարտուց բարկութիւն՝ ճանապարհ է բազում ինչ ախտից. զի բարկութիւն է եւ աղաղակ եւ կռիւ, ատելութիւն եւ թշնամութիւն, նախանձ եւ ռիակալութիւն, քինահանութիւնք եւ սպանութիւնք, եւ բազում այլ եւս չարութիւնք: 43 Եւ որ բարկութեանն յաղթէ, այս ամենայն իջեալ դադարէ իբրեւ զհուր առանց նիւթոյ. զի

յորժամ բարկանայցէ ոք, եւ դու համբերութեամբ տանիցիս, շիջուցեր զբարկութիւն: 44 Այլ թէ դիւահար ոք զքեզ անուանեսցէ, մի՛ ինչ բարկանար. եւ եթէ բարկանաս՝ արդարացուցեր զթշնամանողսն, զի ի դիւէն է բարկութիւն եւ ոչ յԱստուծոյ: 45 Ահա եւ զՏէրն դիւահար կոչեցին, եւ նա ոչ բարկացաւ, այլ հեզութեամբ ետ պատասխանի՝ եթէ Յիս դեւ ոչ գոյ՞: 46 Թշնամանեաց ոք զքեզ եւ արհամարհեաց, այլ առաւել եւս զՏէրն թշնամանեցին եւ արհամարհեցին: 47 Կռփեաց ոք զքեզ եւ ապտակեաց, ահա եւ զՏէրն կռփեցին եւ ապտակեցին, այլ եւ չարչարեցին եւ խաչեցին, որ քո չեւ եւս ընկալեալ: 48 Արդ զայս ամենայն Աստուած զմտաւ ի ժամ ցասմանն յուզելոյ:

49 Շատ է մեզ սատանայ թշնամի, զեղբարս մեր մի՛ արասցուք մեզ թշնամի. այլ փութասցուք հաշտեցուցանել ընդ մեզ, զի զպսակ նահատակութեան ընկալցուք ընդ կանխելոյ եւ անկանելոյ առաջի եղբաւրն: 50 Քանզի պսակք եւ պարգեւք կան ի միջի ոսոխացն եւ կագոցն. եւ որ ոք յառաջագոյն նահատակի եւ խոնարհի եղբաւրն աղաչանաւք ածել զտրտմեալ եղբայրն ի հաշտութիւն, նա յափշտակէ զպարգեւս եւ զպսակս վասն նախախոնարհ նահատակութեան իւրոյ. զի զչար թշնամին սատանայ վիրաւորեաց ի խոնարհելն իւրում, եւ զինքն եւ զեղբայրն իւր զերծոյց ի ձեռաց նորա, եւ փրկեաց ի յաւիտենական ի մահուանէն: 51 Յաղագս այնորիկ ընդունի համարձակութեամբ վարձս բազումս, եւ զվայելչութիւն անանց բարութեանց:

52 Եւ արդ մի՛ վասն սակաւ մի խոնարհութեան կորուսանիցեմք զյաւիտենական փափկութիւնսն. զի բազումք վասն յաւիտենական կենացն զանձինս եւ զինչս արհամարհեցին, զսէրս ամուսնութեան եւ

Պատմ. Լ. Է 8
Յ. Գ. Լ 20

Յ. Գ. Լ 49

զգուլթա որդուց իւրեանց. զանազան տան-
ջանաց համբերեցին եւ հրոյ մատնեցան,
զի միայն զարքայութիւնն Աստուծոյ ըն-
կալցին: 53 Իսկ քեզ ոչ հուր կայ առաջի
եւ ոչ սուր, եւ ոչ զանազան տանջանաց
համբերել. այլ միայն խոնարհել եղբաւրն
տրտմելոյն, եւ աղաչանաւք հաշտեցուցա-
նել, եւ զնոյն պսակս նահատակութեան
ընդունել: 54 Ընդէ՞ր ծանրացուցանես
զսիրտ քո աղաչել զեղբայրն. չես ի հուր
զիմել, այլ ի խոնարհութիւն իջանել:
55 Դու նախ փութա անկիր աղաչանաւք
առաջի ընկերին, եւ առ զպսակն լուսոյ եւ
պարծանաց նահատակութեան, եւ զերկնից
արքայութեանն զանբաւ վայելչութիւնսն:

56 Արդ զայս ամենայն լսելով
զտրտմութիւնսն ցածուսցուք, զբարկու-
թիւն շիջուցուք, զաղաղակ դադարեցու-
ցուք, զսէր սիրեցուք, զխոնարհութիւն
ստասցուք, զհնազանդութիւն ընկալցուք,
եւ ընդ հաշտել ընկերին յառաջ ընթաս-
ցուք. զի համարձակութեամբ զերկնից բա-
րութիւնսն ժառանգեցուք ի Քրիստոս
Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւի-
տեանս յաւիտենից:

ԺԳ

ՎԱՍՆ ՈՒՍԱՊԱՀԱՅ ԵՒ ՔԻՆԱՀԱՆԱՑ

1 Ահեղ անաւրէնութիւն եւ սաստիկ
չարութիւն տեսանեմք զոխապահացն եւ
զքինահանացն քան զամենայն զմեղաց
անաւրէնութիւնս. զի ամենայն մեղք եւ
անաւրէնութիւնք երբեմն սաստացեալ
բորբոքին եւ երբեմն դադարեն: 2 Իսկ չա-
րայուչ քինահանութիւն եթէ բան ինչ ըն-
դիմութեանց յընկերէն ինչ լսիցէ, միշտ
բորբոքի յանաւրէն ի խորամանկացն խոր-
հուրդս: 3 Եւ յամենայն ժամ անշիջանելի
վառի բոցն նախանձու ի միտս նոցա, եւ
հանապազ զսիրտն քինախնդիր ոխապա-
հացն կսկծեցուցանէ. եւ ի միտս իւրեանց
հալին եւ մաշին եւ չարչարին. եւ ոմանց
գոյնք իսկ երեսացն եղծանին ի չար

խորհրդոցն եւ ի նենգութենէ սրտին: 4 Եւ
չրջի ընդ մարդկան իժ խորամանկն, իբրեւ
զթոյնս իժի բարձեալ կրէ զնենգութիւն
սրտին. եւ հանապազ վանք եւ աւթեվանք
են սատանայի միտք նոցա. եւ զոր ինչ ա-
սէ սատանայ՝ լսէ նմա, եւ զոր ինչ կամի՝
վաղվաղակի կատարէ զկամս նորա. ի
տեսս մարդ երեւի, եւ բարիւք իբրեւ չա-
րածանի ինչ գազան: 5 Նստի ի հրապա-
րակս իբրեւ զմարդ, եւ խորամանկութիւնք
չար դիւին են ի խորհուրդս նորա:
6 Մտանէ յեկեղեցին իբրեւ զքրիստոնեայ,
եւ պիղծ են աղաւթք նորա քան զպղծու-
թիւն զոհից. քանզի ոչ ելանեն ոխապա-
հացն աղաւթքն առ Աստուած, զի չարու-
թիւն է ի սիրտս նոցա, եւ անաւրէն նեն-
գութիւն խորհին հանապազ:

7 Թէպէտ եւ ինչս բազումս յողորմու-
թիւն ծախեաց այնպիսին, թէպէտ եւ
հսկեսցէ եւ պահեսցէ, եւ զանձն սաստիկ
ճգնութեամբ ցամաքեցուցանիցէ, յամե-
նայնի ոչինչ աւգտիցի՝ յորժամ ոխս ընդ
ընկերին պահիցէ, եւ զչարիսն ի սրտին
թաղեալ ունիցի: 8 Նստի հանապազ, եւ
խորհի պատահարս չարեաց եւ դիպումն
փորձութեանց նախանձորդին: 9 Ըղձա-
նայ, շրջի մտախորհ յուռ մարեալ¹, եւ երկ-
նէ իբրեւ ծննդական: 10 Նիւթէ չար ընկե-
րին. նմա խորհի եւ զսով, նմա խորհի եւ
զսուր, նմա խորհի եւ զհէնս, նմա խորհի
եւ զմահս եւ զամենայն չարս եւ չարա-
լուրս: 11 Աքողին երեսք նորա ի տեսու-
թենէ նորա, եւ առ դրամբք քան նորա չա-
խորժէ անցանել: 12 Եթէ ի ճանապարհի
ուրեք դիպեսցի, խնդրէ թողուլ զճանա-
պարհն, եւ ոչ պատահէ նմա. եւ եթէ յեկե-
ղեցուջն տեսանիցէ, չկամի եւ յեկեղեցին
մտանել. եւ եթէ ի հրապարակին դիպեսցի,
պատրուակին աչք նորա առ ոչ կարել հա-
յել յերեսս նորա. այլ զգլուխն խոնարհե-

1 Օրինակ մի՝ ուռ մառեալ. երկու օրինակ՝ շրջի
տխուր յարմարեալ զիմն, եւ երեքայ իբրեւ

ցուցանէ, եւ իբրեւ ընդ գետինն խաւսի, եւ ըղձանայ չար ինչ խաւսել զնախանձորդէն: 13 Եւ եթէ չար ոք զնմանէն խաւսեսցի, նա ի վեր հայեցեալ զարթնու եւ զուարթանայ, եւ լսէ ախորժելով, եւ աճեցուցանէ զչարախաւսութիւն նորա, եւ բազում խնամով խաւսի ընդ զչարախաւսս նորա: 14 Եւ եթէ բան ինչ բարի զնախանձորդէն լսիցէ, տրտմի եւ տխրին երեսք նորա, եւ հալին եւ մաշին միտք նորա: 15 Սիրելի է թշնամեաց նորա, եւ թշնամի է բարեկամաց նորա: 16 Ատէ եւ զորդիս նորա, եւ չարախաւսէ զնմանեաց նորա. եւ ոչ միայն զխաւսուենսն, այլ եւ զանասունս նորա ատէ, եւ զանդաստանս նորա չարակնէ, ըղձանալով ցասմունս, երաշտութիւնս վասն նորա: 17 Զայս եւ առաւել եւս քան զնոյնս խորհի չարայուչն եւ ոխապահն ի սրտի իւրում, եւ յերեսս մարդկան ոչ երեւեցուցանէ զթշնամութիւնն: 18 Եւ արդ ոչ է պարտ զայնպիսի սատանայամիտսն մարդ անուանել, այլ աւճս եւ իժս, եւ եթէ եւս քան զնոսա գազանագոյնս ինչ կայցէ. զի նա է չար գազան քան գաւձից եւ զիժից բնութիւնս. քանզի իժից եւ աւձից բնութեամբ է դաժանութիւն. իսկ ոխապահն ինքնակամ կամաւք ընկալաւ զչար խորհուրդս սատանայի, որ ընդ նմին ժառանգելոց է զհուրն անշէջ եւ զխաւարն աղջամղջին:

19 Այլ եւ զարմանամ եւս ընդ ներողութիւնն Աստուծոյ՝ որ առժամայն իսկ ոչ առաքէ զփայլատակունս յերկնից ի վերայ այնպիսի մոլեգնելոց ամբարշտութեանց. զի առաւել եւս քան զաւազակացն եւ զսպանողացն զանցոյց զանաւրէնութիւնս իւրոյ չարութեանն. զի նոքա երբեմն սպանանեն, եւ երբեմն դադարեն. իսկ ոխապահն չարայուչ ոչ երբէք դադարէ ի սպանութենէ: 20 Նա եւ ի զբաւսանս իւր մարդասպան է, զի զոխս ընկերին ի սրտին ունի. նա եւ յանկողինս իւր մարդասպան է, յորժամ զոխս ընկերին յիչէ. նա եւ ի

տան մարդասպան է, նա եւ յեկեղեցւոջ մարդասպան է, եւ ի հրապարակս մարդասպան է. այլ եւ ի ճանապարհի, ի տուէ եւ ի գիշերի եւ յամենայն ժամու մարդասպան է, զի զոխս նախանձուն հանապազ ի սրտի իւրում կրէ: 21 Եւ ապա անաւրէն ամբարշտութիւնք ոխապահացն աճեցուցեալ ի քինահանութիւնս յաւժարեցուցանէ սատանայ՝ առնուլ վրէժս ի զրկողէն. թէպէտ եւ փոքր են զրկանք նորա, այլ սատանայ ի մեծս յաւժարեցուցանէ զնա, մինչեւ հարուածս այգեաց եւ անդաստանաց տայ գործել. եւ ի զաւրանալ ամբարշտութեանց սատանայի, առաւել եւս յանաւրէնութիւնս յանդգնեցուցանէ զնա, մինչեւ տանց եւ բերդից վնասել հրդեհիւք:

22 Արդ որպիսի՞ անդունդք գեհենի սպառնայցեն այնպիսի անաւրինելոց. որպիսի՞ հուր եւ աղջամղջին խաւար. որք այնչափ ամբարշտեցան՝ մինչեւ գտունս բնակութեան մարդկան հրդեհել, եւ դողալ եւ սարսել ի ձեռաց մահուցն. այլ եւ զծերս եւ զտղայս առ հասարակ սատակել անողորմ եւ անակնածելի: 23 Եւ արդ ո՞ր անաւրէնութիւնք քան զայս ամբարշտագոյն իցէ, եւ կամ ո՞ր մեղք չարաչարք քան զայս չարագոյն կայցէ, եւ կամ զո՞ր չարիս քան զայս չարագոյն ոք կարծիցէ, եւ կամ ո՞վ ի մարդկանէ իցէ՝ որ այսչափ յանաւրէնութիւնս կործանեցաւ, եւ յահեղ ամբարշտութիւնս: 24 Ո՞ր չար եւ անաւրէն սատանայ՝ որ յայսչափ խորխորատս ընկղմես զմարդիկ, մինչեւ յայսպիսի ահեղ անաւրէնութիւնս գործել, եւ հեղուլ արիւնս բազումս. եւ յայսչափ յիմարութիւնս մոլորեցուցանել զսիրտս մարդկան, մինչեւ միանգամայնս զամենայն ստացուածսն ապականել, գտունս հրդեհել, եւ զբնակիչսն առ հասարակ չարաչար անողորմ եւ աններելի մահու սրով սպանանել: 25 Այս եւ անաւրէն հեթանոսացն հիանալի է: 26 Զայս եւ ոչ ի կռապաշտիցն եւ ի բար-

բարոսացն ոք գործէ. այսպիսի մահս բազումս եւ վնասս մարդկան միանգամայն ո՞վ գործիցէ, որպէս գործի յանաւրէն քինահանացն մոլորութենէ: 27 Թէպէտ եւ ապրեսցին ի հրոյն ի մահուանէն բնակիչք նորա, սակայն նա մտաւք եւ գործովք գամենեցուն զսպանութիւնն կատարեաց, եւ զարիւնս նոցա եհեղ. եւ տալոց է համարս եւ պատիժս տանջանաց ընդ ամենեցուն սպանութեանցն:

28 Արդ զի՞նչ գործես, ով թշուառական եւ անաւրէն անձն, որ յայսպիսի խորս ամբարշտութեան կործանեցար. եղեր գործակից սատանայի, եւ քան զդեւս մոլորեցար, եւ վնասս անաւրէնս գործեցեր, եւ բազմաց արեանց եղեր պարտական: 29 Զի եթէ Կայէն վասն միոյն սպանութեան յայնչափ պատիժս տանջանաց դատապարտեցաւ, իսկ ո՞րչափ առաւել հնոցք եւ հրեղէն գետոցն հոսանք քեզ սպասեցեն: 30 Քանզի առաւել ճշդիւ պահանջէ Աստուած ի ձեռաց առն զարիւն ընկերի իւրոյ, եւ մանաւանդ զայնպիսի սպանութեանց՝ որ փոխանակ կսկծելի եւ տգեղ ինչ բանից եւ կամ վասն սակաւ ինչ պարտուց՝ քինահանութեան ոք վնասս մեծամեծս եւ ահեղ արիւնս հեղու: 31 Եւ արդ ածգմտաւ, ով թշուառականդ, զյիմարութիւն անաւրէնութեանդ քո. եւ ի սնավաստակ անաւրէնութեան քո ահա այրեցան համբարքն, եւ հրդեհեցան տունքն, մեռան բնակիչքն, կորեան ինչքն, եւ ամենայն ստացուածքն ապականեցան:

32 Եւ արդ զի՞նչ շահեցար զսատանայական անաւրէնութիւնս կատարելով. բայց միայն զտուգան ոգւոյ եւ զերկիւղ գեհենին ստացար, հուր եւ խաւար եւ տանջանս յաւիտենականս: 33 Զնոսա շիջանելի հրովս չարչարեցեր, եւ քեզ պահին անչէջ հնոցք բորբոքեալ, ուր հուրն խաւարային ի ներքոյ վառեսցի, եւ գետք հրեղէն ի վերայ հոսեսցեն նոցա: 34 Առժամայն մի ցաւեցուցեր, եւ զքեզ ահեղ

ախտիցն կսկիծք եւ դաժանութիւն որդանցն թիւնաւորաց միշտ հանապազ անհնարին ցաւոց կսկծեցուցանեն, ուր լալ աչաց է անդադար, եւ կրճել ատամանց անհանգիստ, եւ ամենեւին ներումն ինչ անհնարին վարանացն ոչ գտանես. փոխանակ զի ընդ սակաւ ինչ զրկանաց մեծամեծս գործեցեր: 35 Զի եթէ զրկեցար ինչ ի նմանէ, եւ ցաւեցոյց զքեզ, քեզ պարտ էր անսալ վրէժխնդիր իշխանին, եւ դատաստանի մեծին Աստուծոյ, եւ ոչ անձամբ ինչ պահանջել քինահանութեամբ. զի ծառայ որ զլծակիցն իւր նեղիցէ եւ նա ժուժկալեալ համբերիցէ վասն ահի տեառն իւրոյ, տէրն դատի զդատաստան նորա: 36 Ապա եթէ վրէժխնդրութեան եւ դատաստանի տեառն ոչ անսայցէ, այլ ինքն իւրովի առնուցու վրէժ ի ծառայակցէն իւրմէ, զարթուցանէ զսրտմտութիւն տեառն իւրոյ, զոր եւ դատաւորք աշխարհիս ճշդիւ պահանջեն: 37 Եթէ ոք ի զրկելոցն ոչ անսայցէ վրէժխնդրութեան դատաւորին, այլ արհամարհեալ զպատիւ իշխանութեան նորա՝ իւրովին իսկ վրէժ ի զրկողէն առնուցու, տես թէ քանի՛ բարկութիւն ածէ ի վերայ նորա դատաւորն. սոյն եւ առ դատաստանն Աստուծոյ:

38 Եթէ ոք զրկիցի ի զաւրաւորէն, եւ համբերիցէ երկիւղիւ Աստուծոյ, եւ վրէժ զրկանաց ոչ ինդրիցէ ի զրկողէն, նորա Տէր է վրէժխնդիր, եւ հատուցանէ նեղչացն նորա նեղութիւն, եւ չարչարողաց նորա չարիս, եւ պահանջէ ի զրկողէն զվրէժ նորա հրով գեհենին եւ զանազան տանջանաւք: 39 Եւ նա որ վասն երկիւղին Աստուծոյ զրկանացն համբերէ, ընդունի զկատարեալ համբերողացն զպսակս, եւ զյաւիտենական զբարութիւնս սրբոց եւ արդարոց: 40 Իսկ որ ոչ թողու յԱստուած զվրէժխնդրութիւն զրկողին, եւ ոչ անսայցէ մնալ դատաստանի նորա, այլ յափշտակէ զիշխանութիւն վրէժխնդրութեան Աստուծոյ, եւ զքէն զրկանաց իւրոց ինքն

պահանջէ, զարթուցանէ ի վերայ անձին իւրոյ զսաստիկ սրտմտութիւն անհեղ բարկութեանն Աստուծոյ՝ չարչարել եւ տանջել զնա անողորմ եւ աններելի տանջանաւք հրով գեհենին եւ աննշոյլ խաւարաւն, ուր բազում ողբովք եւ դառն տանջանաւք կոծեսցի եւ լացցէ զահեղ աղէտիցն զնեղութիւնս, եւ ամենեւին ոչ ինչ աւգտիցի. փոխանակ զի դատաստանին վրէժխնդրութեանն Աստուծոյ ոչ Հաւանեցաւ, այլ արհամարհեաց զպատիւ դատաւորութեան Աստուծոյ, եւ զդատաստանն Աստուծոյ ինքն դատեցաւ՝ քինահանութեամբ վնասելով զզրկողն իւր: 41 Եւ որպէս դատեցաւ զզրկողն, առաւել եւս բազմապատիկ տանջանաւք դատելոց է յԱստուծոյ. զի զրկողն ընդ սակաւ ինչ զրկանաց է դատելոց. իսկ քինահանն ընդ անթիւ ինչ կորստեան, եւ ընդ բոլոր ստացուածոցն ապականութեան, եւ ընդ բազում արեան հեղման է դատելոց աններելի տանջանաւք: 42 Զի թէպէտ եւ ինչք եւ տուն եւ բնակիչքն ապրեցան ի հրոյն ապականութենէ, սակայն նա զանաւրէնութիւն անձին իւրոյ կատարեաց. եւ զոր ինչ կորուսանելն կամեցաւ, ընդ ամենայնի է պարտապան պատժոց պատուհասից եւ անհնարին տանջանաց:

43 Արդ մի՛ ոք յաղգնեսցի յահեղ անաւրէնութիւնս քինահանութեան, եւ մի՛ զանձին վրէժս պահանջիցէ, այլ անսալ դատաւորին Աստուծոյ. զի Իմ եմ վրէժ-խնդրութիւնս, եւ ես հատուցից՝ ասէ Տէր^ա: 44 Բայց դու մի՛ չար փոխանակ չարի հատուցես. այլ թէ փաղեալ իցէ թշնամիս ֆո, հաց տուր ցմա. եւ եթէ ծարաւի է, ջուր^բ. եւ զչարեացն զհատուցումն ես հատուցից՝ ասէ Տէր: 45 Եւ արդ որովհետեւ Տէր է վրէժխնդիր եւ հատուցանող զրկողացն եւ զրկելոցն, ոչ ոք պարտի զվրէժ անձինն

խնդրել, եւ ոչ զքէն զրկողին պահանջել. զի այս անաւրէնութիւն առաւել եւս զանցուցանէ զհեթանոսական ամբարշտութեամբք, յորմէ ամենայն զգուշութեամբ հեռացուք, զի մի՛ ի խորխորատ կորստեանն ընդ սատանայի իջեալ այրեսցուք, եւ անլոյծ կապանաւք կապեսցուք, եւ անհրաժեշտ տանջեսցուք յաննշոյլ խաւարին: 46 Այլ փախիցուք յորոգայթից սատանայի. անարգեսցուք զհրամանս նորա. մերժեսցուք ի չարայուշն ռիսակալութենէ, եւ փարատեսցուք զկսկիծ սրտից՝ զոր սատանայ ի մեզ իբրեւ զհոլր լուցանէ, եւ իբրեւ զբոց ի վեր բորբոքի՝ կատարել զքինահանութիւն անաւրէնութեան: 47 Զայս արհամարհեսցուք, եւ ընդ զրկողին խաղաղութիւն արարէք. զթշնամիսն սիրեսցուք, զատելիսն աւրհնեսցուք, չարարարին բարի արասցուք, եւ զամենայն ինչ ըստ հաճոյիցն Աստուծոյ արասցուք. զի եղիցուք կատարեալք որդիք Հաւրն երկնաւորի, եւ ժառանգեսցուք զանանց բարութեանցն վայելչութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւիտեանս ամէն:

ԺԴ

ՎԱՍՆ ՍԱԿԱԻ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՈՐ ՈՉ ԱՊԱՇԽԱՐԵՆ

1 Յանկարծակի գողանայ եւ աներեւոյթ յափշտակէ զմիտս բազմաց սատանայ, եւ մոռացուցանէ զպատուիրանս Աստուծոյ. եւ իբրեւ ըմբռնէ զամենայն խորհուրդս նորա եւ զգայարանս նորա, եւ պատրուակէ ի ճշմարտութենէ զմիտս նորա, եւ սերմանէ զորոմն անաւրէնութեան ի խորհուրդս նոցա, եւ զոր ինչ մեղանչեն ի պատուիրանս Աստուծոյ՝ փոքր կարծեսցուցանէ ի սիրտս նոցա: 2 Լուաք ի պատուիրանաց Աստուծոյ՝ եթէ յովտ մի, որ է գրակէս, ոչ կորիցէ յամենայն պատուիրա-

^ա ԲՕԲԼԲ 35
^բ Հաճ. ԺԲ 17. 20

նաց Աստուծոյ եւ ի մարգարէից՝. եւ ընդ դատարկ բանից եւ անպատեհ խորհրդոց եւ ընդ մտածութեան եմք դատելոց: 3 Իսկ զի՞նչ արասցեն որ ընդդէմ պատուիրանացն Աստուծոյ գործեսցեն եւ սակաւիկ ինչ կարծիցեն, մինչեւ յայտնի գողունիս փոքր եւ սակաւ համարեսցեն, եւ առ ոչ ինչ կարծելով զսոսկալին՝ անապաշաւ թողուցուն, եւ ոչ բեկեալ սրտիւ եւ ցաւագին անձամբ խոստովանեսցեն, եւ բազում պաղատանաւք ապաշխարիցեն. այլ չարին խորհրդովք յամենայն ինչ անխտիր մերձենան եւ ոչ ինչ համարին, եւ ասեն՝ եթէ փոքր ինչ գողունիս առտնին եւ կամ արտաքուստ ոչ խնդրէ եւ կամ դատի Աստուած: 4 Ամբարիչտ եւ սատանայական է այս բարբառ, եւ լի բազում անաւրէնութեամբ: 5 Եւ եթէ ողորմածն ընդ ուղիղ կամացն միայն զարքայութիւնն ընդունի, եւ ընդ բաժակի միոյն ջրոյ վարձս բազումս, զի՞արդ զյայտնի մեղս անհամար թողուցու:

6 Արդ մի՛ այդպիսի կարծեցուցանիցէ զքեզ սատանայ. այլ եւ եթէ միով դանկիւ չափիցին յանցանքն՝ հատեր եւ կոխեցեր զհրամանսն Աստուծոյ, եւ զամենայն պատուիրանս նորա արհամարհեցեր. զի որ միով ինչ պատուիրանացն Աստուծոյ զթիցէ, եղեւ ամենայն աւրինացն պարտապան: 7 Զի ոչ եթէ չափք ընչիցն չարացուցանեն զվէրս մեղացն, այլ հրամանահատուծիւնն¹ կորուսանէ զպատուիրանագանցսն: 8 Զի որ զհրովարտակս ոք արքունի պատառէ, ոչ միայն զքարտն փոխանակ քարտին պահանջեն ի նմանէ, զի զայն եւ սակաւ ինչ լուծայիւք մարթ էր վճարել, եւ կամ ըստ չափոյ քարտին պատժել, այլ ընդ արհամարհելոյ զհրամանս թագաւորին են տանջանք զանազանք եւ մահք դառնինք: 9 Սոյնպէս եւ Ադամայ ոչ եթէ

մեծ էին գողանքն, այլ հատումն միոյ ինչ մրգոյ. եւ արդ տես զբազում հոյս պատուհասիցն, զանիծիցն եւ զմահուցն, ոչ միայն ի վերայ Ադամայ, այլ եւ ամենայն ծննդոց Ադամայ. զի ոչ եթէ գողուն մրգոցն եղեւ պարտապան, այլ հրամանացն արարչին եւ բանի բերանոյ նորա. զի որ ասացն եթէ՛ մի՛ սպանաներ, նոյն ասաց եթէ՛ մի՛ գողանայցես: 10 Եւ ոչ եթէ փոքու եւ մեծի մեղաց խնդիր իցէ, այլ պատուիրանագանցութեան եւ հրամանահատուծեան. զոր եւ ինքն իսկ ասէ, եթէ եւ յետի նախարակիտն խնդրեսցիք. եւ եթէ լուծցի մի ինչ ի պատուիրանացն Աստուծոյ՝ փոքր կոչեսցի յարմարութեամբ: 11 Զի զոր ինչ եւ է ի վէրս մեղաց, եւ փոքր համարեսցի եւ ոչ ապաշխարեսցէ, այն են մեղք մահուչափ:

12 Տես զի փոքրիկ է հատ մանանխոյ, եւ ապա աճէ եւ ծառանայ. սակաւ է եւ խմոր, եւ զամենայն զանգուածն իւր նմանեցուցանէ. նուազ է եւ փայլակն կայծակի, այլ ի նիւթ ինչ մտեալ՝ զբազում վայրս հրդեհէ. նեղ եւ նուրբ է եւ խայթոց աւճի եւ սուղ ինչ վէրք նորա, այլ դաժանութիւն թիւնից նորա դառնատեսիլ մահ գործէ. աներեւոյթ է եւ հարուած կարճի, այլ սաստիկ ընդ ամենայն մարմինն կսկիծ արկանէ մինչեւ ի սիրտն: 13 Ո՛րչափ եւս առաւել հրաման բանի բերանոյ Աստուծոյ դառնամահ տանջանաւք տանջէ զարհամարհիչս իւր: 14 Ահա փոքր համարեցաւ Քամ զանպատկառութիւնսն ի հաւրէն, եւ եղեւ յանէծս եւ ի ծառայութիւն ամենայն զաւակաւք իւրովք: 15 Փոքր համարեցան եւ որդիքն Ահարովնի գեղձաւորութիւն սպասաւորութեան իւրեանց, եւ հուր ատար եկեր զնոսա: 16 Փոքր համարեցաւ Կայէն զանընտիրսն մատուցանել պատա-

¹ Հմմտ. Մատթ. Ի 18:
 1 Մի օրինակ՝ հրամանացն առոսնհարութիւն

է Եւ. Ի 13, 15
 զ Մատթ. Ի 26
 ՚ Մատթ. Ի 19

րագ, եւ խոտել անարգել ել յերեսացն Աստուծոյ: 17 Փոքր համարեցաւ եւ մարգարէն զհրաման հացին չուտելոյ, եւ առիւծ ի ճանապարհին երեկ զնա: 18 Եւ ամենայն որ փոքր համարեցաւ զհրամանս պատուիրանացն Աստուծոյ՝ պատիժս մեծամեծս ընկալաւ, ոչ միայն յաւիտենական տանջանաւքն, այլ յանցաւորս եւ յառժամանակեայս եւս պատժի: 19 Զի որպէս յողորմութիւնն երկու լուծայիւք զբոլոր ողորմութեանն զվարձս ընկալաւ, սոյնպէս եւ ի պատուիրանազանցութեանն թէ եւ հաւասար ոք երկու լուծայիւ մեղիցէ եւ ոչ ապաշխարիցէ, զբովանդակ պատիժս եւ զտանջանս պատուիրանազանցութեանն ընդունի: 20 Զի որ զքծուար երկաթոյ գողանալ մտաբերէ, նա թէ եւ ոսկւոյ պատահէր՝ ոչ ակն ածէր. քանզի ինքն իսկ Յիսուս ասէ. Որ ի սակաւումն անիրար է, եւ ի բազմիմն անիրար է. որ ի սակաւումն հաւատարիմ է, նա եւ ի բազմիմն հաւատարիմ է^ա: 21 Զի թէպէտ եւ թուին ոմանց սպանութիւնք մեծամեծք եւ փոքունք, այլ մի է հրամանն Աստուծոյ՝ եթէ մի՛ գողանար, մի՛ շնար, եւ մի՛ սպանաներ^բ. ահա մի է հրամանատուութիւն սակաւուն եւ մեծին: 22 Զի որ սպանանէ զթագաւոր ոք, նոյն սպանութիւն է եւ որ զաղքատն սպանանէ, եւ նոյն սպանութիւն ծերոյն եւ տղայոյն. եւ որ շնայ ընդ թագուհւոյն, նոյն է շնութիւն է եւ որ ընդ աղքատին. սոյնպէս եւ որ գողանայ ոք ոսկի, նոյն գողութիւն է եւ պատուիրանահատութիւն եւ որ զկապարն գողանայ:

23 Այլ առաւել եւս մեղադրելի է՝ որ վասն ոչընչին զհրամանն Աստուծոյ արհամարհեաց. զի որ վասն բազում ոսկւոյ զոք սպանանէ, թերեւս ասէ ոք՝ թէ յոսկւոյն խաբեցաւ. իսկ որ միոյ լուծայի զոք սպանանէ, առաւել եւս տանջանս ընդու-

նի: 24 Սոյնպէս է եւ որ սակաւուք զպատուիրանս Աստուծոյ արհամարհէ, եղկելի է եւ թշուառական եւ արժանի բազում տանջանաց: 25 Եւ եւս առաւել չարագոյն է՝ որ ընտանւոյն եւ ջերմին մեղանայ. եւ չար է սպանութիւն զոր անձին ոք առնէ քան աւտարին. զի այնչափ բորբոքեցաւ ախտ ընչասիրութեան՝ մինչեւ առ ընտանին եւ մերձաւորին ետ մեղանչել: 26 Եւ արդ մի՛ ոք ասիցէ՝ եթէ յընտանեաց անտի հատանեմ, եւ այս ոչ ինչ վնասէ. այլ գողութիւն է, եւ առաւել եւս մեղանչական է քան եթէ յաւտարացն գողանայցեն. քանզի ընտանեաց եւ սիրելեաց մեղանչեն, որպէս վերագոյն ասացի՝ եթէ չար է անձնամահութիւն քան զաւտարասպանութիւն:

27 Եւ արդ զայսպիսի մտախաբ կեղծաւորութիւն ի բաց արասցուք, եւ բազում զգուշութեամբ զպատուիրանս Աստուծոյ պահեսցուք. զի ոչ եթէ յակամայ կամաց բռնադատէ զմեզ Աստուած գործել զբարին, այլ թողու յանձնիշխանութիւն կամաց մերոց: 28 Եւ եթէ ոչ երկիւղիւ պահեսցեմք զհրամանս նորա, պահէ զամենայն յանցանս մեր ի մեծ աւր ասեղ դատաստանին եւ սոսկալի բեմբին յանդիմանութեան՝ յորժամ աթոռ դատաստանին դնի, եւ հին աւուրց նստի, եւ գետք հրեղէնք յորդեալ ելանեն, հնոցք բորբոքեալք եւ տարտարոսք խաւարայինք, լալումն աչաց եւ կրճտումն ատամանց եւ սուգ անմխիթար մեղաւորաց: 29 Արդ զայս ամենայն զմտաւ ածելով՝ զընդվայրաբանութիւնս՝ մեր դադարեցուցուք, եւ զծուլութիւնս մեր ի փոյթ դարձուցուք. հրամանաց նորա զգուշացուք, եւ զոգիս մեր մաքրեսցուք. սրբութեամբ զաւուրս մեր անցուցուք. եւ անմեղութեամբ զվախճանն կատարեսցուք. զփափաքելի դրախտն ժառանգեսցուք, եւ յանմահ բարիսն վայելեսցուք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում

^ա Ղ.Վ.Ճ.Ժ.Գ. 10

^բ Եւ.Ի. 13-15

1 Մի օրինակ՝ զընդվայրագնաց բնութիւնս մեր

ժառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԵ

ՎԱՄՆ ԶԱՐ ՍՈՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԴՄԱՆ

1 Յոյժ չար են սովորութիւնք չարին ամենայն ուրեք. այլ առաւել եւս չար ախտ եւ սովորութիւնք անաւրէնութեանց են երգմունք. եւ այնչափ յիմարեցուցանէ ի սովորութիւն ախտին՝ մինչեւ յընդելական սովորութեանէն եւ չարիքն չարիք իսկ ոչ երեւին: 2 Որպէս եւ այժմ զբազումս տեսանեմք զոր սովորեցոյց սատանայ յերգմունս անաւրէնս. եւ ի սիրտս իւր ոք ոչ երկնչի՝ եթէ մեղս ինչ անաւրէնս գործեսցէ: 3 Թէպէտ եւ ասաց ի հնումն՝ եթէ ի Տէր Աստուած քո երգնուցուս, ոչ եթէ հրամանս ինչ երգման հաստատեաց, այլ զտղայական միտս նոցա յանուանցն ի կոտցն երգմանէն հեռացուցանել կամեցաւ: 4 Քանզի ոչ եթէ անդէն եւ անդ զամենայն կատարելութիւնս կարէին ընդունել, այլ ընդելացուցանէր որպէս յովանակս տրմուղս: 5 Եթէ ասացեալ էր թէ ամենեւին մի՛ երգնուր, թերեւս եւ չերգնուին իսկ. այլ եթէ երգնուցուս, ի տեր Աստուած քո երգնուցուս: 6 Իսկ ի նորումս Քրիստոս զամենայն հրամանս կատարելութեանն պատուիրեաց, եւ ամենեւին ի բաց եբարձ զերգմունս սատանայականս: 7 Եւ ասէ Մովսէս՝ թէ ամենեւին մի՛ երգնուցուս սուտ. այլ եւ ասեմ. ամենեւին մի՛ երգնուցուս, մի՛ յերկինս՝ զի աթոռ է Աստուծոյ, մի՛ յերկիր՝ զի պատուանդան է ոտից նորա, եւ մի՛ յերուսաղէմ՝ զի քաղաք է արքայի մեծի, եւ մի՛ ի գլուխ քո երգնուցուս՝ զի ոչ կարես մագ մի սպիտակ առնել կամ թուխ՞:

8 Եւ արդ տես զառաւելութիւն նորոյ պատուիրանիս: 9 Մովսէս ասաց թէ սուտ մի՛ երգնուցուս. այլ եւ ասեմ, ամենեւին

մի՛ երգնուլ, մի՛ սուտ եւ մի՛ արդար. զի երգումն արդար երբէք ոչ է, այլ ի սատանայէ է. զի ինքն Քրիստոս ասաց, եթէ որ քան զայոյն եւ քան զոչն աւելի է՝ ի սատանայէ է: 10 Եւ արդ եթէ յաթոռն Աստուծոյ չհրամայէ երգնուլ, իսկ քանի՞ գեհեհի եւ ահեղ հրոյ մատնիցին որք յԱստուած երգնուցուն. եւ եթէ ի պատուանդանն չհրամայէ երգնուլ, իսկ յո՞ր իսաւար երթիցէ՝ որ ի խաչն երգնուցու եւ ի չարչարանս նորա. եւ եթէ ի գլուխն չհրամայէ երգնուլ, յայտ է՝ թէ ոչ ես իշխան ի վերայ գլխոյ քո, այլ այն՝ որ սպիտակացուցանէ. եւ եթէ գլխոյդ ոչ ես իշխան, ո՞րչափ եւս առաւել ընկերին: 11 Իսկ որպիսի՞ տանջանաւք դատապարտեսցին որք ի մարգարէս եւ յառաքեալսն եւ ի մարտիրոսս երգնուցուն. եւ եթէ յերուսաղէմ չհրամայէ երգնուլ, յայտ է՝ եթէ եւ ոչ ի սուրբ բնակիչս նորա. եւ եթէ յերկինս չհրամայէ երգնուլ, յայտ է՝ եթէ եւ ոչ յերկնաւորն: 12 Արդ ո՞ւր է արդար երգնուլ, յորժամ ասիցէ՝ եթէ ամենեւին մի՛ երգնուլ, մի՛ յԱստուած, մի՛ յերկինս, մի՛ յերկիր, եւ մի՛ որ ինչ ի նոսա է՞. ամենեւին արգել եւ եբարձ զսովորութիւն սատանայական երգմանց: 13 Իսկ զի՞նչ. եղիցի ձեր բանն այոյն այո, եւ ոչն ոչ. եւ որ քան զայն աւելին է երգումն, այն ի սատանայէ է՞: 14 Արդ ո՞ւր է արդար երգնուլն, յորժամ ասացն՝ եթէ որ քան զայոյն եւ զոչն աւելի ոք ասիցէ՝ ի չարէն է՞:

15 Եւ արդ որ զերգումն ոք արդար ասիցէ, յայտ է եթէ զսատանայ արդարացուցանէ: 16 Քրիստոս զերգմունս ամենայն՝ ծնունդ սատանայի ասաց. բայց միայն զայս երգումն՝ որ հրամայեացն զայոյն եւ զոչն. զոր եւ իւր իսկ ի կիր արկեալ երգուաւ Աբրահամու, եւ ասէ. Այո աւրինե-

՞ Հմմտ. Մատթ. Ե 34-36:
 ՛ Մատթ. Ե 37
 ՜ Մատթ. Ե 37

*** Մատթ. Ե 33-36

լով արհմեցից զֆեգ^ա: 17 Եւ այլուր ասէ. Արդարեւ ասեմ՝ ձեզ^բ. եւ ի միւսումն ասէ. ամէն ամէն ասեմ՝ ձեզ^գ: 18 Այս է երդումն զոր հրամայեաց մեզ, եւ այսպիսի երդմամբք հաստատին, եւ վստահանային ամենայն հաւատացեալք: 19 Իսկ չարք եւ հակառակողքն ի սատանայական երդմանցն առնուն զվճիռ հաստատութեան, որպէս եւ Պաւղոս ասէ՝ եթէ Ամենայն հակառակողացն հաստատութեան վնիռ երդումնն է^դ. հակառակողաց եւ ոչ քրիստոնէից հաւատացելոց: 20 Իսկ հաւատացելոցն՝ այոյն այո է հաստատուն, եւ ոչն ոչ. եւ Աստուծոյ պաշտաւենեայն որ քան զայոյն եւ զոչն աւելի երդնուցու, թէ եւ քրիստոնեայ անուանի վասն մկրտութեանն, այլ ոչ հաւատացեալ, բայց հակառակող: 21 Որպէս քրիստոնեայք են եւ զողք, քրիստոնեայք են եւ պոռնիկք, նոյն քրիստոնեայք են եւ հակառակողք, երդմնահարք եւ երդմնակերք: 22 Իսկ հաւատացելոց այս պատուիրանապահութիւն է որ վասն երդմանս է, զոր եւ առաքեալն Յակոբոս եղբայր Տեառն յայսմանէ զգուշացուցանէ ասելով. Յառաջ քան զամենայն ինչ մի՛ երդնուցու, մի՛ յերկիմս, եւ մի՛ յերկիր, եւ մի՛ յայլ ինչ երդումնէ: 23 Եւ վասն այսորիկ ասաց, եթէ յառաջ քան զամենայն, զի երդումն է անաւրէնութիւն առաւել քան զամենայն ամբարշտութիւնս մեղաց:

24 Ահա մեղս եւ անաւրէնութիւնս զործեցին որդիքն Իսրայէլի, ոմանք չարաչար սպանութիւնս եւ պոռնկութիւնս, իսկ ոմանք զհայր եւ զմայր սպանին. ոմանք զկանայս ընկերաց յափշտակեցին. ոմանք զուստերս եւ զըստերս իւրեանց զոհեցին

դիւաց. ոմանք թողին զԱստուած, եւ կոոց երկիր պագին. եւ այսու ամենայնիւ ոչ զարթեալ սրտմտութիւնն Աստուծոյ ի վերայ նոցա՝ որպէս յորժամ երդուանն եւ ստեցին. քանզի որթ կտրեցին ի տաճարին, եւ անցին ընդ մէջ քահանայքն եւ թագաւորն Սեղեկիա, եւ երդուան արքային բաբելացոց, եթէ ոչ ապստամբեմք եւ ապստամբեցին: 25 Եւ ասէ Աստուած՝ թէ Սեղեկիա որ երդմանն իմում ստեաց, ասէ՝ ահա ես հանից ընդ կառափն նորա: 26 Ապա յարոյց Աստուած զարքայն բաբելացոց ի վերայ Երուսաղէմի, եւ եկին պատեցան զաւրքն զնովաւ քաղղէացոց, զքաղաքն հիմն ի վեր արարին, զտաճարն աւերեցին, զաչս թագաւորին խաւարեցուցին, զորդիս նորա փողոտեցին, զմեծամեծս նորա սրով սատակեցին, եւ զժողովուրդն ի գերութիւն վարեցին: 27 Այս են երդման անաւրէնութիւնք առաւել քան զամենայն ամբարշտութիւնս. որպէս եւ գրեալ է՝ թէ Արդարացաւ ապստամբութիւնն Իսրայէլի առ ուխտագանցութեամբն Յուդայ: 28 Ապստամբութիւնն Իսրայէլի կռապաշտութիւնն էր, եւ ուխտագանցութիւնն Յուդայ՝ երդումն Սեղեկիայ. եւ վասն առաւել երդմանն Յուդայ՝ կռապաշտութիւնն Իսրայէլի որպէս թէ արդարութիւն համարէր: 29 Զի որպէս որ սակաւ ինչ ցաւ ունիցի, եւ ապա յետոյ սաստիկ կակիծք ինչ ի վերայ հասանիցեն, առ աղէտս վերջին ցաւոցն զառաջինն որպէս առողջութիւն համարիցին, նոյնպէս եւ առաւել մեղացն եւ չարութեան երդմանն ա՛յլ անաւրէնութիւնք որպէս եթէ արդարութիւն համարէին:

30 Եւ արդ ի չար սովորութենէ արտիս այսորիկ ամենեւին իսկ մեղս չարաչարս եւ անաւրէնութիւնս ոք ոչ համարի. այլ իբրեւ զհոլր վառեալ ի բերանն զերդման սովորութիւնն այրեն հանապազ եւ

^ա Ծն. ԻԲ 17
^բ Գ. 25
^գ Յ. 24
^դ Ե. 16
^ե Յ. 12

^ը Ե. 11

ոչ զգան, այլ եւ ի հրապարակս երդնուն հանապազ: 31 Եւ յորժամ յեկեղեցին երթան մտանել ի ներքս ի յերդնուլ՝ զարթնու իմն եւ խորհի. ընդէ՞ր. զի յերդումն երթամ, ասէ. եւ որ արտաքոյն երդուաւ, բազում անգամ զայն ոչ իմանայ, եւ ոչ համարի ինչ առ ընդելական սովորութեամբ: 32 Մի՛թէ ի նե՞րքս բաւանդակեալ է Աստուած, եւ արտաքոյ ոչ. այլ նա արտաքոյ է եւ ներքոյ. եւ ամենայն որ մեղս եւ անաւրէնութիւնս առնէ, եթէ արտաքոյ գործէ եւ եթէ ի ներքս, առաջի Աստուծոյ է: 33 Եւ դու զհրապարակին երդումն մի՛ փոքր ինչ եւ ընդվայր համարիր: 34 Ի միտ առ զոր ասեմս. ամենայն սպանութիւնք եթէ արտաքոյ է, եթէ ընդվայր ինչ, սպանութիւն գործեցաւ. եւ ամենայն գողութիւնք եթէ արտաքոյ եւ եթէ ի ներքս, եւ եթէ ընդ խաղ ինչ եւ եթէ ընդվայր, գողութիւն գործեցաւ. եւ ամենայն պոռնկութիւն եթէ արտաքոյ եւ եթէ ի ներքս, եւ թէ զինչ աւրինակաւ է, պոռնկութիւն գործեցաւ: 35 Սոյնպէս եւ երդմունք ամենայն եթէ արտաքոյ երդնուն եւ եթէ ի ներքոյ, եւ կամ ընդ խաղ ինչ ընդ վայր, եւ եթէ զինչ աւրինակաւ եւ իցէ, չարութիւն երդմանն կատարի: 36 Մի՛ զայս փոքր կարծեցուցաներ. եթէ աստ երդուար եւ անդ, եթէ աստ ստեցեր Աստուծոյ եւ անդ, եթէ աստ ուրացար եւ անդ եւ ամենայն ուրեք երդուար, առաջի Աստուծոյ երդուար, առաջի Աստուծոյ ստեցեր, առաջի Աստուծոյ ուրացար:

37 Արդ զի՞նչ արասցուք զահեղ ամբարշտութիւնս ախտիս այսորիկ. զի իբրեւ զհուր հոսեցաւ ընդ ամենայն երկիր, եւ լցան բերանք ամենայն բոցով անաւրէնութեան ախտին: 38 Որք ի հրապարակս եւ երդմունք ի բերանս. մանկունք ի զբաւսանս եւ երդմունք ի բերանս. վաճառականք վաճառեն եւ երդնուն. թշնամանողքն թշնամանեն եւ երդնուն. դատախազողն դատախազէ եւ երդնու. եւ ամե-

նեցուն քան զխաւսս բերանոյն սատանայական երդումն յառաջէ. եւ ամենայն ցոփոգեացն եւ աղալեզուացն՝ չեւ խաւսք ի սրտին՝ երդումն ի լեզուն կայ պատրաստ: 39 Եւ արդ ո՞ զայսպիսիս մարդ անուանեսցէ. չէ եւ չէ իսկ ասել մարդ, այլ աւճ չար եւ չարին սատանայի սպասաւոր: 40 Պիղծ է բերան այնպիսւոյն, եւ հուր ժանդահոտ ցոլացեալ ելանէ ի բերանոյ նորա հանապազ: 41 Ընդէ՞ր հանապազ առաջի Աստուծոյ հայհոյես, երդնուս եւ ուրանաս: 42 Ընդէ՞ր հուր առեր ի բերանդ այրել զքեզ հանապազ: 43 Ընդէ՞ր սուր սրեալ ի լեզուիդ ունիս՝ անդադար զքեզ խոցոտել. ո՞չ գիտես՝ եթէ երդումն տէգք սրեալ են սատանայի, եւ հանապազ որչափ երդնուս՝ ցցին ի սրտիդ քուս: 44 Երդումն կապանք սատանայի՝ կապէ զմարդիկ, եւ լուծումն ոչ գոյ: 45 Երդումն խեղդ անձին՝ որով խեղդէ զմարդիկ ի ժամ մահուն, եւ առեալ տանի ի դժոխս:

46 Եւ արդ եղբարք, երկիցուք յերդմանէ քան յամենայն մեղաց եւ քան յամենայն անաւրէնութենէ. զի քան զամենայն մեղս հեռացուցանէ յԱստուծոյ: 47 Վասն զի գիտաց անիծեալ թշնամին՝ թէ ի ժամ մկրտութեանն երդմամբ հրաժարեն յինչն, եւ երդմամբ ուրանայցեն զիս, երդմամբ հեռացին յինչն ասելով՝ թէ Հրաժարեմք ի քէն, սատանայ, հրաժարեմք ի պաշտամանէ քումմէ, հրաժարեմք ի հրեշտակաց քոց, հրաժարեմք յամենայն խաբէութենէ քումմէ. եւ դարձեալ երիցս անգամ երդուան եւ հաւատացին ի Սուրբ Երրորդութիւնն ասելով՝ հաւատամք ի Հայր, հաւատամք յՈրդի, հաւատամք եւ ի Սուրբ Հոգին, եւ կնքեցին զինքեանս երրորդական զաւրութեամբ Հաւր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն, եւ զսուրբ խաչն ի վերայ մատա-

1 Այսպէս յօրինակին. որ եւ փոքր մի գկնի աղալալեզուացն գրէ, գոր ուղղելի է աղուալեզուացն: Ճառքնսիրն աստ միայն աղուալ լեզուացն

նի եղին: 48 Եւ ես յորժամ հայիմ յերեսս նոցա, եւ տեսանեմ զնշան խաչին սրբոյ դրոշմեալ ի վերայ երեսաց մարդոյն, յետս երթամ ի սուրբ նշանէն եւ փախչիմ եւ հեռանամ, եւ չկարեմ ինչ առնել: 49 Խորհեցաւ եւ ասէ. զի՞նչ արարից, եւ կամ զի՞նչ գործեցից, ի՞նչ կարացից հեռացուցանել զքրիստոնեայս ի մեծութենէ եւ հիմանէ հաւատոց Սուրբ Երրորդութեանն, եւ ի գաւրութենէ եւ ի պահպանութենէ սուրբ խաչին: 50 Եւ ասէ. գիտեմ զինչ արարից. զի երդամաք ուրացան զիս, եւ երդամաք հեռացան յինէն, ուսուցից եւ ես առ հասարակ ամենայն մարդկան՝ թագաւորաց եւ իշխանաց, եպիսկոպոսաց եւ քահանայից, մանկանց եւ ծերոց, արանց եւ կանանց երդմունս սուտս ի հրապարակս, ի վաճառս, ի տունս, յեկեղեցիս, յարեգակն եւ ի լուսին եւ յաստեղս եւ ի գլուխ իւրեանց եւ յաչս եւ յԱստուած ինքն գլխովին եւ ի սուրբ խաչն Քրիստոսի, որ է կատարեալ ուրացութիւն եւ հեռանալ ի քրիստոնէութենէ եւ ի գաւրութենէ սրբոյ խաչին, եւ ապա կարացից յաղթել ամենայն մարդոյ: 51 Եւ արդ ո՞չ երկնչիցիմք յահագին եւ ի կործանիչ եւ յանկանգնելի չարեացս այսոցիկ. ո՞չ դողայցեմք եւ ընդ երկրաւ մտանիցեմք՝ որ հանէ զմեզ յերեսաց Աստուծոյ, եւ տայ ի ձեռս սատանայի:

52 Այլ երդամաք հաստատեմք զբերանս, զի առանց երդման ոչ հաւատայ: 53 Ձէ այդ հաստատութեան, այլ սատանայական սովորութեան. քանզի զբանն միտք առաքինիք ընտրեն, եւ ոչ երդմունք. զի առաքինեացն երկիւղածիցն թէ եւ չերդնուն՝ հաւատան. իսկ ցոփողեացն եւ աղաւալեզուացն թէպէտ եւ բիւր անգամ երդնուն՝ ոչ ոք հաւատայ. զի ամենայն ոք ի մտացն հաստատութիւն եւ յառաքինութիւն հայի, եւ ոչ յընդվայրած լեզուին աղութիւն: 54 Քանզի մեծ առաքինութիւն այս է՝ եթէ մտաւք ոք ի բանս կամ յերդմունս հաստատուն կայցէ, քան

զողորմութիւնս եւ զպատարագս մատուցանել. այն յընչիցն ձեռնհասութենէ է, բայց ի բանս եւ յերդմունս հաստատուն կալ՝ մտացն առաքինութիւն է. եւ որոյ միտքն առաքինիք են, երդումն ոք ի նմանէն ոչ պահանջէ: 55 Իսկ երդմանց սովորութիւնք յաներկիւղածութենէ է, եւ յանընտրող յիմարութենէ. հանապազ կապէ զբանս իւր երդամաքք, եւ կապէ զհոգին իւր ընդ հուր գեհենին:

56 Եւ արդ զայս ամենայն իմացեալ թափեցուք զթմբիր յիմարութեան մերոյ. երկիցուք յահագն ահաւորի մեծին Աստուծոյ, եւ բազում զգուշութեամբ պահեցուք զհրամանս պատուիրանացն Աստուծոյ՝ ամենաքննող եւ ճշմարիտ ահեղ դատաւորին, եւ զչար սովորութիւնն ի լեզուաց մերոց ի բաց արասցուք, եւ առաւել փութով հեռացուք ի սատանայական եւ ի սատակիչ ախտիցն երդման. եւ մի՛ վայրապար ընդ Աստուծոյ յուխտ մտցուք եւ զսուրբ անունն Աստուծոյ ընդ երդմանն կապեցուք. այլ վստահացուցուք զմարդիկ յոչն եւ յայոյն մեր հաստատել. զի այս են երդմունք քրիստոնէից հաւատացելոց. եւ ամենեւիմք ոչ նեղել զոք եւ զրկել, եւ ոչ հակառակութեամբ երդմունս սատանայականս յեկեղեցի Աստուծոյ մուծանել: 57 Եւ Ձի՞ իսկ գոն, ասէ, դատաստանմ ի մէջ քրիստոնէից. ընդէ՞ր ոչ դուք գրկիք եւ նեղիք ի նոցանէն, այլ դուք գրկեք եւ նեղեք գնոսա՞, որ ոչ էք ի քրիստոնէից հաւատացելոց, այլ յանաւրինաց հեթանոսաց: 58 Արդ ի բաց արասցուք զայս ամենայն, եւ զիցուք սանձս լեզուի եւ կապ բերանոյ զերկիւղն Աստուծոյ. զի ըստ հաճոյիցն նորա խաւսեցուք, եւ զկամս նորա արասցուք. կացցուք առաքինութեամբ, եւ վախճանեցուք հաւատով, եւ անդ երթալ զերկինս ժառանգեցուք, եւ ի խոստացելոց բարութեանցն վայելեցուք ի Քրիստոս

Յիսուս. որում փառք եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԶ

ՎԱՄՆ ԱՐԲԵՑՈՂԱՅ ԱՆԱԻՐԷՆՈՒ-ԹԵԱՆՑ

1 Մեծ սգով եւ ցաւագին արտասուաւք պարտ է պատմել զմիտս ճառիս, եւ ցուցանել զանզեղջ չարութիւնս արբեցողացն, զանապաշաւ անաւրէնութիւնս բամբաստողաց՝ որ միշտ որովայնի իցեն պաշտաւնեայք, եւ չար դիւին արբեցութեանն կան ի հարկի: 2 Եւ են հանապազ հայհոյողք եւ արհամարհողք եւ թշնամանողք պատուիրանացն Աստուծոյ. զոր եւ Պաւղոս իսկ լալով ողբայր զթշնամիս խաչին Քրիստոսի. Որոց կատարածն, ասէ, կորուստ է. որոց աստուած որովայնն իւրեանց է, եւ փառք ամաւթն. որք գերկրաւորս միայն խորհին, եւ ոչ զվարս առաքինութեան՝ զոր յերկինս վայելեմք. եւ մեծաւ զգայութեամբ նմանեն անասնոց անմտից՝ յամենայն ժամ խոտաճարակ, զի թշնամիք խաչին են եւ չարչարանացն Քրիստոսի որկորեայքն եւ արբեցողքն՝ որ միշտ զորովայնն պաշտեն եւ ոչ զՔրիստոս, եւ անհնարին անզգայութեամբ զկեանս անցուցանեն. որոց եւ յայտնի իսկ բողոքէ մարգարէն՝ եթէ անզգամք եւ անմիտք կորիցեն:

3 Եւ ո՞ր ուրեք այնչափ անզգամագոյն անմտութիւնք կայցեն, եւ ոչ կարացեն գիտել՝ եթէ մեծ պակասութիւն է կուրի որ զրկեալն է ի լուսոյ արեգական: 4 Եւ եթէ այս պակասութիւն է, պարտ է գիտել՝ թէ ո՞րչափ եւս առաւել մեծագոյն եւս պակասութիւն է եւ անհնարին կուրութիւն այնոցիկ՝ որ խաւարեալքն են ի լուսոյ պատուիրանացն, եւ վրիպեալք ի բրոց տեղեկութենէ. եւ ոչ կարեն որոշել զչարն ի բարւոյն, եւ ոչ հաւասար մի-

մեանց իմանալ: 5 Այսպիսի ինչ է զոր ասեմս. որպէս թէ ումեք զիպեսցին երկու աւճք չարութոյնք, եւ զմինն թիւնաւոր կարծիցէ եւ փախչիցի ի նմանէ, եւ ի միւսն աներկիւղ մերձենայցէ՝ որ զնոյն չարութիւն մահաբեր թիւնիցն ունիցի, եւ չարամահ սպանանիցէ: 6 Նոյնպիսիք են՝ որ զմի ի պատուիրանացն լսեն եւ պահեն երկիւղիւ, եւ զհաւասարն նորուն արհամարհեալ անարգեն, եւ նովին չարաչար կորնչին: 7 Եւ արդ այս է որով կորնչին. լուաք ի Պաւղոսէ, մանաւանդ եթէ ի Քրիստոսէ իսկ որ ասէ, թէ Գողթ եւ պոռնիկի եւ արբեցողք եւ բամբաստողք զարբայութիւնն Աստուծոյ ոչ ժառանգենք:

8 Եւ արդ ո՞ր կայցէ այսպիսի յիմարութիւն կուրութեան՝ որ զայս ամենայն ընդ մի չարութիւն ոչ համարիցի: 9 Այլ յոմանց զգուշանայ եւ պահէ, եւ զոմանս արհամարհեալ անարգէ, եւ աներկիւղ մերձենայ՝ որ ունի զնոյն չարութիւն: 10 Արդարեւ իսկ անզգամք եւ անմիտք են այնպիսիքն, եւ նման կուրացն մոլորելոց որք ընդ խաւարն խարխափիցեն. այնպէս եւ նոքա յամենայն ինչ անխտրութեամբ մերձենան, եւ լքեալք ի սաստիկ ծուլութենէն, եւ աներկիւղ գործեն զարգելեալսն ի պատուիրանացն: 11 Զի եթէ արգել զպոռնկութիւնն եւ զգողութիւնն, արգել եւ զարբեցողութիւնն եւ զբամբասանս. զի միապէս հաւասար միով հրամանաւ արգել զամենայն: 12 Իսկ զու ընդէ՞ր ի համանման հաւասարացն յոմանց իբրեւ ի չարէ աներկիւղ հեռանաս, եւ յոմանց իբրեւ ի բարի անկասկած մերձենաս. զի եթէ պիղծ է գողութիւնն եւ պոռնկութիւն, պիղծ է եւ բամբասանք եւ արբեցողութիւն. ընդէ՞ր զպոռնկութիւն զղջաս եւ ապաշխարես, եւ վասն է՞ր զարբեցողութիւնդ անփոյթ արաւալ արհամարհիցես, որք միապէս վիրաւորեն, եւ երկոքեան սպանանեն: 13 Զի ե-

Պ Լ. Գ. 19-20

Է Կ. Գ. 10

Թէ աւրէնսդիրն հաւասար չարութիւն ցուցանէր եւ համանմանս պղծութեամբ, եւ որ ասացն եթէ՝ Գողթ եւ պոռնիկք գարբայութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեմ^ա, անդէն ասաց՝ նոյնպէս՝ Բամբասողք եւ արբեցողք գարբայութիւն Աստուծոյ ժառանգել ոչ կարեն^բ:

14 Եւ արդ եթէ չար է պոռնկութիւն, չար է եւ արբեցութիւն. իսկ ընդէ՞ր չերկնչիս եւ խորշիս յարբեցութենէն իբրեւ ի պոռնկութենէն. այլ աներկիւղ մերձենաս, եւ անկասկած կատարես զարբեցութեանն պղծութիւնս: 15 Ո՛չ լուար ի Պաւղոսէ՝ զի միով պատժովք պատուհասէր զպոռնիկն եւ զարբեցողն: 16 Իսկ որ համարինն եթէ զպոռնիկս դատի Աստուած, եւ զարբեցողսն ընդ նմին ոչ, այսպիսիքն յիմարեալք եւ կուրացեալք են մտաւք. զի նոյն հուր եւ նոյն վայրումն եւ նոյն տանջանք են արբեցողին որպէս եւ պոռնկին. եւ որպէս եւ մարգարէն զվայրումն գեհնեին նշանակելով ասէր. Վայ հզարացոյ ձերոց՝ որ ըմպեմ զգինիմ, եւ իշխանաց՝ որ խառնեմ զգինիմ^գ. զի գինին իսկ, ասէ, այրէր զնոսա անչափութեամբ եւ արբեցութեամբ:

17 Այլ եւ ոմանք զայրելն իսկ ոչ իմանան. զաւճից չարաթիւնից բուռն հարկանեն, եւ զդառնամահ սատակումնն որ անտի է՝ ոչ իմանան: 18 Զորոց ոչ միայն զոգիսն սպանանեն արբեցութեանն զեղխութիւնք, այլ եւ զմարմինն փետեն եւ ապականեն զինւոյն նեխութիւնք, եւ հանապազ զսիրտն տաղտկացուցանեն, եւ նեղեն նողկալովն եւ շմալովն, եւ որովայնին փքալովն. եւ զողորմելի ոգիսն միշտ նեղէ եւ չարչարէ իբրեւ զթշնամի, եւ արգելեալ պահէ ի մթի եւ ի խաւարի՝ յորժամ մթերք կերակրոցն եւ ըմպելեացն ի ներքս ամբա-

րիցին, եւ ընդ ցիխ աղբոյն եւ տղմոյն որդունքն զուղիցին, եւ զկարգս աղեացն ողողիցեն, եւ զաղբաբոյն որովայնն փտեալ ապականիցէ: 19 Եւ միշտ հեծէ եւ հանապազ թառանչէ յորովայնին ծանրութենէ, եւ զժահահոտ զգայութիւնն նեխութեանն զմերձաւորսն զազրացուցանէ, եւ ի կարկառակոյտ աղբոյն յաճախութենէ զառ ի վեր փսխածք ելանեն, եւ զառ ի վայր խողխողանք արձակին, եւ շոգին աղտեալ ընդ երեսն մտանէ, եւ ընդ աւզսն տարածանին, եւ ազգի ազգի ցաւս ի մարմինն արկանէ. զսիրտն մեղկէ, զմարմինն թուլացուցանէ, զստամոքսն խանգարէ, զուղիղն ապականէ, զտեսանելիսն զիջացուցանէ, եւ զամենայն անդամսն ջրզողեցուցանէ. այլ եւ ի նեխութենէ լճացեալ աղբոյն զեռունք գեռան, եւ ճիճիք ծնանին. որոց բազում անգամ զսիրտն նեղեալ յանկարծամահ սպանանեն: 20 Արդ այս եւ այսպիսի ցաւք եւ աշխատութիւնք են մարմնոյ ի զեղխութենէ արբեցութեանն:

21 Իսկ զոգւոցն ցաւոցն զի՞նչ ասացից, եւ կամ ո՞ր բերան բաւական է պատմել զանհնարին աղէտիցն ցաւոց՝ որ ի դատաստանի մեծի ահեղ աւուրն յայտնեսցի. սոսկումն բեմբին, արհաւիրք դատաստանին, դառն դատաստանն, անողորմ տանջանք, աններելի պապակումն գեհնեին աղջամղջին, տարտարոսք ներքին եւ հնոցք վառեալք, յոր հուրն հոսեալ իջանէ յորդահոս գետոցն հրեղինաց, որ կան եւ պահին ի պահանջումն ամենայն մեղաւորաց եւ արբեցողաց: 22 Եւ եթէ մարթ էր ցուցանել յանդիման, աստէն իսկ ի տանջանս եւ ի դատապարտութեան ցուցանէր զոգիս արբեցողացն, զի միշտ ի մթի եւ ի խաւարի պահէ արբեցութեանն թմբրութիւնն, եւ իբրեւ ի յանդունդս ինչ աղջամղջին անկեալ դնի ի մարմին. եւ միշտ նեղեալ ի գինւոյն զիջութենէ՝ թաղեալ կայ հանապազ իբրեւ մեռեալ ի գերեզմանի կիսամահ եւ տխուր. եւ որչափ ի մար-

^ա Ը Կ՞ր. Գ 10
^բ Ը Կ՞ր. Գ 10
^գ Ե՞. Ե 22

մինն թանճրութիւնն յաւելու, նոյնչափ եւ ոգին ի տկարութիւն իջանէ: 23 Եւ արդարեւ իսկ յիրաւի են յայսպիսի խաւարի արբեցողացն հոգիք, որք զտիւն ամենայն յարբեցութեան ծախիցեն, եւ զգիշերն ողջոյն ի քուն հանիցեն, եւ այգուցն յարուցեալք ծանրարթունք իբրեւ զխելագարս դանդաչիցեն, եւ չեւ երեկուն թմբրութիւնն թափեալ՝ անդէն ի նոյն դառնայցեն, եւ զճառս երկիւղի Աստուծոյ եւ վարուց առաքինութեան ոչ ճանաչեն:

24 Արդ չիցե՞ն յանլոյս խաւարի այնպիսիքն. չիցե՞ն ի միգի եւ ի մոլորութեան մեռեալք եւ թաղեալք ի բարեաց, եւ չարեացն միայն կենդանիք. որք վասն արբեցութեանն շուայտանաց մտացածին եւս բանիւք անաւրէնութեան բանս եւս յաւելեն եւ ասեն, թէ որ յարբեցութեանն ոչ գողանայ եւ ոչ պոռնկի եւ կամ սպանանէ, արբեցութեամբ միայն ոչ մեղանչէ. Այս ի մտաց թափելոց են բարբանջք, որք եւ զարբեցութեանն անուն ոչ իմանան:

25 Զի ամենայն որ արբենայ եւ սպանանէ, երկուք են չարիքն, սպանող է եւ արբեցող. նոյնպէս եւ որ արբենայ եւ պոռնկի, պոռնիկ է եւ արբեցող. իսկ անառակ՝ արբեցողք միայն են:

26 Գինեսէրք են որք յանդուգն ցանկութեամբ զհետ գինւոյն շրջիցին, եւ ի նմին յամիցեն, եւ զանէծս ոչ պատուիրանապահացն ժառանգեսցեն: 27 Որպէս եւ Սողոմոն ասէ՝ թէ Ո՞ւմ է վայ, ո՞ւմ է խոսվութիւն. եթէ ոչ այնոցիկ՝ որք յամեն ի գիւնոց, եւ որք դիտեցն ուր գինարբուցն լինիցին՞, եւ անչափութեամբ գինւոյն զեղխեալ յիմարին եւ թմբրին իբրեւ զանբան անասունս՝ ոչ գիտելով թէ Աստուած իմաստուն բանաւոր արար զքեզ, եւ դու յանառակ արբեցութեանդ թմբրիս եւ յիմարիս եւ ի մտաց անկանիս, եւ չես ի մարդկան համարի, այլ ի վայր եւս քան

զանասուն՝ անզգայացար յիմարութեամբդ եւ անբանութեամբդ, եւ ամենեւին իսկ իբրեւ զփայտ եւ զքար անզգայացար ի գինւոյն զեղխութենէ: 28 Զի թէպէտ եւ մարմին է արբելոյն, ձեռք ի գործոյն են դարեալք, ոտքն ի գնացիցն են պարաւանդեալք, լեզուն ի խաւսելոյ համրացեալ, լսելիքն ի լսելոյ են խցեալք, աչքն ի տեսութենէն կուրացեալք, սիրտն յիմաստութենէն է յիմարացեալ, եւ ամենայն անդամաւքն է ի խաւարի՝ խելացնոր եւ մտակորոյս:

29 Այս են չարիք եւ անաւրէնութիւնք արբեցութեան՝ որք զարքայութիւնն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն, այլ ընդ պոռնիկս եւ ընդ սպանողս դատին. զի գիմաստունն ստեղծեալ Աստուծոյ՝ ի յիմարութիւն փոխեցին ցանկութեամբ գինւոյն արբեցութեան: 30 Եւ ուր ենն եւ ուր երթանն եւ ուստի գան՝ ամենեւին իսկ ոչ իմանան, զի ըմբռնեալ ունին զգայութիւնս նոցա գինւոյն թմբրութիւնք, որ յիմարեցուցանէ զիմաստութիւնս, թուլացուցանէ զթմբրութիւնն, քայքայէ զխորհուրդսն, եւ լուծանէ ի յուժոյ արութեանն գինւոյն զեղխութիւնն: 31 Եւ արդ ո՞չ է այս արժանի մեծի տանջանաց եւ ահեղ բարկութեանն ի վերուստ. զի զխաւսունն եւ զբանաւորսն անբան անասուն եցոյց արբեցութեանն զեղխութիւն: 32 Վասն որոյ Պաւղոս պատուիրէ՝ եթէ Մի՛ արքեմայք գինւով յորում գեղխութիւն է՞: 33 Զի եթէ որք ի խորանն մտանէին ի հնումն՝ գինի ամենեւին իսկ ոչ ճաշակէին, ո՛րչափ ի նորումս պարտ է պարկեշտութեամբ եւս մտանել առաջի Աստուծոյ, զի մի՛ յարբեցութենէն զեղխիցիմք, եւ յանդիմանեալ դատապարտիցիմք իբրեւ զորգիսն Ահարովնի, որ վասն զեղխութեանն հուր աւտար եկեր զնոսա, որ եղեւ յաւրինակ անառակ քահանայիցն: 34 Վասն որոյ գիրն ասէ՝ եթէ

Մ. Եւ. Ի. Բ. 29-30

Ե. Ե. Ե. 18

Անատակ է գիմի, եւ թշնամանող է արբե-
ցութիւն, եւ որ խառնակի ընդ Աս' չէ ի-
մաստունմ"։ *զի իմաստնոյն եւ ջուրն միայն
բաւական է ի դադարումն ծարաւոյն, եւ ի
պէտս խելացն զուարթութեան. քանզի
զուարթ են, ասէ, խելք ջրարբաց, եւ ա-
ռողջ են մարմինք ուժակերաց. զի եւ Տէրն
ամենայն արարածոց այսպիսի սեղանովք
յագեցուցանէր զժողովուրդն յանապատին,
եւ զգինի ամենեւին ոչ յիշեաց. զի աւրի-
նակ ամենայն աշխարհի էր լինելոց ճաշն
Քրիստոսի:*

35 Բայց զիտեմ զի ասես իսկ, եթէ ըն-
դէ՞ր ապա արար զգինին՝ զի զըմպելն ար-
գել: 36 Ոչ եթէ զըմպելն արգել, այլ զար-
բենալն. որպէս արար զկին վասն ամուս-
նութեան, եւ զպոռնկութիւնն արգել. ա-
րար եւ զերկաթ վասն երկրագործութեան,
եւ զսպանութիւնն արգել. արար եւ զգինի
վասն տկարութեան, եւ զանչափն կար-
ճեաց: 37 Ոչ եթէ զըմպելն խոտէ, այլ
զարբենալն պատուհասէ: 38 Բայց եւ գինի
իսկ ի պէտս հիւանդաց է եւ սգաւորաց, եւ
մեծի խորհրդոյն. որպէս եւ ասէ՝ եթէ գինի
սգաւորաց, եւ ուրախութիւն այնոցիկ որ ի
տրտմութեանն իցեն: 39 Իսկ որ զկենդա-
նութեան զպէտս վճարէ, հաց է եւ ջուր եւ
հանդերձ. բայց այլն ամենայն ցանկու-
թիւնք են եւ ոչ կարելորք, ընդ որ ոմանք
սովորութեամբ եւ կամաւք կապին, եւ ո-
մանք կամաւ եւ սովորութեամբ հեռանան:
40 Եւ արդ մեք մի՛ սովորութեամբ իսկ
կապեսցուք ընդ չար դիւին արբեցութեան.
այլ կամաւք հեռասցուք յորկորստութենէ
կերակրոց եւ յանառակ արբեցութենէ, ո-
րով վաւրէնս նորա ընկալցուք. զվարս
յարդարեսցուք, եւ զառաքինութիւնս յաւ-
րինեսցուք, եւ զսէր սուրբս սիրեսցուք, ի
պահս պնդեսցուք, յաղաւթս պարապե-
ցուք, յողորմութիւնս յորդորեսցուք, եւ ի
պարկեշտութիւն յաւժարեսցուք, զանձինս

*արդարասցուք, եւ զողիս մեր ապրեսցուք.
զվախճանն բարի ընկալցուք, զի յանանց ի
կեանսն փառաւորեսցուք, եւ ընդ հոգե-
ղէնան դասակցեսցուք. զփափագելի
դրախտն ժառանգեսցուք, եւ յանմահ բա-
րիան վայելեսցուք ի Քրիստոս Յիսուս ի
Տէր մեր. որում փառք յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն:*

ԺԷ

ՎԱՍՆ ԱՆԱԻՐԷՆ ԹԱՏԵՐԱՑ ԴԻԻԱԿԱ-
ՆԱՑ

1 Ո՞ր երթեալ դադարեցից եւ լացից
զահեղ անաւրէնութիւնս որ զիս ճմլեցու-
ցանէ. եւ կամ ո՞ր լուեալ դաւղեցից թախ-
ծեալ մեղաւքս, եւ մաշեալ յամենայն զագ-
րալի եւ չարալուր համբաւոյս՝ որ միշտ
զսիրտ իմ գելու, եւ գալարեցուցանէ զա-
ղիս իմ եւ զորովայն իմ ողբալով, եւ հա-
նապագ հալեն եւ հեղձուցանեն զիս
տրտմութիւնքս. զի յամենայն ժամ զանա-
ռակ պղծութիւնս լսեմ, եւ զանաւրէն ամ-
բարչտութիւնս տեսանեմ: 2 Եւ ի բազում
թախանձանաց սրտի իմոյ կցեցաւ ոսկր իմ
ի հող, եւ մարմին իմ յերկիր քանցեցաւ.
զի ի լուութենէ բազում մտաց յուզու-
թեանց եղեւ իբրեւ զխուր չորացեալ, եւ
իբրեւ զպատկեր ինչ առանց շնչոյ. եւ
յափշութենէ մտաց իմոց զիմ սխալանս յե-
տոյ ընկեցեալ մոռացայ, եւ զձերդ քննեմ
հանապագ: 3 Վասն զի լուր չար եւ համ-
բաւ զագրալի ի լսելիս մեր հասեալ հնչեն
հանապագ. յորմէ բուրէ սաստիկ ժանդու-
թիւն եւ շարաւ նեխութեան եւ փտու-
թեան. եւ հոտ չարահոտ ի վեր ցոլացեալ
տաղտկացուցանէ զսուրբ եկեղեցիս, ընդ
որ անձինք ամենայն արդարոց ահիւ հիա-
ցեալ ողբան զանաւրէնութիւնն:

4 Եւ ես լի ամենայն յանցանաւք
միշտ զդոյն հառաչեմ եւ սգամ. զի ի զագ-
րալի անաւրէնութեանց ձերոց յամենայն
ժամ թատերք սատանայականք ցնծան
խայտալով, եւ եկեղեցիք Քրիստոսի միշտ

“ Ըստ Ի 1

ողբան դառնապէս: 5 Քանզի առեալ զմանկունս սուրբ եկեղեցւոյս՝ իւր ընծայեցոյց սատանայ, պղծեալս եւ պղտորեալս յանառակ թատերս տեսարանաց: 6 Որ միշտ հանապազ կամի հեռացուցանել զմարդիկ յողորմութենէն Աստուծոյ, եւ յամենապայծառ անանց բարութեանց, եւ տանել առնել բաժանորդս իւրոյ ահեղ աղէտիցն տանջանաց: 7 Վասն որոյ զիմոյ բազում յանցանացն անտես արարի, ձերոյ վշտացդ լինիմ վշտակից, եւ ողբամ զաներեւոյթ վէր բեկման անձին ձերոյ. զի մերժեալ արհամարհեցէք զպատուէրս պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ առ ոտն հարեալ կոխեցէք զհաւատս առաքելական եկեղեցւոյ. եւ առ ոչ ինչ համարեցայք զարբութիւնս մարմնոյ եւ արեանն Քրիստոսի, զոր հանապազ ընդունիք յահաւոր եւ ի սոսկալի սեղանոյն:

8 Եւ արդ յոյժ ընկղմեալք էք ի դիւական մոլորութենէդ, եւ գերեալք եւ գրաւեալք ի խորհրդոց սատանայի. փութացայք անկանել ի դառնամահ որոգայթս նորա, երթեալ մտանել յապականիչ թատերս խաղուց, լսել զձայնս աղտեղիս խաբարան ականջաց, ի զագրացելոցն եւ պղծեցելոցն յանաւրէն եւ ի չարալլուկ կատաղանաց գուսանաց, որք միշտ զչնորհս Հոգւոյն Սրբոյ հալածեն, եւ զմահաբեր պիղծ խորհուրդ սատանայի ի սիրտս եւ ի խորհուրդս ձեր սերմանեն. յորմէ վառեալ լուցանի հուր ցանկութեանց, եւ բորբոքեալ տոչորի բոցն ազգի ազգի ախտիւք ի մարմինս հնազանդելոցն, որք իբրեւ զփուշս եւ զտատասկս թաղեալ զանձինս վիրաւորեն, եւ մթերեալ կուտեն բեռինս դժուարակիրս ի վերայ ոգւոցն կորուսելոց: 9 Եւ հուր այրիչ եւ սուր սատակիչ անձանց իւրեանց ստացեալք ելանեն ի թատերս պղծութեանց՝ եղեալ կարեւիւրս եւ հաստախոց ի գաղտնի նետից սատանայի՝ որ չարաչար զողբս վիրաւորէ, եւ փոքր կարծեցուցանէ զմեծամեծ անաւրէնու-

թիւնս. յորմէ պարտ էր սարսել եւ դողալ հանապազ, եւ փախչել եւ հեռանալ բազում երկիւղիւ: 10 Զի չար է սովորութիւնն, չար են եւ յորդորիչք նորա՝ գինի եւ գուսան եւ սատանայ, եւ միտք մոլորեալք ցոփագնացութեամբք եւ յափրանաւք վաւաշոտութեամբք, որք կամայաւժար եւ դիւրահաւան ընդունին զչար սերմանս սատանայի, մանաւանդ թեթեւամիտ եւ շուղաբարոյ ազգն անհամեստիցն կանանց, երագալուր եւ դիւրահաւան եւ Վաղապատիրք. որք յափրանաւք պակշտեալք միշտ ի թատերան փութան աներկիւղ ի տեսիլ անաւրէն խաղուցն եւ սատանայական հրապարակին, ելեալ ի վեր ի դիտակ տեղիս նստին, խորհին եւ դիտեն զնմանիսն իւրեանց ի չարիս. որ թէպէտ եւ գործոյն անաւրէնութեան ոչ պատահեն առժամայն, սակայն զնետս սատակիչս հարեալ տանին ի սիրտս, յորմէ պարտ է առ յապա մեռանել: 11 Որպէս եւ զգազան ինչ վիրաւորեալ ի նետից որսորդաց, որ թէպէտ առժամայն ի հազբիցն զերծաւ, սակայն զնետսն տարեալ մեռանի:

12 Եւ արդ ի՞նչ իւրեք դադարեցուցուք զահեղ տոչորումն ցոլացեալ բոցոյն այնորիկ. եւ կամ ի՞նչ հնարս բժշկութեան աներեւոյթ վիրացն գտանել մարթասցուք. եւ կամ որո՞վ իւրեք աւարեալ կործանեսցուք գտեղի թատերցն պղծութեան, զորոգայթն մահաբեր, զժողովն բազմաչար, զարուեստանոցն ամենայն ախտից: 13 Զի անտի յորդորին կուսանք ի պոռնկութիւնս, ամուսնաւորք ի շնութիւնս. անտի լինին կանայք ատելի արանց, եւ արք կանանց արհամարհելի. անտի որդիք ի հարանց թշնամանին, եւ ծառայք ի տերանց. անտի ծերոց անհամութիւն եւ երիտասարդաց վաւաշոտութիւն. անտի է պառաւանց յայրատութիւն, եւ աղջկամարդկացն գիշու-

1 Երկու օրինակ՝ ընդվայրապատիր... ի վերնադիտակ տեղիս

թիւն, եւ արանց լկտութիւն, եւ կանանց կատաղութիւն. անտի են մարդելուզութիւնք եւ կնահանութիւնք եւ մանկասպանութիւնք եւ այլ զրկութիւնք յաղագս զարդուցն պաճուճանաց. անտի են սնափառութիւնք եւ պճնութիւնք, եւ բազում մեքենայք չարարար արտից. անտի է եւ զանազան պղծութիւնք՝ զոր եւ ասել իսկ աղտեղի է: 14 Այլ եւ ուսուցանէ անձին լկտութիւն, ոգւոյ մեղկութիւն, մտաց քայքայումն, աչաց յարատութիւն, լեզուի դատարկաբանութիւն, գործոց հեղգութիւն. եւ պարապեցուցանէ յամենայն չարիս, որ ուժացեալ հեռացուցանեն ի սիրոյն Աստուծոյ, եւ մերժեալ հանեն ի քրիստոնէական կարգէ: 15 Այլ եւ զայլ եւս ազգի ազգի կերպարանս չարեաց ասել չեմ բաւական, զոր թատերքն ուսուցանեն. զամբարտաւանութիւն, զհայհոյութիւն, զնենգութիւն, զմեխմեխութիւն, զչարակնութիւն, զնախանձ, զբամբասանս. վասն որոյ զեղուն պատուհասքն Աստուծոյ ի վերայ երկրի, որ սաստիկ սրտմտութեամբն ի տանջանս դատապարտէ: 16 Ահա զայս ամենայն անաւրէնութիւնս ստանան՝ որք մտանեն ի թատերս խաղուցն, եւ աճեցուցանեն ի մարմինս իւրեանց զչար պտուղ սերմանցն ստանայի:

17 Եւ արդ ո՞ր բերան բաւական է ողբալ եւ լալ զայնպիսի աղտեղեալսն եւ զպղծեալսն. եւ կամ ո՞ր լեզու պատմել կարացէ զանթիւ աղէտիցն բազմութիւնս՝ զոր անտի ստանան. եւ կամ ո՞ր միտք ցուցանէ զահեղ տանջանացն բազմութիւնն՝ զոր պատրաստեալ է նոցա ի հոսանս հրոյ գեհենին ընդ աստուածամարտն սատանայի, որք զխաւարայինսն արտրժելով ընկալան: 18 Եւ արդ է՞ր վասն այդպիսի տանջանացդ մատնիցիս, եւ կամ զի՞նչ ի պիղծ խաղոյն ընկալարքքրանս եւ ցոփանս եւ թեթեւանս, եւ աւգուտ եւ ոչ ինչ. այլ անթիւ ահեղ աղէտից բազմութիւն: 19 Ձի թէպէտ եւ պակշոտե-

լոցն լինին ցանկալի պիղծ թատերցն տեսութիւն, որք միշտ յախտիցն ցանկութիւնսն ծիւրին եւ ծորան, այլ առողջիցն երեւի տաղտկալի պղծութիւնն եւ ամալթալի վաւաշոտութիւնն:

20 Կանայք ի բարս բողից կերպարանեալք, եւ արք ձիոց մատակախագաց, որք անաւրէն զազրաբանութեամբն եւ քան զանասունս եւս ի վայր իջանեն, եւ քան զչանց փսխածն աղտեղագոյնս եւս փսխեն զտաղտկալի բանիցն զգարչութիւնս, յորմէ շարաւ նեխութեան եւ հոտ զազրալի ելանէ, որ զանձինս երկիւղածացն զգուցեցուցանէ, եւ դիւացն է ցանկալի. զի ի մէջ այնպիսի խայտառակելոցն սատանայ գումարեալ շրջի ի վերայ: 21 Ձի ուր կատակք եւ գուսանք են եւ խաղ եւ ծաղր լկտիք, անդ եւ դեւք ընդ նոսա ի պարու անցանեն, եւ սերմանեն բազում աղտեղութիւնս ի միտս զեղխեցելոցն, եւ առաւել եւս ի մոլեգնութիւն բորբոքեն զգուսանսն՝ զպիղծ եւ զհալածողս շնորհին սրբութեան, զբորբոքիչս հրոյն ցանկութեան, զարհամարհողս պատուիրանացն, զկարապետս սատանայի խորհրդոցն, զանաւրէնս եւ զաստուածամարտս եւ զթշնամիս ամենայն արդարութեան: 22 Ձորս պարտ էր իսկ բազում քարամբք քարկոծել եւ յաշխարհէ հալածել, զնոսա առեալ զեղխելոցն ի խաղարանս զբաւանին, յորս մտանեն ողջանդամք, եւ ելանեն վիրաւորեալք. զՔրիստոս ի բաց մերկացեալք, եւ զսատանայ յանձին զգեցեալք. զՀոգին շնորհաց հալածեալ, եւ լցեալ պիղծ հոգւովն դիւաց: 23 Ձի ամենայն որք հաւատովք եւ երկիւղիւն մերձենան ի Քրիստոս, Սուրբ Հոգւովն լուսաւորին, եւ աւր ըստ աւրէ գործովք առաքինութեամբ ի վեր ելանեն, եւ մեկնեալ հեռանան յամենայն խաբից սատանայի: 24 Եւ որ պղծութեամբ թատերացն առ դեւս հպին հանապազ, խաւարին վարիւք միգապատեալք մթանան, եւ լնուն պիղծ ոգւովն սատանայի,

եւ աւր ըստ աւրէ անաւրէնութեամբ ծանրացեալք ի վայր կործանին, մինչեւ ուծացեալ հեռանան յերկիւղէն պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ լինին աման սատանայական խորհրդոցն: 25 Եւ վասն այսորիկ առաւել ախորժելով ընթանան ի բանակետդ դիւաց, փութալ ի կոչն սատանայի՝ քան առ Քրիստոսի սուրբ եկեղեցին: 26 Զի բանակք դիւաց են թատերքն խաղոյն, եւ ամենայն անառակ եւ գուսանամով գինարբուքն, որք զեղխին եւ պակշոտին անաւրէն եւ անաստուածաբար՝ լուծեալ զսանձս լեզուի եւ զկապ բերանոյն արձակեալ ուտեն եւ շուայտանան համանգամ¹ կերակրոցն, եւ հոտն հոսեալ ի բերանոց նոցա՝ բուրէ բազում ժանտութիւնս. եւ խորհին եւ խաւսին զամենայն կամս սատանայի, եւ ոչ իմանան զչարնետս սատանայի: 27 Հարկանէ՛ եւ զվէրսն խաղաղէ, եւ չտայ իմանալ, զի մի՛ ապաշխարութեամբ բժշկեսցուք. վասն զի գող է, եւ ոչ ընդ յայտնի ճանապարհն գնայ՝ եթէ զգուշանայցեմք. այլ գաղտնի եւ զհետ արածէ, եւ անակնածելի տայ արհամարհել զմեծամեծս պատուիրանացն, եւ փոքր կարծեսցուցանէ՝ զի մի՛ զգուշասցուք: 28 Գիտէ թէ արգելեալ է ի պատուիրանացն զբան տգեղ եւ դատարկ, զբամբասանս եւ զհայհոյութիւնս. եւ առաւել հեղուն ի բերանս վաւաշ գուսանացն եւ բազում խեղկատակութիւնս եւ մորոսախաւսութիւնս, զարշաբանութիւնս, դատարկաբանութիւնս: 29 Արհամարհութիւն, ճաղութիւն եւ հայհոյութիւն հոսեն ի նոցանէն հանապազ. զի ի ծաղր եւ ի խառն եւ ի խառնախաւսութիւն դեւք փութացեալք հասանեն, եւ բերեալ ախտս բազումս ջամբեն եւ արբուցանեն՝ որք անդն շուայտանայցեն: 30 Վասն որոյ պարտ է լալ եւ ողբալ զայնպիսի անառակութիւնս, եւ մանաւանդ զկատակսն մտակորոյս՝ որ ի մէջ

լկտի բազմականացն. իբրեւ զայսահարս յափրին, ծռին, գելուն, աքսոտեն, եւ զամենեսեան աղտով բերանոյն զազրացուցանեն. զոմանս հայհոյէ, զոմանս բամբասէ, զոմանս թշնամանէ, եւ զոմանս ճաղէ, խեղութեամբ ամալթով կուրացուցանէ. ոմանց ստէ, եւ յարգանաւք սնափառեսցուցանէ. իբրեւ զշուն կատաղեալ զամենեսեան առ հասարակ խածանէ:

31 Զի՞նչ գործես, ով թշուառական. ընդէ՞ր ոչ փութաս թափել ի չարաչար ամբարշտութենէդ՝ գալ ի միտս քո. ընդէ՞ր ոչ ողորմիս ոգւոյդ կորուսելոյ. ընդէ՞ր ոչ լաս եւ ողբաս զանաւրէնութիւնս. ընդէ՞ր հուր ի հուր յաւելուս այրել դառնապէս. ընդէ՞ր ի վերայ կայծականց եւ փշոց գնաս հանապազ. զի՞ ընդ բեռինս մեղաց բեւեռիս հանապազ. հի՞մ քարավէժ եւ դարահոս լինիս ի վախից. վասն է՞ր սուր սրես, եւ նովին վիրաւորիս. զի ոչ ոք է՞ որ հրով հուր շիջուցանէ, եւ ոչ չարիւ բարւոյ հանդիպի: 32 Ո՞վ է որ փուշ տնկէ՝ եւ խաղող կթիցէ. կամ որոմն սերմանիցէ՝ եւ ցորեան հնձիցէ. եւ ոչ անառակ վարիւք ոք զՔրիստոս տեսանիցէ եւ զարքայութիւնն ժառանգիցէ. այլ ի հուր գեհենին դատապարտի ի մէջ որդանցն թիւնաւորաց: 33 Եւ որ այդպիսի անաւրէն լկտութեամբ եւ գինեմով զեղխութեամբք կեցցէ, եւ դիւական թատերաւք եւ ծաղրածու գուսանաւք վարիցի, մի՛ ամենեւին ակնկալցի ապրել ի հրոյն տանջանաց: 34 Յիշեա զբանն ահեղ, թէ վայ որ ծիծաղիցին այժմիկ, զի նոքա սգայցեն. վայ որ խնդան այժմ, զի նոքա լացցեն եւ ողբասցեն. վայ որ ըմպեն գինի յարբենալ, եւ անոյշ իւղաւք աւծանին. վայ ճեզ մեծատանց՝ զի ընկալայի աստէն զհատուցումն բարութեան ձերոյ՞. զի բազում նեղութեամբ պարտ է մտանել յարքայութիւնն Աստուծոյ: 35 Արդ Քրիստոս լալ եւ սգալ ասաց յաշ-

1 Երկու օրինակ՝ համանգամայն կերակրով

՝ Հմբ. Գ. Կ. Գ. 24-25:

խարհիս՞, եւ դու ծիծաղիս եւ ցնծաս, եւ ոչ զարհուրիս եւ դողաս յահեղ դատաստանացն Աստուծոյ, որ ճշմարտիւ քննէ զամենայն որ կամաւ եւ որ ակամայ, զոր ի ծուլութենէ եւ զոր ի մոռացմանէ գործէք:

36 Արդ փութա մաքրեա զանձն քո յայրատութենէդ, զլեզուդ ի դատարկաբանութենէդ, զլսելիս ի պղծալուր սովորութենէդ, եւ զմիտս քո ի մահաբեր սատանայական խորհրդոց: 37 Անկիր առաջի Աստուծոյ եւ ասա. Մեղայ յերկիմս եւ առաջի ԲՈՒՆԻ: 38 Մի՛ հեղգար ի վաստակս ապաշխարութեան՝ մինչ աւուր կայ. ահա փութա ի գիշերն յայն հասանել ահեղ եւ սոսկալի խաւարին եւ աղջամղջին: 39 Արդ ծանիր զմեղաց քոց բազմութիւն. յիշեա թէ մեռանել ունիս առ վաղիւն. նկատեա զպահանջումն հոգւոյդ քո ի մարմնոյդ. եւ ած զմտաւ հանապազ զմեծ ահեղ աւր դատաստանին, զհոլը անշէջ, զխաւարն աղջամղջին, զգուբն ապականութեան, եւ զտարտարոս գեհենին, եւ զգառն ողբումն մեղաւորաց յահեղ դատաստանացն ահագին դատաւորին. ուր բանք սպառին, եւ գործքն թագաւորեն. ուր խորհրդոց եւ գործոց պահանջումն. ուր դատարկաբանին են խնդիրք, եւ անդէպ մտածութեան համարք: 40 Արդ զայս ած զմտաւ հանապազ, զայս յիշեա միշտ. յոգւոց հան եւ ողբա, հեծեա եւ լաց անդադար, զի թերեւս ապրել կարիցես յահեղ աղէտիցն տանջանաց եւ յաննչոյլ խաւարէն, եւ հանդիպել անանց բարութեանցն խոստացելոց ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԸ

ԹՈՒՒՂԹ ՎԱՄՆ ԿՆԱԹՈՂԱՅ

1 Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս վասն փրկական բանիցն յանդիմանութեան չար-

չարանաւք խաչեցաւ յաստուածամարտ ազգէն եւ յընդդիմակաց ժողովրդենէն: 2 Եւ այժմ նոքա որք զուղիղ բան եւ զփրկական վասն փրկական ոգւոց խաւարցին, թշնամանեալ բամբասին ի կարծելոցն իմաստնոց: 3 Այլ չէ այն իմաստութիւն, այլ իշխանութեան անիրաւութիւնս, զիմաստութիւն երկիւղ Տեառն է. եւ որ եգիտ գերկիւղն Աստուծոյ, նա եգիտ եւ զիմաստութիւն: 4 Այլ թէ իցէ եւս իմաստուն, չէ պարտ զաւգնականն իւր արհամարհել: 5 Ապա իմաստուն էր եւ Մովսէս, սակայն լուաւ խրատուն Յոթորայ. հոգեւոր էր եւ Դաւիթ, այլ պէտք եղեն եւ նմա Նաթանայ յանդիմանութիւնն. զիմաստունք իմաստնոց լսեն, եւ խոնարհք խոնարհաց հնազանդին: 6 Զի որք ուղղապէս մտաց աչաւք նայիցին ի պատուիրանս Աստուծոյ, եւ հոգեւոր վարիւք զքաղցրութիւն սրտին ստացեալ ունին ազատաբարոյ բարուցն հանդարտութեամբ, չէ պարտ արհամարհել զայսպիսի աղերսաբանութիւնս. քանզի երանելին Պետրոս ասէ՝ եթէ Արքիմաստութեամբ բնակեսցեն ընդ կանայս, իրբեւ տկար անաւթոյ արասցեն պատիւ կանանց: 7 Եւ ոչ ատելութեամբ ինչ հեռանալ հրամայէ. զի Ամենայն, ասէ, որ ատէ գեղբայր իւր, մարդասպան է՞. իսկ որ զկիմն իւր ատէ, անճնասպան է՞:

8 Այլ թէ վասն չքաւորութեան ոք որդւոյ առնիցէ ատելութիւն ընդ ամուսնոյ իւրոյ, չար է առաջի Աստուծոյ: 9 Զի՞նչ աւգուտ է որդիս խնդրել, եւ զողորմութեանս անիրաւ ատելութեամբն: 10 Զի ոչ եթէ որդւոց խնդիր է առաջի Աստուծոյ, այլ անարատ ոգւոց: 11 Քանզի եւ մարգարէն ասէ վասն անիրաւ որդիս խնդրելոյ. որոյ վարձք իւր առ Աստուած են, այն է պտուղ որովայնի իւրոյ, եւ զա-

Պ՝ Յ՝ՎՃ. Ժ. Գ. 20
Բ՝ Գ՝ՎՃ. Ժ. Ե. 18

Գ՝ Լ՝ Պ՝Գ. Գ. 7
Դ՝ Լ՝ Յ՝ՎՃ. Գ. 15
Ե՝ Լ՝ մ՝Գ. Ե. Գ. Ե. 28:

ւակ սուրբ արձանութիւն նորա: 12 Այլ ոչ գիտէ՝ եթէ վասն առնն յանցանաց արգել Աստուած զպտուղ որովայնին, եւ կամ վասն այլ բարևոյ չետ. զի բազում որդիքն են որ բարկացուցանեն զծնողս, եւ ընդ արիւն զկեանս նոցա անցուցանեն. եւ վասն այնորիկ արգեաւք արգելու Աստուած: 13 Այլ եւ ա՛յլ անիրաւութիւն է, եթէ զԱստուծոյ ոք գործ ի մարդոյ պահանջէ. եւ անիրաւք, ասէ, զարքայութիւնն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն, քանզի անիրաւութեան ռամկաց¹: 14 Իսկ թագաւորաց եւ իշխանաց անիրաւութեան՝ պատուիրանք Աստուծոյ են յանդիմանիչք եւ արգելիչք:

15 Եւ արդ զի՞նչ աւգուտ իսկ են որդիք ոգևոց. ահա մարդ, ասէ, եւ գործք իւր: 16 Արդ ած զմտաւ զահեղ զարհաւիրս ահագին աւուրն այնորիկ, եւ մի՛ ընդդէմ ինչ կամացն Աստուծոյ առնիցես, զորս յետ սոսկալի ատենին այնորիկ մատնեսցին աղէտիցն տանջանաց. զի մի՛ ոք կարծիցէ իբրեւ զաստի ինչ չարչարանս՝ զոր երկրաւոր թագաւորք ածեն ի վերայ մահապարտացն: 17 Այլ անդ դառն լալիւն է, եւ չարաչար կսկիծք, եւ աղախարչանք յորդահոս գետոցն հրեղինաց՝ որ ի վերայն հոսեսցին, ի գուբս հրացան կայծականց հնոցին՝ ուր տանջին եւ մաշին մարմինք մեղաւորացն ի խորս տարտարոսացն եւ յաննշոյլ խաւարն, ի մէջ որդանցն թիւնաւորաց. զորոյ զչարաչար իրս աղէտիցն բանիւք ոք ոչ կարէ ցուցանել՝ զողորմելի վարանումնն, եւ զահեղ ողբումնն աններելի տանջանացն. զոր եթէ աշխարհս ամենայն մեծաւ սգով ողբասցեն, այլ եւ փայտք եւս եւ քարինք լային ի ձայն ողորմելի աշխարանաց, ոչ կարեն արժանապէս ողբալ եւ սգալ զայնոսիկ՝ որք այնմ չարատանջ գեհենին եւ աններելի աղէտիցն մատնեցան: 18 Զոր պարտ է աստէն միշտ զմտաւ ածել, եւ զգուշու-

թեամբ անցանել ընդ սահելի եւ ընդ ծփալի եւ ընդ մեղաստէր կեանս աշխարհիս: 19 Եւ անբաւ են յաւիտենականքն, պատիր եւ երազ են երկրաւորքս սիրելի, եւ տկարագոյն քան զսարդի ոստայն: 20 Ահա այսաւր եւ վաղիւ, եւ այլ ոչ եւս իցեմք. երկաւորք է հանգիստ աշխարհիս, եւ յաւիտենական են տանջանք եւ ամաւթ: 21 Ահա յայլ երկիր կայ անցանել, եւ զՏէրն փառաց կայ տեսանել: 22 Սրտիւ զսիրտ քննեսցուք, եւ աստէն մաքրեսցուք. զի յետ սակաւ աւուրց եմք երթալոց առ ահեղ եւ անխաբ դատաւորն՝ որում գաղտնիքն մեր յայտնին, եւ զխորհուրդս սրտից յանդիմանէ. յորմէ ոչ ինչ ծածկի ի ճշմարտատես եւ ի քննող ականէն:

23 Արդ երկիր յահեղ ահեղ դատաստանէն այնորիկ, եւ մի՛ այլ եւս յերկար աներեւոյթ սրովն վիրաւորիր, եւ չար ի չար յաւելուլ՝ յաններելի տրտմութիւնն յամեցուցանելով զանդամս քո. վասն որոյ պէտք են յերկար ժամանակի ապաշխարութեան եւ ընդ այդր՝ եթէ երկեղած իցես յԱստուծոյ: 24 Արդ մի՛ եւս հասուցաներ ապաշխարութիւն² քահանայից, եւ զեկեղեցի տրտմեցուցաներ եւ այլ եւս ժամանակաւք. մերձ է վախճանն հասարակաց, փութա մերձենալ առ Աստուած, եւ Աստուած մերձեսցի առ քեզ: 25 Ահա գող է աւրն մահու, գուցէ հասանիցէ տարածամ. Արթուն լերուք, ասէ, զի ոչ գիտէ՞ զաւրն եւ ոչ զժամն³, որ յանկարծակի անականկալ անկանի ի վերայ քո իբրեւ զորոգայթ:

26 Արդ երկիր դու յաւրէն յայնմանէ. փութով զղջացիր զոր գործեցերդ մինչ դեռ մերձ է ժամանակս. մի՛ պատաղիր³ երկրաւորաւքս, զի ի մաւտոյ փոխելոց եմք ի գերին քաղաքն, եւ մնան աստէն ժողովեալքս յաշխարհիս. զի ոչ բերաք ինչ

2 Թերեսու՝ աշխատութիւն

³ Մարտ. Ի՛. 42

3 Յօրինակին՝ պաղատիր

1 Թերի է պարբերութիւն բանիս

յաշխարհս, եւ ոչ տանել ինչ կարասցուք աստի. այլ մերկ մտաք յաշխարհս, եւ մերկանդամ անդրէն դառնալոց եմք: 27 Վասն որոյ միշտ զմտաւ ած զերկիւղ ահագին աւուրն այնորիկ, եւ մի՛ մոռանար զբոցն՝ որ ոչ երբէք շիջանի. եւ փութա խոտորել ի ձախոյն սատանայի, եւ լինի Աստուած ընդ աջմէ քումմէ. լուր Հոգւոյն Սրբոյ, եւ Աստուած լուիցէ քեզ յահեղ աւուրն տագնապի: 28 Մի՛ խնդրեր ի բարեխաւսութիւն զբանս շքեղ երեսաց եւ զպատիւ նախաթողոյն, յորմէ եւ վարձս սակաւ ընդունիս: 29 Այլ յիշեա եթէ գոն դատաստանք, կան տանջանք, լինի յարութիւն եւ խնդիրք ամենայն գործոց. եւ այսու երկիւղիւ հնազանդեա, զի եւ վարձս մեծամեծս ընկալցիս:

30 Մեծ է լսել ձայնի աւետարանին ի բարեխաւսութիւն մահկանացու մարդկան: 31 Լուր մարգարէական հրամանին եւ առաքելական պատուիրանացն քեզ ի բարեխաւսութիւն, եւ հնազանդեա աստուածային պատգամիս. ած զմտաւ եւ զմեղաց քոց զբազմութիւնս: 32 Մի՛ գսակաւն ուրուք պահանջեր. ի միտ առ զահագին բողոքումն պատուիրանաց՝ որ քեզ վկայեցին: 33 Ծանիր զի եւ ընդ բանիցն իցէ դատումն եւ ընդ խորհրդոյ եւ ընդ սակաւիկ ինչ քինի պահանջումն: 34 Հայեաց ի կեանս աշխարհիս՝ զի իբրեւ զստուեր անցանեն, եւ փութա յաւր ահագին դատաստանին: 35 Երկիր ի սոսկալի բեմբէն եւ յահագին դիմաց դատաւորին, եւ եկ ի զգաստութիւն. դողա ի դառն դատաստանէն եւ յանտանելի ամաւթոյն, եւ փութա զնա հաշտեցուցանել. զարհուրեա ի չարաչար տանջանացն եւ յաննշոյլ խաւարէն, եւ եկ ի լուսոյն ճանապարհ. փափագեա անբաւ բարութեանցն եւ անյագ փափկութեանն, եւ հան հալածեա ի քէն զհոգեկորոյս խորհուրդս սատանայի. հնազանդեա Հոգւոյն Սրբոյ հրամանաց, եւ բանիւ բերանոյ Աստուծոյ՝ որ ասացաւ քեզ ի

թղթիդ, զի եւ վարձ քում հնազանդութեանդ զարքայութիւնն երկնից շնորհիցէ հանդերձ անբաւ բարութեամբքն. եւ յաստիսս առողջ մարմնով պահէ ի ցաւոց, եւ քաւեալ ոգւովք ի մեղաց. եւ բովանդակ քոնգի եւ շունչ եւ մարմին անարատ ի գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի պահեսցէ՞. որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԹ

ՎԱՄՆ ԱՆԱՄՆԱՄՈՒԱՅ ԵՒ ԻԳԱՅԵԼՈՅ ԵՒ ԱՐՈՒԱԳԻՏԱՑ

1 Ողբալով յիս հոգի իմ հիացեալ զարմանամ, եւ սոսկալի հիացմամբ եւ դողութեամբ անձն իմ հեծէ անդադար, առ միշտ հանապագ զմտաւ ածելով՝ թէ յորպիսի անդունդս խաւարայինս ախտից սողի իջանէ ժպրհութիւնս մեր. ընդ որոյ ախտիւ տարակուսեալ լեզու իմ տկարանայ առ ոչ բաւել ցուցանել զահեղ ախտիցն պղծութիւնս՝ որ առաւել քան զամենայն բնութիւնս մեղաց զանցուցանէ անաւրէնութեամբք. զի քան զամենայն յայտնի ամբարշտութեանցն աւագակութիւն է սա, եւ քան զգաղտնի գողութեանցն չարութիւնսն, եւ քան զամուսնացելոցն շնութիւնսն, եւ քան զկուսանացն պոռնկութեանցն պղծութիւնս, եւ քան զարիւնահեղ սպանութեանցն խողխողումն: 2 Եւ քան զայս ամենայն չար ամբարշտութիւնս մեղաց առաւել եւս ահեղ ամբարշտութիւնք եւ անհնարին պղծութիւնք այն են՝ զոր արուք ընդ արուս գործեն զագրալի անաւրէնութիւնս եւ դիւական մոլութիւնս, եւ էգք առ էգս կատարեն զանառակ զցանկութիւնս եւ զսատանայական կատաղութիւնս. եւ առաւել եւս այն է՝ յորժամ յանբան յանասունս ոք պղծիցի:

Վ. Թ. Ե. 23

3 Ընդ այս եւ վերին զաւրութիւնքն հիացեալ զարմանան. ընդ այս եւ սրբոցն դասքն տխրացեալ սգան. ընդ այս ողբան եւ անձինք ամենայն արդարոց, զի զարարիչն արարածոց թշնամանեալ արհամարհեցին անաւրէն պղծութեամբք: 4 Ի սմանէ եւ Հոգին Սուրբ զարշի եւ փախչի եւ հեռանայ, եւ այլ ոչ դառնայ ի սա. եւ ապա բնակարան լինի սատանայի եւ դիւաց, եւ ողորմելի ամենեցուն: 5 Քանզի եւ ոչ մի ինչ ամբարշտութիւն հաւասարի ախտիս այսորիկ. այլ քան զամենայն դիւահարս միշտ անզգայացեալ են անձինք նոցա՝ որք մոլեկան ցանկութեամբք ի միմեանս կատաղին, արուք վաւաշտեալք զարուացն զարուական բնութիւնն իբացուցանեն. եւ էգքն լրբեալք եւ անամաւթեալք զիգական բնութիւնն արուացուցանեն: 6 Այլ յանբան անասունսն եւս ապականեցան, որ է առաւել քան զամենայն պղծութիւնս:

7 Բայց հիացեալ զարմանամ ընդ այնչափ ներողութիւնն Աստուծոյ՝ որ ոչ վաղվաղակի փայլատակունս յերկնից իջուցանէ ի վերայ այնպիսի ամբարշտելոցն, եւ ոչ զերկիր միանգամայն հերձանէ եւ ընկղմէ զչար տղմովն զազրացեալսն. զի արտաքոյ աւրինացն պղծեցան, եւ քան զամենայն սահմանս մեղաց անաւրինեցան: 8 Զի ոչ բաւեմ ցուցանել զդառն ողբալի ախտին զեղիսութիւնսն. եւ առաւել եւս ընդ այս զարմանամ եւ հիանամ՝ յորժամ եւ կանայք եւս զայսպիսի մոլեկան կատաղութիւնս գործեն, եւ զանբանական զպղծութիւնս կատարեն: 9 Զի ի սկզբանէ այրն այր ստեղծաւ ի պէտս կանանց, եւ կինն կին ստեղծաւ ի յարանց յաւգնականութիւն. իսկ անաւրէն պակշոտութիւնքն անզգայական ախտիցն զաստուածազիր զսահմանս փոխեցին ամբարշտութեամբ. եւ զպէտս բնականս զոր պարտ էր արանց ի կանանց ընդունել, եւ կանանց յարանց, նոքա եւ յայլ աղտեղութիւնս փոխեցին, եւ

յանհնարին պղծութիւնս այլակերպեցան՝ որ է տաղտկալի ամենայն լսողաց, զոր եւ պատմել՝ յիս հիացումն արկանէ:

10 Արդ եւ դուք ի բանէս ինչ լսելով զարշեսջիք. այլ երանի թէ յիրացն տաղտկացեալ նողկայիք, զի քան զամենայն ախտս զազրագոյն է: 11 Զի առ այնպիսւոյն ոչ է աւրէն բնակել, եւ ոչ ճաշակել ընդ նմա. այլ իբրեւ ի դիւէ փախչել. զի պիղծ է ամենայն՝ յոր ինչ հասանէ ձեռն նորա, եւ քան զամենայն պղծութիւնս առաւել եւս պղծագոյն է, եւ արժանի մեծաց վրիժուց, եւ բազում շանթից հրոյ ի վերուստ: 12 Այլ առաւել եւս բազում մահաւք իբրեւ զպոռնիկս դատին այնպիսիքն աններելի ահեղ տանջանաւք: 13 Զի պոռնկութիւն թէպէտ եւ անաւրէն է եւ դիմադարձ աստուածային հրամանին, սակայն ըստ բնութեան է մեղացն խառնակումն. իսկ անասնամոլացն եւ իբացելոցն եւ արուագիտացն պղծութիւնք առաւել են քան զամենայն չարաչար անաւրէնութիւնս, եւ զարթուցանեն զբարկութիւնն Աստուծոյ եւ զսաստիկ սրտմտութիւնն: 14 Զի ամենայն մեղք, ասէ, արտաքոյ մարմնոյ են. բայց որ պոռնկիցն, յիւր մարմնին մեղանչէ՞: 15 Իսկ ո՛րչափ զազրալի է եւ դժնեալ այս մոլութիւնս, եւ անհնարին պղծութիւն քան զամենայն պոռնկութեանց. եւ արդարացուցանէ զամենայն չարաչար անաւրէնութիւնս մեղաց ըստ առաւելութեանն իւրոյ ամբարշտութեանն: 16 Որպէս եւ գրեալ է՝ եթէ Արդարացաւ կոպաշտութիւնն Իսրայելի առ ուխտագանցութեամբն Յուդայէ՞, սոյնպէս առաւել զեռաւ այս ամբարշտութիւնս քան զամենայն չարութիւն անաւրէնութեան ախտից, զոր եւ բանիս բերմամբ չէ հնար ի միջի կացուցանել զպղծութիւնս նոցա. վասն զի շփոթեալ փոփոխեցին զբնու-

“ Ը կ. Գ. 9. 18

է Երէմ. 9. 11

թիւնս իւրեանց, զառնացին լինել կանացի, եւ զկանացին արանցի. եւ առաւել սողեալք յանբան անասունս ապականեցան. անաւրէն ահեղ անաւրէնութիւնք, եւ արհաւիրք եւ դողումն սոսկալիք ի միտս բանիս:

17 Արդ զի՞նչ ասացից, եւ կամ որպիսի՞ բանիւք ծանուցից զչար ախտիս դառնութիւնս. զի անդունդք ժանտահոտք բանան յախտէս, որում ոչ կարէք հանդարտել լսելեալք: 18 Զի եթէ հաւաստեալ զբնութիւն ախտին բանիւ մերկացեալ ծանուցից առ ի քաջ ի միտ առնուլ, զլեզուս իմ աղտեղեալ ապականեմ եւ տղմով շողախեմ. կամ եթէ զղջացեալ ընդ պատրուակով ասացից, ծածկի չարութիւն մոլեկան ախտիս:

19 Բայց արդ անցից ընդ պատմութիւն ախտիս ըստ ձերում լսելեացդ հանդարտելոյ, եւ մտաւք ի միտս իմասցուք զազրալի ախտին, եւ մի՛ զամենայն նեխութիւնս բանիւ ցուցանել, զի մի՛ եւ դուք տաղտկացեալք նողկայցէք առ ի չհանդարտելոյ լսելեաց. քանզի իմաստնոյն եւ մի բան բաւական է առ ի խրատ եւ ի զգուշութիւն հոգւոյ: 20 Զի զայնպիսի մոլեգնութիւնսն զոր անասնամուրքն պղծին, կամ էգք առ էգսն կատարեն եւ արուք ընդ արուս, որ ընդ միտս անգամ անցուցանէ՝ պղծութիւն է ոգւոյ, իսկ ո՞րչափ եւս առաւել գործն այրեսցէ. զի Եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ ամբարիշտն մեղաւորն ո՞ւր գտանիցի՞: 21 Զի հուր անշէջ վառեցաւ ի մարմինս նոցա, եւ ի վեր բորբոքեալ ապականեցաւ յանման բնութիւնս. զի այրն այր էր՝ եւ ախորժեաց լինել կին, եւ զայրն լինել կորոյս. եւ կինն կին էր՝ եւ կամեցաւ լինել այր, եւ զկինն լինել կորոյս. զորս պարտ է հալածել յարանց եւ ի կանանց, զի թողին զբնական պէտս եւ յանբնական մոլեցան. զոր եւ

Պաւղոս ողբալով ասէր՝ թէ էգբ նոցա փոխանակեցին զպէտս բնականս ի պէտս անբնականս. նոյնպէս եւ արուացն թողեալ զբնական պէտս իգութեանն, բորբոքեցան ցանկութեամբ իւրեանց ի միմեանս, արուք ընդ արուս զխայտառակութիւն գործէինք: 22 Որոց պիղծ խորհրդովք զչար ցանկութիւնս լցուցեալ ի մարմինս իւրեանց եւ յանբան անասունս բորբոքեցան, եւ զեղան յամենայն չարութիւնս, եւ առաւել եւս պղծեցան քան զսեղանակապուտան եւ զգերեզմանակրկիտան, եւ չար եւս քան զմարդասպան անաւրինեցան. զի մարդասպանն միայն զմարմինն սպանանէ, եւ զայն՝ աստ միայն. իսկ սոքա զհոգին եւ զմարմինն սպանանեն յաւիտենական տանջանաւքն:

23 Այս եւ քան զհեթանոսութիւնս ամբարշտագոյն է. եւ վասն այսորիկ բարկութիւնք ահեղ հեղուն ի յերկրի. վասն այսորիկ երկինք կամ փակին չարաչար, եւ կամ բանին խստութեամբ. վասն այսորիկ մահք տարածամք եւ զանազան պատուհասք. վասն այսորիկ ջրհեղեղք համաւրէնք զտիեզերս հեղձեալ կորուսին. վասն այսորիկ եւ հրացան անձրեւք կայծականց տարածեալ տեղեաց ի վերայ Սողոմայ եւ հրակիզեաց զամենայն սահմանս նորա վասն արուամուլ գիջութեանցն եւ իգական կատաղութեանցն: 24 Ո՛վ անաւրէն մոլորութիւն. ո՛վ սաստիկ կուրութիւն եւ միգապատ յիմարութիւն. զի ի սկզբանէ սարսուռ առնու, եւ առ ահիս միտքս յիմարին, եւ ոչ կարեմ զբանս բովանդակել: 25 Ով ետես, կամ ո՞վ լուաւ այսպիսի ահեղ արհաւիրս եւ անաւրէն ամբարշտութիւնս եւ զազրալի պղծութիւնս: 26 Ով սատանայ եւ ի սկզբանէ մարդասպան, յո՞ր խաւար կամ յորպիսի՞ խորս անաւրէնութեան իջուցեր զմարդն, մինչեւ արուամուլս եւ անասնամուլս եւ իգացեալս գործես:

*** Ըստ Բ. Բ. 31

‡ Հստ. Ը 26-27

27 Եւ արդ զի՞նչ անուանեսցուք զնոսա, որք զայնպիսի մոլեգնութիւնս մոլեգնեցան. զի մարդ չէ, եւ չէ իսկ: 28 Իսկ անասո՞ւն կոչեսցուք. այլ եւ նա քան զանասունս առաւել եւս անմտագոյն գտանի, քանզի ոչ երբէք տեսանեմք զանասունս ի մարդոյ բնութիւն ախորժեալ: 29 Իսկ շունս կատաղեա՞լս անուանեսցուք. այլ եւ քան զշունս առաւել անամաւթացեալք կատաղին: 30 Զի շունք յիրեանց նմանութիւնսն ախորժին, եւ մերձեան ըստ իւրեանց աւրինաւոր բնութեանն. իսկ իգացեալքն եւ արուագէտքն եւ անաւրէն անասնամուրքն առաւել քան զշունս կատաղին, եւ զանցուցանեն զչարութիւնս իւրեանց քան զչարութիւնս դիւաց:

31 Ո՛վ ահեղ երկայնմտութիւն Աստուծոյ. ո՛վ մեծի սիրոյն եւ անբաւ երախտեաց բարերարին, որ ոչ գերկինս ի վայր կործանէ յայսպիսի ամբարշտելոցն վերայ, եւ ոչ գերկիրս ի ներքոյ հերձանէ եւ ծածկէ զապականեալսն եւ զծանրացեալսն, եւ ոչ սաստիկ փայլատակունս իջուցանէ ի վերուստ, եւ շանթիւք հրոյ խանձոտէ. այլ երկայնամտեալ ներէ մինչեւ ի ժամանակ վրէժխնդրութեան, եւ յաւր ահեղ դատաստանին: 32 Եւ արդ քանի՛ գեհենք եւ հնոցք հրացանք իցեն բաւական այնպիսի անձանց. քանի՛ տարտարոսք ներքինք եւ աղջամուղջք խաւարի ընդ այնպիսի անաւրէն գեղխութեան. քանի՛ գուբք որդնալիցք սպառնացեալ են եւ բազմութիւնք տանջանաց, զոր եւ ասել չեմ բաւական զհրեղէն գետոցն զյորդութիւնսն, որ հոսեալ իջանեն յամբարշտութեանցն վերայ, ուր են ահեղ արհաւիրք եւ լալ եւ ողբալ անդադար:

33 Արդ զի՞նչ առնիցես եղկելիդ եւ թշուառականդ զդառնութիւնդ սաստիկ յիմար¹ կուսանացն յաւուր չարաչար քո վախճանիդ, յորժամ պահանջիչք ոգւոյդ

քո անողորմք եկեալ ահագին կերպարանաւք ի վերայ քո հասանիցեն փութանակի տագնապաւ զոգիդ քո յափշտակել ընդ մարմնոյն, եւ տագնապեալ ոգիդ վարանել ահագին դողմամբ անդրէն ի ներքս դառնալ ջանայ, եւ զաւղեալ ընդ յարկաւ մարմնոյդ, եւ ոչ հանդարտեալ հայել ընդ դէմս եկելոց հրեշտակացն, որք սաստիկ սպառնալեաւք զոգիդ ի մարմնոյդ հանեալ ձգիցեն. եւ յայնժամ պատիցեն զքեզ արհաւիրք սոսկալի ահեղ ատենին, եւ երկիւղ տարակուսանաց չարաղէտիցն տանջանաց:

34 Եւ արդ զահն զայն ո՞չ զմտաւ ածեալ լայցես դառնապէս, եւ անդադար ողբալով հառաչիցես զբազմութիւն չարաչար քո ամբարշտութեանդ. թերեւս երկայնամտեալ գթասցի Տէր ի ջերմեռանդն արտասուս վշտագնելոյ սրտի քո, եւ գորովագութ ողորմութեամբ ընկալցի զպաղատանս քոյոյ հեծութեան: 35 Արդ վաղվադեա յապաշխարութիւն մինչ դեռ է մեր ժամանակս, զի մի՛ եկեալ աւերն Յափշտակիցէ, եւ ոչ ո՞ր իցէ՛ որ փրկիցէ՞: 36 Այլ փութա գերծանել ի պղծութենէդ՝ ապաւինեալ ի մարդասիրութիւնսն Աստուծոյ: 37 Թէպէտ եւ անթիւ են անաւրէնութիւնք քո, այլ անբաւ են մարդասիրութիւնքն Աստուծոյ. թէպէտ եւ չարաչար գլորեցար, այլ վաղվադեա աղաչեա գՔրիստոս՝ որ կանգնէն զգլորեալս: 38 Թէպէտ եւ գեռաթաթախ տղմով զազրացար, այլ ունիս աղբիւր արտասուաց՝ որ մաքրէ եւ լուանայ: 39 Թէպէտ եւ յաններելի աղտեղութիւնս մեղացն կործանեցար, այլ մի՛ եւս յամեր եւ մնար ի կործանմանդ, եւ գտանես թողութիւն եւ փրկութիւն: 40 Թէպէտ եւ ներկեալ նեխեցար ի սեւաթոյր ամբարշտութիւնս քո, այլ մերձեցիր առ Քրիստոս ջերմեռանդն արտասուաւք, եւ լուսաւորեալ պայծառացուցանէ զքեզ: 41 Թէպէտ

1 Այլ՞ տարակուսանացն

*** Սաղմ. Է 3

եւ սաստիկ բարկացուցեր յամելով յապահանեալ ի գնացս քո խաւարայինս, այլ կանխեա խոստովանութեամբ, եւ ընդունիս որպէս զանառակ որդին: 42 Թէպէտ եւ կարեմէր վիրաւորեցար յոտից մինչեւ ի գլուխ, այլ կարող ես բժշկել ողորմութեամբ եւ գթով տնանկաց: 43 Թէպէտ եւ կապեցար ի շղթայս սատանայի, եւ շահեալ պատեցար ի հաղբս նորա, այլ պնդութիւն պահոց եւ ջերմութիւն աղաւթից քոց ցրուէ գտոռունս մեղաց կապանաց սատանայի: 44 Թէպէտ եւ յանդունդս խաւարայինս եւ ի խորինս իջուցին գքեզ ասեղ անաւրէնութիւնք քո, այլ հայցումն եւ հառաչումն կամաւոր ապաշխարութեանդ քո հանէ ի խորին խաւարէն, եւ բարձրացուցանէ ի կամարն երկնաւոր՝ ուր արդարոցն են բարութիւնք: 45 Թէպէտ եւ ժանտահոտ պղծութեամբ եղեր բնակարան խաւարային դիւաց, արդ սրբեցիր ի զագրալի նեխութենէդ, խորգով եւ մոխրով եւ պաղատանաւք ել ի տաճարն Աստուծոյ: 46 Թէպէտ եւ չար են չարիքդ քո, այլ յաղթող են մարդասիրութիւնք նորա: 47 Թէպէտ եւ պղծագոյն քան զոհեալն եւ զմեռելոտին, այլ կարող ես մաքրեալ վարիւք առաքինութեամբ եւ հաճոյանալ Աստուծոյ: 48 Թէպէտ եւ տաղտկալի աղտովն մեղաց չարանեխ փետեցեր, զմարմինդ քո, եւ շաղախեալ ծրդեալ կաս յանաւրէնութեանդ, բեկեալ անձամբ, խոնարհեալ սրտիւ ջնջեա ի քէն զանաւրէնութիւնս քո, եւ վաղվաղակի շնորհաւք Սուրբ Հոգւոյն լուսաւորիս:

49 Բազումք մոլորեցան ի ճշմարտութենէն, եւ ապա գտին ճանապարհս փրկութեան. բազումք գլորեցան չարաչար, եւ միւսանգամ կանգնեցան. բազումք ի նահատակացն խոցեալ կիսամահ վիրաւորեցան, եւ դարձեալ յաղթութիւն գործեցին. բազումք աղքատացեալք ի նաւաբեկութենէ՝ դարձեալ մեծացան. բազումք ի խորս չարեաց ընկղմեցան, եւ միւսանգամ ար-

դարացան ապաշխարութեամբ. բազումք ի հիւանդաց յետ անյոյս լինելոյ բժշկեցան. բազում ծանրաբեռինք մեղաւք ջերմեռանդ ապաշխարութեամբ թեթեւացան: 50 Արդ եւ դու մի՛ յուսահատիր յողորմութենէ մարդասիրին Աստուծոյ. յիշեա զի բազում մաքսաւորք արդարացան, բազում պոռնիկք սրբեցան, բազում աւագակք արդարացան եւ բացին զդրունս դրախտին. եւ դու փութացիր կանգնեա ի գլորմանէդ, եւ ընկեա ի քէն զանաւրէնութիւնդ, եւ հասանես փրկութեան: 51 Մի՛ նմանիր սողոմայեցւոցն անզղջութեամբ քով, զի մի՛ ընդ նոսին հրկիզեալ այրիցիս ի հուր գեհնին. այլ Նինուէի նմանեա ապաշխարութեամբ, եւ դարձիր ի չար ճանապարհէն: 52 Ահա դեռ եւս բնակեալ է ի քեզ թշնամին անաւրէն, եւ խստացուցանէ զսիրտ քո չղառնալ ի զղջումն ապաշխարութեան. արդ ծանիր զգաղտնի նետս սատանայի, եւ փութալ գերծիր յորոգայթից նորա: 53 Ահա պահպանեալ կան գքեւ անթիւ բանակք դիւաց, եւ պատեալ պաշարեն զխորհուրդս քո՝ չխոստովանել եւ չապաշխարել. այլ ոստիր ի միջոյ նոցա իբրեւ ի հրոյ կայծականց, եւ փութալ անկիր յողորմութիւնն Աստուծոյ. ողբա ասելով. Հայր, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո՞. մի՛ մերժեր յողորմութենէ քումամէ. յորմէ լսեմ ի ձեռն մարգարէին, թէ թողեալ լիցիմ քեզ մեղք քո: 54 Որում ողորմութեան եւ մեք արժանի լիցուք շնորհաւք եւ մարդասիրութեամբ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

“ Գ.Վ.Ժ.Կ. 18
 Է Լ.Վ.Ժ.Կ. 13:

Ի

ՎԱՄՆ ՉԱՌՆԵԼՈՅ ՍԷՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒ-
ԹԵԱՆ ԸՆԴ ԹՇՆԱՄԻՍՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

1 Հանապազ գմտաւ ածեալ զարհու-
րիմ յահեղ յանցանացս այսորիկ, եւ ան-
պակաս խորհուրդք իմ յուզին. սիրտ իմ
հիացեալ երկնչի, զի հանապազ վիրաւո-
րիմ յախտէս յայսմանէ. զի յընդելական
սովորութենէն եւ վէրն իսկ վէր ոչ երեւի:
2 Չարեաւքն չարաչար խոցոտիմք, եւ ան-
հոգ եմք իբրեւ զառողջս. ընդ միշտ հիա-
ցեալ զարմանամ եւ սգամ հանապազ,
քանզի գիտեմ զվիրին չարութիւնն, գի-
տեմ լիով զվիրացն ծուլութիւնս: 3 Վասն
այսորիկ պարտ է առաւել սգալ դողալով,
եւ անդադար ողբալ զկուրութիւն յիմա-
րութեանս մերոյ. քանզի գիտեմ թէ ահեղ
բանդք եւ կապանք մեծամեծք եւ պատիժք
զանազան տանջանաց կան արհամարհո-
ղաց բանից եւ թագաւորաց աշխարհի:
4 Իսկ ո՛րչափ եւս առաւել հուր ահեղ
տանջանաց բազմութեան այնոցիկ մնաս-
ցէ՝ որ զհրաման Հոգւոյն եւ զպատուի-
րանն Աստուծոյ արհամարհեն, եւ թշնա-
մեաց Աստուծոյ բարեկամք լինիցին, որք
հանապազ զՀոգին Սուրբ Հայհոյեն եւ
տրտմեցուցանեն անաւրէն գնացիւք, եւ ոչ
դառնան եւ զղջան, այլ կան ի նմին հա-
նապազ. յորոց պարտ է աստուածապաշ-
տաց եւ քրիստոսասիրաց ի բաց հեռանալ
ըստ բանին Պաւղոսի որ ասէ. Եթէ եղբայր
անուանեալ կամ պոռնիկ իցէ, կամ ագահ,
կամ արբեցող, կամ բամբաստող, կամ յափշ-
տակող, ընդ այնպիսումն եւ հաց մի՛ ու-
տել՞: 5 Եղբայր անուանեցաւ՝ որ աւագա-
նին ծննդեամբն եւ սրբոյ սեղանին հաղոր-
դութեամբն լուսաւորեցաւ. եւ զի անսուրբ
վարիւք եւ անապաշաւ անաւրէնու-
թեամբք պղծեաց եւ կորոյս զսուրբ աւա-
զանին զսրբութիւնն, եւ հեռացեալ մերժե-
ցաւ ի մէնջ եւ ի սուրբ հաւատոյ քրիստո-

՞ Ը Կ՞ր. Ե 11

նէութեանն, կամ պղծեցաւ ընդ անաւրէնս
չնութեամբ աղտեղեալ, եւ կամ զագիր եւ
գարչելի անկողնեաւք ամուսնութիւն
կասկելով՝ զաւրէն խողի ընդ ցեխ եւ ընդ
տիղմ թաւալեալ, այնպիսին եթէ եղբայր
իսկ իցէ եւ կամ քոյր, կամ որդի, կամ
դուստր՝ նգովեսցի եւ մերժեսցի ի սիրոյն
եւ ի խնամոյն եւ ի բարեկամութենէ. եւ
ընդ այնպիսումն եւ հաց մի՛ ուտեր, փո-
խանակ զի դարձաւ յետս ի Քրիստոսէ, եւ
եթուք յաւագանն, եւ հաւատաց անաւրէն
խաբէութեան սատանայի:

6 Արդ ո՞յր են հրամանքս, ո՞յր են
պատուիրանքս. ո՞չ ապաքէն Միածնին
Աստուծոյ եւ թագաւորին թագաւորաց՝
զոր պատուիրեաց Հոգւովն Սրբով ի բերա-
նոյ առաքելոյն: 7 Եւ արդ թշնամանեալ
արհամարհին պատգամք Հոգւոյն Սրբոյ
եւ պատուիրանք Աստուծոյ վասն չհրա-
ժարելոյ մեր նախ յանաւրինացս սիրոյն եւ
յանարժան խնամութենէն, որ է հանապազ
պոռնկութիւն: 8 Եւ արդ որո՞ւմ ներելոյ
եւ թողութեան արժանի լինիցիմք, զի
զհրամանս եւ զպատուիրանս Աստուծոյ
կոխան արարաք. նա ընդ ազահի եւ ընդ
արբեցողի չհրամայեաց առնել բարեկա-
մութիւն, եւ մեք ընդ Հրեայս եւ ընդ հե-
թանոսս եւ ընդ հերձուածողս առնեմք բա-
րեկամութիւն եւ խնամութիւնս: 9 Եւ յո՞ր
խաւար երթայցեմք, եւ կամ ո՞ւր սուզանի-
ցիմք վասն անհնարին ծուլութեանս եւ
չարաչար սովորութեանս, որ արհամար-
հեմք զպատուիրանս Աստուծոյ. եւ կամ
ո՞ր պատասխանատրութիւն կայցէ յաւուր
ահեղ դատաստանին՝ յորժամ յանդիմա-
նեալ կշտամբիցիմք առաջի տիեզերական
հրապարակին. զի՞նչ ասիցեմք, չլուա՞ք
երբէք յումեքէ ասեմք, կամ չուսո՞յց ոք:
10 Ահա Պաւղոս բողոքէ եւ ասէ. Եթէ եղ-
բայր ո՞ք ագահ իցէ, կամ արբեցող եւ կամ
բամբաստող եւ կամ յափշտակող, ի նոցանէ,

1 Այսպէս յօրինակին

ասէ, որոշեալ եւ ի բաց հեռացիր. ընդ այն-
 պիսուսն եւ հաց մի՛ ուտեր^ա. այլ ելե՛մ ի
 միջոյ նոցա, եւ մեկնեցարու՛մ ի նոցանէն.
 մի՛ նաշակե՛մ, մի՛ հուպ լինի՛մ^բ, զի հանա-
 պազ թշնամանողք են Աստուծոյ, եւ ար-
 համարհողք պատուիրանացն նորա:
 11 Ձայս յամենայն ժամ լսեմք ի Պաւղոսէ,
 մանաւանդ ի Հոգւոյն Սրբոյ՝ եթէ չէ պարտ
 թշնամեաց Աստուծոյ լինել բարեկամ^գ:
 12 Ահա եւ մարգարէն ասէ՝ եթէ՛ Ձատելիս
 քն Տէր՝ ատեցի, եւ վասն թշնամեաց քոց
 տրտմեցայ. ատելութիւն կատարեալ ատե-
 ցի զնոսա, եւ եղէ նոցա թշնամի, զի գաւ-
 րէնս քո ոչ պահեցիմ^դ: 13 Ահա մարգարէն
 ուսուցանէ թէ՛ պարտ է ատել զթշնամիս
 Աստուծոյ, եւ ոչ եթէ՛ բարեկամութիւն ընդ
 թշնամիս Աստուծոյ առնել: 14 Այլ եւ
 միւս մարգարէն ասէ, եթէ՛ եւ վասն այսո-
 րիկ խորտակեաց զմաւս քո, զի թշնամեաց
 Աստուծոյ բարեկամ եղեր^ե. ահա եւ սա
 զնոյն բողոքէ՛ եթէ՛ չէ պարտ ընդ թշնամիս
 Աստուծոյ առնել բարեկամութիւն եւ
 խնամութիւն եւ լինել ատելի եւ թշնամի
 Աստուծոյ: 15 Ձայս եւ այլ մարգարէ ասէ.
 Որ ամբարտաւանն էր աչաւ եւ ագահ
 սրտիւ, ընդ նմա եւ հաց ոչ ուտէի. եւ ոչ
 բնակէր ի մէջ տան իմոյ, որ առնէր եւ գոր-
 ծէր զանարեւոտիւնս^զ:

16 Արդ զայս գիտելով եւ մեք հեռա-
 ցուք ի թշնամեաց Աստուծոյ. զի չէ պարտ
 քրիստոսասիրաց եւ աստուածապաշտից
 ընդ ատելիս Աստուծոյ եւ ընդ թշնամիս
 Քրիստոսի սէր ինչ եւ բարեկամութիւնս
 առնել. այլ ատել եւ իբրեւ զթշնամիս հա-
 մարել: 17 Կին ոք եթէ՛ զայրն իւր թշնա-
 մանեալ տեսանիցէ, ոչ միայն թշնամի

թշնամանողին լինի, այլ եւ քինանայ եւս
 ընդ նմա եւ ոխայ. մեք վասն Քրիստոսի
 չատեմք իսկ երբէք եւ չքինանամք ընդ
 գողս եւ ընդ պոռնիկս եւ ընդ բամբասողս
 եւ ընդ ամենայն թշնամիս Աստուծոյ, որ
 յամենայն ժամ բարկացուցանեն զնա ան-
 աւրէն զնացիւք: 18 Որդի զանարգիչս
 Հաւր իւրոյ անարգէ եւ թշնամանէ. եւ մեք
 զթշնամիս Աստուծոյ Հաւր մերոյ սիրեմք
 եւ պատուեմք, եւ առնեմք բարեկամու-
 թիւն ընդ նոսա: 19 Բազում ծառայք ի
 վերայ տերանց իւրեանց մեռանին, եւ մեք
 վասն Աստուծոյ Հաւր մերոյ եւ արարչի
 մերոյ ատելի եւս թշնամեաց նորա չկա-
 միմք լինել: 20 Եւ զիա՞րդ անուանիմք
 աստուածասէրք եւ աստուածապաշտք, եւ
 ակն ինչ յաւիտենական կենացն ունիցիմք.
 եւ կամ զիա՞րդ սիրիցիմք ի նման՝ որք ոչ
 սրտիւք զնա սիրիցեմք. զի Որով չափով
 չափե՛մ չափեցից անգ^ա: 21 Ձի եթէ՛ կոչէք
 զիս հայր՝ ասէ, եւ զոր ասեմն ոչ առնէք,
 որդիս կոչեցից եւ ես, եւ ի ժառանգութենէ
 իմմէ հառի արարից: 22 Ընդէ՞ր Տէր եւ
 վասն է՞ր. զի զթշնամիս իմ սիրեցիք, եւ
 զատելիս իմ բարեկամ արարէք:

23 Եւ այժմ ոչ ինչ համարին զայն
 բազումք. այլ խառն եւ անխտիր ընդ
 թշնամիս, ընդ շունս եւ ընդ գողս եւ ընդ
 պոռնիկս եւ ընդ ազահս եւ ընդ յափշտա-
 կողս ուտեմք, եւ ընդ բամբասողս եւ ընդ
 զրկողս, եւ խնամով ի տունս մեր մոծա-
 նեմք, եւ պատուեմք զթշնամանողս Աս-
 տուծոյ, եւ զորդիս մեր վնասեալ կորուսա-
 նեմք: 24 Եւ որ եւս ահագին անաւրէնու-
 թիւնք են քան զամենայն չարիս, եւ հա-
 ւասար կռապաշտութեան, որք քրիստո-
 նեայքն լինին, եւ ընդ անաւրէնան խառ-
 նակին, ամուսնանան եւս եւ հաւասար ա-
 նասնագիտաց անուանեն զանձինս իւ-
 րեանց, եւ զՀոգին Սուրբ հալածեն յին-
 քեանց եւ ի տանց իւրեանց եւ ի ծնողաց

^ա Լ Կ Գ Բ Կ 11
^բ Ե Գ Գ Բ 11
^գ Հ մ մ Գ Բ Ս Գ Ժ Ժ 2:
^դ Ս Գ Գ Բ Ը Լ Ժ 21-22
^ե Բ Ս Գ Բ Ի 37
^զ Ս Գ Գ Բ Ը Լ 5.7

^ա Ս Գ Գ Բ Ը Լ 2

եւ յեղբարց եւ յազգատոհմից իւրեանց, եւ ոչ իմանան եւ զղջանան, եւ ոչ դառնան եւ ապաշխարեն. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, եւ չտայ իմանալ՝ եթէ այս են մեղք որ մահուցափ են: 25 Վասն որոյ ոչ է պարտ յայսպիսիսն յարել եւ ճաշակել ընդ նոսա. այլ իբրեւ յաւձից փախչել ի հաղորդութենէ նոցա, գուցէ ոք ուսանիցի զգործսն: 26 Իսկ եթէ ընդ չարակն չհրամայէ հաց ուտել, ո՞րչափ եւս առաւել ընդ չարագործելն՝ որով ոգիք մեր ապականին: 27 Զի թէ ի պոռնիկ ամուսնոյն հեռանալ հրամայէ, ո՞րչափ եւս յաւտար պոռնկէն, որք զմեզ յԱստուծոյ հեռացուցանեն: 28 Զի եթէ ի դատարկէն փախչել հրամայէ, որ դատարկ եւ անգործ եւ ստահակ չըլլի, ո՞րչափ եւս առաւել փախչել ի բամբասողաց եւ յարբեցողաց: 29 Զի եթէ ընդ բարկացող առն չհրամայէ բնակել՝ գուցէ ուսանիցին զճանապարհս նորա, ո՞րչափ եւս առաւել ի նոցանէն հեռանալ՝ որք զԱստուած բարկացուցանեն հանապազ:

30 Ընդէ՞ր աւտար չարեաւքդ չարչարիցիմք, եւ ընդ այլոց մեղացն դատապարտիցիմք. տես որ զհանդերձս մաքուրս ոք ունիցի, եւ առաւել չփիցի ընդ այնոսիկ՝ որ տղմովն իցեն շաղախեալք, ո՞չ ապաքէն եւ նա ընդ նոսա շաղախեալ ապականիցի. նոյնպէս եւ որ սրբութիւն իցէ ստացեալ, եւ ընդ ազահս եւ ընդ յափշտակողս եւ ընդ ամենայն շաղախեալս մեղաւք սէր եւ բարեկամութիւնս առնիցէ, ի պղծոցն պղծութենէ զսրբութիւնն իւր ապականէ: 31 Ապա եթէ ոք նեխեալ եւ փտեալ եւ չարահաւտ վիրաւք զոք տեսանիցէ, չկամի եւ ոչ ի մահիճսն յարել. իսկ մեք ընդ անաւրէնսն եւ անկնունքսն խառնակիմք, եւ ընդ հերձուածողսն՝ որ եւս չար քան զնեխութեան եւ փտութեան ի նոցանէ բուրէ մեղացն ծանրութիւն՝ որ զմարմինս մեր եւ զոգիս պղծեալ ապականէ, եւ հանէ յարքայութենէն, եւ սատանայի եւ դիւաց առնէ ժառանգակից, որ զՔրիստոս բարկա-

ցուցանեն յանաւրէն անկողինս պղծելով: 32 Իսկ քրիստոնեայք նոքա են՝ որք զհրամանն Քրիստոսի պահեն եւ առնեն հանապազ:

33 Այլ քրիստոնեայքն միշտամեղք որք ընդ անաւրէնս վաւաչին, եւ քան զհեթանոսս առաւել եւս դատապարտին: 34 Ծառայ, ասէ, որ գիտէ զկամս տեառն իւրոյ, եւ ոչ առնէ, արբցէ գաճ սաստիկ՞. եւ Պաւղոս ասէ. Եթէ եղբայր ոք անուանեալ՝ կամ ազահ իցէ, կամ կոսպարիշտ, ընդ այնպիսումն եւ հաց մի՞ ուտելէ: 35 Ահաւասիկ ընդ կոսպարիշտս համարի զայնոսիկ երանելին Պաւղոս՝ որք ընդ անաւրէնս կամաւք յարածամ պոռնկին, եւ ամուսնութիւնս համարին. զթշխատութիւնն պատուեն, եւ զաւագանն եւ զլուսաւորութիւնն Քրիստոսի անարգեն. եւ ոչ իմանան թէ չէ նմանութիւն լուսոյ խաւարի, եւ ոչ Քրիստոսի ընդ սատանայի, եւ ոչ բաժին հաւատացելոյն ընդ անհաւատին: 36 Արդ եթէ սիրելի ես Քրիստոսի, ատեա զթշնամիս նորա. եթէ բարեկամ ես Քրիստոսի, թշնամի լեր ատելեաց նորա. զի ամենայն որ անաւրէնութիւն գործէ, արհամարհէ զպատուիրանս նորա, եւ թշնամի է նա Աստուծոյ. որ սրտիւք աստուածապաշտ է՝ մերժի եւ հեռանայ ի նմանէ որպէս ի թշնամոյ, թէպէտ եւ կարի սիրելի ոք է, եւ կարեւոր յընտանեաց:

37 Մեծ առաքինութիւն է որք նահատակին եւ մերժին յարհամարհողացն Աստուծոյ, եւ լինին թշնամիք թշնամանողաց նորա. ընդ որոց կան հատուցմունք մեծամեծք եւ պարգեւք զանազանք եւ պատիւք ընդ մերձաւորս Աստուծոյ: 38 Աղէ հարց ընդ թագաւորս աշխարհիս, եթէ զոք ի ծառայիցն տեսանիցէ՝ որ թշնամի թշնամեաց նորա լինիցի, տես քանի վայելչութեամբ պատուով փառաւորէ զնա առաջի մեծա-

“ Գ.Վ.Ժ.Բ 47
 է Լ.Կ.Բ. Ե 11

մեծաց իւրոց: 39 Իսկ եթէ լսէ եթէ ծառայ ոք թագաւորին սէր ընդ թշնամիս նորա առնիցէ, եւ բարեկամութիւն ընդ նոսա զնիցէ, ի միտ առ թէ քանի գանիւք եւ բանդիւք եւ զանազան տանջանաւք մաշեսցէ, եւ չար մահուամբ յաշխարհէս բառնայցէ: 40 Իսկ մեք որո՞ւմ ներելոյ եւ թողութեան արժանի լինիցիմք, եթէ սէր եւ բարեկամութիւնս ընդ թշնամիս Աստուծոյ առնիցիմք, որք հանապազ անաւրէն զնացիւք հայհոյեն եւ թշնամանեն զնա: 41 Յորոց պարտ է բազում երկիւղիւ զգուշանալ ի սեղանոյ եւ ի սիրոյ նոցա. քանզի յանաւրէնութեանց են կերակուրք եւ յափշտակողաց եւ գողոց. պիղծ են կերակուրք պոռնկաց եւ բամբասողաց. առիթ յաւիտենական տանջանացն են արբեցողացն խրախճանք, եւ մարդագոհիցն արեամբ շաղախեալ են ազահացն սեղանք, եւ են անսուրբ, եւ ապականիչ են կերակուրք ամենայն անաւրինաց եւ ապստամբողաց յԱստուծոյ, յորոց եւ Պաղոս պատուիրէ հեռանալ. զի թէ մատուցողն պիղծ է, առաւել գոհն նորա պիղծ է. եւ որոց վարքն անսուրբ է, անսուրբ են եւ կերակուրք նոցա: 42 Եւ դու եթէ սրտիւ ես աստուածապաշտ, մերժեա եւ հեռացիր ի սեղանոյ եւ ի սիրոյ նոցա: 43 Տես զի եւ դատաւորք աշխարհիս գոր եւ ընդ գողս եւ ընդ սպանողս գտանեն, ընդ նոսին եւ դատին, մանաւանդ զբարեկամս եւ զվանատուրս նոցա: 44 Վասն որոյ եւ մեք հեռացուք ի նոցանէն զոր Աստուած է դատելոց. զի մի՛ եւ մեք ընդ նոսին դատեսցուք յահեղ հուր գեհեհին եւ աններելի տանջանաւք:

45 Եւ արդ զայս ամենայն իմացեալ ի բաց եղիցուք ի բարեկամութենէ Հրէից եւ հեթանոսաց եւ հերձուածողաց, գողոց եւ սպանողաց, պոռնկաց եւ բամբասողաց, յարբեցողաց եւ յազահաց եւ յափշտակողաց. եւս առաւել յայնցանէ՝ որ յանապաշաւ չարիսն իցեն զագրեալ եւ ընդ անաւ-

րէնս՝ ամենեւին ի բաց մեկնեսցուք. զի չէ միաբանութիւն արդարոյն ընդ անաւրինին. զի թշնամի է արդարութիւն ընդ անաւրէնութեան: 46 Զի՞նչ միաբանութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի, եւ կամ զի՞նչ կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատիմ՞. զի հաւատացելոց Տէր է բաժին, եւ անհաւատիցն հուր է ժառանգութիւն: 47 Եւ կամ զի՞նչ նմանութիւն է տանարի Աստուծոյ եւ մեհեմաց՞. զի քրիստոնեայն տաճար է բնակութեան Աստուծոյ, եւ անաւրէնն բազին է դիւաց: 48 Նոյնպէս եւ ամենայն անաւրինեալք մեղաւք մեհեանք սատանայի են եւ բնակարան դիւաց: 49 Ահա այս են բաժինք եւ սահմանք եւ որոշմունք, եւ զատուցանեն զմեզ յանաւրինաց սիրոյ: 50 Ո՞ւր է զի աղանիք ընդ ազաւաւս բնակեսցեն, եւ գառինք ընդ գայլս մակաղեսցեն, եւ կամ խառնուրդք միաբանութեան դիւաց պղծոց եւ լուսեղէն հրեշտակաց լինիցին: 51 Այլ սուրբք զսուրբս խնդրեն, եւ անաւրէնք յանաւրէնս յարին. զի ամենայն հաւ, ասէ, յերամս իւր իջանէ, եւ մարդ զնմանիս իւր խնդրէ: 52 Վասն որոյ եւ մեք զսուրբս խնդրեսցուք եւ ի սուրբս յարեսցուք. զսուրբս պատուեսցուք, զառաքեալս սիրեսցուք եւ բարեխաւս արասցուք, եւ ի շնորհաց եւ յողորմութենէ եւ յաղաւթից մի՛ զանգիտեսցուք. եւ արժանի լիցուք ընդ նոսին խոստացեալ աստուածային բարութեանցն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԻԱ.

ՎԱՍՆ ԱՀԵՂ ՀԱՐՈՒԱԾՈՅ ԿԱՐԿՏԻ

1 Բագում կերպարանք են պատուհասից սպառնալեաց Աստուծոյ՝ զոր յաւգուտ եւ գթութիւն մեզ մատակարարէ. զի թէպէտ եւ դէմք իրացն ցասման են նշանակ, այլ առ մեզ զգութ հայրենի խնամոցն ցու-

“ Բ Կ Թ . Գ 14
 է Բ Կ Թ . Գ 16

ցանկ: 2 Զի յորժամ արհամարհիցեմք զպատուիրանս նորա, եւ յանցանք ինչ յանցանիցեմք ըստ կամաց անձանց մերոց զնալ, առ սակաւ սակաւ ներէ եւ երկայնամտէ, ակն ունելով դարձի ապաշխարութեան: 3 Եւ յորժամ ոչ երկիրդիւ գեհենին, եւ ոչ փափազանաւք անանց բարութեանցն չփութամք յապաշխարութիւն, կամի փոքր մի զարթուցանել զգանդաղութիւն ծուլութեան մերոյ ի ձեռն սուղ ինչ պատուհասից առ ի խրատ եւ ի զգուշութիւն. զի իւրաքանչիւր ուրուք սրտի հանդէս արարեալ՝ ծանիցէ զանաւրէնութիւնս զնացից իւրոց, եւ զերծեալ հեռասցի ի չար սովորութենէ մեղացն, եւ ապրեսցին յահեղ աղէտից տանջանացն: 4 Ապա եթէ զայս եւս արհամարհիցեմք, եւ ոչ փութանայցեմք զԱստուած հաշտեցուցանել ապաշխարութեամբ, եւ զայլ եւս ճաշակս դառնութեամբ պատուհասից տայ մեզ ըմպել, եւ հեղու թափէ ի վերայ մեր զահեղ պատուհասիցն բազմութիւն, եւ զհազգին մրուր բարկութեան իւրոյ արբուցանէ մեզ չարաչար սպառնալեալք. զի յառաջագոյն ոչ փութացաք հաշտեցուցանել զնա ի ձեռն խրատոյ գաւազանին:

5 Զի թէ էր Փարաւոնի առաջին պատուհասիւն խրատեալ, զտանն եւս հարուածոցն զճաշակն ոչ ընդունէր. եւ ժողովուրդն Ամովսայ մարգարէին եթէ առաջին պատուհասիւն էր ապաշխարեալ, զցաւս ատամանց եւ զդալուկն եւ զմարխն եւ զկարկուտն եւ զսաստիկ երաշտութիւնն եւ զսոսկալի սովն եւ զհարուածս չարաչարս եւ զմահս տարածամս ոչ ճաշակէր: 6 Վասն որոյ պարտ է զգուշանալ յիւրաքանչիւր ի չար ճանապարհէն, զի մի՛ այլ եւս բազմութիւնք չարաչար պատուհասիցն յաւելցին ի ձեզ: 7 Քանզի յորժամ անաւրէնութիւնք մեր առաւելուն, յայնժամ պատուհասքն զեղուն ի մեզ: 8 Այլ նախախնամութիւնն Աստուծոյ եւ զայն եւս խնամով ածէ ի վե-

րայ մեր. զի յորժամ մոռանայցեմք զերկիրդն Աստուծոյ, եւ ի չարիսն յորովիցեմք, ոչ անդէն ի մեղսն կամի անապաշաւ զոք կորուսանել, այլ շնորհէ ժամանակ ապաշխարութեան: 9 Ապա եթէ ոչ ապաշխարեմք, եւ այլ եւս յանձինս մեր խնայէ վասն դարձի, եւ հարկանէ զանդաստանս մեր կարկտիւ, կամ մարախով եւ կամ այլ ինչ պատուհասիւք, զի ծանուցեալ զյանցանս մեր ապաշխարեսցուք: 10 Ապա եթէ եւ այնպէս ոչ ապաշխարիցեմք, հարկանէ վասն մեր զանասունս մեր պէսպէս հարուածովք իբրեւ զպատժապարտ, զի մեք ի զեղջ եկեսցուք: 11 Ապա թէ եւ այնպէս ոչ ապաշխարիցեմք, կամ փակէ զերկիրն ի վերայ մեր դժնդակ երաշտութեամբ, կամ բանայ չարաչար յորովութեամբ յապականութիւն: 12 Ապա եթէ այնպէս ոչ ապաշխարիցեմք, չարժեալ զերկիր դողացուցանէ ի ներքոյ մեր, եւ իբրեւ ձայնիւ բարբառի ծանուցանել զյանցանս մեր. այլ ոչ ընկղմէ վասն դարձի ապաշխարութեան: 13 Ապա թէ եւ այնպէս ոչ ապաշխարիցեմք, այնուհետեւ առաքէ յանձինս մեր ախտս չարաչարս, կամ մահս տարածամս, կամ խեղդութիւն մարմնոյ, կամ ցաւս անբժշկելիս, կամ լլկումն դիւական, եւ պէսպէս ախտաժէտութիւնս, որպէս եւ Պաւլոս ասէ՝ թէ Վասն այնորիկ եմ ի ձեզ բազում հիւանդիւ եւ ախտաժէտիւ, եւ շատ եւս տարածամն ցնցեցեալի՞: 14 Վասն որոյ պարտ է ձեզ միշտ պատուհասիւ դառնալ եւ ապաշխարել, եւ մի՛ զհոյս բազումս եւ չարաչարս ընդունել զպատուհասիցն, եւ յետ այնորիկ զհուրն անշէջ եւ զտանջանսն յաւիտենից:

15 Եւ արդ իւրաքանչիւր ոք զխեղճ անձին իւրոյ քննեսցէ, եւ զբազմութիւն յանցանաց իւրոց ծանիցէ, եւ մի՛ զԱստուած անիրաւ ոք կարծիցէ ի հեղուլ զցատումն սրտմտութեան իւրոյ. այլ տուր զո-

հույսը և ներող եւ արդար դատաւորութեան նորա, զի զոր ինչ Աստուած գործէ՝ ոչ եթէ բարկութեան ինչ նշանակիչ է, այլ ողորմութեան: 16 Ահա ջրհեղեղն համալուծեցաւ ամենայն աշխարհի՝ նշանակ էր ողորմութեան եւ ոչ բարկութեան. զի իբրեւ ոչ կամեցան զղջանալ եւ ապաշխարել տապանագործ քարոզութեամբն Նոյի, որ ձայնիւ ուրագին հնչեցուցանէր յամենեցունց լսելիս, ի ձեռն արագահաս մահուն յանթիւ մեղացն կարճեցան. թէպէտ եւ սաստիկ տանջանս ընկալան վասն գործոցն չարեաց, այլ զոր ի վաղիւն գործել կամէին՝ ի ձեռն մահուն ապրեցան. եւ յայտ է՝ եթէ ողորմութեան նշանակ եղեւ ջրհեղեղն նոցա, որք ոչն կամեցան զղջանալ եւ ապաշխարել: 17 Զսոյն եւ առ սողոմայեցուցոյն իմացիր. զի ոչ եթէ ի բարեգործութեանց ինչ կործանեցան ի ձեռն հրացան կայծականց, այլ ի սաստիկ անաւրէնութեանցն եւ ի ժանտագործ գնացիցն. զի բանտարգելեալք էին յամենայն զագրութիւնս, որք յարագ մահուն ապրեցան ի բազում պղծութեանց:

18 Այլ ի ձեզ իբրեւ յորդիս մատուցեալ է Աստուած ի խրատել ի բժշկել, եւ ոչ վիրաւորել. այժմէն յայտնել զանաւրէնութիւնս ձեր, եւ ոչ պահել յաւիտենական ամաւթոյն տանջանաց: 19 Հարկանէ վասն ձեր զանդաստանս ձեր, զի անձինք ձեր ի գեղջ եկեցեան: 20 Այլ թերեւս չար ախտիւն ազահութեան ընչաքաղց եւ աւգտաժողով էիք, եւ կարծել կամեցաւ. եւ կամ ի ցոփագնացս ինչ ցանկութեամբ յափրացեալք, եւ ի ձեռն կարաւորութեանցր ցածուցանել կամեցաւ. եւ կամ ի լրութենէ հացալիցք եւ մարմնապարար յափրութեամբք յոռացեալք ինչ մոռացայք զերկիւղն Աստուծոյ, եւ արդ ի ձեռն սուղ ինչ նեղութեան եւ կարաւորութեան յիշէք, խնդրէք եւ աղաչէք զնա. եւ կամ մեղաւք ինչ բարկացուցանէք զնա, եւ զարթոյց զձեզ յապաշխարութիւն. ահա եւ ձեզ ցա-

սումն պատուհասիդ նշանակ է ողորմութեան, եւ ոչ բարկութեան: 21 Այլ ողորմութիւն ի դէմս ցասմանդ ցուցանելոյ՝ բազմութիւնք մեղաց դադարեն:

22 Այլ հանդէս արարէք խորհրդոց, եւ քննեցէք զսիրտս ձեր, եւ գտէք զբազմութիւն յանցանաց, վասն որոյ գեղուն յորդութիւնք պատուհասից ի վերայ երկրի. զի չարն սատանայ միշտ ի չարիսն յորդորէ, եւ ի միտս մեր փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք. եւ մեր անմտաբար արհամարհեալ չնչին ինչ զմեղս համարելով, դիգեալ կուտէ ի վերայ մեր շեղջ շեղջ մեղացն: 23 Զի ոմանք նեղեն եւ կտրեն զսահմանս անդաստանաց ընկերին, զորմէ մարգարէն ասէ. Վայ որ շինէ գտում առ տում եւ ոչ իրաւամբ՞. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցեն: 24 Եւ ոմանք զվարձս վարձկանաց հատանեն, որք ընդ արիւնահեղան համարին. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցեն: 25 Եւ ոմանք զպտուղս եկեղեցոյ չարակներն եւ խաբեն զԱստուած, եւ զընտիր ընտիր խաչանց, զկալոյ եւ զհնձանի անձանց իւրեանց չարակներն, եւ խաբեն զԱստուած, եւ զխոտանն եւ զանաւգուտն Տեառն մատուցանեն. որում եւ մարգարէն ասէ. Անիծեալ լիցի մարդն որոյ ընտիրն կացցէ, եւ զարատաւորն Տեառն մատուցանիցէ. որով եւ Կայէն անիծեցաւ. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 26 Եւ ոմանք ընդ վայրած լեզուաւք ի բամբասանաց ոչ դադարեն՝ գաղտ զընկերէն խաւսելով, որոյ եւ ասէ. եթէ որ ի մարմնոյ Տեառն հաղորդի, եւ չար զընկերէն խաւսեսցի, երկնաւոր սուրն շողացի ի շրթունս նորա. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 27 Եւ ոմանք յորկորս-

« Ե. 1: 8

է Մ. 1: 14

տուժիւնք ապականեալք, որոց եւ Պաւղոս ասէ՝ եթէ Արքեցոյնք եւ քամբաստոյնք գարբա- յութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն^բ։ Եւ սա- տանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 28 Եւ ոմանք աներկիւղ եւ պակասամիտք ելեալ ի թատերս նստին անամաւթեալք, եւ ի դիւամոլ տեսարանէն աներեւոյթ նետիւք վիրաւորին. թէպէտ եւ ոչ զմարմինսն, սակայն զհոգիսն պղծեալ ապականեն. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 29 Եւ ոմանք ոչ երկիւղիւ Աստուծոյ, այլ ըստ սովորութեանն միայն մտեալ յեկեղե- ցին՝ զանձինս դատարկ բանից պարապե- ցուցանեն, եւ զպաշտաւնեայսն փառաբա- նութեանն Աստուծոյ արհամարհեալ՝ եւ զաղաւթսն ի մեղս դարձուցանեն, եւ գնան դատապարտեալք. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարես- ցուք։ 30 Եւ ոմանք ուժացեալք ի սիրոյն Աստուծոյ, եւ մերժեալք ի Հոգւոյն շնոր- հաց, կամ պղծութեամբ հաղորդին ի սուրբ խորհրդոյն, եւ կամ ժտութեամբ հեռանան. երկոքեան չարաչար տանջանաւք դատա- պարտին. եւ սատանայ զայն փոքր կարծե- ցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցեն։ 31 Ո- մանց արհամարհեալ զնորա մկրտութիւնն եւ զյոյս յարութեան՝ հեթանոսական ան- յուսութեամբն գնան, եւ լան եւ կոծին ի վերայ մեռելոց, զոր արգելեալ ի քրիստո- նէից սրբոց առաքելոցն. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշ- արեսցուք։ 32 Եւ ոմանց թողեալ ի բաց ընկեցեալ զհաւատս քրիստոնէութեան եւ զգաւրութիւն խաչին, եւ ի հմայս եւ յու- ռութս եւ ի խտիրս եւ ի դիւթս եւ ի դիւաց զառածանս ընթանան, որ է կատարեալ կռապաշտութիւն եւ մերժումն յաստուա- ծային աւրինացն. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարես- ցուք։ 33 Եւ ոմանց աներկիւղ յերդումս եւ

ի սուտ երդումն սովորեցուցանեն զլեզուս, զոր եւ Քրիստոս իսկ պատուիրեաց՝ թէ եւ Ամենեւիմ մի՛ երդնուր. այլ եղիցի ձեր ա- յոյն այո, եւ ոչն ոչ. որ աւելի քան զայն՝ ի չարէն է^բ. Եւ սատանայ զայն փոքր կարծե- ցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 34 Եւ ոմանք զորքս եւ զայրիս եւ զպանդուխտս յաղթահարեն, եւ տան հառաչել ի վերայ զրպարտողացն. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 35 Եւ ոմանք զգրացիս իւրեանց նեղեն ընդարձակել գտեղի իւր, եւ զվիճակ ընկե- րին սակաւացուցանեն. վասն որոյ ասէ մարգարէն. Վայ որ յարէ տուն ի տուն, եւ զընկերին հանիցէն^գ. Եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարես- ցուք։ 36 Եւ ոմանք թիւրեն զիրաւունս այրւոյն ի դատաստանի, եւ ալն առնուն ի շքեղ երեսաց, խոտեալք եւ արհամար- հեալք կաշառաւք անաւրէնութեան, զոր եւ զիրն ասէ, եթէ Ի հրապարակս անէծք ե- ղիցիմ, եւ անէծք բնակեսցեն ի տունս կա- շառառուաց^դ. Եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 37 Եւ ոմանք ի տոկոսեաց վաշխից ժողո- վեն մեծութիւն եւ ընուն գտունս իւրեանց, զոր եւ մարգարէն ողբալով ասէ՝ թէ Վայ որ ժողովէ գմեծութիւնս անարեւոյ- թեամբ^ե. Եւ սատանայ զայն փոքր կարծե- ցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 38 Եւ ոմանք զվաճառս ճշդեն եւ կսկծեցուցա- նեն զսիրտս գնողացն՝ չհայելով յարդա- րակշիռ վաճառոցն. այլ ջանան առնել զսակաւն մեծագին, եւ զմեծն սակաւագին. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք։ 39 Եւ ոմանք չափ արդար եւ կշիռ արդար ոչ ստանան, այլ առնեն փոքր եւ մեծ ի խաբէութիւն եւ

^բ Մատթ. Ե 34, 37

^գ Ե. Ե 8

^դ Յ. Բ. Ժ Ե 34

^ե Երեմ. Ժ Ե 11

^ա Ե Կ. Բ. Գ 10

ի զրկումն բազմաց, զոր եւ մարգարէն ասէ՝ եթէ Չափ կրկին պիղծ է առաջի Աստուծոյ՞. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 40 Եւ ոմանք քինահանութեամբ զանդաստանս ընկերին եւ զհամբարս ապականեն. այլ առաւել մոլորեալք խորհրդովն սատանայի յանդգնին ասէն զանաւրէնութեամբ զտունսն բնակութեանց նոցա հրդեհեն, որ են բազում արեանց պարտապան. որ թէպէտ եւ մարդիկն ապրեցան ի հրոյն մահուանէ, սակայն նա որ զհուրն եղ՝ ըստ թողոյ ոգւոցն է պարտական վրիժուց մարդասպանութեան. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 41 Եւ ոմանք առանց հարկի հոգեւոր ինչ պատճառանաւք սէր ընդ թշնամիսն Աստուծոյ առնել յաւժարեն. եւ առնեն բարեկամութիւնս եւ խնամութիւնս ընդ անհաւատսն, ընդ Հրեայսն եւ ընդ հեթանոսսն եւ ընդ հերձուածողսն, զոր եւ մարգարէն ասէ՝ թէ Վասն այնորիկ խորտակէ զնաւս Բո, զի թշնամոյ Աստուծոյ բարեկամ եղերք. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 42 Եւ ոմանք ի պակասամտաց եւ յաներկիւղածաց Աստուծոյ թէպէտ եւ ոչ պոռնկութեամբ, այլ չարաչար նախանձու եւ շուքարոյ զաւշոտութեամբ հաչեն եւ մաչեն զամուսինս իւրեանց ի կարծիս պոռնկութեան, որ ոչ երբէք դադարեն ի մեղաց եւ ի խռովութենէ, այլ անդադար հանապազ մեղանչեն քինու եւ աղաղակաւ. վայ որ կարծեն, եւ եղուկ որ կարծիս տան. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք: 43 Եւ ոմանք զծնողս տրտմեցուցանեն եւ ցաւեցուցանեն անարգանաւք զսիրտս նոցա, զորս պատուիրանն պատժել հրամայէ: 44 Եւ ոմանք զորդիս իւրեանց ոչ խրատեն, այլ խակ եւ ընդվայրագնաց

թողուն. ընդ որոց ծնողքն զպատիժս պատուհասի ընդունին: 45 Եւ ոմանք ծառայք ստահակք զտեարս իւրեանց արհամարհեն, մարդահաճոյ եւ աչք վաստակաւք յանձանց դատապարտութիւն եւ ի տանջանս: 46 Եւ ոմանք յուխտաւորաց՝ որք զխաշինս ընծայս մատուցանեն, անցին զուխտիւն եւ ստեցին, եւ զդաշինս երդմանն արհամարհեցին: 47 Եւ ոմանք ի կուսանաց՝ որք Քրիստոսի կամեցան հաճոյ լինել հանդերձիւք եւ կերպարանաւք, որ է չարաչար շնութիւն: 48 Եւ ոմանք ի կրանաւորաց ոչ երկիւղիւն Աստուծոյ պարկեշտանան, այլ կերպարանեալք պնդին առ ի մարդկանէ, յիմարեալք ախտիւն սնափառութեամբ զԱստուած անգիտացուցանեն. ընդ որոց առաւել քան զպոռնիկն եւ զարբեցողն դատապարտին: 49 Եւ ոմանք ախտիւք եւ խեղութեամբ նախատեն եւ բամբասեն զեղբարս, որոց թշնամանքն յԱստուած ելանեն, զի զգործս ձեռաց նորա հայհոյեն. զի որոց գործն հայհոյի, եւ գործելին թշնամանի: 50 Եւ ոմանք չարակնեն եւ նախանձին ընդ եղբարն յառաջադիմութիւնն, եւ ուրախ լինին եւ խնդան ընդ անկանելն եւ ընդ աղքատանալն նորա, որ են մեղք ասէղք եւ չարաչար անաւրէնութիւնք առաջի Աստուծոյ. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեսցուք:

51 Այլ ըստ սովորութեանն եւ մարդահաճոյ աղաւթեմք, եւ ըստ սովորութեանն հաղորդիմք, եւ ըստ սովորութեանն զպաշտանն կատարեմք, եւ ոչ ասիւ եւ երկիւղիւ եւ սիրով Հոգւոյն, եւ անձանց՝ ամենայն յաւժարութեամբ: 52 Թողից ասել եւ զայլ անթիւ բազում յանցանացն, զամբարտաւանութեանցն, զգողութեանցն, զպոռնկութեանցն, զսպանութեանցն, զնենգութեանցն, զկուսապաշտութեանցն, եւ առաւել զարիւնարբու նա-

ՊՍՏՄՆԱԿ. Ի 10

Է՛ ՀՄՄՊ. Ի՝ ՄՆ. Ի 37:

1 Ճատրնտիրն՝ ամենայն անձնյօժարութեամբ

խանձուէ եւ զպիղծ ռխակալութիւնէ եւ զանհաշտ թշնամութեանէն զընկերին, որ են հանապազորդ սպանողք եւ միշտ ի մեղս. եւ սատանայ զայն փոքր կարծեցուցանէ, զի մի՛ ապաշխարեցուք:

53 Եւ արդ այս ամենայն բազմութիւնք անաւրէնութեանց զեռան ի մեզ. եւ իշխիցե՞մք ասել արդեաւք եթէ ընդէր զեղուն ի մեզ ցասմունք պատուհասիցն Աստուծոյ, զոր վասն ողորմութեանն իւրոյ ի բազում ժամանակաց երկայնամտեալ արգել հեղուլ զսրտմտութիւն բարկութեանն իւրոյ ի ձեզ՝ ակն կալով դարձի ապաշխարութեան: 54 Եւ վասն զի անգեղջ եւ անապաշաւ մնայցէք, արբոյց ձեզ սակաւիկ ինչ ճաշակումն սպառնալեաց իւրոց. զի ծանիջիք՝ թէ գոյ որ դատի զամենայն բազմութիւն անաւրէնութեանց մերոց. եւ ոչ զբարկութիւնն եհեղ ըստ չափոյ մեղաց ձերոց, այլ զմասն մի՛ ի բազմաց առ ի խրատել զձեզ. զի գիտասջիք թէ գոյ գեհնն եւ տանջանք յաւիտենականք, որով դատի եւ զայլ եւս անթիւ զամբարշտութիւնս ձեր:

55 Եւ արդ ահա զփորձս առէք զզաւրութեանն Աստուծոյ, եւ ծանեայք զմարդասիրութիւնն նորա. մի՛ այսուհետեւ նմանէք ամբարշտութեանն Փարաւոնի խտտացուցանել զսիրտս ձեր. այլ յիշեցէք զանուղղայ զգործս ձեր, եւ դարձարուք յիւրաքանչիւր ձեր ճանապարհէ, եւ ուղիղ ճանապարհին խնդիր արարէք աղաչանաւք եւ պաղատանաւք. զի եւ ի ձէնջ այլ պատուհասից բազմութիւնք վերասցին, եւ սպառնալիք ահեղ տանջանացն անցեալ դադարեցեն. զի եւ ի ցասումն եկելոց պատուհասիցն համարեսցի մեղաց թողութիւն, որպէս եւ մարգարէն ասէ. Տէր, տուր մեզ զխաղաղութիւն քո, զի ըստ ամենայն գործոց մերոց հատուցաւ մեզ^ա: 56 Որպէս եւ դուք ընկալայք ի ձեռանէ Տեառն սա-

կաւ ինչ հատուցումն մեղաց ձերոց, որ եղեւ ձեզ նպաստ փրկութեան՝ զարթուցանել զձեզ յապաշխարութիւն:

57 Եւ արդ մի՛ սողոմապէս պանծանալ անզղջութեամբ, այլ նինուէաբար ապաշխարել, լալով եւ հառաչանաւք հաշտեցուցանել ընդ ձեզ զՀայրն երկնաւոր՝ որ խրատէ զձեզ որպէս սիրելիս, եւ ոչ անտես արարեալ արհամարհեաց իբրեւ զխորթս ատեցեալս: 58 Եւ զխրատն թէպէտ եւ առ ժամանակ մի տրտմութիւն համարիք, բայց յետոյ ճանաչէք՝ թէ զղջումն ապաշխարութեան եւ զթողութիւն մեղաց նովաւ ընկալայք. Զի գոր սիրէ Տէր՝ զնոսին եւ խրատէ, զի սրբեալք եւ քաւեալք ի մեղաց պահեսցեն: 59 Այլ թէ եւ գոհանայցէք եւս զարդար դատաստանացն Աստուծոյ, եթէ յիրաւի յորում գործեցաքն՝ ընկալաք, կարող է Աստուած զսակաւ ինչ մնացորդս պտղոցն անդաստանաց ձերոց իբրեւ զհինգ հացին բազմացուցանել առ ի լիութիւն բաւականութեան ձերոյ: 60 Բայց դուք մի՛ ինչ զարմանաւոր յղիութիւն խնդրէք, այլ խնդրեցէք նախ զթողութիւն մեղաց եւ զբժշկութիւն հոգւոց ձերոց, եւ այդ ամենայն յաւելցի ի ձեզ: 61 Եւ Աստուած որ մեծն է ողորմութեամբ, Տայ սերմն սերմնահաւնին, եւ հաց ի կերակուր պարգեւեցէ ձեզ, եւ անեցուցէ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ^բ: 62 Զեր զամենայն լիութիւնն ընկալեալ եւ առաւելեալ լիջիք ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ առ ի ընուլ զամենայն կարաւտութիւնս ձեր չքաւորաց, որբոց եւ նեղելոց: 63 Եւ այդ է քաւութիւն մեղաց եւ ամենայն անաւրէնութեանց ձերոց. այդ է ճանապարհ՝ որ տանի զձեզ յաւթեվանս արքայութեանն. այդ է նաև՝ որ տանի՝ ի նաւահանգիստն խաղաղութեան. եւ այդ է դուռն որ մուծանէ զձեզ ի փափկութիւնս

^ա Ե․․ Ի․Գ 12

^բ Եբբ․ ԺԻ 6

^գ Ի Կոր․ Թ 10

անուշահոտ դրախտին եւ ի լուսեղէն եւ յաւիտենական սրբոցն եւ արդարոցն խորանա: 64 Ընդ որս զմեզ արժանիս արասցէ վայելել ի շնորհս փառաց Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԻԲ

ՎԱՍՆ ԶԳՈՒՇՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԵՐԿԻՒ-ՂԻՒ Ի ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ ՄԵՐՁԵՆԱ-ԼՈՅ

1 Սոսկան ոսկերք իմ դողութեամբ, եւ սարսափէ անձն իմ հիացեալ՝ յորժամ յիշեմ զմերձաւորութիւն ասագին եւ մեծ խորհրդին. եւ յերկուս վարեալ միտք իմ ծփին հանապազ. կամիմ մերձենալ ի փափագելին, եւ անարժանութիւնս իմ արգելու. մերժել հեռանալ՝ այս կորուստ է հոգւոյս: 2 Քանզի են բազումք՝ որ կամ հպին չարաչար, եւ կամ հեռանան անաւրէնութեամբ, եւ երկոքեան են սատանայականք. զի մինն գահեղ խորհրդոյն զգաւրութիւն ոչ իմանայ, այլ ընդելական սովորութեանն հարեալ խղճի մտաւք մերձենայ, ոչ ի փրկութիւն՝ այլ ի դատապարտութիւն, ոչ ի թողութիւն մեղաց՝ այլ յաւելումն անաւրէնութեան: 3 Եւ միւսն իբրեւ զգոյզն ինչ արհամարհեալ հեռանայ՝ ոչ ինչ կարեւոր համարելով, զի զգաւրութիւն եւ զշնորհս մեծի խորհրդոյն ոչ ճանաչէ, եւ կամ ի պատիւ ինչ խորհրդոյն համարի զոչ ստէպն մերձենալ. որ ոչ ի պատիւ, այլ յիմարութիւն եւ ծուլութիւն, հեռանալ ի կենաց, եւ փափագել խաւարի եւ մահու. զոր Տէր ինքնին ասաց՝ եթէ ես եմ հացն կենաց. եւ որ ուտէ ի հացէս յայսմանէ, կեցցէ յաւիտեան. եւ հացն զոր ես տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վասն կենաց աշխարհիս^բ:

4 Եւ արդ ամենայն որ հեռանայ ի մարմնոյ եւ յարենէ Քրիստոսի, որպէս յա-

ւել եւս զամէնն՝ վասն առաւել եւս հաստատութեանն, թէ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ կերիջիք զմարմին որդւոյ մարդոյ, եւ արբջիք զարիւն նորա, ոչ ունիք կեանս յանձինս ձեր: 5 Եւ որք ոչ ունին զկեանսն յաւիտենից, նոցա խաւարն աղջամղջին եւ հուր գեհենին է ժառանգութիւն: 6 Զի ամենայն որ հեռի է ի սուրբ խորհրդոյն, դիւրաւ ընդունի զախտ սատանայական, եւ աւթեվան լինի նմա հանապազ: 7 Պարտ է անձին կամ ի շնորհաց Հոգւոյն վայելել, կամ ի պիղծ հոգւոյն ընդունել: 8 Հոգի Տեառն վերացաւ ի Սաւուդայ, եւ նեղէր զնա այս չար: 9 Զի այգւոյ որ ոչ է պարիսպ, գազանք ապականիչք եւ խոզք անտառի մտեալ ապականեն զնա. եւ որ սուրբ խորհրդովն ոչ պարսպին, բնակարան են դիւաց անձինք նոցա. փախուցեալք ի հրեշտակական ժողովոյն ի բանակս դիւաց անկանին. եւ դեւք դիւրաւ ըմբռնեն զնոսա, եւ զհոգիս նոցա տանջեն, եւ զմարմինս նոցա լլկեն չարաչար, երբեմն ի հուր, երբեմն ի ջուր: 10 Եւ արդ տես եւ զյիմարութիւն քո փարատեա ի քէն, զթերահաւատութիւնդ քո ուղղեա, զծուլութիւնդ ի փոյթ յորդորեա, եւ փութա սրբիլ ի մեղաց, եւ մեծաւ փափագանաւք փութա ի սուրբ սեղանն հոգեւոր, զի մի՛ ի քրիստոնէական անուանէդ մերժեսցիս: 11 Զի քրիստոնէութեան հաւատքն են եւ մկրտութիւն եւ վայելումն սրբոյ խորհրդոյն. եւ որ յայսմանէ հեռի է եւ թերի, թերի է ի քրիստոնէութենէ. զի ոչ Քրիստոս ի նմա բնակէ, եւ ոչ նա ի Քրիստոս. քանզի Որ ուտէ, ասէ, ի մարմնոյ իմմէ, նա յիս բնակեացէ, եւ ես ի նմա^բ:

12 Եւ արդ որ կամի բնակել ի նմա, այնպէս պարտի գնալ, որպէս նայն գնաց: 13 Եւ որ ունիցի զայն յոյս թէ Աստուած ի

^բ Յ՝ՎԸ.Ղ 51-52

^բ Յ՝ՎԸ.Ղ 54

^գ Ը թ՝ ա գ . ժ . Ղ 14

^դ Յ՝ՎԸ.Ղ 57

նմա բնակէ եւ նա յԱստուած, այնպէս պարտի լինել սուրբ, որպէս եւ նայն սուրբ է՝ ըստ մարդկան տկարութեան չափոյ, ապա մերձենալ: 14 Եւ որ ոչ այսպէս մերձենայ, յայտ է եթէ ի դատապարտութիւն անձին իւրում մերձենայ. զի մերձենալ ի սուրբ մարմինն տէրունական՝ սրբոցն լոյս է, եւ լուսաւորէ հոգւովն մերձաւորութեամբ. եւ պղծոցն հուր է, այրէ եւ ապականէ վասն խղճիւն մերձենալոյ: 15 Զի յորժամ վկայութիւն մտացն սրբութեան քում ոչ վկայէ, յայտ է եթէ մերձենալն քո ի սուրբ խորհուրդն ոչ է ըստ կամացն Աստուծոյ. որպէս եւ Պաւղոս ասէ՝ թէ Այս եմ կամք Աստուծոյ վկայութիւն մտաց ձերոց: 16 Եւ եթէ միտք քո վկայեն քում սրբութեանդ, ըստ կամացն Աստուծոյ է մերձաւորութիւնդ: 17 Ապա եթէ խղճիւ մերձենայցես, զիտեա զի դատապարտեալ ելանես, եւ անաւրէն քան զամենայն անաւրէնս. զի սա եւս առաւել անաւրինագոյն է քան զարինահեղ սպանողացն չարութիւնս: 18 Զի մարդ որ զմարդ սպանանէ, մարդասպան անուանի. իսկ որ անարժանութեամբ ի մարմնոյ Տեառն Հաղորդի, նա աստուածասպան է. քանզի Վերստին ի խաչ հանէ զՈրդին Աստուծոյ: 19 Եւ արդ տես թէ յոր սեղան անաւրէնութեամբ մերձենաս. յորմէ վերին զաւրութիւնքն սոսկան եւ սարսեն, եւ դու պիղծ չըթամքդ յանդգնեալ մատչիս: 20 Զի եթէ հոտ ինչ չարեաց հարկանէր՝ առ թագաւոր ոք չիչխէիր մերձենալ, եւ զերկնաւոր թագաւորն ի հոտեալ հոգիդ ընդունիս, եւ ոչ մեծաւ ահիւ հիանաս. ցիտտ ձեռաւք ի կերակուրս խղճես մերձենալ, եւ զեռաթաթախ ոգւովդ անխտիր հաղորդիս: 21 Ո՛ր խորք անաւրէնութեան, ո՛ր ահեղ արհաւիրք, ո՛ր անամաւթ լրբութիւն եւ սաստիկ ամբարշտութիւն. խղճիւ

մտաւք եւ աղտեղեալ ոգւով երթեալ մերձենաս ի սրբութիւնս մեծի խորհրդոյն. եւ որ քան զայս անաւրէնութիւնս յանդգնեալ յանդգնեսցի, չէ եւ չէ իսկ տեսանել: 22 Յորժամ մարդոյ, ասէ, մեղանչէ՝ առ Աստուած աղաչէ, իսկ որ Աստուծոյ մեղանչէ՝ զո՞ր աղաչեսցէ. զի ոչ եթէ արեան մարդոյ եղեն պարտական, այլ եւ մարմնոյ եւ արեան Որդւոյն Աստուծոյ: 23 Աղէ ի միտ առ եւ տես՝ եթէ ո՛րպէս Հաղորդիս ի սուրբ խորհրդոյն. զի եթէ վստահ ես յարքայութիւնն Աստուծոյ մտանել՝ անխիղճ ընկալ եւ զհաղորդութիւն խորհրդոյն. իսկ եթէ թերահաւատ ես յարքայութենէն երկնից, ապա եւ անարժան ես եւ խորհրդոյն սրբութեան: 24 Զի չէ հնար սրբոյ խորհրդոյն արժանաւոր լինել, եւ արքայութեանն ոչ. զի երկոցունցն մի սրբութիւն է արժանաւոր լինել:

25 Այլ եւ ոմանք թէպէտ եւ ի խղճէ մտացն ոչ հաղորդին, սակայն կեղծաւորեալք մնան ի ներքս, կարծեցուցանելով արտաքնոցն՝ եթէ ի հաղորդելոցն իցեն. զի ամենայն որ ոչ է արժանի խորհրդոյն, եւ ոչ ի ներքս կալոյ, ոչ աղաւթից եւ ոչ հաղորդութեան. այլ ելանել արտաքս ընդ անարժանսն: 26 Մի՛ կեղծաւորիր մնալ ի ներքս իբրեւ արժանաւոր, եւ չհաղորդել իբրեւ զանարժան: 27 Ընդէ՞ր արհամարհես զահաւոր եւ զմեծ խորհուրդն. ո՞չ իմանաս՝ եթէ յորժամ խորհուրդն սուրբ ի սուրբ սեղանն ելանիցէ, յայնժամ երկինք բանին ի վերուստ, եւ Քրիստոս իջեալ անդր հասանիցէ, եւ զաւրք հրեշտակաց յերկնից յերկիր ծաւալիցին, եւ շուրջ զսեղանովն բոլորին՝ ուր ահագին խորհուրդն է տէրունական, եւ Սուրբ Հոգւովն ամենեքեան լնուցուն: 28 Յայնժամ հարեալքն խղճիւ ոչ են արժանի հաղորդել յայնպիսի խորհրդոյն, մինչեւ ապաշխարութեամբ ուղղիցին: 29 Լուր եւ զահեղ բողոք քա-

Պ Ը ԹԷՄ. Գ 3. Ը ԿՊ. Ը 12

Է ԵՔ. Զ 6

Զ Ը ԹՊԳ. Բ 25

րողին. Մի՛ նֆ յերախայից, ասէ, մի՛ նֆ ի քերահաւատից, եւ մի՛ նֆ յանյուսից. որ ոչ եմ պատրաստ սրբութեամբ^ա, զնոսա արտաքս առաքէ. եւ ի ներքս մնացելոցն աղաղակէ՝ եթէ Հայեցարուֆ յանձինս ձեր, եւ զսիրտս ձեր քննեցեֆ մի՛ խղճիւ նֆ եւ մի՛ քննգութեամբ, մի՛ խորամանկութեամբ նֆ եւ մի՛ պատրանաւֆ, մի՛ երկմտութեամբ եւ քերահաւատութեամբ մերձեսցի^բ. զի սրբութիւն խորհրդոյն սրբոց եւ անարատից վայել է: 30 Եւ զայս լսելով ոչ դողամք եւ սոսկամք յահեղ եւ ի մեծ խորհրդոյն, յորմէ սերովբէքն սարսափեն, եւ քերովբէքն չիշխեն մերձենալ. հրեշտակք եւ հրեշտակապետք սոսկան դողալով, եւ ամենայն վերին զաւրութիւնքն հիացեալ սարսեն: 31 Իսկ ո՛րչափ սաստիկ տանջանաւք մաշիցի, թէ մարդ յանցաւոր խղճիւինչ ի նա հպիցի. եւ որպէս խուլ ինչ ի հուր հպիցի, որ ի հրոյն այրի եւ ապականի. զի իբրեւ փոքր ինչ համարելով զՔրիստոսի մարմինն թշնամանեաց:

32 Այլ մի՛ իբրեւ ի լոկ հաց հայիցիս, եւ մի՛ իբրեւ զգիւնի համարիցիս եւ տեսանիցես. զի ոչ տեսանելի է ահաւորութիւն սուրբ խորհրդոյն, այլ իմանալի զաւրութիւնս. քանզի ոչ ինչ տեսանելի աւանդեաց մեզ Քրիստոս ի խորհուրդն եւ ի մկրտութիւնն, այլ իմանալի: 33 Զուր տեսանեմք, այլ աստուածային բանին հաւատամք, որ ասէն, եթէ՝ Այս է մարմին իմ եւ արիւն. որ ուտէ ի մարմնոյ իմմէ եւ ըմպէ յարեմէ իմմէ, նա յիս բնակեսցէ եւ ես ի նա, եւ ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում^գ: 34 Եւ մեք ճշմարիտ հաւատով զՔրիստոս իմանամք ի վերայ սեղանոյն, ի նա մերձենամք, զնա տեսանեմք, զնա շաւղափեմք, զնա համբուրեմք, զնա առնումք ի ներքս

եւ ընդունիմք, եւ լինիմք մարմին եւ անդամք եւ որդիք Աստուծոյ:

35 Արդ որ այսպիսի հաւատով ոչ հաւատայ, եւ զմարմին Որդւոյն Աստուծոյ ոչ իմանայ, հեռի է յաւգնականութենէն Աստուծոյ, հեռի է եւ ի շնորհաց Հոգւոյն, հեռի է եւ ի թողութենէ մեղաց եւ ի կենացն յաւիտեականաց, անակնկալ յարութեան, եւ անյոյս փրկութեան, եւ մերժեալ ի քրիստոնէական հաւատոց, որով եղեւ մեզ փրկութիւն հեղմամբ արեամբն Քրիստոսի: 36 Եւ արդ մի՛ ոք ի նա խղճիւ մերձեսցի, մի՛ ոք ի նա թերահաւատութեամբ մերձեսցի, մի՛ ոք թուլութեամբ յարեսցի. այլ հաւատացեալ ճշմարիտ՝ եթէ ի մեծ ահեղ խորհրդին երկինք են եկեղեցին, աթոռ փառաց է սեղան խորհրդին, եւ Քրիստոս իջեալ դնի ի վերայ՝ որ միշտ բաշխի ի փրկութիւն ամենեցուն:

37 Եւ արդ ով մարդ, հայեաց ի քեզ եւ տես, ո՛ւր կաս, զո՞վ տեսանես, զո՞վ համբուրես եւ ի ներքս ընդունիս. ընդ երկնային զաւրութիւնսն կաս, ընդ հրեշտակաւորհնես, ընդ սերովբէսն բարբառես, զՔրիստոս տեսանես, զՔրիստոս համբուրես, զՔրիստոս առնուս եւ ճաշակես, եւ լցեալ Հոգւովն Սրբով եւ աստուածային շնորհաւքն պայծառացեալ զաւրանաս հանապազ: 38 Վասն որոյ եւ դուք քահայք եւ սպասաւորք՝ մատակարարք սուրբ խորհրդոյն, ահիւ մատերուք, երկիւղիւ պահեցէք, սրբութեամբ սպասաւորեցէք, եւ զգուշութեամբ մատակարարեցէք. զանձունիք արքունի, մեծաւ երկիւղիւ զգուշացարուք պահպանութեանդ. քանզի եւ ձեզ աններելի տանջանք են՝ եթէ զչարիս ուրուք գիտիցէք, եւ նա եկեալ յանդգնեսցի ի սուրբ մարմինն Քրիստոսի, եւ ակնածիցես ինչ խրատել մերժել եւ յանդիմանել: 39 Այլ վասն ծուլութեան եւ ակնառութեան զսուրբ մարմինն Քրիստոսի անաւրինաց եւ անարժանից բաշխիցէք, եւ որպէս շանց եւ խոզից ընկենուցուք, եւ զո՞ր

^ա Տէ՛ս Ս. Պ. Պատրարագ
^բ Տէ՛ս Ս. Պ. Պատրարագ
^գ Յովհ. Գ. 55, 57

ներեալ թողութիւն ունիցիք, եւ քանի՞ պատժոց եւ աններելի տանջանաց մատնիցիք՝ որք մատնիչք եւ պարտականք տէրունական մարմնոյն եղերուք: 40 Ահա վասն Քրիստոսի իշխէք, վասն Քրիստոսի կերակրիք, եւ զՔրիստոս անաւրինացն մատնէք, եւ պիղծ վարիւք անարժանիցն չարչարէք:

41 Արդ հայեա յանձն քո՝ քահանայդ, եւ ծանիր գրեց՝ զի՛նչ է վաստակ քո քահանայութեանդ, եւ զի՛նչ գործ ստացեալ ունիս: 42 Ոչ հերկահար ես ժողովրդեանդ, եւ ոչ արտունձ՝ եւ կասող, այլ յուսուցանել եւ ի խրատել կարգեցար, մերժել եւ յանդիմանել: 43 Այս է գործ քահանայութեան, եւ միշտ հարկ հանապազ. զի վասն այնորիկ այսպիսի պատուով պատուեցայք, եւ իշխէք ամենեցուն, զի զայսպիսիսն քննեցէք, եւ յանդիմանեալ մերժեցէք: 44 Իսկ զոր ոչն գիտիցեն քահանայքն՝ նոքա եւս առաւել աններելի տանջանաց են պարտապանք, որպէս եւ Պաւղոս ասէ, եթէ Որ ուտէ եւ ըմպէ անարժանութեամբ, պարտական եղիցի մարմնոյ եւ արեանն Տեառն՝: 45 Այլ եւ բազմաց իսկ զճաշակ դատաստանին արբուցանէ՝ չարաչար ախտիւք եւ դառնութեամբ հիւանդութեանց տարածամ հանէ յաշխարհէս, որպէս եւ ասէ՝ եթէ Վասն անարժան ի մարմնոյ Տեառն հաղորդելոյ են ի ձեզ բազում հիւանդի եւ ախտաժէտի, եւ շատ եւս որ տարածամ ննջեցինէ: 46 Զի ոմանք վասն անարժան ի խորհուրդն մերձենալոյ լիկին մոլեկան ախտիւք. եւ ոմանք վասն նորուն խեղք եւ լուծեալք շրջին զամենայն աւուրս. եւ ոմանք վասն նորուն անկեալ կան ի հարուածս եւ ի ցաւս անբժշկելիս. եւ ոմանք վասն նորուն ի բանտս եւ ի կապանս մտանեն. եւ ոմանք վասն նո-

րուն անզաւակ իսկ յաշխարհէս ելանեն: 47 Այլ եւ բազում եւս ցասմունք ի հիւթոցս, եւ պտղակորուսութիւնք եւ մահք տարածամք մարդոյ եւ անասնոյ վասն անարժան հաղորդելոյ ի մարմնոյ եւ յարեւնէ Տեառն լինին:

48 Վասն որոյ բազում երկիւղիւ մերձեսցուք, բազում զգուշութեամբ զսիրտս մեր քննեսցուք. մի՛ վասն ծուլութեան տաւնս նշանակեսցուք ի հաղորդութիւնս մերձենալոյ. զի յուրբաթուն եւ ի կիրակէին եւ ի տաւնս պենտեկոստէիցն եւ զատկացն մի գենումն է, եւ նոյն խորհուրդ կատարի. եւ դու ի ժամանակ մերձենալոյ՝ սուրբ զմիտս միայն պահեա, եւ մի՛ ինչ աւուրս յերկարածիգս: 49 Զէ ինչ յանդգնութիւն սուրբ սրտիւ բազում անգամ մերձենալ, զի առաւել եւս կեցուցանես եւ նորոգես զոգիդ. իսկ անարժանութեամբ եւ խղճիւ թէ յամենայն ժամանակս կենաց քոց մի անգամ մերձեսցիս, կորուսեր զոգիդ: 50 Տես զի մի յանցանս յանցեալ Կայէն, եւ կորեալ. մի յանցանս յանցեալ Քանան, եւ կորեալ. մի յանցանս յանցեալ Աքաբ, եւ կորեալ. մի յանցանս յանցեալ Յուդայ, եւ կորեալ. եւ որք զՔրիստոս սպանին՝ մի անգամ սպանին, եւ կորեան. եւ դու եթէ մի անգամ յամենայն ժամանակս կենաց քոց անարժանութեամբ ի սուրբ խորհուրդն մերձենաս, սպաներ զոգիդ յաւիտենական տանջանացն կորստեամբ:

51 Այլ ասիցես. ի տաւնս քառասնորդացն սրբեալ մերձենամ: 52 Եւ արդ զի՞նչ աւագտիցիս մի անգամ ի սրբելոյն՝ յորժամ դարձեալ աղտեղանայցես. զի՞նչ աւագուտ է լուանալն՝ յորժամ դարձեալ ցխոտ լինիս. զի՞նչ աւագուտ է շինելն՝ յորժամ դարձեալ քակիցես: 53 Յաւուր տաւնին միայն կամիս առողջ լինել ի ցաւոց, եւ յետ այնորիկ ի ցաւս մաշել. մի աւր բժշկիլ ի վիրաց մեղացն, եւ ապա զնոյն վէրս ստանալ ախորժես. մի աւր հեռանաս ի դիւէն, եւ ապա

1 նօտրագիր օրինակն՝ արտահունձ
 * Ը Կ*բ. ԺԵ 27
 † Ը. Կ*բ. ԺԵ 30

նովին լիկել հանապազ: 54 Այսպիսիք են որ մի անգամ հաղորդին ի սուրբ խորհրդոյն, եւ ապա ի մեղս մաշին հանապազ: 55 Զի՞նչ աւգուտ է մի անգամ հեռանալ ի սրոյն սպանողին՝ յորժամ վաղիւն ի ձեռն նորա մատնիցիս. եւ կամ մի աւր ընդ թագաւորի բազմիլ ի սեղանն, եւ վաղիւն դահճաց մատնիլ անողորմ: 56 Նոյնպէս չէ ինչ շահ եւ աւգուտ ի տաւնի գատկին միայն վայելել ի սուրբ սեղանոյն, եւ ապա պիղծ գործովք հեռանալ, եւ ընդ սատանայի լինել հանապազ: 57 Զի՞նչ աւգուտ է յաւուր տաւնի գտանել ականս պատուականս, եւ ի վաղիւն կորուսանել. եւ ոչ ի տաւնին հաղորդելն է աւգուտ, յորժամ դարձեալ անարժան վարիւք կորուսանիցես: 58 Զի՞նչ աւգուտ է ի Քրիստոս մերձենալ, յորժամ դարձեալ անդրէն ի սատանայ յարիցես: 59 Զէ ինչ աւգուտ այսաւր ի հրոյն գերծանել, եւ ի վաղիւն միայն այրել չարաչար. եւ ոչ մխիթարութիւն ինչ է՝ մի աւր ի բանտէ ելանել եւ լինել թագաւոր, եւ ապա ընդ դատապարտեալսն տանջել անողորմ. եւ ոչ մի աւր աւգուտ է ի խորհրդին վայելել, եւ ապա ընդ դատապարտեալսն արտաքս ելանել: 60 Զի՞ յերկուս ոտս կաղաս եւ յերկուս միտս տաղտապիս. կամ դիւսաց լեր պաշտաւնեայ, եւ կամ Քրիստոսի խորհրդակից. մի աւր աւգի սպիտակացեալ երեւիս, եւ մի աւր այծի սեւաթոյր. այսաւր Դաւիթ հոգելից, եւ վաղիւ Սաւուղ այսահար. այսաւր Պետրոս հնազանդ, եւ վաղիւ Յուդայ ապստամբ. այսաւր Քրիստոսի խորհրդակից, եւ վաղիւ սատանայի կամարար. այսաւր իբրեւ գքրիստոնեայ ի մարմնոյ Տեառն վայելես, եւ վաղիւն իբրեւ գերախայ հեռանաս ի նմանէ. այսաւր ընդ խոստովանողսն, եւ վաղիւն արտաքոյ ընդ ուրացողսն. այսաւր ընդ հաւատացեալսն ի խորհուրդն մտանես, եւ վաղիւն ընդ անհաւատսն արտաքս ելանես: 61 Զի՞նչ գքեզ կոչեցից, կամ զի՞նչ գքեզ անուանե-

ցից. երբեմն գառնացեալ, երբեմն գազանացեալ. երբեմն լուսազգեաց, եւ երբեմն խաւարապատ. այսաւր առնուս պատիւ ի թագաւորէն, եւ վաղիւն չընդունիս եւ դարձուցանես գերեսդ: 62 Նոյնպիսիք են՝ որ ի յաւուրս ինչ հաղորդին խորհրդոյն, եւ ապա իբրեւ գերախայս գերեսս դարձուցեալ ելանես: 63 Եթէ արժանաւոր ես խորհրդոյն՝ հանապազ վայելեա համարձակ, զի հոգելից եւ քրիստոսազգեաց եւ քրիստոսընկալ լինիցիս. եւ եթէ անարժան ես վարիւք, եւ ոչ ի տաւն գատկին ես արժանաւոր:

64 Այլ ասիցես՝ եթէ ի քառասներորդ պահսն սրբեցայ, եւ ցանկամ ի սուրբ խորհուրդն մերձենալ: 65 Բարիոք է, եւ ես գովեցից. բայց արդ ընդէ՞ր չմերձենաս հանապազ: 66 Զկարեմ, ասէ, զիս մաքուր ունել հանապազ: 67 Արդ եթէ այդպէս է ի միտս քո՝ եթէ մի անգամ հաղորդիմ ի տաւնին եւ ապա հեռանամ, եւ ոչ ի տաւնին ես արժանաւոր. զի խորհուրդք չարին են ի քեզ: 68 Զի՞նչ աւգուտ է ի Քրիստոս մերձենալ, եւ ի սատանայէ չհեռանալ. զի՞նչ աւգուտ է զպատուական դեղն ճաշակել, յորժամ զցաւն ի ներքս ի քեզ պահիցես. զի՞նչ աւգուտ է առ բօիչկն երթալ, յորժամ զվէրսն չկամիցիս մերկանալ. եւ ոչ աւգուտ ի հաղորդելոյդ ինչ գտանես, յորժամ ի մեղացն չկամիս հեռանալ. այլ յաւելուս դատապարտութիւն եւ տանջանս: 69 Զի եթէ լսեր թագաւորն՝ եթէ իշխանն ոք այսաւր ընդ նմա ի խորհուրդ մտանէր, եւ վաղիւն հեռանայր ի նմանէ եւ թշնամեացն լինէր խորհրդակից, մի՞թէ ընդունէ՞ր զնա ի խորհուրդս. այլ կապէր եւ տանջէր եւ սպանանէր: 70 Իսկ ո՞րչափ եւս առաւել Քրիստոս դատապարտիցէ եւ տանջիցէ՝ որ այսաւր կամի ընդ նմա ի խորհուրդն տէրունական մտանել, եւ վաղիւն ի խորհրդոյն հեռանալ, եւ զկամս թշնամոյն կատարել: 71 Մի՞թէ այսաւր մաքո՞ւր ինչ իցես ի մեղաց՝ յորժամ զայդ

ի միտս քո խորհիս եթէ վաղիւն հեռանամ, եւ զկամս անձին իմոյ կատարեմ. այս առաւել եւս չար է առաջի Աստուծոյ: 72 Որ խորհի ոք մերձենալ ի սուրբ մարմինն Քրիստոսի, եւ ապա հեռանալ ի նմանէն եւ ի հրամանացն Աստուծոյ, այս է խղճի մտաւք մերձենալ, եւ այս է երկմտութեամբ ընդունել, այս է նենգութեամբ հաղորդել, եւ պատրանաւք եւ խաբէութեամբ եւ թերահաւատութեամբ ճաշակել: 73 Այս աղտեղագոյն է քան զամենայն պղծութիւն՝ յորժամ դարձեալ հեռանալ խորհիցիս, եւ միւսանգամ անդրէն յառաջին չարիսն մերձենալ: 74 Զի մարդ որ ասէ դառնալ ի մեղաց, եւ միւսանգամ անդրէն շրջիցի, շան նման է՝ որ յիւր փսխածն դառնայցէ՞:

75 Եւ արդ զայս ամենայն իմացեալ մի՛ արժանաւորութեամբ հեռացուք ի սուրբ խորհրդոյն յերկար ինչ ժամանակս, եւ մի՛ անարժանութեամբ յանդգնեալ հպեցուք յահեղ խորհուրդն սրբութեան. զի պատիժք ասեղք անարժանիցն մնան՝ որք յանդգնեալ խղճիւ մտացն հաղորդին, եւ պատիժք արժանաւորացն՝ որք հեղգանն եւ ծուլանան յերկար ինչ ժամանակաւ: 76 Այլ բազում երկիւղիւ անձանց զգուշացուք, եւ մեծաւ փութով զխաւարն անգիտութեան փարատեցուք. զանիրաւ զբարկութիւն, զթշնամանողութիւն, զչարայու ռիսակալութիւն ի բաց ընկեցուք. զխորամանկութիւն, զքինահանութիւն, զնախանձ մերժեցուք. զտրտմութիւն եւ զառանց բարբառոյ աղաղակն ի բաց թաւթափեցուք. յագահաց, ի բամբասողաց, յարբեցողացն եւ ի գեղխեցելոցն փախիցուք. զչարակնութիւն եւ զատելութիւն եւ զզաղտնի նենգութիւն դադարեցուցուք. ընդ թշնամիսն հաշտեցուք, զատելիսն սիրեցուք, եւ զյանցանս միմեանց թողցուք. յամենայն սրտէ միմեանց ծառայես-

ցուք, միմեանց հնազանդեցուք, զմիմեանց բեռինս բարձցուք, զմիմեանս սիրեցուք, զընկերս լաւ քան զանձինս համարեցուք. զսիրտս սրբեցուք, զաչս ցածուցուք, զլեզուս ի բամբասանաց դադարեցուցուք, զմեղս ապաշխարեցուք, զխիղճս փարատեցուք, զյիմարութիւնս թաւթափեցուք, եւ զծուլութիւնս ի փոյթ դարձուցուք. պահաւք պնդեցուք, աղաւթիւք աշխատեցուք, յողորմութիւնս յաւժարեցուք, գործովք առաքինացուք, ի չարեաց տղայացուք, եւ հաւատով կատարեալ՝ լիցուք: 77 Զի այսպէս ամենայն առաքինութեամբ արժանաւորեցուք աստուծոյ եւ մեծի խորհրդոյն. բազում փափագանաւք եւ կատարեալ սրբութեամբ վայելեցուք յամենասուրբ եւ ի կենսարար ի մարմնոյ եւ յարեւնէն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որում փառք եւ զաւրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԻԳ
 ԹՈՒՂԹ ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԵ-
 ԼՈՑ ՅԱՇԽԱՐՀԷՍ

1 Հայեա դու ի յոյսն վերին՝ որ իջանես ի խոր խաւարային սգոյդ. փութա փարատեա ի քէն զյիմարեցուցիչ խորհուրդս չարին, եւ զարթիր եւ եկ ի միտս քո. յիշեա զպատուէրս պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ թափեա զքեզ ի սատանայական թախանձանացդ, եւ ի միտ առ զբազմաչար հնարս թշնամոյն, եւ պատկառեա ի նետից նորա. երկիր ի խորամանկութենէն եւ թիւնից աներեւութից նորա. փախիր ի դառն վիրաց եւ ի սաստիկ հարուածոց նորա: 2 Հայեա ի պղտորութիւն մտացդ քոց, եւ ծանիր եթէ այդ սերմանք թշնամոյն են ի քեզ. արի անկիր առաջի Աստուծոյ՝ զի ապրեցիս ի չար խաբից նորա եւ յանաւրէն տրտմութենէն:

3 Զի յորժամ սատանայ բոլորովիմք գերէ զմիտս մարդոյն, ածէ ի վերայ տրտմութիւն եւ յուզմունս խորհրդոց. որ

« Հմմտ. Ի Պէր. Ի 21-22:

Թէպէտ եւ սուղ ինչ իցեն տրտմութիւնքն, սակայն նա ի պղտորեալ միտս նորա անհնարին եւ անչափս կարծրացուցանէ, որով եւ զսիրտն յիմարեցուցանէ, եւ թուլացուցանէ ի սովորական աղաւթիցն եւ յերկիւղէն Աստուծոյ: 4 Եւ մանաւանդ որում պատճառս եւս վախճանելոյ իւրոյ գտանիցէ, բոլորովիմբ արկանէ ի վերայ մերձաւորացն նորա անհնարին միտքս սգոյ տրտմութեան, եւ ի ներքս զսիրտն այրէ, եւ զմիտսն նուազէ, եւ ամենեւին զուշն ափշեցուցեալ ի զգայութենէ մտացն ընկենու, եւ ոչ տայ խոնարհել ի բանս մխիթարչացն եւ սփոփողացն. այլ յամառեալ պնդին ի սգոյն տրտմութիւն, զի ցնորք թշնամոյն անհնարին թաղձանաւք յիմարեալ ափշեցուցանեն առաւել քան արբեցութեամբ. եւ ամենեւին ոչ թողացուցանեն նայել ի պատուիրանս Աստուծոյ որ ասէ՝ թէ լաւ է արք մահուանն քան զարք ծննդեանն սկիզբն է մեղաց եւ անաւրէնութեանց, եւ անտի սկսանին աճել ի նմացաւք եւ հոգք եւ տրտմութիւնք եւ զրպարտութիւնք եւ աղքատութիւնք, այրութիւնք եւ որբութիւնք եւ անզաւակութիւնք եւ ամենայն չարչարանք բազում նեղութեանց եւ տառապանաց աշխարհիս: 6 Այլ եւ ժողովեալ եւս հեղու զնովաւ սատանայ զամենայն բազմութիւն ախտից մեղացն չարչարել, նեղեալ, վիրաւորեալ զնա թշնամութեամբ, գողութեամբ, սպանութեամբ, բամբասանաւք, երդմամբ, նախանձու, չարակնութեամբ, ռիսակալութեամբ, ազահութեամբ եւ զայլս զրկելով, նենգութեամբ, հմայիւ դիւթականաւք, եւ ամենայն անթիւ ախտից բազմութեամբ. ընդ որոց հատուցումն է հուրն անշէջ եւ տանջանք մշտնջենաւորք: 7 Իսկ ի ձեռն մահուանն յայնմ ամենայնէ բուժեալ դադարէ. զի թէպէտ եւ վարս արդարութեան

ոչ ունէր, սակայն ի մեղանչելոյն դադարեաց. ապա եթէ վարս ուղիղս էր ստացեալ՝ զերծաւ յամենայն կասկածանաց մեղաց եւ ի հոգոցս աշխարհիս, եւ վերացեալ խառնեցաւ ի բանակս սրբոց եւ արդարոց:

8 Եւ արդ զայսպիսի լուսաւոր կեանս յիմարութիւն է լալ եւ սգալ անառակութեամբ եւ հեթանոսաբար. զի եւ Պաւղոս եւ զլոկ միայն տրտմութիւնն արգելեալ փակեաց ասելովն՝ թէ Վասն ննչեցելոցն մի՛ տրտմի՛ք որպէս եւ այլ հեթանոսս՝ որ ոչ գիտեմ զԱստուած: 9 Իսկ ո՛րչափ սաստիկ պատժոց արժանի համարիցիք՝ որք ի սուգս եւ ի կոծս եւ յողբս մտանիցեն. զի արգելեալ է ի քրիստոնէից հաւատացելոցն՝ որք լուսաւորեցան սուրբ աւագանաւն, եւ մեծ եւ ահեղ անուն Սուրբ Երրորդութեանն ի վերայ նոցա անուանեցաւ, եւ կնքեալ խաչիւն Աստուծոյ նուիրեցան, ամենեւին իսկ ոչ են իշխան զնուիրեալսն Աստուծոյ խայտառակել հեթանոսական անաւրէնութեամբք, եւ ոչ չարաչար խզել եւ փետել եւ մոխիր ի վերայ նուիրեալ գլխոյն արկանել. այլ ամենեւին ի բաց հեռանալ յանաւրէն եւ ի սատանայական վայիցն եւ յողբոցն եւ անաւրէն ձաղանացն: 10 Ոչ զհերս փետել հրամայեսցէ քրիստոնէիցն, ոչ զայտս ցտել, եւ ոչ ի կոծ մտանել, ոչ զառիգածն ածել, ոչ զուսովքն մերկանալ, ոչ զճակատն հարկանել, ոչ քուրձ զգենուլ, ոչ մոխիր ցանել, եւ ձայնս արկանել, եւ ոչ աշխարանաւք ողողանել. զի այս ամենայն սատանայական է եւ հեթանոսական, զոր անմիտ կանայքն բարբառեն ի ցոյցս կեղծաւորութեան, եւ զկուսպաշտիցն զգործն գործեն ի վերայ քրիստոնէից, զողբսն ողբալով, եւ զկականն բառնալով, եւ զճշիւն աշխարանացն հնչեցուցանելով, անյուսաբար չարաչար զմարմինն կոծելով ի վերայ քրիստոնէի վախճանելոյն, զոր պարտ էր սաղմոսիւք

*** Ժող. Է 2

է Լ ԹԷ. Գ. 12

եւ ւարձնութեամբք յղարկել, պատուեալ երգաւք ի կեանսն յաւիտենականս:

11 Ընդէ՞ր խայտառականաւք եւ անարգանաւք սգոյդ թշնամանէք զմարմինն հոգէկիր եւ քրիստոսագգեաց: 12 Եւ արդի՞ւ իւրիք քրիստոնեայ անուանեսցուք զնոսս որք սատանայական մոլորութիւնս մոլորեսցին ի վերայ մեռելոյն. քանզի ընդ այդպիսի անաւրինեալսն եւ դեւք խառնին՝ ի կոծատեղին անցանեն: 13 Քանզի նոքին իսկ ուսուցին զկոծ անյուսութեան եւ զտրտմութեան սգոյ աշխարանացն, զի զկոծողսն ընդ նմին ի հուր գեհենին դատապարտեսցեն: 14 Այլ ձեզ պարտ էր ամաչել ի Հրէից եւ ի հեթանոսաց եւ յայլադանդիցն՝ որ զհաւատս մեր բամբասեն եւ ասեն. ո՞ւր է ձեր յոյսն յարութեան՝ յորժամ այդպիսի ողբովք եւ սգովք եւ աշխարանաւք եւ զազրալի խայտառականաւք արիւնահան եւ արիւնահեղ լինիք հանդերձ վայիւք եւ փետիւք, ճշիւք, գուժիւք կոծեալ աշխարիցէք զանուանեալն քրիստոնեայն:

15 Ընդէ՞ր պարծիք, ով քրիստոնեայք, որ երգովդ էք նմանեալք Հրէից եւ հեթանոսաց. այլ զսուգ եւ զտրտմութիւն զաւրինաւորիդ առաւել քան զանաւրինացն տեսանեմք, արք չարածայնք կառանչիւք եւ վայիւք եւ փետիւք խեղդին, ողբան եւ ողողանին անյուսալի, զճակատն դիւահարեն հարկանեն, եւ զկուրծսն անզգամաբար բախելով իբրեւ զայսահար. եւ կանայքն կանչիւք հերարձակ զայտսն ցտեն, զստինս կեղեքեն, եւ անամաւթապէս իգացեալք մերկանդամք խզին եւ կոծին մոլելով, իբրեւ զմոլիչն չարալլուկ դիւահարեալս. եղիճ, արիւն եւ մոխիր, եւ հանդերձք պատառեալք: 16 Արդ այսպիսի ձաղանաւք ձաղին եւ ծանակին քրիստոնէիցն պատկերքն՝ որ ոչ ի հեթանոսս լսի, եւ ոչ ի Հրեայս, եւ ոչ ի հերձուածողս, եւ որք ոչ ընկալան երբէք զյոյս յարութեան մեռելոց: 17 Եւ արդ մեք մերժեսցուք

զայնպիսի անաւրինեալ սգաւորսն ի համարոյ քրիստոնէից, եւ հանեալ յեկեղեցւոյ՝ ընդ երախայս համարեսցուք, եւ սուգ առցուք ի վերայ նոցա իբրեւ ի հեթանոսաց. զի այնպիսիքն են սգոյ արժանի՝ ողբալոյ եւ աշխարելոյ եւ կոծոյ մեծի, որք ի հուր գեհենին դատապարտին, եւ մասն ընդ անհաւատսն ունին, զի զհեթանոսական չարաչար ախտսն անյուսութեան յեկեղեցի մուծին:

18 Եւ արդ ասա ինձ, ով քահանայ, ընդէ՞ր մուծանես զգուռդս պաշտաւնէից եւ սաղմոսաց ի դասս մերկանդամ խայտառակելոցն. զի՞նչ կայ սրբեցելոց պաշտաւնէից եւ սատանայագգեաց դիւամոլ կոծողացն: 19 Ընդէ՞ր խառնես զաւրճնողսք ընդ անիծողսն, զգոհացողսք ընդ թշնամանողսն, զփառաւորիչսն ընդ հայհոյիչսն: 20 Ոչ է ւարէն յանաւրէն ժողովս սատանայականս զհրեշտակական երգսն մուծանել, եւ ոչ ի պիղծ մեհեանս դիւացն նոցա զսուրբ զաղաւթսն մատուցանել, եւ ոչ ի բագինս զոհարանացն պատարագս նուիրել. զի պիղծք առ պիղծն ժողովին, եւ սրբոցն սրբութիւնք վայելեն: 21 Ոչ է մի ժողովուրդ Հրէից եւ հեթանոսաց, եւ ոչ քրիստոնէից եւ հերձուածողաց, զի հակառակք եւ խափանիչք են միմեանց. եւ դու խառնեալ ընդ միմեանս միաւորես, եւ ի մի ժողովս առաքէք ւարձնութիւնս եւ անէճս: 22 Կոծողք անաւրէն անառակութեամբք բարկացուցանեն, եւ պաշտաւնեայքն աղաւթիւք եւ սաղմոսիւք բարեխաւսեն: 23 Յորժամ մերձաւորք վախճանելոյն անաւրէն սգով եւ կոծելով թշնամանեալ բարկացուցանեն զԱստուած, ընդէ՞ր աղաչես, մաղթես եւ բարեխաւսես վասն թողութեան մեղաց վախճանելոյն. ո՞ւմ լսէ, եւ զո՞ր ընդունի: 24 Եթէ ես ինչ հոգաբարձու հրաժարելոյն, յեկեղեցիս քո յիշեա, եւ յաղաւթս քո աղաչես զԱստուած. այլ ընդ վայր եւ անվայելուչ է խառնել զպաշտաւնայս սուրբ եկեղեցւոյ ի պիղծ ժողովս

սատանայական կոծողացն, եւ ի տեսիլ անամաւթ կանանցն հերարձակացն արիւնաշաղախ խզելոցն եւ մոխրացանացն. որ թէ եւ թշնամիք էին վախճանելոյն, այնչափ կարէին տրտմեցուցանել եւ առնել նմա չար, զոր ի ժամանակի հրաժարելոյն Հոգւոյն արարին. եւ ոչ ընկալան զբանն մարգարէին որ ասէր՝ եթէ Դարձ ամձն իմ ի հանգիստ ֆո, զի Տէր բարի արար ֆեզ^ա: 25 Տէր բարերարութիւն ցուցանէ զաւր մահուանն, եւ դու կոծիս եւ աշխարես եւ ողբաս դառնապէս: 26 Ահա քեզ ասէ մարգարէն՝ թէ Վայ որ ասէ զչարն բարի, կամ զբարին չար^բ. քանզի չար են կեանք մեղաւորին, եւ եւս քան զեւս յաւելու ի մեղս. եւ բարի է մահ նորուն, զի դադարէ ի չարեաց:

27 Այլ թէ կեցեալ էր, ասես, թերեւս ապաշխարէր, աղաչէր եւ ողորմութիւնս առնէր, եւ արտասուաւք զՏէրն հատեցուցանէր: 28 Մի՛ դու զայդպիսի ինչ ածեր զմտաւ, եւ անգէտ զամենագէտն կարծեցուցաներ՝ որ Ոչ կամի զմահ մեղաւորին^գ. բայց զիտէր սրտագէտն Աստուած՝ թէ ոչ ապաշխարեսցէ, զմահն նմա ողորմութիւն պարգեւէ՝ զի դադարեսցէ յառաջիկայ մեղացն գործելոյ: 29 Այլ մահ արդարոյն ամենեւին իսկ ցնծութիւն է եւ ուրախութիւն՝ փոխել ի մեղսասէր եւ սնավաստակ հոգոց աշխարհիս. եւ զգանձս վարձուց առաքինութեան զոր համբարեալ տարաւ, յամրի եւ զգուշութեամբ պահեսցէ. եւ եթէ սուղ ինչ իցէ ստգտեալ, աւգնեսցուք նմա զթող տնանկաց, յիշեսցուք յահեղ խորհրդին, ողորմութիւնս վասն նորա արասցուք. եւ այն է կաշառ բարերարին Աստուծոյ՝ որ առնէ բարերարութիւն ի վերայ վախճանելոյն՝ որպէս ինքն գիտէ: 30 Եւ արդ զայս լսելով փարատեա ի քէն զսուգ

թանձրամած յուսով ահեղ աւուրն յարութեան, եւ բոլորովին հանեալ զերծ ի քէն զաղճատանս սգոյ տխրութեան, զի քրիստոնեայ կոչեսցիս. եւ ամենայն բերկրանաւք սթափեցիր, ակն կալ փափագելի կեանացն յաւիտենականաց. եւ այսիւ մխիթարեա, զի քու՛մ վախճանելոյն ոչ պատահեցին մահք սոսկալի պատուհասից:

31 Քանզի բազում են մահք չարաչարք, եւ յանկարծաւրէն յորոգայթից ինչ տարածամ մեռանել. այլ դու այդիւ մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի քոյդ խաղաղութեամբ ի մահիճս իւր վախճանեցաւ: 32 Եւ մահք չարաչարք այնոցիկ է, որք ի գետոց վախճանեցան, եւ քարածեծ պատառեցան. այլ դու այդիւ մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի քոյդ ի գիրկս քո կատարեցաւ, եւ կտակ մխիթար կենդանեաց եթող: 33 Եւ մահ չարաչար այնոցիկ է՝ որք ի թիւնից աւճից եւ ի չարածանի գագանաց գէշ գէշ պատառեալ իցեն, եւ ոչ ոք զյետին բարբառն լսեաց, եւ ոչ զձեռս եւ զոտս ածեալ տեսանիցեն. այլ դու այդիւ մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի զքոյդ ձեռովք քովք թաղեցեր, եւ զյետին բարբառն լուար: 34 Է մահ չար այնոցիկ՝ որք ի պատերազմունս մեռանիցին, եւ զսուրն շողացեալ տեսանիցեն, եւ կենդանւոյն խաւարն զաշաւքն պատիցի, եւ թշնամւոյն դիթաւալ կացուցեալ՝ գէշ գագանաց արկանիցեն. այլ դու այդիւ մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի քոյդ ի վերայ անկողնից հիւանդացաւ, եւ պատուով Աստուծոյ նուիրեցաւ: 35 Եւ մահ չար այնոցիկ՝ որ վասն մեղաց դահճացն մատնեցան, եւ կենդանւոյն զմարմինսն յաւշեալ եւ պատառեալ անդամ ի փայտ՝ բարժանեսցեն անգեղք եւ ազուաւք ամաւթալից ձաղանաւք. այլ դու այդիւ մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի քոյդ գոհութեամբ հիւանդացաւ, եւ խոստովանութեամբ կատարեցաւ, եւ համբուրիւք ողջունից զգերեզման հարց ընկալաւ: 36 Է

^ա Սաղմ. ճժ. 9
^բ Ես. Ե 20
^գ Եսեկ. ժԼ 23

մահ չար այն՝ որք ի դիւաց լիկեցան, եւ անդգայեալ զմարմինս անդամոցն ուտիցեն, եւ անողորմ ձեռակապաւք արկեալ յարգել՝ սովամահ մեռանիցին. այլ դու մխիթարեա եւ գոհացիր զԱստուծոյ, զի քոյդ հանգստեամբ հիւանդացաւ, եւ աւրհնութեամբ վախճանեցաւ, պատանաւք պատեցաւ, եւ սաղմոսիւք յղարկեցաւ, եւ քահանայական աղաւթիւք եւ պատարագաւք յերկինս առաքեցաւ, եւ հանապաղ աւրհնի եւ յիշի ի յիշատակացն կատարելոյ:

37 Եւ արդ ո՞վ իցէ որ այնչափ ապաշնորհ եւ անիմացական միտս ունիցի, եւ զայս զմտաւ ածելով մեծապէս ոչ մխիթարեսցի, եւ անդադար գոհասցի զԱստուծոյ՝ թէ որպիսի փառաւք եւ պատուաւք վախճանեալն յերկինս կոչեցաւ, ուր են ամենայն ժողովք տիեզերաց, բանակք արդարոց եւ գունդք սրբոցն, երամք մարգարէիցն, դասք առաքելոցն եւ անթիւ հոյլք մարտիրոսաց, խորանք պայծառագարդք, բնակութիւնք լուսեղէնք, եւ մշտնջենաւոր վայելչութիւնք, եւ փափագելի դրախտն, անանց բարութիւնք, անտրտում խնդութիւնք, անծերանալի մանկութիւն, անխախտելի առողջութիւն, սէր սուրբ, տեղի ցանկալի, կեանք փափագելիք, եւ անյագ ցանկութիւնք հոգեւոր կերակրոց, հրճուանք հրաշալիք, գգուանք գգուանաց, եւ սփոփումն փափկութեանց, եւ հանգիստ հոգեւորական ամենայն ընտրելոց. ընդ որս եւ քո վախճանեալն ուրախութեամբ հանգիցէ:

38 Եւ արդ քեզ պարտ է մխիթարել ամենայն խնդութեամբ, զի ի յերկինս թռեաւ, ի մարդկանէ ի հրեշտակս փոխեցաւ, ի մահուանէ ի կեանս ընկեցաւ, ի խաւարէ ի լոյս ձգեցաւ, յաղքատութենէ ի թագաւորութիւն կոչեցաւ, ի ծառայութենէ յազատութիւն, ի վաստակոց ի հանգիստ, ի հոգոց յանհոգութիւն, ի մեղաց յարդարութիւն, ի հողեղինացս ի հոգեղէնսն փոխե-

ցաւ եւ ընդ հրեղէնսն դասակցեցաւ: 39 Արդ դու այդիւ մխիթարեա ամենայնիւ՝ եթէ ակն ունիս յարութեանն. այլ եւ աս զմտաւ՝ եթէ մահ է ճանապարհ ամենայն աշխարհի, եւ ամենեքեան երթամք ընդ այն ճանապարհ: 40 Աղամ, Աբէյ, Սէթ, Նոյ, եւ ամենայն արդարքն զմահ ընկալան, որով պարտ է եւ քեզ մխիթարել: 41 Արբահամ, Իսահակ եւ Յակոբ եւ Մովսէս եւ Դաւիթ տեսողքն Աստուծոյ, եւ ամենայն նահապետքն՝ արդարքն եւ աստուածախաւսքն զմահ ընկալան. որով պարտ է քեզ մխիթարել: 42 Ահա ամենայն թագաւորք սուրբք եւ արդարք զմահ ընկալան, որով պարտ է եւ քեզ մխիթարել. ահա եւ մարգարէքն եւ առաքելք եւ մարտիրոսքն եւ Սուրբ Կոյսն աստուածածինն զմահ ընկալաւ, որով պարտ է եւ քեզ մխիթարել. ահա եւ Քրիստոս Որդին Աստուծոյ վասն մերոյ փրկութեան զմահ ընկալաւ, զի զմեզ անմահացուցէ ի կեանս անմահս: 43 Վասն որոյ պարտ է գոհանալ եւ մխիթարել նորոգութեամբ յուսոյն յարութեանն ամենայն արդարոց, ընդ որս եւ մեք յարիցեմք, եւ զվախճանեալսն մեր ընկալցուք խնդութեամբ:

44 Արդ լուարուք Պաւղոսի, որ մխիթարէ զմեզ ասելով՝ եթէ Վասն ննչեցելոցն մի՛ տրտմի՛ որպէս եւ զայլ հեթանոսս որք ոչ գիտեն զԱստուած^ա: 45 Լուր եւ մարգարէին որ ասէ. Ընդ երեկոյս հանգիցեն լալիք. առաւաւտուց եղիցի ուրախութիւն^է: 46 Արդ եթէ անուանեալ էք քրիստոնեայ, եւ հաւատացեալ էք յարութեանն, արիք մխիթարեցէք զձեզ մարգարէական եւ առաքելական մխիթարութեամբ. զի սուգ անյուսից է, եւ ոչ իմաստոնոց եւ հաւատացելոց՝ որք ակն ունին նորոգման ամենայն ննչեցելոց. զի ոչ է ի կորուստ մահ քրիստոնէին, այլ ի նորոգութիւն կենացն յաւի-

^ա Ը թ. է. 9. 12
^է Ս աղ. 1. 6

տենից. վասն որոյ եւ զոգիս վախճանելոցն մերոց սաղմոսիւք եւ աւրհնութեամբք ի կեանս յղարկեմք, իբրեւ ընծայ ինչ Աստուծոյ նուիրեմք: 47 Յաղագս այնորիկ ոչ է պարտ քրիստոնէին ի վերայ մեռելոց սուգ ունել եւ լալ. այլ լայցեն Հրեայք եւ ողբասցեն հերետիկոսք, սուգ առնուցուն եւ կոծեսցին ամենայն թերահաւատք եւ հերձուածողք, զի նոքա լալոյ եւ ողբալոյ արժանի են, աշխարանաց եւ կոծոյ մեծի. այլ մեք նորոգութեամբ կենացն յաւիտենից մխիթարեսցուք: 48 Եւ արդ վասն այսր ամենայնի բարձէք զկոծս, խափանեցէք զողբս, ի բաց արարէք զտրտմութիւն, դադարեցուցէք զարտասուս, արգելէք զլալականս, լռեցուցէք զկառահիւն լալեաց եւ վայից. արհամարհեցէք զեղանակամարս լալականաց, անարգեցէք զփետիւն վարսից եւ զխզել հերաց, հալածեցէք զարիւնահանսն եւ զմոխրացանսն, թշնամանեցէք զմերկանդամսն եւ զխայտառակեալսն: 49 Մեկնեսցուք յանաւրէն մոլորութենէն, հեռացուք ի հեթանոսական ամբարշտութենէն, ամենեւին ի բաց փարատեսցուք զսուգ սատանայական եւ զանյոյս մթերս: 50 Ձի կեցցուք քրիստոնէութեամբ, եւ վախճանեսցուք աստուածպաշտութեամբ, եւ հանգստեան եւ երկնից արքայութեանն արժանի լիցուք ի Տէր մեր. որում փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ յաւիտեանս:

ԻԴ

ՈՂԲՔԵ-ԵՐՐ

- 1 Խոստովանողք փութացարուք Ձանալ ապրել յաւուրըս մեր. Ձի աւր ահեղ կայ առաջի, Ահեղ ատեան եւ հուր անշէջ:
- 2 Աստէն լացցուք եւ ողբասցուք եւ խընդրեսցուք ըզթողութիւն. Ձի ապրեսցուք յանշէջ հըրոյն, Որ ըսպառնայ մեղաւորաց:

- 3 Միշտ հանապազ արտասուեսցուք Գորովագին պաղատանաւք, Աղերսալի հառաչանաւք Զքաւիչ մեղացն աղաչեսցուք:
- 4 Անկցուք առ նա խոստովանել Ձոր արարաք աստ ի ծածուկ, Յայտնել ասել եւ ցուցանել Զգաղտնիս մեղացըն բազմութեան:
- 5 Ձի անդ քըննին խորհուրդըք մեր Եւ ցուցանին յանցանքըն մեր. Յայտնին դաղտնիք սըրտից մերոց Յաշխարհատես հրապարակին:
- 6 Ես զարհուրեալ եմ եւ դողամ Յորժամ լսեմ ըզձայն փողոյն, Որ տագնապաւ կոչէ զագինս ի մեծ ահեղ աւր ատենին:
- 7 Ձի չարաչար մարտեաւ ընդ իս Ամենամեղըն սատանայ. Եւ կարեվէր զիս արարեալ Հանեալ ընկեաց յանմահ փառացն.
- 8 Դառնագիւն չար պատրաստեաց Ըզտարտարոսըս գեհէնին, Եւ ըսպառնայ մեղաւորիս Այրել ի հնոցըս կայծականց:
- 9 Որ ոք ունիք սէր սըրբութեան, Ձիս ողբալով արտասուեսցէք. Ձերմագո՛ւթ պաղատանաւք Ինձ խնդրեցէք ըզթողութիւն:
- 10 Քրիստոսասէրք իմ սիրելիք, Ինձ աւգնեցէք վերաւորիս. Եւ գորովով մեծ ողորմիւ Աղաչեցէք ըզՏէր վասն իմ:
- 11 Հառաչանաւք զձեզ աղաչեմ Մեղուցելոյս ողբակցեցէք. Պաղատանաւք լացէք ընդ իս Զայնակցելով իմ աղէտիս:
- 12 Կականաբարձ զիս ողբացէք Եւ ձայնս առէք ողորմելիս. Ձի չարաչար ըմբռնեցայ ի չար նետից սատանայի:

- 13 Միգապատեաց զիս թըշնամին
 Խաւարային ցանկիւքն իւրովք.
 Եւ սուր Հանեալ վիրաւորեաց,
 Զոր աղաչեմ գձեզ բըժըշկել:
- 14 Սուրբ Հաւատոյ մանկունք, ո՞ւր էք,
 Ողորմեցէք ինձ նեղելոյս,
 Եւ գըթագին պաղատանաւք
 Զքաւիչ մեղացն աղաչեցէք:
- 15 Յաղաւթըս ձեր ապաւինիմ,
 Եւ ինձ Հայցեմ ըզթողութիւն.
 Զի զանազան եմ մեղուցեալ,
 Եւ ոչ բաւեմ ապաշխարել:
- 16 Ես զարհուրեալ եմ եւ դողամ
 Յորժամ յիշեմ զիս մեծամեղս,
 Թէ յայն երկիր կայ անցանել,
 Եւ զՏէր փառաց կայ տեսանել:
- 17 Քրիստոս գըթած եւ ողորմած,
 Գըթա եւ յիս ամենամեղս,
 Զի ես գըտից ողորմութիւն
 Ի գումարել մեծ ատենիդ:
- 18 Զի աւր ահեղ կայ առաջի
 Եւ սոսկալի մեղաւորիս.
 Որ ըզգաղտնիս սըրտիս քըննէ
 Եւ ըզծածկեալ խորհուրդս յայտնէ:
- 19 Արդ աղաչեմ, Տէր մարդասէր,
 Զիս յայնմ աւուր մի՛ պահանջեր.
 Զար տանջանացըն մի՛ մատներ,
 Եւ կայծականց անշէջ հըրոյն:
- 20 Զի քեզ տացից փառս աւրհնութեան
 Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյդ,
 Որ միշտ աւրհնեալ ես յաւիտեանս,
 Փառաւորեալ յաւիտենից:

Ա.ՂԱԻԹՔ ՆՈՐԻՆՆԻ¹

1 Ով որ անեղդ ես եւ անստեղծ եւ արարիչ ամենայն արարածոց, զոր ոչ եր-

կիրս ստանալ հանդուրժէ, եւ ոչ երկինք բաւանդակեն. այլ ի վեր ես քան զերկինս, եւ անդր քան զծագս. եւ ամենայն երեւելիքս եւ աներեւոյթքս ընդ քեւ եմք բովանդակեալ: 2 Դու տիրես ամենայնի, եւ քո հրամանդ կառավարէ զամենայն արարածս. դու աղքատացուցանես, եւ դու մեծացուցանես, հարկանես, եւ դու բժշկես. դու ես սիոփիչ վտանգելոյս ի սատանայէ, եւ առողջացուցիչ հիւանդացելոյս մեղաց. դու ես ընդունիչ աղաւթից եւ կատարիչ խնդրուածաց: 3 Խոնարհեցո, Տէր, զունկն քո, եւ լուր քոյոյ ծառայիս՝. տես, Տէր, գտառապանս իմ, եւ ընկալ զիս գթութեամբ. Մի՛ բարկութեամբ քո վ խրատեր զիս, եւ մի՛ սրտմտութեամբ քո վ յանդիմաներէ. զի Աստուած ես գթութեանց՝ գթա եւ յիս ի մեղաւորս, որ բազում հեծեծանաւք եւ պաղատանաւք մաղթեմ եւ աղաչեմս գրեց: 4 Զի կարեվէր եմ մեղաւք, եւ ցաւազնեալ անաւրէնութեամբ. չարաչար ախտիւք եմ ի յանցանս, եւ պիղծ խորհրդովք յամբարշտութիւնս. ժահահոգւովս եմ աղտեղեալ, եւ մեղսաթաթաւ մարմնովս զազրացեալ. ամաւթով երեսաւք կամ առաջի քո, եւ ամաւթով առաջի տեսողաց:

5 Եւ արդ դու Տէր քաղցր եւ ներող, երկայնամիտ վասն մեղաւորաց կոչեցար. որ ասացեր՝ թէ Ի դառնալ անարիւնիմ ոչ յիշեցից զամենայն անարեւութիւնս նորա զոր արարէ: 6 Եւ արդ ահա եկեալ անկեալ եմ առաջի քո ծառայս մեղուցեալ, եւ ժտեալ խնդրեմ ի քէն ողորմութիւն. մի՛ յիշեր զմեղս իմ բազում, եւ մի՛ զանաւրէնութիւնս իմ յանդիմաներ՝ եթէ կամաւ եւ եթէ ակամայ ինչ մեղայ, եթէ բանիւք եւ եթէ գործովք եւ եթէ անդէպ մտածութեամբք պղծեցայ, եթէ յանգիտութենէ եւ եթէ ի ծուլութենէ եւ ի մոռացութենէ գոր-

1 Մասն ինչ ի սկզբանէ աղօթիցս կայ ի գիրս Հարանց վարուց յանուն Ա. եփրեմի. կան եւ այլ չորս օրինակք ի կարգս աղօթագրոց յանուն Ա. Մեսրոպայ, կիսով չափ նման երկաթագիր օրինակիս, թէպէտ երեւելի տարբերութեամբ. այլ անտի յառաջ ամենեւին տարածայն:

՝ Ս՝ՂՄ. 29 1
 † Ս՝ՂՄ. 9 1
 ‡ Ե՝ԳԻ. ԺԲ 21-22

ծեցի. զի դու Տէր, սովոր ես գթալ եւ ողորմել, եւ թողուլ զմեզս բազումս, եւ քաւել զամենայն հոյս անաւրէնութեան. որ զպոռնիկս սրբեցեր, զաւագակն ազատեցեր, զմաքսաւորն արդարացուցեր, եւ զծանրաբեռնեալսն մեղաւք թեթեւացուցեր: 7 Վասն զի Աստուած ես ողորմած, եւ գթաս ի մեղուցեալսն՝ որք հաւատով կարդան առ քեզ. գթա, Տէր, եւ յիս ի բազմամեղս, եւ ապրեցո ի թիւնից թշնամոյն: 8 Փարատեցո, Տէր, զխաւար յածող հայեցուածոցս իմոց, եւ բաց զականջս իմ խլացեալս յանդէպ լսելոյ. բժշկեա զվիրաւորեալ լեզուս ի բամբասանաց, եւ սրբեա զսիրտս իմ ի չար խորհրդոց:

9 Քեզ ցանկամ, Տէր բարերար, եւ փափագեմ գթածի Հաւր իմոյ. գթա ի վերայ իմ մեղաւորիս, եւ ընկալ իբրեւ զանառակ որդիին: 10 Յագեցո ի քաղց իմ ի սիրոյդ քումմէ, եւ լցո զծարաւիս յառատաբուղիս շնորհէդ. զի ցանկ առ քեզ խնդրեմ մերձենալ, եւ բաղձամ ի քեզ հայել ի յարածամ. միշտ շնորհաց քոց փափագեմ, եւ հանապազ ողորմութեան քում կարաւտիմ: 11 Մի՛ ընդ պատեհալսն պարտաւորեալ, եւ մի՛ ընդ ատելիսն դատապարտեր. այլ ընդ կամարարս կամաց քոց ընկալ, եւ ընդ պահողս պատուիրանաց քոց պահեա: 12 Ձի եթէ առանց ներելոյ գյանցանս իմ քննեսցես, ընդունայն են ինձ յարութեան խոստմունք. զի ի հուր գեհենին է ժառանգութիւն իմ: 13 Ձի եթէ զդատապարտութիւն եւ զանդէպ մտածութիւնս իմ դատիցիս, ապա երանեմ ես չեղելոյն յորովայնէ. այլ նայեա ի մաղթանս իմ եւ ի պաղատանս, եւ մի՛ մերժեր ի յողորմութենէդ քումմէ՝ որ ողորմութեան քում բաղձամ, եւ քոյոյ գթութեանդ կարաւտիմ: 14 Ձի միշտ զմարմինս իմ պղծեցի, եւ հանապազ զոգիս աղտեղացուցի, ոչ չարաչար վարիւք միայն, այլ եւ զազիր խորհրդովք:

15 Եւ արդ լուա ի մեղաց, եւ մաքրեա ի գեռաթաթախ տղմոյս: 16 Ձքեզ խնդրե-

ցի, եւ զքեզ աղաչեմ, լից զկարաւտութիւնս իմոյ փափագմանս. խառնեա զիս ի դասս սրբոց եւ ի ժողովս արդարոց, որք ի բաղձալի տեսութենէդ քումմէ վայելեն յարածամ: 17 Ես ոչ համարձակերես իբրեւ զբարեգործ ոք հայցեմ, այլ աղերսիւ ժտիմ իբրեւ զպարտապան եւ զբազմամեղ: 18 Ոչ...¹ ունելով համարձակիմ իբրեւ զմաքուր, այլ ի մաքրութենէդ քումմէ զժահահոտութիւնս իմ մաքրել աղաչեմ, զի անթիւ ունիմ զմեղաց իմոց զբազմութիւնս, եւ հոյք անաւրէնութեանս իմոյ հեղձուցանեն զիս հանապազ. միշտ զսիրտս իմ ճմլեցուցանեն, եւ զմարմինս եւ զոսկերս իմ հալեն եւ մաշեն. եւ վասն այսորիկ ժտիմ հանապազ պաղատել, աղաչել եւ մաղթել, զի դու ես Հայր իմ եւ Տէր, արարիչ իմ եւ ստեղծիչ. առ ո՞ երթայց, եւ կամ յումմէ՞ խնդրեցից աւգնութիւն: 19 Քեզ մեղայ, եւ առ քեզ խոստովանիմ, եւ զքեզ աղաչեմ. մի՛ ի քումմէ ողորմութենէդ զիս մերժեր, եւ մի՛ յերեսաց քոց ընկենուր: 20 Մաղթեմ քեզ Տեառն բարերարիդ եւ բազմագութ իմոյ արարչիդ. մի՛ յաւիտենական ամաւթովն ամաչեցուցաներ զիս, եւ մի՛ ի մեծի աւուրդ դատապարտեր. մի՛ ի տիեզերական հրապարակիդ զիս յանդիմաներ. մի՛ անողորմ տանջանաւքդ տանջեր, եւ մի՛ սոսկալի գեհենիւդ պատուհասեր: 21 Այլ ապրեցո ի հրացան հնոցացն, եւ ի հրահոսան գետոցն հրեղինաց, յորդանցն չարածանեաց եւ յաննշոյլ խաւարէն եւ դառն դատաստանացն եւ յաններելի տանջանացն, յանլոյծ կապանացն եւ ի հանապազորդ նեղութեանցն, ի միշտ ողբոցն եւ ի կրճելոյն ատամանցն: 22 Այլ գթա ի վիրաւորեալս մեղաւք, եւ բժշկեա զհիւանդացեալս անաւրէնութեամբ: 23 Ընկալ իբրեւ զհայհոյոզն եւ զհալածիչն, եւ փարատեա զմեղաց իմոց զբազմութիւնս. սրբեա ի պղծութենէս

1 Յօրինակին բառ մի անընթեռնիլ

իբրեւ զպոռնիկն, եւ արդարացո իբրեւ զմաքսաւորն: 24 Ողորմեա ինձ իբրեւ քանանացւոյն, եւ շնորհեա զյանցանս իմ իբրեւ զաւագակին: 25 Բնակեցո զիս ի դասս սրբոց եւ ի խորանս արդարոց կամարարաց յանանց կենացն վայելչութիւնս, եւ ի յանբաւ բարութեանցն ուրախութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որում փառք յաւիտեան:

ԻԵ

ՅԱՂԱԳՍ ՊԷՍՊԷՍ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ԽՐԱՏՈՒՒՄ

1 Յառաջ քան զամենայն առաքինութիւնս է խոնարհութիւն, եւ նախ քան զամենայն ախտս է փառասիրութիւն: 2 Գլուխ առաքինութեանցն սէր է. իսկ գլուխ ախտիցն է արդարացուցանել զինքն: 3 Իսկ երկիւղն Աստուծոյ հալածէ զամենայն մեղսն. իսկ դանդաղումն հալածէ զերկիւղն Աստուծոյ. նոյնպէս եւ գերութիւնն հալածէ զառաքինութիւնն յանձնէ: 4 Չորք են առաքինութիւնք, լռութիւն, եւ խոնարհութիւն, եւ պահել զպատուիրանս Աստուծոյ, եւ նեղութիւն: 5 Չորք են առաքինութիւնք որ պահեն զանձն, ողորմութիւն յամենեսեան առնել, եւ մի՛ բարկանալ, եւ երկայնամտութիւն, եւ զզուշանալ ինքեան ի մոռացմանէ մտաց: 6 Պէտք են առաքինութիւնքս այս յարածամ, եւ անսպառ անկանել առաջի Աստուծոյ ի սրտի իւրում, եւ ունել զինքն առ մեղաւորս, եւ մի՛ դատել զոք. եւ յայնժամ դադարեն խորհուրդք: 7 Չորք են այս առաքինութիւնք որ աւգնեն մանկան արեղայի, խոկումն գրոց յամենայն ժամ, եւ տքնութիւն եւ գործածեռն, եւ հնազանդ եւ հպատակ լինել հաւրն, եւ մի՛ թուել զինքն յիրս ինչ ուրեք ամենեւին: 8 Վասն

չորիցս այս իրաց հոգիք պղծին, մի՛ չըջել ի քաղաքի եւ չդնել պահապան աչաց, եւ մի՛ ունել ծանաւթութիւն ընդ կանայս, եւ մի՛ ունել սէր ընդ փառաւորս երկրի, եւ սիրել զմարմնական խաւսս եւ զդատարկաբանութիւնս: 9 Յաղագս չորից իրաց լինի պոռնկութիւն, յուտելոյ եւ յրմպելոյ յագ, եւ յագմանէ քնոյ եւ ի դատարկ կալոյ, եւ ի դատարկաբանելոյ խաղալ եւ ծիծաղել, եւ ի զարդարմանէ հանդերձից: 10 Վասն չորից իրաց խաւարին միտք, մի՛ յուզելոյ զընկերն, եւ անգոսնելոյ զընկերն, եւ արհամարհել եւ նախատել ընդ ընկերին, եւ ի չարախաւսելն զընկերն: 11 Յաղագս չորից իրաց հոգիք խոպանանս եւ լինին անպտուղ, մի՛ յոչ դադարել ի տեղւոջ եւ ի տան, եւ մի՛ գործել ինչ ոչ, եւ մի՛ զի սիրեսցէ զբաղմունս մարդկապէս, եւ մի՛ յորժամ սիրեսցէ զնիւթս երկրի եւ զագահութիւն: 12 Յաղագս չորից իրաց բարկութիւն գայ, մի՛ ի տալոյն, եւ յամելոյն զիւր կամսն, եւ հակառակելն եւ սիրելն վարդապետ լինել բազմաց, եւ մի՛ կարծել զինքն լինել քան զայլ մարդ իմաստուն: 13 Չորք են այս առաքինութիւնք զոր դժուարաւ ստանայ մարդ, եւ այսոքիկ պահեն զամենայն առաքինութիւնս, սգալ յարածամ, եւ հայել միշտ եւեթ յիւր մեղսն միայն եւ մի՛ դատել զոք, եւ ունել զինքն առ մեղաւորս, եւ ունել առաջի աչաց իւրոց զմահ իւր հանապագ: 14 Արդ որ ոք կամի պահել զառաքինութիւնս զայսոսիկ, կարէ ապրել. զաւրաւոր է Աստուած պահել զմեզ յամենայն չարէ եւ ի փորձութենէ եւ ի հանդերձեալ ժամանակին՝ որ գալոցն են ի վերայ ամենայն տիեզերաց. զի գտցուք ողորմութիւն ի Քրիստոսէ ի ձեռն Սուրբ Հոգւոյն:

ՅԱՂԱԳՍ ՊԷՍՊԷՍ ԱԽՏԻՑ

15 Արար Աստուած զմարդն, եւ եղ զնա ի դրախտին փափկութեան, զամենայն զգայութիւնս ողջ ունելով ի բնու-

1 Զայս նառ հանդերձ յաջորդ հատուածովն տե՛ս եւ ի Հարանց վարս երեւելի տարբերութեամբ հտ. Բ. 532, 571:

թեան իւրում: 16 Արդ իբրեւ լուաւ այնմ՝ որ խաբեացն զնա, յայնժամ էառ զախտս ամենայն, եւ իսկոյն ընկեցեալ եղեւ արտաքս ի մեծ եւ ի չքնաղ փառաց իւրոց. զի ծանիրցէ մարդ՝ թէ գոն ախտք որ մերժեն զնա յԱստուծոյ, եւ զի աղաչէ զբարերարն Աստուած, որպէս զի աւգնեսցէ նմա, եւ ապա կարասցէ կտրել յինքենէ ի բաց զախտս ամենայն: 17 Այս ամենայն վէրք են՝ որ կրին յանձին մարդոյն, եւ քակեն որոշեն զնա յԱստուծոյ: 18 Երանի որք սրբեն զինքեանս յամենայն ախտից եւ յամենայն պղծութեանց հոգւոց եւ մարմնոց. զի է ոչխար բանաւոր ընդունելի պատարագ Աստուծոյ, եւ լսէ զձայնն որ ասէ. Բարի ծառայ եւ հաւատարիմ. ի սակաւուդ եղեր հաւատարիմ, ի վերայ բազմաց կացուցից գեեգ, եկ մուտ յուրախութիւն տեսոն քում^ա: 19 Իսկ որք կամին կատարել զկամս իւրեանց որ ըստ մարմնոյ, եւ ոչ կամին բժշկել զինքեանս ի բժշկութենէ սուրբ առաքինութեանց, գտանին մերկ ի սուրբ պատուիրանէն ի ժամ հարկաւորութեանն. անկանին ի խաւարն արտաքին՝ ուր կայ սատանայ եւ կապեալքն: 20 Եւ պատմուծանք պղծութեանցն են այսոքիկ, պոռնկութիւն, արծաթսիրութիւն, չարակնութիւն, բանսարկութիւն, նախանձ, փառասիրութիւն, հպարտութիւն. այսոքիկ եւ որք սոցին նման են: 21 Զի՞նչ է պոռնկութիւն. պոռնկութիւն՝ ցանկութիւն, որկորստութիւն, յագել քնոյ, դատարկութիւն, դատարկաբանութիւն, պաճուծանք մարմնոյ, եւ զեղումն եւ ընդ վայր ծաղր, անամալթութիւն, թուլութիւն, դանդաղումն: 22 Զինչ է արծաթսիրութիւն. արծաթսիրութիւն, անհաւատութիւն, անյուստութիւն, անգթութիւն, անողորմութիւն, ազահութիւն, արհամարհութիւն, անբարի ստութիւն, անձնահաճութիւն, եւ ոչ հայել ի պատուիրանն Աստուծոյ: 23 Զի՞նչ է

չարակնութիւն. չարակնութիւն է չարախաւսութիւն, նախանձ, մարդահաճութիւն, անձնասիրութիւն, անգիտութիւն, ստութիւն, եւ սուտ վկայութիւն: 24 Զի՞նչ է բարկութիւն. բարկութիւն է հարստահարել զիւր կամսն, հակառակութիւն, վիճութիւն, նենգութիւն, սուտ գիտութիւն, կարծմտութիւն, նեղկութիւն, ձանձրութիւն, ոչ բառնալ զթշնամանս մտաւք, տալ եւ առնուլ: 25 Զի՞նչ է նախանձ. նախանձ՝ ատելութիւն, ոչ բառնալով զփառս ընկերին, եւ արկանել գայթաղողութիւն ընկերին: 26 Զի՞նչ փառաւորութիւն. փառաւորութիւն է անզգամութիւն, սիրել զաշխարհս եւ որ ինչ յաշխարհի է, եւ լինել անուանի ի մէջ մարդկան, եւ կատարել զկամս յանդգնութեանն: 27 Զի՞նչ է հպարտութիւն. հպարտութիւն է խստասրտութիւն, անհնազանդ լինել ամենեցուն, եւ քաջալերել յիւր զաւրութիւնն, եւ համարելով զինքն իմաստուն, եւ առնել յար եւեթ զիւր կամսն, եւ արհամարհել զընկերն, եւ կարծել զինքեան իմաստուն գոյ, եւ ունելով զինքն իբրեւ ոչ իմիք կարաւտ գոյ: 28 Այս ամենայն գործին յանձին մարդոյն, մինչեւ որոշեն զնա յԱստուծոյ: Այս է զոր եբարձն Ադամ՝ յորժամ եկերն ի պտղոյ ծառոյն, եւ անկաւ ընդ ոտիւք մահուն:

ԻԶ
 ԹՈՒՂԹ՝ ՎԱՍՆ ՀՄԱՅԻՑ ԴԻԻԹԱԿԱ-
 ՆԱՅ ԵՒ ԱՆԱԻՐԷՆ ՅՈՒՌԹՈՂԱՑ

1 Առնոյր առնէր ոք զգլուխ իմ շտեմարանս ջուրց բազմաց, եւ գաչս իմ յորդ աղբիւրս արտասուաց, եւ լայի դառնապէս ի տուէ եւ գիշերի գհանապագ մեղս մերժ. զի կորեաւ երկիւղած յերկրէ, եւ ոչ գոյ ուղիղ առաջի մարդկան. եւ լցաւ աշխարհ մեր հմայիւք իբրեւ զառաջիկան. եւ խոնարհեցաք մտաք ի հնազանդութիւն սատանայի մերոյին իսկ մտաւք. զի լեզուաւք խոստա-

^ա Մատթ. Ի Ե 21, 23

^բ Եբեմ. Թ 1

նամք ճանաչել զԱստուած, եւ գործովք ուրանամք ի նմանէ: 2 Ասաց Աստուած՝ եթէ Սիրեցես զՏէր Աստուած քո յամենայն օրտէ եւ յամենէ եւ ի գաւրութենէ քո մտն: 3 Յանձնէ է՝ այս ինքն եթէ զնա միայն պաշտեսցես, եւ կոչեսցես անձին քում Տէր եւ արարիչ. ի գաւրութենէ՝ այս ինքն եթէ զգաւրութիւն անձին քում նախ հանիցես յաղաւթս եւ ի վաստակս հոգեւորս. յամենայն ի սրտէն՝ այս ինքն թէ մի՛ ի տունս հեթանոսաց եւ ի ժողովս մարտիրոսաց, մի՛ ի մեհեանս եւ յեկեղեցիս, մի՛ ի բախտս եւ ի շնորհս, մի՛ ի խաչն եւ ի ճակատագիր, մի՛ առ դիւթս եւ առ քահանայս, մի՛ առ աղաւթս եւ առ պահարանս. մի՛ լեզուով խոստովանել, եւ ի սրտէ ոչ հաւատալ. եւ մի՛ սրտիւ հաւատալ, եւ լեզուիւ ուրանալ. մի՛ բանիւք պատուել զԱստուած, եւ արդեամբք բարկացուցանել. մի՛ հաւատովք մեծարել, եւ գործովք տրամեցուցանել. այլ յամենայն սրտէ եւ յանձնէ եւ ի գաւրութենէ եւ ի մտաց սրտէ սիրել զԱստուած, եւ քրիստոնեայ անուանակից Քրիստոսի:

4 Իսկ եթէ լեզուաւ կոչես զԱստուած արարիչ, տուիչ եւ փրկիչ եւ կեցուցիչ, իշխան մահու եւ կենաց, եւ սրտիւք եւ անձամբք առ դիւթս եւ առ թովիչս եւ առ հարցուկս եւ առ ուռութս եւ առ խտիրս եւ առ հմայս գերեցիս, ոչ եւս պարտ է կոչել զանձն քրիստոնեայ՝ զի հեռացեալ էս ի Քրիստոսէ, եւ հնազանդեալ ընդ լծով սատանայի. զի թողեր լքեր զարարիչն եւ զկեցուցիչն, եւ առ սատանայ ապաւինեցար: 5 Զի եթէ ճշմարտիւ հաւատայիր՝ թէ Աստուած է արարիչ ամենայնի, ապա պարտ էր թէ արարիչն միայն էր իշխան կեցուցանել եւ մեռուցանել, հարկանել եւ բժշկել: 6 Զի ո՞րք իշխէր մերձենալ առ հարցուկս՝ որ եւ անձին ոչ կարէ առողջութիւն եւ անմահութիւն շնորհել: 7 Աղէ ցոյց զոք ի կախարդաց՝ որ անցաւ եւ ան-

մահ եղեւ: 8 Իսկ եթէ ասես՝ եթէ ոչ երթամ առ հարցուկս, այլ բժիշկ է եւ առ բժիշկս երթամ, գործ բժշկի այս է, խարել, կտրել եւ արիւն թափել եւ դարմանս ըստ ցաւոցն նմա մատուցանել. այլ ոչ եթէ յուռութս յուռթել, եւ զսատանայական բարբանջս բարբանջել. կամ աղ եւ ածուղ, կամ ասդենի առնուլ կարմիր, եւ երկաթ, եւ ջուր, եւ ուլունս ուռթել, եւ կամ գիր պահարան ընդ անձն արկանել, եւ կամ զոսկերս ձկանց եւ սողնոց, զծրարս բժժանաց ի ձեռին եւ ի յակին եւ ի պարանոցի կապել:

9 Արդ եղկելի եւ թշուառական, զի՞ թողեր զԱստուած արարիչ եւ զբժիշկ եւ զխաչն պահապան, եւ ապաւինեցար առ կախարդս յիմարս եւ ապաւանեալս դիւաւք: 10 Աղէ տես զի՞նչ գործէ չարադիւթն. ի մէջ գետինն անցեալ յուռթելն, եւ ընդ ուռթելն մերձենան ի նա դեւքն. եւ ընդ մտանելն յարանչտի, ի ձախ դիւթէ եւ ի յաջ թքթքէ, զխաչն անարգէ եւ զՔրիստոս թշնամանէ, եւ ոչ իմանայ: 11 Իսկ եթէ զուռութս եւս ցուցանէր, ծաղր եւ կատականս եւ խաղ մանկուոյ լինէր: 12 Արդ եթէ էր պարապ զմասանց մարմնոյ զուռութս մի ըստ միոջէ պատմել, ծաղր կացուցանէի զյիմարեալ միտս դիւթին առաջի ամենեցուն: 13 Զի ամենայն ուռութք եւ պարտանք դիւթի եւ թովչի եւ հարցկի սուտ են եւ եղկելի, եւ առիթ գեհենի եւ հրոյն յաւիտենից. եւ որ մերձենայ ի նոսա, ի հուր գեհենին դատապարտի, եւ մասն ընդ անաւրէնս ունի. զի զշնորհս բժշկութեանն արհամարհիցեն, որով մարթ էր արուեստիւք բժշկութեան խարելով եւ կտրելով եւ դարմանս ցաւոցն առնելով՝ բժշկել: 14 Զի եւս առաւել զշնորհս պարգեւացն արհամարհիցեն. զի որ ասէն՝ եթէ Հիւանդանայցէ ոք ի ձեռն, կոչեսցէ գերիցունս եկեղեցոյն. աղաւթս արասցեն ի վերայ նորա, եւ աւծցեն իւղով ի յանուն Տեառն, եւ աղաւթն հաւատով փրկեսցեն

զաշխատեալն^ա. Եւ զոր դեւն լլկէ, նորին իսկ հրամայեաց՝ պահաւք եւ աղաւթիւք հալածեն ի ձեռն նշանի ամենայաղթ խաչին: 15 Եւ որ անարգէ զխաչն փրկական, եւ արհամարհէ զչնորհան Քրիստոսի, եւ գնայ առ դիւթս յուռթել, եւ պահարան եւ ուռութսն եւ զգիր պահարան ընդ անձն արկանեն, գնոցանէ ասէ Քրիստոս՝ եթէ երթայի, անիծեալի, ի հուրն յաւիտեանից, ոչ զիտեմ գճեզ^բ. վասն զի զայն արարին՝ զոր նայն ոչ հրամայեաց:

16 Արդ եթէ ասես՝ եթէ եւ նոքա քրիստոնեայք են եւ Քրիստոսի անուամբն ուռթեն, այլ եւ զգիրն եւս սպասաւորք եկեղեցոյ եւ արեղայք գրեն, արդ միտ զիր աւետարանչին. Բագում մարգարէի, ասէ, ասեմ յաւուր յայնմիկ՝ եթէ Տէր, յանուն քո մարգարէացաք, եւ յանուն քո զղբու հանաք, եւ զարութիւնս բագումս արարաք, բաց եւ մեզ. եւ Տէրն ասէ. ոչ զիտեմ գճեզ^բ. վասն զի զայն արարին՝ զոր նայն ոչ հրամայեաց: 17 Եւ զի՞նչ ասացից զմարգարէիցն. այլ եւ աշակերտն եւս Յուդաս՝ որ ի վերջան զմարգարէսն նշանս եւ բժշկութիւնս առնէր, ոչ թուեցաւ ընդ առաքեալսն, այլ եղեւ ի ներքոյ գեհենին: 18 Եւ զի՞նչ ասացից զաշակերտն. որ եւ հրեշտակն ոչ պահեաց զբնակութիւնն ուր կարգեցաւն. այլ անիծեալ անկաւ եւ եղեւ սատանայ, եւ զխոտան անուն ժառանգեաց: 19 Արդ որ ի յայդ ապաստանիսդ՝ թէ եւ նոքա քրիստոնեայք են եւ սպասաւորք եկեղեցոյ, եւ անուամբ Քրիստոսի գրեն զերդմունս պահարանացն, ով անմիտ, զի՞նչ են երդմունք զիւացն, ո՞չ ապաքէն պահք եւ աղաւթք հաւատովք ի ձեռն յաղթողի նշանին խաչի, յորմէ զողան ամենայն բնութիւնք զիւաց:

20 Այլ զիր պահարան հակառակ է շնորհաց եւ պատուիրանացն Աստուծոյ. որպէս զսուտ մարգարէքն՝ որ թիւրէին զժողովուրդն առ ուղղեալսն մարգարէիցն, եւ զբանն ճշմարտութեանն դադարեցուցանէին, եւ զմոլորութիւնն դադարեցուցանէին: 21 Արդ եթէ մարգարէիցն որ սուտ ուսուցանէին՝ ոչ լուաւ յաւուր յայնմիկ, եւ զաշակերտն Յուդայ եհան ի գնդէն, եւ ի հրեշտակս յանցուցեալս ոչ խնայեաց, այլ խաւարայիմ կապանաւք արկեալ ի տարտարոսն^գ, ոչ պահեալ յաւուրն դատաստանի՝ յաւրինակ այժմու մեղուցելոցս, ապա պարտ է իմանալ՝ եթէ եւ ի սոսա ոչ խնայեաց՝ որք ոչ հաւատովք, բայց լոկ անուամբ զանձինս Աստուծոյ նուիրեն, եւ ի տան Աստուծոյ կերակրին, եւ վասն Աստուծոյ պատիւ ընդունին, եւ եկեղեցոյ զլուխ համարին, եւ զաւրէնս Աստուծոյ ընթեռնուն, եւ տգիտաց վարդապետ անուանին, եւ մոլորելոց առաջնորդ. եւ ինքեանք մոլորեալք են, թողեալ զչնորհան Աստուծոյ, զաղաւթսն եւ զիւզն աւծման՝ զոր պատուիրանք հրամայեցին հիւանդին, եւ զպահս եւ զաղաւթս ցաւածին, եւ ինքեանք յուռութս եւ ի գիր զառածին:

22 Այլ եւ առաջնորդացն եւս միս ի մարմին խեցեցին եւ կամ ցաւ ինչ արագ անկանի, դիւթս ի տունս ածեն առ ի յուռթել. եւ ոչ մի արտաքին դիւթիւքն վարին, այլ եւ անձանց եւս ուռութս ուսանին, եւ գրել պահարանս, եւ ի փողս ցաւածիցն արկանեն, եւ ժաժմուկս մտացածին բանից. եւ զանուան որ ոչ լսի ի պատուիրանս՝ գրածս առնեն, եւ զանուն Քրիստոսի ընդ նոսինն արկանեն՝ զի գրածն աստուածական համարեցի: 23 Եւ այնչափ յանդգնեցոյց սատանայ, մինչեւ զսուրբ անուն Աստուծոյ ի պահարանս դիւթաց գրել, եւ ի յուռութս արկանել. զի այն ոչ ի պատիւ

^ա Յակ. Ե 14-15
^բ Մատթ. ԻԵ 41
^գ Մատթ. Ի 22-23

^դ Հմմտ. Բ Պէտ. Բ 4:

Աստուծոյ է, այլ յարհամարհանս: 24 Եւ եւս առաւել պարտաւորին՝ զի զԱստուած յուռութս եւ ի պահարանս ընդ դիւաւքն արկանեն, եւ ոչ իմանան զաներեւոյթ նետս սատանայի. զի ուռութք եւ գիր պահարան՝ դիւաց հրամանք են, եւ ոչ Աստուծոյ. եւ վասն այնորիկ չտայ սատանայ զգալ զչար նետս իւր, զի եւ զսուրբ անուն Աստուծոյ ետ չարաչար հարկանել ի հրամանս իւր, զի վասն անուամբն Աստուծոյ մի՛ ոք կարասցէ իմանալ զխաւարային խորհուրդս նորա: 25 Զի յիմարեալ մտաւք անուամբ քրիստոնեայք անուանին, եւ գործովք յիմարեալ խոնարհին յիմաստութենէ իւրեանց: 26 Արդ մի՛թէ որ զդեւան պաշտիցէ, յաչս եւ ի բերանս զդե՞ւան համբուրեսցէ. ոչ, այլ զհրամանս դիւացն կատարել՝ է կատարեալ դիւապաշտութիւն:

27 Արդ յորժամ ի խտիրս եւ ի հմայս երեւի կեւոս, եւ ի դիւթութիւնս եւ ի թովչութիւնս եւ ի հատահարցութիւնս եւ ի հաւահմայութիւնս եւ ի մաղաբախութիւնս եւ ի քուահարցութիւնս եւ ի հեղահարութիւնս եւ ի հմայութիւնս եւ ի միջագիտութիւնս եւ ի գրարարութիւնս, յաստեղագիտութիւնս, ի դիւահարցութիւնս, յաւարհմայս, ի լուսնախտիրս, եւ ի շեղջախտիրս, յոգոտնահմայս, ի գեղահմայս, ի սննիկոնս, յուռութս, ի բախտս, ի ճակատագիրս, եւ ի գիր պահարանի, եւ յամենայն ի շարժակս բժժանաց, հմայից, դիւթաց, յորս կոչեն զդեւան յաղ, յերկաթ, ի ջուր, ի նարաւտս, յիւղս, ի գարի, ի յուլունս, ի մոմ, եւ ի հեր գլխոյ եւ յամենայն պղծութիւնս՝ որով պղծենն եւ կորուսանեն զոգիս հնազանդելոցն: 28 Եւ արդ այս ամենայն սգոյ եւ արտասուաց եւ մեծի բարկութեան չիցէ՞ արժանի, զի յետ զորդին իւր առաքելոյ յայնպիսի իրս մտաբերել իշխիցեմք: 29 Եւ արդ որ այսմ հնազանդիցի, պա՞րտ իցէ արդեաւք զանձն քրիստոնեայ կոչել՝ որ հեռացեալն է ի Քրիստոսէ, եւ հնազանդեալ կամաց դիւաց, եւ ի

ծառայութիւն կայ սատանայի, եւ զհրամանս նորա կատարէ հանապազ հմայիւք եւ յուռութիւք եւ պահարանաւք գրոյ՝ զորս գրեն մանկունք անիծից, եւ համարին կալ ի սպասու սրբոյ սեղանոյն Աստուծոյ:

30 Ով անմիտք եւ անհանճարք, ո՞չ լսես՝ զի մեղաւորին ասէ Աստուած. Դու ընդէ՞ր բնաւ պատմես զարդարութիւն իմ, կամ առնու գուխտ իմ ի բերանս քո՞. եւ դարձեալ ասէ. Զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում, մի՛թէ լսե՞ր ինձ Տէր՞. եւ դարձեալ ասէ. Ի բաց կացե՛ք յինձն ամենեքեան՝ որ գործե՛ք զանաւրէնութիւն, ո՞չ ապաքէն անձինդ ասես հեռանալ ի բաց, պիղծդ եւ անաւրէնդ. յորժամ դու իսկ ասես ի խնդրուածս քո, մեղաւորին ասէ Աստուած՝ Դու ընդէ՞ր բնաւ պատմես զարդարութիւն իմ՞, ո՞չ ապաքէն քեզ ասես. ընդէ՞ր իշխես բանալ զամենապիղծ բերանդ քո, եւ պատմել զարդարութիւնն Աստուծոյ, ո՞չ ապաքէն հակառակ քեզ բարբառիս, եւ ոչ իմանաս: 33 Եւ յորժամ լսես ի քուամէ բերանոյդ իսկ՝ Զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում, մի՛թէ լսե՞ր ինձ Տէր՞, արդ ասա դու իսկ գիտեա՛ թէ ունիս մեղս ի սրտի, Տէրն ոչ լսէ քեզ. զի դու ասես զայդ բերանով քով հանապազ: 34 Եւ արդ յորժամ զբարբառ բերանոյդ ոչ լսես, զիա՞րդ հնարս սատանայի գիտել մարթասցես. եւ կարեւի՛ք արարեալ զքեզ՝ եւ ոչ իմանաս. որ զգիրս ընթեռնուս, եւ զգրեալսն ոչ իմանաս:

35 Զի՞նչ հրամայեն մեզ պատուիրանք Աստուծոյ. ո՞չ ապաքէն ամենայն

՝ Սաղմ. Ծ 16

՞ Սաղմ. Կ. 9. 18

՘ Սաղմ. 9. 9. Հմմտ. Մատթ. Լ 23:

Կ Սաղմ. Ծ 16

Է Սաղմ. Կ. 9. 18

գործոց մերոց զխաչն հրամայէ պահապան
 եւ յաւրինիչ, հիւանդաց աղաւթս եւ աւ-
 ծումն իւղոյ, եւ լլկելոցն ի սատանայէ
 պահս եւ աղաւթս. եւ որ զայս խոտիցէ,
 գրովք եւ յուռթովք վարիցէ, եւ կանայս
 ձեռնածուս ի տունս մուծանիցէ, արտաքոյ
 է պատուիրանաց եւ քրիստոնէութեան, եւ
 ընդ նգովիւք առաքելոցն: 36 Զի ի նոցա-
 նէ այդ ոչ քարոզեցաւ. այլ եւ նգովս եւս
 դնէ ի վերայ եւ ասէ. Եթէ ո՞ք աւելի քան
 զայս ուսուցանիցէ, նգովեալ լիցի՞. եւ դար-
 ձեալ ասէ. Մի՛ ինչ աւելի քան զգրեալսն ի-
 մանալ՞. եւ դարձեալ ասէ. Անիծեալ ամե-
 նայն մարդ՝ որ ոչ կացցէ ի գրեալսն ի
 զիրս՞. եւ Քրիստոս ասէ. Եթէ ո՞ք լուծցէ մի
 ինչ ի պատուիրանաց, փոքր կոչեսցի՞:
 37 Արդ ահա գշնորհսն Աստուծոյ եւ
 զգաւրութիւն սուրբ խաչին լուծանես, եւ
 զպահս եւ զաղաւթս զոր պատուիրանք
 հրամայեն, եւ մուծանես զգիր պահապան,
 եւ զուռութս դիւթացն՝ որ ոչ է ի պատուի-
 րանաց Աստուծոյ, այլ զգազանի նետս
 սատանայի ի ձեռն դիւթացն, որ իբրեւ
 զմէգ տարածեալ ունի զամենայն աշ-
 խարհս, եւ ոչ իմանան:

38 Այլ եւ ասես եւս. զոր դիւթքն գոր-
 ծեն եւ ասեն, այսպէս լինի: 39 Եւ եթէ եր-
 բէք պատահէ՝ մի՛ խաբիր, ով մարդ. ոչ ե-
 թէ ի դիւթէն եղեւ, այլ եւ թէ չերթայիր
 առ դիւթն՝ քեզ ի ժամուն այն այնպէս
 պատահէր. բայց դու զԱստուծոյ ողորմու-
 թիւնն դիւթին զաւրութեանն կարծեցու-
 ցանես: 40 Բայց ի ձեռն դիւթաց բազում
 անգամ չլինի, եւ երբեմն լինի. ոչ եթէ
 զաւրութեամբ դիւթին լինի, այլ իբրեւ
 կուրաց ընդ խարխափս ընդ ոտս ինչ ան-
 կեալ գտանիցին. ահա ընդ խարխափս
 գտանես, եւ ոչ եթէ աչաւք ինչ յառաջա-

գոյն տեսանիցես. նոյնպէս եւ զդիւթացն
 տեսանիցես: 41 Բայց մարդիկ յիմար ի
 չպատահեալն չհային, բայց եթէ զմինն
 պատահել տեսանիցեն՝ զայն առեալ վերա-
 ցուցանեն, եւ ի լսելիս ամենեցուն արկա-
 նեն: 42 Այլ դիւթի եւ ուռթոյ զաւրութիւն
 ոչ լինի. եւ եթէ եղեալ տեսանես ի յան-
 կարծ, որպէս ասացին, ոչ եթէ յուռթէն եւ
 ի դիւթէն եղեւ, բայց զի դու այնպէս հա-
 ւատացեր՝ թոյլ ետ Աստուած այնպէս լի-
 նել ըստ քում այնպէս հաւատալոյն, զի
 մեծապէս դատապարտեսցիս, զի փոխանակ
 Աստուծոյ առ դիւթսն ընթացար: 43 Զի
 յորժամ թողուս զպատուիրանն, եւ ի
 դիւթս եւ ի յուռութս ապաւինիս, մտեր
 կամաւք ընդ հնազանդութեամբ սատանա-
 յի, եւ տէր եղեւ կամաց քոց. որպէս որդի
 թագաւորի յորժամ կամաւք թողու զթա-
 գաւորն, եւ երթայ ի լերինս առ աւազա-
 կապետ մի, եւ տայ զինքն ի ծառայութիւն
 նմա, ապաքէն տէր եւ իշխան է աւազակա-
 պետն կենաց եւ մահու նորա:

44 Արդ մեծ մասն աշխարհիս ընդ
 յուռթիւք եւ ընդ հմայիւք եմուտ ի հնա-
 զանդութիւն սատանայի, եւ չէ ոք որ ի-
 մանայ գշարաչար ամբարշտութիւնս մեր.
 որ թողեալ զԱստուած արարիչ, եւ առ
 դիւթս եւ առ ուռութս եւ առ թովիչս եւ
 առ պահարանս եւ առ հմայս ընթանան, եւ
 հանապազ բարկացուցանեն զարարիչն:
 45 Եւ արդ առ այս ամենայն զի՞նչ պարտ
 էր առնել, բայց միայն սգալ եւ լալ, զի
 փոքր մասն աշխարհիս հազիւ թէ ապրես-
 ցի. զի առեալ զպատիւ որ Աստուծոյն վա-
 յել էր՝ մահկանացու մարդոյ մատուցեալ
 էաք զգիտութիւնն. զայն գիտութիւնն՝ որ
 առաջնոցն երեւէր, որպէս Սաւուղայ վասն
 իշոյն կորուսելոյ յայտնեաց. վասն զի
 տղայք էին, եւ չէր կատարելութիւն գի-
 տութեան առ նոսա: 46 Բայց առ մեզ կա-
 տարելութեամբք են ճշմարիտ ոգւոց զի-
 տութիւնք. զի ինքն Քրիստոս եկն աւետա-
 րանեաց, զկապանս աւրինացն ելոյծ,

Պ. Գ. Ե. 8. 9
 Ը. Գ. Գ. 9. 6
 Գ. Գ. Գ. 1. 26
 Մ. Գ. Գ. 1. 19

զշնորհս եմոյծ, զմահ խափանեաց, զյարուծիւն խոստացաւ, եւ զարքայութիւն եւ զկեանսն յաւիտեանից: 47 Այս է կատարեալ գիտութիւն, եւ ոչ զիւտ իշոյ կորուսելոյ. զանգիտութիւնն եբարձ, եւ զայս եմոյծ, զոր ոչ կամի վասն մեր եթէ զմարմնաւորս ինչ խնդրեսցուք. այլ մեք զհոգեւորսն հոգասցուք, եւ զմարմնաւորսն ի նա ընկեսցուք. վասն այսր ծածկեաց ի մէնջ զայն գիտութիւն:

48 Արդ մի՛ հաւատայք՝ եթէ ոք զաւշաքաղութեամբ յԱստուծոյ եւ ի սրբոց զաւրութենէ գիտել ինչ կարծեցուցանիցէ զքեզ. արգելեալ է ի մէնջ զայն, զի չէր ինչ մեծ այն քան զշնորհսն զոր ետ մեզ: 49 Արդ եթէ ոք հաւատովք առ Աստուած անկանի, աղաչանաւք ապաւինի ի նշխարս մարտիրոսաց, ընդունի բժշկութիւն ցաւոց, զհալածումն ախտի, եւ զելումն դիւաց, եւ զթողութիւն մեղաց: 50 Այլ եւ ծածկեալ մարգարէութիւնն ի յայժմու ժամանակիս մարդոյ ոչ է. զի ոչ նշխարք մարտիրոսաց զմեզս ուրուք յանդիմանեն, եւ ակամայ ապաշխարութիւն ի վերայ ածեն առանց կամաց առնելոյն. զի Աստուած ոչ երբէք բռնադատէ զմարդ, այլ ի կամսն ապաստան առնէ, զի վարձս ընկալցի գործելին: 51 Եւ ոչ եկեղեցիս եւ մատուռնս շինեն, զի ոչ երբէք Աստուած սովոր է այդպիսի ինչ գործել, զի մի՛ բարիքս մեր ի հարկէ լինիցին. այլ ի կամսն ապաստան արարին, զի վարձս տացէ առնելեացն: 52 Բայց այսպիսի շփմունք ի դիւաց կեղծեաց լինին՝ զի անվարձ աշխատ եւ ծաղր արասցեն զմարդիկ:

53 Այլ զյառաջիկայ ինչ գիտութիւն դեւք ոչ երբէք գիտեն, զի մինն միայն է սրտագէտ՝ արարիչն ամենայնի. իսկ դեւքն եւ դիւթքն արարածք են, եւ ոչ արարիչ. եւ կեանս եւ մահ եւ առողջութիւն եւ հիւանդութիւն եւ բժշկութիւն եւ մեծութիւն եւ աղքատութիւն իւրոց արարածոց տալ՝ արարչին միայն վայել է, եւ ոչ զիւաց եւ

ոչ զիւթաց. որ եւ անձանց նոցա Աստուած է իշխան եւ արարիչ: 54 Արդ զիա՞րդ իշխեն այլոց արարածոց հրամայել՝ որում չեն արարիչ. զի արարածք արարչին միայն կան ի հնազանդութիւն, որ եղծանել եւ նորոգել կարէ, եւ ոչ զիւաց եւ դիւթաց, որ եւ ինքեանց չունին իշխանութիւն:

55 Արդ գիտացեալ եթէ Աստուած միայն է արարիչ, ընդէ՞ր ընդ կապանաւք խտրոց եւ հմայից արկանել զանձն, եւ յաւրահմայս ամբարշտել. եւ համարիս ի նմանէն ինչ եղծանել եւ կամ նորոգել խոտոյ, որթոյ, եւ նիւթոց կալոյ, հնծանի, եւ սերմանց, եւ ամենայն գործոյ որ անցանէ ընդ ձեռս ձեր: 56 Ընդէ՞ր յաւրահմայս եւ ի խտիրս անկանիս, աղէ տուր ինձ պատասխանի: 57 Ի՞նչ վնասակար է շաբաթն եւ չորեքշաբաթն, զի սոքա անուամբ Քրիստոսի միայն են քրիստոնեայք. եւ անուն ինչ նորոգել եւ եղծանել ոչ կարէ առանց լուսոյ եւ տաւթոյ. եւ լոյսն եւ տաւթն յարեգակնէ է. եւ արեգակնն ոչ եթէ յաւուրս չորեքշաբաթին եւ ի շաբաթուն այլ ինչ ծագումն է, եւ ի յայլս այլ. այլ այս մի ծագումն է, եւ նոյն հանապագ: 58 Արդ եթէ մի ծագումն է արեգական՝ չորեքշաբաթին եւ ուրբաթին, շաբաթուն եւ կիրակէին, ընդէ՞ր ի մի ծագմանէն սոքա վնասեն եւ նոքա ոչ, տուր ինձ պատասխանի, ով յիմարդ խտրողադիւթ եւ ծառայդ հմայից եւ հեռացեալ ի շնորհացն Աստուծոյ. ո՞չ ապաքէն ամենայն աւուրքն Տեառն են, եւ ի յաւուրս ամենայն զոր բարի գործեմք՝ մերով յաւժարութեամբ եւ կամաւն Աստուծոյ, եւ զոր չարն գործեմք՝ մերով չարութեամբ եւ ներելով Աստուծոյ. եւ բարւոյն Աստուած է կատարիչ, եւ չարին մեք եմք իշխան: 59 Արդ անուն շաբաթու եւ չորեքշաբաթու զիա՞րդ կարէ նորոգել ինչ կամ եղծանել, քանզի եւ մարթին իսկ ոչ. զի անուն՝ անձն եւ միտս ոչ ունի, եւ որ ինչ անձն եւ

միտս ոչ ունի՝ զի ա՞րդ մարթի առնել արարչութիւն: 60 Բայց միայն սատանայ ապշեցոյց զքեզ իմանալ զայս. զի զԱստուծոյ արարչութեանն պատիւ առեալ, եւ անշունչ անուան շաբաթին եւ չորեքշաբաթի նուիրես, եւ ընդ կռապաշտան դատապարտիս:

61 Արդ թողեալ զյիմարութիւնդ քո որ ի ձեռն խտրանաց աւուրդ է, զի ոչ ինչ կարես տալ պատասխանի, բայց միայն անաւրէն մոլորութիւնդ քո քարշէ զքեզ գործել զայդ. բայց աղէ ցոյց, ընդէ՞ր ամբարշտես եւ ի լուսինդ, եւ առնես եղծիչ եւ նորոգիչ զլուսինդ. եթէ յարեգակն ամբարշտէիր, թերեւս տայիր ինձ պատասխանի՝ թէ յարեգակն տաւթութիւն է, եւ կարող է հասուցանել եւ լիացուցանել, ցամաքեցուցանել եւ սնացուցանել ըստ հրամանի արարչին. զի հիւթք չորք են որ դարմանեն զարարածս Աստուծոյ՝ հրամանաւն Աստուծոյ, հուր եւ ջուր եւ հող եւ աւդ. եւ ի դոցանէ թէ որ պակաս գտանի ի խառնուածսն, երկիր պտուղ ոչ բերէ. եւ յայսմ նիւթոյ առ լուսնոյ ոչ գտանի: 62 Ընդէ՞ր ունիս զլուսինդ պատճառս եղծանելոյ եւ նորոգելոյ. հողն յերկրէ է, հուրն յարեգակնէ, ջուրն յանձրեւաց, աւդն մրրկածին. այս են որ դարմանեն զարարածս հրամանաւն Աստուծոյ: 63 Լուսնոյ զի՞նչ իշխանութիւն է եղծանել կամ նորոգել. զի լուսնոյ ոչ տաւթ է եւ ոչ աւդ, ոչ հող է եւ ոչ ջուր. բայց միայն մեզ ի լուսաւորութիւն զիշերոյ ստեղծաւ. եւ պատի թաղի՝ բերելով զաւրինակ կենարարին, եւ ինքն զինքն ոչ գիտէ՝ եթէ է ինչ եւ կամ չէ, զի շունչ եւ կենդանութիւն ոչ գոյ ի նմա. բայց շարժի եւ գնայ իբրեւ զհուր եւ զջուր, եւ կայ մեզ ի հարկի եւ ի ծառայութիւն հրամանաւ արարչին. եւ խոտոյ եւ սերմանց նա ոչ իշխէ, զի ամենեւին անշունչ է: 64 Արդ ո՞րչափ տանջանաց եւ գեհենի արժանի համարիցիս զայն, որ գանշունչն շնչաւոր կարծեցուցանէ, եւ

զպատիւ եւ զիշխանութիւն արարչին առնուցու եւ տացէ սատանայի եւ աւուրց հմայից, եւ պաշտէ զարարածս եւ ոչ զարարիչն: 65 Յորժամ զիշխանութիւն եղծանելոյ դնիցես աւուրց նշան, եւ տէր եւ արարիչ զնոսա կարծեցուցեր, եւ եղեր գործովքն քովք պաշտաւնեայ եւ երկրպագու լուսնոյն եւ աւուրց հմայից, եւ անլուծանելի ածեր ի վերայ քո գանէծսն որ ասէ՝ եթէ Անիծեալ լիցի որ պաշտաւն տանիցի եւ երկիր պագանիցէ արեգական եւ լուսնի եւ գաւրութեանց երկնից՝: 66 Եւ ընդէ՞ր վիրաւորիս, ով թշուառական, աներեւոյթ նետիւ սատանայի, արկանելով ի վերայ գործոց քոց հմայս աւուրց եւ խտիրս. յորմէ ոչ ինչ աւգտիս, բայց միայն տուգանս ոգւոյ եւ առիթ գեհենին:

67 Իսկ եթէ ասես, եթէ ընդէ՞ր ոչ հաւատացից հմայիցն՝ յորժամ տեսանեմք զամենայն ինչ եղծեալ ի յաւուրս խտրոցն, մի՛ խաբիր, ով մարդ, զի չիք ինչ յարարածս Աստուծոյ առանց ախտից եւ ապականութեանց եւ փոխելոյ. զի անեղծ եւ անփոփոխելի արարիչն միայն է: 68 Բայց արարածս որ ընդ ձեռամբ մեր անցանէ՝ ախտ եւ ապականութիւն եւ եղծումն եւ յարդարումն: 69 Եւ եղծումն եւ յարդարումն ի խամբայութենէ անձրեւաց լինին, եւ ի տաւթոյ արեգական, եւ ոչ կոռելոյ աւդոյ. այլ ոչ եթէ ի լուսնոյ, զի ոչ եթէ ի լուսնի անձրեւ է. եւ ոչ եթէ ի տաւթութիւն, եւ ոչ աւդ՝ եթէ վնասէր խոտոյ եւ սերմանց եւ ամենայն գործոյ՝ զոր խտրես գործել ի յաւուրս նորա. բայց միայն լուսատու է արարածոց: 70 Եւ քեզ ի լուսնոյն վնաս երբէք ոչ լինի, բայց միայն ի տաւթոյ արեգական, եւ ի խոնաւութենէ լուսնի: 71 Զի որպէս ի չոր եւ ի ցամաք հոտ ինչ վնասակար ոչ հարկանի. եւ յորժամ զգիշութիւն հովոյն արեգակն ջեռուցանէ, հոտ եւ որդունս ծնանի. զի զոր աւ-

*** Հմբ. Բ Օր. Ժէ 3:

ըինակ եւ ի հանդերձս մարմնոյ յորժամ գիշութիւն եւ ջերմութիւն եւ փոշի ոչ է՝ գեռունք ոչ ծնանին, եւ յորժամ ջերմութիւն մարմնոյն եւ թացութիւն քրտան եւ փոշին ընդ միմեանս մտանեն՝ գեռունք հանդերձից յոլով ծնանին, նոյնպէս եւ փոշի ի խոտոյ եւ ի գիշութենէ եւ տաւթոյ աւուրն լինի եւ ի կշռելոյ առ միմեանս հիւթիցն: 72 Զի շաբաթն եւ չորեքշաբաթն հիւթս ինչ ոչ ունին, եւ արարածոց Աստուծոյ ոչ իշխեն, ոչ նորոգել եւ ոչ եղծանել:

73 Արդ ով մարդ յիմար եւ անհանձար, եթէ կամիս ընտրել վասն գործոյ ձեռաց քոց, զխառնուածս հիւթիցն ընտրեա, զտաւթութեան եւ զցրտութեան, զխոնավութեան եւ զցամաքութեան, եւ զաւուրան զարնանային եւ աշնանային. եւ ոչ ի շաբաթս ամբարշտել, եւ ի նմանէն համարել գեղծումնն եւ զաջողումն գործոյն: 74 Իսկ եթէ ասես դարձեալ, է գի եւ ի խտրանացն աւուրց վնասին որթն եւ գինի եւ ամենայն ինչ զոր յաւուրան գործեմք, արդ համարեաց եւ լինիցի այդպէս. բայց ի միտ առ, մի՛ աւուրց համարիր՝ եթէ նոքա իշխեն. զի գաւուրցն Աստուած լոյս միայն եցոյց մեզ, եւ զբարի գործել ի նմա եւ չար՝ մեր իշխանութիւն է: 75 Եւ եթէ ի սատանայէ համարիս զապականութիւն գործոց քոց, սատանայ առանց քոյոյ կամաց եւ Աստուծոյ թողացուցանելոյ՝ արարածոց Աստուծոյ ոչ իշխէ: 76 Դու իսկ գիտեա եթէ ի խոզիցն երամակ ոչ իշխեաց մտանել, բայց եթէ հրամայեաց. եւ գինչս նոցա ոչ իշխեաց կորուսանել, բայց եթէ ի Տեառնէ առ հրաման: 77 Եւ եթէ առանց մերոյին կամաց իշխէր սատանայ մտաց մերոց, հաճոյ Աստուծոյ եւ ոչ միում ումեք տայր լինել, այլ զամենեսեան ընդ մեղաւք արկեալ կորուսանէր: 78 Ապա եթէ այդպէս է, ոչ մարգարէքն մարգարէ լինէին, եւ ոչ առաքելքն առաքեալք, եւ ոչ արդարքն ամենայն արդարք. զի նմա այնպէս կամ էր: 79 Բայց ոչ այդպէս. այլ որ նմայն հնա-

զանդի, նմա միայն իշխէ: 80 Զի զայդ դու իսկ գիտա, զի սատանայ մարդատեաց է եւ ոչ մարդասէր. եւ թէ ունէր իշխանութիւն գործոց ձեռաց մերոց խանգարել եւ կեցուցանել, վաղուց իսկ կորուսեալ էր՝ ոչ միայն զգործս մեր, այլ եւ զմեզ իսկ գլխովին, զի կամք նորա այն իսկ են. այլ ոչ իշխէ: 81 Բայց եթէ լինի ապականութիւն գործոյ քո, այսպէս գիտա. արար գքեզ Աստուած ի պատկեր իւր, եւ իշխան ամենայն արարածոց իւրոց, եւ զամենայն ինչ հրամայեաց քեզ գործել հաւատովք եւ շնորհաւք, եւ պահպանութեամբ նշանաւ սուրբ խաչին. եւ դու թողեր զճշմարիտն Աստուած, զհաւատս եւ զխաչն պահպան, եւ արարեր իշխան գործոց քոց զշաբաթն՝ զաւուրսն հմայիցն: 82 Ապա թոյլ տայ եւ Աստուած ապականել գործոց քոց ըստ հմայիցն քոց, զի ստութեանն հաւատացես եւ մեծապէս դատապարտիցիս, փոխանակ զի զճշմարտութիւնն ոչ ընկալար: 83 Զի Պաւղոս ասէ վասն Նեոխնն եւ այսպիսի անիրաւութեանց. Փոխանակ, ասէ, զի նշմարտութեանն ոչ հաւատացին, այլ հանեցան ընդ անիրաւութեանն, վասն այնորիկ առաքեցէ նոցա Աստուած ազդեցութիւն մոլորութեան՝ հաւատալ նոցա մոլորութեանն, զի դատապարտեցին որք ոչ հաւատացին նշմարտութեանն, այլ հանեցան ընդ անիրաւութիւնն”:

84 Արդ ո՞չ զարհուրիս, ով մարդ, որոյ թողեալ զԱստուած արարիչդ, եւ սովորեալ մտաւք արարածոց պաշտաւնս մատուցանես հմայիւքդ: 85 Ո՞չ լսես գրոյն որ ասէ՝ եթէ Հմայք աշխատութիւն եւ ցաւս ածեն ի վերայք. եւ դարձեալ մարգարէն ասէ՝ թէ Լցաւ իբրեւ գառաջինն աշխարհս մեր հմայիւք նման այլազգեացք. եւ Առաքեալ ասէ. Զաւուրս խորէք եւ զամիսս եւ

“ Բ Թ Է . Բ 10-11

է Ը Թ Գ . Ժ Ե 23

զ Ե . Բ 6

զժամանակս, երկնչիմ ի ձէնջ^ա: 86 Արդ պարտ է եւ մեզ երկնչել ի պատուիրանաց, եւ հաւանել ճշմարտութեանն. եւ պիղծ համարել զնոսա՝ որք խտրանաւք եւ դիւթաւքն վարին, եւ սուտ երազաւք պատրեալ բանդագուշին: 87 Եւ ոչ իմանան՝ եթէ յորժամ թողեալ ուրուք զճշմարիտ ճանապարհն աստուածաշտուութեան, եւ այնպիսեացն լսել հաւանի, բազում անգամ զստուծիւնն որպէս ճշմարտութիւն ցուցանէ ի միտս նորա, զի չարաչար դատապարտեսցի. փոխանակ զի ճշմարտութեանն ոչ հաւատաց, այլ հաճեցաւ ընդ անիրաւութեանն, որպէս եւ գրեալ է յերրորդ Թագաւորութեանն. յորժամ մեղաւ Աբաար՝ ետես Միֆիա մարգարէ զՏէր, եւ զարուսթիւնք երկնից կային յաջմէ եւ յահեկէ. եւ ասէ Տէր. ո՞վ ելցէ եւ պատրեսցէ զԱբաար, եւ ելցէ ի Հոամաթ Գաղաադու եւ մեոցի. եւ սկսան ասել ոմն այսպէս, եւ ոմն այնպէս: 88 Եւ ել ոգի եւ եկաց առաջի Տեառն եւ ասէ. ես երթայց եւ պատրեսցից զնա, եւ մեոցի: 89 Եւ ասէ Տէր. ի՞նչ: 90 Եւ ասէ. եղէց ոգի սուտ ի մարգարէս Գորաբ, եւ ելցէ ի Հոամաթ Գաղաադու՝ եւ մեոցի: 91 Արդ Տէր ոչ է այն պատրանացն՝ պարտապան. բայց թոյլ ետ պատրանացն լինել, փոխանակ պատրանացն լինել հաւատալոյ նոցա սուրբ մարգարէիցն:

92 Արդ որ հաւատալ սովորի պատրանաց դիւացն, թոյլ տայ Աստուած պատրել զնա՝ զի դատապարտեսցի, փոխանակ հաւատալոյ նոցա ստուծեանն: 93 Արդ փախիցուք ի պատրանաց սուտ մարդոց, եւ ի տեսլենէ երազոց, եւ ի դիւացոյց գիտից սուտ նշխարաց, եւ ի հրամանաց խաբող մոլորեալ երազախաւս սպասաւորաց նորա, որք աշխատեն զանձինս բազմաց սուտ մարգարէութեամբն իւրեանց, եւ զպատիւն

Աստուծոյ առեալ՝ զոր պարտ էր ի տանն Աստուծոյ առաջի սրբոյ խաչին եւ սուրբ վկայիցն մատուցանել, զգոլոշի անուշահոտ խնկոցն եւ զպայծառութիւն լուսոյն առեալ առաջի ստուծեանն մատուցանեն: 94 Ով յիմար ընթերցող յամենայն մոլորութեանց, չեղե՞ն քեզ բաւական նշխարք մարտիրոսաց՝ որ եկեալ եւ դադարեալ են առ քեզ, եւ հանապազ խնդրեն վասն քո. եւ կամ նշան սրբոյ խաչին՝ որ առ քեզ եւ ի տան քում հանապազ: 95 Ընդէ՞ր ոչ խնդրես ի նոցանէ զխնդիրն քո. զի՞ ընթանաս ի խնդիր պատիր բանից. մի՞ եթէ Աստուած վասն զի ոչ չոգար առ նոսա՝ բարկանայ քեզ. ո՞չ ապաքէն ինքնին ասէ. եթէ ոք ասիցէ, ասէ, ձեզ աստ է Քրիստոս կամ անդ, մի՛ հաւատայցէք. զի բազում սուտ փրիստոսք եւ սուտ մարգարէք ելին ի յաշխարհ. եւ մոլորեցուցանեն, ասէ, եթէ հնար ինչ իցէ եւ զընտրեալսն^բ: 96 Ահա եղեւ իսկ եւ տեսաք յետ մարգարէիցն սուտ մարգարէք, յետ առաքելոցն սուտ առաքեալք, եւ յետ մարտիրոսացն ահա այժմ իսկ տեսանեմք սուտ մարտիրոսս խաբել զմարդիկ: 97 Եւ վասն տգիտաց որք ոչ գիտեն զհոգի զաւրութեանն եւ ճշմարտութեան, առաք զհրամանս զայս ի Տեառնէ որ ասէ. եթէ ասեն ձեզ՝ եթէ ահա յանապատի է, մի՛ ելանիցէք. եւ եթէ ասիցեն՝ եթէ յշտեմարանս է, մի՛ ելանիցէք^բ:

98 Արդ պարտ է պահել զպատուէրն Քրիստոսի, եւ մի՛ խաբել մեզ ի պատրանաց դիւաց, թէպէտ եւ սուտ ինչ տանջանաւք չարչարիցեն զմեզ. զի լաւ է աւրինաւք Քրիստոսի չարչարել, քան հրամանաց դիւաց հնազանդել, թէպէտ եւ նշանս եւ սքանչելիս առնիցեն. զի սովոր է սատանայ սուտ նշանաւք որպէս ճշմարիտ ցասմամբք պատրել զմարդիկ՝ որք ոչ ինչ տեղեակ են աներեւոյթ նետից նորա, զոր

^ա Գ.աղ. Գ. 10-11
^բ Գ. թ.ազ. ԻԲ 19-22
 1 Յօրինակիւն չիք պատրանաց

^գ Մ.բն. ԺԳ 21-22
^դ Մ.աբ. ԻԳ 26

եւ յառաջն եցոյց առ Երեմիա մարգարէին, առ Մովսէսիւ Յանէս, առ Պետրոսիւ Սիմոն, եւ այլք բազումք՝ որք զարբանեկութիւն սատանայի հարկանէին, եւ սուտ նշանս ցուցանէին, եւ իշխանք եւ ժողովուրդք հաւատային՝ մինչեւ զսուրբ առաքեալսն հալածել, եւ զճշմարիտ քարոզութիւնն Քրիստոսի մոլորութիւն համարել, եւ բազում նեղութիւն հաւատացելոցն հասուցանել: 99 Արդ սուտ մարգարէիցն եւ սուտ առաքելոցն եւ սուտ մարտիրոսացն վասն սուտ նշանի մի՛ հաւատար, զի սովոր է սատանայ զայդ առնել. որ ի յայնժամ զմովսէսեանսն եւ զպաւղոսեանսն զհոգեկիցսն եւ զամենիմաստսն աշխատէր, ո՛րչափ եւս առաւել գլխմարսս եւ գտխմարսս:

100 Արդ այս ամենայն աներեւոյթ հնարս սատանայի զի՞նչ ունիցիմք առնել. այլ զգուշանալ պատուիրանացն Աստուծոյ, եւ սիրել զնա յամենայն սրտէ եւ յանձնէ եւ ի զաւրութենէ. եւ անդադար աղաւթել ի տուէ եւ ի գիշերի: 101 Զի աղաւթք զհոցն շիջուցին, զառիւծսն սանձեցին, զգազանական ձուկնն դադարեցուցին, զծովն հերձին եւ զժողովուրդն ապրեցուցին: 102 Եւ պահաւք ամրացուցանել զքեզ, զի պահք զէն են առաքինութեան. ի ձեռն պահոցն շքեղացան դէմքն Մովսէսի. ի ձեռն պահոցն Նինուէ ապրեցաւ, մարգարէն յերկինս վերացաւ: 103 Եւ մի՛ վասն քո դանդաղ եւ յիմար մտացդ փոքր համարիր զմեծդ անաւրէնութիւնս: 104 Յիշեա վասն զի փոքր կարծեցուցանելոյ Ադամայ զպատուիրանն Աստուծոյ՝ ել ի դրախտէն. վասն փոքր կարծելոյ Քամայ զամաւթ հաւրն յայտնեալ՝ անկաւ ընդ անիծիւք եւ ընդ ծառայութեամբ. վասն փոքր կարծելոյն Եսաւայ զանդրանկութիւնն ընկենուլ՝ տեղի ապաշխարութեան ոչ եգիտ. վասն փոքր կարծելոյ Կայէնի զԱստուած անգէտ համարել սպանմամբ Աբէլի՝ երերումն եւ տատանումն ընկալաւ.

վասն փոքր կարծելոյն Կորխայ եւ Դադանայ եւ Աբիրոնի ի պատիւ քահանայութեանն մերձենալ՝ կենդանւոյն ընկլան ի դժոխս. վասն փոքր համարելոյ զպոռնկութիւնն Զամբրի՝ քսան եւ երեք հազար արանցն սատակեցան. վասն փոքր համարելոյ երդմանն Սեդեկիայ՝ աւարուամն Երուսաղէմի. վասն փոքր համարելոյ Սաուղայ ստել բանին Աստուծոյ եւ չսպանանել զԱգագ՝ պատառումն թագաւորութեանն. վասն փոքր համարելոյն Դաւթի ընդ թուով առնել զԻսրայէլ՝ սպանումն եաւթանասուն հազարացն. վասն փոքր կարծելոյ Սափիրայ ստելոյն եւ Անանիայ՝ զդառն մահ ընկալան. եւ վասն փոքր կարծելոյ բազմաց զպատուիրանն Աստուծոյ՝ աստ տանջեցան, եւ անդ տանջանաց ակն ունին: 105 Եւ արդ պարտ է պահել զպատուիրանս զգրեալս. ոչ յշտեմարանս մտանել, եւ ոչ յանապատս ելանել, եւ ոչ երկիր պագանել երկիւղիւ աւտարին. այլ պահել զպատուիրանս նորա, ոչ յաւելուլ եւ ոչ հատանել:

106 Զիցե՞ն մեզ բաւական իւրաքանչիւր նշխարք մեր, ընդէ՞ր ելանեմք եւ խաբիմք ի դիւաց. չիցե՞ն մեզ բաւական հոգեկիր մարգարէքն, ընդէ՞ր լսեմք երագոց. չիցե՞ն մեզ բաւական քահանայք Աստուծոյ, ընդէ՞ր երթայցեմք առ հարցուկս մոլորեալս. չիցե՞ն մեզ բաւական աւրէնքն բնագիրք՝ յոր ենն լիով կամքն Աստուծոյ, ընդէ՞ր ունիցիմք զհրամանս նորատուրս եւ զթուղթս պատիրս՝ որ թերի եւ պակաս կարծեցուցանեն զպատգամս հոգեկիցս մարգարէիցն, զքարոզութիւն սուրբ առաքելոցն եւ զվարդապետութիւնս սուրբ աւետարանին. եւ զոր ի պատուիրանացն ոչ է հարկաւորել հարկաւորէ, եւ զինքն յերկից ցուցանէ, զգրեալս մատամբն Աստուծոյ: 107 Եւ ոչ լսեմք Պաւղոսի որ ասէ. Մի՛ խոռվել զձեզ, մի՛ բանիւ եւ մի՛ թղթով,

որպէս թէ ի մէջ^ա: 108 Ի միտ առ, ով յիմար եւ չարադիւթ, զի վասն միոյ մեղաց Ադամ ել ի դրախտէն. վասն միոյ սպանութեանն տատանումն Կայէնի. վասն գիշութեան ջրհեղեղն աշխարհի. վասն ամբարտաւանութեանն անկումն սատանայի. վասն ամբարշտութեանն շփոթումն լեզուաց. վասն արուագիտութեանն կործանումն Սոդոմայ. վասն սուտ երգմանն աւերումն Երուսաղէմի. վասն զծնողս արհամարհելոյ անէծք եւ ծառայութիւն. վասն սուտ վկայելոյ սղոցումն ծերոցն առ Շուշանաւ. վասն ոչ գոհանալոյ սատակումն Հերովդէի. վասն խստասրտութեան ընկղմումն Փարաւոնի. վասն գողութեան քարկոծումն Աքարայ. վասն տրտնջման յաւձիցն սատակումն. վասն պոռնկութեան որ անկան ի միում աւուր քսան եւ չորք հազարք: 109 Զի վասն ի սուտ յաստուածս երթալոյդ, եւ վասն անխտիր ի հմայս մերձենալոյդ՝ են ի ձեզ, ասէ քարոզն եկեղեցւոյ, Բագում հիւանդի եւ ախտաժէտի. վասն այդորիկ եւ մահի տարածումք. վասն այդորիկ եւ նեղութիւնք բազումք. վասն այդորիկ եւ անզաւակութիւնք ի ծննդոց եւ կապումն երկանց անլուծանելի. վասն այդորիկ եւ լլկումն դիւաց. վասն այդորիկ տնանկութիւնք եւ աղքատութիւն. վասն այդորիկ եւ երկնային պատուհասք. վասն այդորիկ եւ անդաստանաց սնութիւնք. վասն այդորիկ եւ շարժմունք անդադարք. վասն այդորիկ եւ չյաջողութիւնք անասնոց. վասն այդորիկ եւ գրկանք է գողոց. վասն այդորիկ եւ հուր գեհենին եւ աղջամուղջքն յաւիտենից եւ տանջանքն մշտնջենաւորք:

110 Զի եթէ զբաժակն ոսկի՝ զոր թագաւորի իսկ մատուցանեմք ի սպաս եւ ի սեղան, եւ դարձեալ զնոյն առեալ՝ եւ կոյ եւ ցելս եւ աղբ մարդոյ առեալ բերեմք՝

զոր եւ նա իսկ տեսանէր, մի՛թէ զնոյն բաժակն միւսանգամ անդրէն ի նորուն սեղան իշխէա՞ք մատուցանել. ոչ: 111 Ընդէ՞ր. զի աղբովն պղծեցաք, եւ թշնամանեալ բարկանայ եւ գարշի թագաւորն: 112 Եւ կամ վասն երգմանց պատուիրանք ո՞րպէս ասեն: 113 Մարդիկ, ասէ, զոր ինչ ի վեր է քան զինքեանս՝ յայն երգուն. նոյնպէս եւ Աստուած, վասն զի ոչ գոյր մեծ որ երգնոյր՝ յանձն իւր երգուաւ եւ ասէ այսպէս. Յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Տէր, եթէ արհնելով արհնեցից գեղ՞: 114 Այլ երգուն Աստուծոյ յարարածս իւր անհնարին է, ամբարշտութիւն է: 115 Եւ կամ յետ Քրիստոսի գալստեանն գրել մեզ գիր մատամբ Աստուծոյ, եւ տալ. զի եթէ այդ միւսանգամ մեզ պէտք էին յերկնից, ապա Քրիստոսի գալուստն թերի եւ անկատարումն էր: 116 Ոչ այդպէս. այլ աւրէնքն մեզ ի յերկրի ետուն հրամանս լիով ի ձեռն Մովսէսի եւ Յիսուսի. եւ յետ այսորիկ տանջանք եւ արքայութիւն: 117 Բայց կրկին աւրէնք մեզ երկնատուրք գրեալ մատամբն Աստուծոյ այլ ոչ առաքին: 118 Բայց սատանայ զոմանս յաջ խոտորեցուցանէ, եւ զոմանս յահեկ. եւ զահեակն ամենեքեան իմանամք, վասն զի յայտնի են գործք ձախոյ կողմանն. բայց զաջն ոչ իմանամք, զի աստուածպաշտութեան կերպարանաւք խոտորի: 119 Եւ վասն այսորիկ առաք զպատուէրս զայս՝ եթէ Մի՛ խոտորեսցիս ի գրեալս պատուիրանացս յայսցանէ յաջ կամ յահեակ^բ:

120 Եւ արդ հայեսցուք ի պատուիրանս Աստուծոյ, եւ զգրեալս ի նմա արասցուք. եւ մի՛ մոլորեսցուք իբրեւ զհեթանոսսն ի բախտ եւ ճակատագիր եւ ի հրամանս: 121 Զի զինչ եւ հրամանքդ տարածին ընդ ամենայն երկիր, եւ բանդագուշեալք խաւսին սուտ, եթէ մարդ ընդ հրա-

^ա Բ. Թ. Լ. Բ. 2
^բ Ը. Կ. Գ. Ժ. 30

^գ Ծ. Ի. Բ. 16-17
^դ Բ. Օ. Ժ. 11. Յ. Լ. 7

մանս վարի եւ գործէ: 122 Եթէ այդպէս է, եւ ընդ հրամանաւ գործէ մարդ, ապա յայտ է՝ եթէ եւ դատի ոչ վասն մեղացն, զի զհրամանս նորա կատարեմք: 123 Ապա եւ պսակիմք ոչ վասն արդարութեան. զի ոչ եթէ մեր կամաւ գործեմք զբարին, այլ նորա հարկաւ ակամայ: 124 Ապա եւ թագաւորք ոչ պարտին¹ զգողն եւ զպոռնիկն եւ զսպանողն տանջել, զի ոչ իւրով կամաւ գործէ զայն, այլ զհրամանս կատարէ: 125 Ապա թէ որ պիղծ այր սպանանիցէ, կամ նու սկեսուրս, կամ դրացի զդրացի, կամ ծառայ զտէր, կամ աղախին զտիկին, կամ աշակերտ զվարդապետ թշնամանիցէ եւ սպանանիցէ, չպարտի ոք մեղադրել եւ կամ պատուհասել, զի զհրամանն կատարեն: 126 Ապա եւ զաւագակսն չպարտիմք մեղադրել եւ հալածել, զի հրամանաւ գան ի վերայ որպէս ասեսդ: 127 Բայց ոչ այդպէս. այլ արարածս ընդ հարկաւ եւ ընդ ծառայութեամբ եւ ըստ հրամանի սորա վարին, եւ ճնճողիկ անգամ յորոգայթ ոչ անկանի առանց հրամանի. բայց միայն զմարդ տէր եւ ի վեր քան զհրաման ստեղծ: 128 Զի որպէս ինքն Աստուած ոչ է ընդ հրամանաւ ծառայ՝ այլ ազատ եւ զինչկամարար նմին, որպէս եւ զմարդն ըստ իւրում նմանութեան ստեղծ տէր եւ ազատ եւ անձնիչխան եւ զինչկամարար բարւոյ եւ չարի: 129 Եւ կամակար մտաւք եթէ բարիս գործեմք՝ արքայութիւն խոստացաւ, եթէ չար՝ զդժոխս: 130 Կարող եւ կատարիչ Աստուած բարւոյ, եւ ընդ մահ մեղաւորին ոչ կամի, բայց զանձնիչխանութիւն ի մէնջ ոչ բառնայ, քանզի ասէ իսկ՝ եթէ կամեսջիք եւ լուիջիք ինձ:

ԻԷ

ՆՈՐԻՆ ՏԵԱՌՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ ԿՈՒՆԻՈՅ ԿԱՆՈՒՄ

1 Արդ ես զայս ըստ իմում գիտելոյ ասեմ՝ թէ որ զմանուկ տգէտ զտխմար, որ ոչ կարէ կարգալ զաւետարանն ի բեմի ի լուր ժողովրդոցն, եւ զբոլոր ուսումն կարգի քահանայութեան ոչ է ուսեալ, զպատիժ քահանայանալոյ նորա նա կրէ՝ որ ձեռնադրեացն զնա. զի զհասնոցն եւ զուսելոցն զհամարս մեղաց անձինք իւրեանց տան: 2 Այլ աւրէն է առաւել զգիտունն եւ զհասակաւ կատարեալս արժանացուցանել զանձինս, եւ առաջնորդել ժողովրդեան: 3 Վասն որոյ մեծին իսկ Պաւղոսի ձայնարձակ բարբառովն զբողոք բարձեալ ասէր Տիմոթեայ՝ թէ Զեոս յուրով վերայ վաղվաղակի մի՛ դիցես, եւ մի՛ լիցիս կցորդ մեղաց աւտարաց՝. եւ դարձեալ. Մի՛ մատաղատունկ, զի մի՛ հպարտացեալ ի դատաստան սատանայի անկանիցիք: 4 Այլ զի պարտ է քահանային անարատ լինել որպէս Աստուծոյ տնտեսի, վերակացու լինել հաւատարիմ բանիւ վարդապետութեամբ: 5 Արդ զոր աւրինակ Պաւղոս զՔրիստոս դնէ միջնորդ Աստուծոյ եւ մարդկան, եւ երաշխաւոր եւ փրկանս ամենայն աշխարհի, արդ ո՞չ ապաքէն նոյնաւրինակ եւ քահանային աւրէն է ամենայն անարատութեամբ լինել առաջնորդ եւ փրկանք քաւութեան մեղաց ժողովրդեանն Աստուծոյ: 6 Արդ եթէ մեծին Մովսէսի ասէ զիր՝ եթէ հեզ եւ խոնարի եւ հանդարտ էր քան զամենայն մարդիկ եւ ուսեալ զամենայն իմաստութիւն եզիպտացւոցէ, զի թէ հեզն եւ հանդարտն եւ իմաստունն եւ անարատն ի բժոյ՝ հաւատարիմ պատգամաւոր Աստուծոյ եւ մտերիմ տեսուչ ժողովրդեանն ոչ կարաց ի մեղաց ողջ պահել

1 Յօրինակիկն՝ պատժին

“ ԵՏԻ. Ե 22
 † ԵՏԻ. Գ 6
 ‡ Հմբ. ԹԿ. ԺԲ 3. Գործ. Է 22:

զժողովուրդն, եւ ապրեցուցանել զնոսա ի հարուածոցն Աստուծոյ, եւ ժառանգեցուցանել նոցա զպարգեւական երկիրն, իսկ քահանայք տգէտք եւ արատաւորք զիա՞րդ կարեն ապրեցուցանել զժողովուրդն ի մեղաց՝ որք եւ զանձինս անգամ չկարեն պահել ի մեղաց, թող թէ ժողովրդեանն Աստուծոյ լինել առաջնորդ եւ երաշխաւոր՝ տանել յարքայութիւնն Աստուծոյ: 7 Քանզի գրեալ է եւ պատուիրեալ՝ թէ մի՛ յաջ խոտորիցիս եւ մի՛ յահակ: 8 Վասն որոյ պատուիրեմ առաջնորդաց եկեղեցւոյ զգուշանալ ի ձեռնադրութենէ տգիտաց, եւ մի՛ կաշառաւք արծաթոյ զոք յառաջ մատուցանել յեպիսկոպոսութիւն, կամ յերիցութիւն, եւ կամ ի սարկաւազութիւն, կամ յայլ աստիճան, որպէս ի սուրբ աւետարանին փրկիչն ասէ առ սուրբ աշակերտսն՝ թէ Ձրի առւեք, եւ ձրի տուե՛ք:

ԻԸ

ՅԱՂԱԳՍ ՔԱՌԱՄՆՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՀՈՑ
ԵՒ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԱ ԸՆԴ ԶԱՏ-
ԿԱԿԱՆ ՔԱՌԱՄՆԻՆ

1 Արդ վասն զի պահոց քառասնորդ կոչի աւր մի ուրբաթ՝ չարչարանք խաչելութիւնն Տեառն, եւ առիթ կոչման չարչարելոցն յաշխարհիս ունել յանձին գաւրինակ չարչարանացն Տեառն, առ ի փրկութիւն հոգւոց չարչարակցացն Տեառն, առ ի պահպանութիւն անձանց պատուիրանապահացն Տեառն, առ ի լինելոյ չարչարակից խաչելութեանն Տեառն, եւ փառակից յարութեանն, եւ առիթ կոչման մեղաւորաց յապաշխարութիւն: 2 Արդ յայսմ քառասներորդի որպէս զի աւրէն է զչաբաթն եւ զկիրակէն որպէս զուրբաթ եւ զչորեքշաբաթ պահել զհետ աւրինացն առնելոյ¹, եւ յայնմ քառասնե-

րորդի որ կոչի՝ կիրակէն կոչի աւր առաջին եւ սկիզբն աւուրց յարութեան եւ ուրախութեան աշխարհի եւ աւետիք արքայութեան, լի ամենայն ուրախութեամբ անձանց պատուիրանապահացն արդարութեան աւրէն է զուրբաթն եւ զչորեքշաբաթին իբրեւ զկիրակէն եւ զչաբաթն ուտել: 3 Քանզի զոր աւրինակ ի գատկէն մինչեւ ցվերացումն Տեառն կիրակէ կոչի, այսպէս եւ ի բարեկենդանէն մինչեւ ցգատիկն ուրբաթ:

4 Արդ քեզէն զքեզ ած ի հաւան, եւ զուգեա զայս քառասուն քաւութեան, եւ զայն քառասուն ուրախութեան. կշռեա զքառասուն ընդ քառասնի, եւ զուրբաթ եւ զչորեքշաբաթ ընդ շաբաթու եւ ընդ կիրակէի, եւ գտանես հասարակ. ոչ ի սմա յագումն եւ ուրախութիւն, եւ ոչ ի նմին պահք եւ տխրութիւնք: 5 Այս քառասուն առիթ քաւութեան մեղաց տարւոյն, եւ այն քառասուն յաջորդ ուրախութեանց տարւոյն: 6 Արդ աւրէն է զայս պահոց քառասնորդս հարթիկ պահել ի բարեկենդանէն մինչեւ ցգատիկն. քանզի քաւիչ եւ թողիչ մեղաց տարւոյն կոչի: 7 Այլ գինի եւ իւղ, ձու², ձուկն, պանիր, կոզի, կաղտի, բածին, շճուկ, կաթն, խեր, եւ ձկանմորէ, զայս բնաւ ամենեւին չէ աւրէն եւ ոչ վայել է ճաշակել ամենայն ումեք, մեծի եւ փոքու, արդարոյ եւ մեղաւորի: 8 Շատ են մեզ այլ կամակքն քառասուն աւուրն, կանեփհատն, կտաւատ, փոխինդ, հատ, սամթաջուր:

9 Արդ այսու քառասնորդաւ Տէրն ի լերինն փորձութեան տարաւ յետս զփորձիչն սատանայ, որ է աւրինակաբեր յաղթութեան ամենայն հաւատացելոց. մի՛թէ Աստուծոյ պահե՞լ ինչ պիտոյ էր. ո՞չ ապաքէն վասն աւրինակի մարդկան առնէր զայն: 10 Արդ եթէ զհանապազաւրն մե-

¹ Մատթ. Ժ 8
1 Յայլում օրինակի՝ առնելոյ

² Յայլում չիք ձու, յորում եւ գրեալ էր զկնի՝ կաղտի, բախն

ուանել ոչ կարեմք ըստ բանին Պաւղոսի, այլ գոնեայ քառասուն աւուրբքս լինել հաղորդ չարչարանացն Տեառն Չանասցուք. զի բազ անկեալ¹ մեղք տարւոյն քառասուն աւուրբքս ընկեսցուք յանձանց: 11 Ո՞չ գիտես զի որ միտեալ մտաւք չարչարակից լինին չարչարանացն Քրիստոսի, նոքա միայն կարեն լինել փառակից յարութեանն. քանզի ասէ, թէ Ոչ միայն հաւատալ ի Քրիստոս, այլ եւ վասն անուան նորա չարչարանս ընդունել արժան է²:

12 Արդ այս քառասունք չարչարանք խաչելութեան Տեառն, եւ այն քառասունք յարութեան կենդանութեան Տեառն: 13 Այս քառասունք քացախ եւ լեղի չարչարանացն Տեառն, եւ այն քառասունք խորիսի մեղու եւ ձկան խորովելոյ մասն յարութեանն Տեառն: 14 Այս քառասունք զինուորացն կնքով պահել զգերեզմանն Տեառն, եւ այն քառասուն հրեշտակացն զաւետիսն տալ Մարիամանցն զյարութեանն Տեառն: 15 Այս քառասուն միջնորդ ապաշխարութեան, եւ այն քառասուն երաշխաւոր թողութեան: 16 Այս քառասուն քաւիչ յանցանաց, եւ այն քառասուն թողիչ մեղաց: 17 Այս քառասուն լալոյ եւ արտասուաց, եւ այն ցնծութեան եւ ուրախութեան: 18 Այս քառասուն սերմանելոյ ցաւովք եւ տրտմութեամբ, եւ այն քառասուն ժողովելոյ փառաւք եւ գովութեամբ:

19 Արդ այս քառասնորդաւ մեծ մարգարէն Մովսէս ետ զաւրէնս ժողովրդեանն, եւ այն քառասնորդաւ քաւեաց Մովսէս զյանցանսն Ահարովնի եւ զյանցանս ամենայն ժողովրդեանն: 20 Այս քառասնորդաւ չոգաւ Եղիա ի լեառն սինէական, առնուլ հրաման ի Տեառնէ զվերանալոյն իւրոյ յերկինս: 21 Այսու պահաւք ապրեցան երեք մանկունքն ի բարձ-

րաբերձ բոցոյ տոչորական հրոյն սատակմանէ: 22 Այսու պահաւք լուծին նինուէացիքն զվճիռ մահուան զտէրունական հրամանին, առ ի լինելոյ ընդունելական պահք ապաշխարութեան նոցա, եւ արագաթող լինելոյ մեղք յանցանաց նոցա:

ԻԹ
 Ի ՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ Ի ԾՆՈՒՆԴՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ

1 Սրբոյ եւ զուգական Երրորդութեանն երեք անձինք, մի Աստուածութիւն, մի էականութիւն, մի իսկութիւն, մի ինքնակամութիւն. մի է թագաւորութիւն, մի է արքայութիւն, մի է տէրութիւն, մի է իշխանութիւն, մի է փառաւորութիւն, մի է բնութիւն, մի է հաւասարութիւն, մի է սրբութիւն, մի է կամք, մի է խորհուրդ, մի է փառք, մի է պատիւ, մի յոյս, մի սէր, մի հաւատ: 2 Մեծ, հզաւր, կարող եւ ի վերջան զամենայն, անեղ, անանց, անսկիզբն, անվախճան, անկատարած, անհաս, անտես, անքնին, եւ ոչ իւրիք կարաւտ, եւ ոչ իմիք ցանկացող. ամենահայր, ամենասէր, ամենագութ, ամենախնամ, ամենալուր, ամենապարգեւ, ամենահաս, ամենատես, ամենագէտ, ամենափրկիչ, ամենակեցոյց: 3 Որ ակնարկելովն դարմանէ զամենայն արարածս, զերկնաւորս եւ զերկրաւորս, զերեւելիս եւ զաներեւոյթս, ի շէնս եւ յանշէնս, յամենայն արարածոց յերեւելեայց եւ յաներեւութից, յերկնաւորաց եւ յերկրաւորաց՝ նմա փառք յաւիտեանս:

4 Միածին Բանն կամաւք Հաւր եկեալ յերկիր, եւ ի սրբոյ կուսէն մարմնացեալ, չարչարեալ, թաղեալ, յարուցեալ յերրորդ աւուր՝ նստաւ ընդ աջմէ Հաւր. եւ գայ դարձեալ դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս: 5 Որ ըստ էութեանն անմայր, եւ ըստ տեսչութեանն անհայր՝ եկն փրկել զարարածս: 6 Չէ հնար եւ սոսկ Աստուծոյ չարչարել, եւ մեռանել չէր հնար. արդ էն Աս-

1 Յայլու՛մ օրինակի՛ բագանակեալ
 2 Փլ:·Լ: 29

տուած եկն եւ եղեւ մարդ, եւ մեռաւ եւ փրկեաց զարարածս: 7 Արդ այլ ոք արարիչ եւ փրկիչ եւ կեցուցիչ իբրեւ զնա ոչ եղեւ եւ ոչ եղիցի եւ ոչ լինելոց է. բայց միայն մինն, Միածինն, ի կուսէն ծնեալ Աստուած, եղեալ մարդ: 8 Քանզի բազումք ի մարդկանէ աստուածածանաւթք, աստուածատեսք, աստուածախաւսք. այլ ըստ բնութեան մարդիկ կոչին, եւ ոչ աստուած: 9 Ելին ոմանք մարմնով յերկիրս. սակայն եւ անդ մարդիկ ըստ բնութեան են, եւ կամ հրեշտակք, այլ ոչ եթէ աստուած: 10 Նոյն աւրինակ եւ Բանին Աստուծոյ եկեալ յերկիր եւ եղեալ մարդ, եւ մեռեալ իբրեւ զմարդ, այլ ըստ էութեանն Աստուած կոչի, եւ ոչ մարդ. եւ ըստ տեսչութեանն Աստուած մարդացեալ, եւ ոչ մարդ աստուածացեալ: 11 Մարդ յերկիրս եւ յերկրի մի եւ նոյն ինքն միացեալ միաւորեալ մարմնով եւ Աստուածութեամբ, ի սրբոյ կուսէն ծնեալ կամաւ Հաւր բան եւ միտք, եւ կամաւ Հաւր ի սկզբանէ արար զամենայն, եւ ի վախճանի երեւեցաւ մարդկան, Տէր եւ տեսուչ յերկիրս եւ յերկրի: 12 Որ յառաջ քան զյաւիտեանս եւ ի վախճանի էջ յերկիր վասն կենաց եւ փրկութեան մարդկան. միջնորդ Աստուծոյ, եւ երաշխաւոր աշխարհի. պատարագ Հաւր, եւ փրկութիւն մարդկան. զատիկ աշխարհի, եւ տաւն տիեզերաց. հովիւ մարդկան, եւ պահապան ի թշնամեացն. տուիչ կենաց, եւ աւետաւոր յարութեան. յաջողիչ կենաց, եւ առիթ արքայութեանն. խաղաղարար աշխարհի, եւ լուսատու խաւարելոց. տուիչ կենաց, եւ բաշխող պարգեւաց. փառք արդարոց, եւ փրկանք մեղաւորաց. կեանք կենդանեաց, եւ յոյս մեռելոց: 13 Նմա փառք յաւիտեանս:

Լ
ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ

1 Աստուած սէր է, ասէ որդին որոտման սիրելի աշակերտն Քրիստոսի Յով-

հաննէս. եւ որ կայ ի սէրն՝ յԱստուած բնակէ, եւ Աստուած ի նմա: 2 Եւ արդ եղբարք, լուարուք եւ ի միտ առէք զճառս սիրոյ: 3 Ձի ամենայն որ սիրէ զԱստուած, սիրէ նա եւ զեղբայր իւր. զի սէրն Աստուծոյ սիրով եղբաւրն երեւի: 4 Ձի թէ զեղբայրն զոր տեսանէ՝ ոչ սիրէ, զԱստուած զոր ոչն տեսանէ՝ զիա՞րդ կարիցէ սիրել: 5 Այսուիկ ճանաչեմք եթէ սիրեմք զԱստուած, յորժամ սիրեմք զեղբայրն մեր ըստ հոգւոյն սիրոյ եւ ոչ ըստ մարմնոյ: 6 Ձի այլ է սէր հոգւոյն եւ այլ մարմնոյն. զոր յառաջ գնացեալ ասացուք յիւրում տեղւոյն: 7 Բայց արդ ամենայն որ սիրէ՝ ճանաչի յԱստուծոյ, եւ ինքն ճանաչէ զԱստուած. եւ ամենայն որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր ցաւակցաբար, աւտար է յԱստուծոյ, եւ զշնորհս աստուածային ոչ կարէ ընդունել: 8 Ամենայն որ սիրէ զեղբայր իւր ի սուրբ սրտէ, բնակարան լինի Աստուծոյ, եւ Աստուած ի նմա բնակէ: 9 Ձի ինքն Տէրն սիրեաց զմեզ եւ առաքեաց զհոգին ճշմարտութեան բնակել ի մեզ: 10 Ձի իմանալի հոգիս մեր ընդ անիմանալի Հոգւոյն Աստուծոյ սիրով կապակցի. եւ որպէս նա սիրեաց զմեզ, նոյնպէս եւ ի մէնջ կամի սիրել զմիմեանս:

11 Տես թէ որչափ համարձակութիւն ունի սէրն առ Աստուած, որպէս թէ նման Աստուծոյ առնէ զմարդն: 12 Ձի Աստուած սիրովն իւրով նման մարդկան եղեւ, եւ եցոյց թէ մարդիկ իւրեանց սիրովն նման Աստուծոյ լինելոց են: 13 Ձի Աստուած այնչափ սիրեաց զաշխարհս, մինչեւ զՈրդին իւր Միածին առաքեաց ի փրկութիւն աշխարհի. եթէ մեք սիրեսցուք զմիմեանս որպէս եւ սիրեաց Աստուած զմեզ, ոչ ինչ է չար որ խափանէ զսէրն մեր: 14 Ամենայն որ սիրէ, յայտնի է առաջի մարդկան եւ համարձակ առաջի Աստուծոյ. զի երկիւղ ի մեղաց մահու ոչ ունի, այլ սիրովն Աստուծոյ կայ, եւ անահ յամենայն երկիւղական վտանգից: 15 Ուր սէր է, անդ եր-

կիւղ ոչ է. որպէս եւ Յովհաննէս ասէ. Երկիւղ ոչ գոյ ի սէրն, այլ սէր կատարեալ ի բաց մերժէ գերկիւղ^ա: 16 Զի երկիւղ ընդ տանջանաւք է, եւ սէր ի համարձակութիւն. եւ զի երկիւղ հալածի ի սիրոյ: 17 Եւ ուր սէր ոչ է, անդ է երկիւղ դատաստանին, եւ ահ կորստեան յաւուր մեծի ահեղ ատենին: 18 Իսկ սէր աներկիւղ առնէ զմարդ յամենայն տանջանաց: 19 Սէր զայն ասեմ, որ ամենեւին հեռի է յերկբայութենէ: 20 Զի երկբայութիւն եւ սէր ի միասին ոչ բնակէ. եւ գիտելի է՝ զի սէրն ոչ միայն ի կեանսն յաւիտենականս պտղաբերէ զպտուղ խաղաղութեան իւրոյ, այլ եւ յաշխարհիս յայսմիկ զամենայն թշնամութիւն ի բաց հալածէ, զնախանձ եւ զատելութիւն, զոխակալութիւն եւ զչարակնութիւն, զչարախաւսութիւն եւ զհայհոյութիւն, զտրտունջ եւ զբամբասանս, զհպարտութիւն եւ զամբարհաւածութիւն, եւ մանաւանդ զմայրն ամենայն չարեաց զարծաթսիրութիւն եւ զազահութիւն:

21 Արդ որ զսէրն ունի, յայս ամենայն չարեացս ի բաց հեռանայ, եւ յերկնային անքոյթ խաղաղական նաւահանգիստն ժամանէ յամենեւին բարին: 22 Զի՞նչ խաղաղական քան զսէրն՝ ազատ լինել յամենայն խռովութենէ եւ զաստուածային հաճոյսն կատարել: 23 Սէրն բանալի է արքայութեան երկնից եւ ճանապարհ կենացն յաւիտենից: 24 Սէրն զմարդիկ որդիս Աստուծոյ առնէ եւ երկնից արքայութեան ժառանգորդ: 25 Սէրն զապականացու բնութիւնս անապական գործէ, եւ զմահականացուս յանմահութիւնս գերափոխէ: 26 Սէրն զերկրայինս երկնային առնէ, եւ զհողեղէնս հրեղէն կազմէ: 27 Եւ արդ ո՞վ կարէ պատմել զանչափ մեծութիւն սիրոյն, զի անճառ եւ անպատում է. ըստ որում եւ անեղ բնութիւն Աստուածութեան անքննելի է, այսպէս եւ բնութիւն սիրոյն:

28 Եւ որպէս Աստուած անբաւ է, բայց յամենեւին մերձ է, եւ բնակեալ է ի հեզս եւ ի խոնարհս եւ յայնոսիկ՝ որ դողան ի բանից նորա, այնպէս եւ սէրն յամենեւեան մերձ է, որ կամին զնա. եւ ինքն եկեալ բնակեսցէ ի խնդրողս իւր: 29 Քանզի սէրն սիրէ զսիրելիս իւր, եւ ատէ ոչ զատելիս իւր: 30 Որ խնդրեն զնա, մերձ է ի նոսա աստուածապէս. զի Աստուած սէր է եւ կամեցող սիրոյ ի սուրբ սրտէ եւ յանկեղծաւոր հաւատոց:

ԼԱ

ԲԱՆ ԽՐԱՏՈՒ ԱՌԻՃԳՆԱԻՈՐԱՆ

1 Քանզի գրեալ է եւ պատուիրեալ թէ Մի՛ յաջ խոտորիք եւ մի՛ յաեակէ՞, արդ զչնչական ախտն աջոյ կոչէ եւ զմարմնական ախտն կոչէ ահեկի: 2 Բազումք իսկ որ դատարկութեամբ անցուցին զաւուրս իւրեանց, երկոքումք վարին, մեղանչեն եւ ոչ գիտեն. քանզի թշնամին Աստուծոյ եւ մարդկան այսու ախտիւք յաղթեաց հողեղինին Ադամայ, եւ սովին ախտիւս յաղթեցաւ ի հողեղինէն Ադամայ. այսու ախտիւս եսպան զերկրաւոր Ադամ, եւ սովին ախտիւս սպանաւ յերկնաւոր Ադամայն. այսու ախտիւքս խաբեաց զնախահայրն Ադամ, եւ սովին ախտիւս խաբեցաւ ի նորածնեալ Ադամայն. այսու ախտիւք եկուլ զչնչաւորն Ադամ, եւ սովին ախտիւքս եթուք աստուածեղինաւն Ադամաւ. այսու ախտիւք ընկէց զԱդամ ի դրախտէն, եւ սովին ախտիւք հեղձաւ եւ ինքն ի ծովուն. այսու ախտիւք յաղթեաց կերողին Ադամայ ի դրախտին, եւ սովին ախտիւքս յաղթեաց ի պահողէն Ադամայ յանապատին. այսու ախտիւքս խաբեաց զտգէտն Ադամ ի դրախտին, եւ սովին ախտիւք խաբեցաւ եւ ինքն յետոյ ի լերինն փորձութեան: 3 Արդ փորձիչն մարդկան մինչդեռ կամէր զստեղծիչն իբրեւ զստեղծեալն փորձել՝

^ա Ե.Յ.Վ.Գ. 18

^բ ԲՕԲ.Ե. 32

ինքն փորձեալ գտաւ որդին կորստեան եւ ժառանգորդ խաւարի: 4 Արդ քանզի հոգւով ախտիւք անկաւ հոգին չար յերկնից եւ մարմնով ախտիւք զմարմնաւորն եհան ի դրախտէն, վասն այսորիկ հայր ամենայն ախտից եւ չար շնչոց կոչի հպարտութիւնն, եւ մայր ամենայն ախտից մարմնոյ՝ որկորոստութիւն: 5 Արդ յայսմ ախտիցս ծնանին ամենայն ախտք շնչական եւ մարմնական. արդ այսու ախտիւքս կռուի ընդ վանականս գազանապէս. այսու ախտիւք սերմանեաց զցայգն քնով, նիւթէ զցայգն երազով եւ արկանէ զցերեկն լեզուով:

6 Արդ այսոքիկ են որ կոչի ահեկի որկորստութիւն, անառակութիւն, շուայտութիւն, արբեցութիւնք, քնածութիւնք, ստախաւսութիւն, որովայնամոլութիւն. վասն այսորիկ ասէ առաքեալ. Կերակուր պորտոյ եւ պորտ կերակրոյ, Աստուած զսա եւ զնոսա խափանեցէ^ա: 7 Վասն պոռնկութեան. ցանկութիւն, գիծութիւն, իգասիրութիւն, ակնատեսութիւն, ակնագնացութիւն, պագշտութիւն, անամաւթութիւն, լրբութիւն, յարատ տեսութիւն, ծիծաղութիւն, շուայտեցութիւն, շնութիւն, պոռնկութիւն, իգացելութիւն, արուագիտութիւն: 8 Վասն այսորիկ ասէ առաքեալն, թէ՛ Ամենայն մեղի մարմնոյն արտաբոյ մարմնոյն են. բայց որ պոռնկիցի, յիւր մարմնին մեղանչիցի^բ: 9 Վասն դատարկութեան. վատ, դատարկ, անյարիր, վեհերոտ, դանդաղկոտ, չգործու, չկեցու, դատարկակեաց, դատարկակեր, անգութ, անամաւթ, քնեայ, երազատես, երազագէտ, վատ մարգարէ, տգեղծ ի մարտի, անմիտ, անհանճար. վասն այսորիկ պատուիրեաց առաքեալ. Որ գործէն ոչ՝ կերիցէ մի՛^գ: 10 Վասն նենգութեան. խորամանկութիւն,

խարդախութիւն, չարիմաց, ժանտիմաց, ժանտամիտ, թիւնաւոր, աւճաքիմ, խարագիմաց, ամենակեղծ, բիւրակեղծ, բիւրաբիծ, ամենաչար, խոժոռամիտ, խոժոռաղէմ, տրտմող, ուռուցկոտ, դէզաւոր, դեղամոր, դեղխիչ, գոռոզ, խագմառու, չիթող, դաշտխաւս, բանսարկու, հրապուրիչ, որոչիչ, ռիսապահ, քինահան, անհաշտ, ատեցող. վասն այսորիկ ասէ, թէ՛ այս ախտք են եւ կոչին ահեկի, եւ վասն սոցա դատապարտիմք:

11 Եւ այս են աջոյն. ամբարտաւանութիւն, ամբարհաւաճութիւն, սնափառութիւն, նեղութիւն անգոյս, արհամարհութիւն, չարակամ, խստասիրտ, խստամիտ, խստապարանոց, յամառ, անհաւան, անհնազանդ, խստաբարոյ, խստաբան, խստախաւս, չարաբան, չարասիրտ, բարկացող, սրտմտող, չարացասումն, վայրապարացասումն, անժոյժ, եռացկոտ, փքացող, յարձակող, հարկանող, կռուող, արիւններես, տրտմող, մինչ ոչ զփղճուկն եւ ոչ զփուքն թափել չկարէր յիստակեցուցանել զմիտս իւր: 12 Եւ դարձեալ՝ եթէ՛ ոչ աղաչիցի յումեքէ՛ ուտել ոչ կարէ եւ ոչ աղաւթել, այլ յաղթեալ ի ցասմանէն՝ անհաշտ անկանի: 13 Վասն այսորիկ բողոքէ մարգարէն եւ ասէ, Բարկանայի եւ մի՛ մեղանչէ^դ. Եւս առաքեալ, թէ՛ Արեգակն ի վերայ բարկութեան ձերոյ մի՛ մոցէ. եւ մի՛ տայի տեղի սատանայի^ե. Եւ դարձեալ ասէ, թէ՛ Բարկութիւն մարդոյ զարդարութիւն Աստուծոյ ոչ գործէ^զ: 14 Վասն հպարտութեան. հպարտ, անճնիշխան, անզգամ, ապարասան, անհաւան, անհնազանդ, ստահակ, ստամբակ, վրիպակ, հեռ, յամառ, վիճող, հակառակող, ընդդիմացող, վատախաւս, կարգող, թշնամանող, խռովիչ, խագմարար, խանգարիչ, չարաբան, չարա-

^ա Ը Կ՝Գ. Գ. 13
^բ Ը Կ՝Գ. Գ. 18
^գ Բ Թ՝Ե. Գ. 10

^դ Ս շ՝Գ. Գ. 5
^ե Ե ՝ Գ. Գ. 26-27
^զ Յ ՝ Ե. Ը 20

բար, չարակամ, չարալուր, չարատես, չարախաւս, սուտ, ստապատում, կամակոր, կամապաշտ, կամակատար՝ որ կոչի մտախոհ, անձնատեսաց, անձնակորոյս: 15 Քանզի գրեալ է. Որ սիրէ զմեղս՝ ատեայ զանձն իւր^ա. եւ դարձեալ, եթէ հանապազ գԱստուած առաջի աչացդ տեսանես՝ ոչ մեղանչես եւ ոչ գործես զայս ամենայն: 16 Փառասէր, անձնակամ, անձնասէր, անձնահաճոյ, դատարկակեաց. եւ այս ամենայն չարիք մտեալ բնակէ ի մարդն եւ մերժէ յԱստուծոյ: 17 Զոր աղաչեմ վասն Աստուծոյ զամենեսեան պահելով զանձինս ի չար ախտէս յայսմանէ. քանզի վասն սոցա բարկանայ Աստուած, որ զայս կրէ յանձն իւր:

18 Վասն վարդապետաց: 19 Ոչ գտանի վարդապետ խոնարհ, եւ ոչ աշակերտ հնազանդ. ուսեալն հպարտանայ եւ տգէտն խստանայ. չիք ոք որ իրաւամբ վարի, եւ ոչ ոք որ արդարութեամբ կայ. զիտունն սնափառի եւ տգէտն փառասիրի. զիտունն չխոնարհի եւ տգէտն չհնազանդի. ծերն սաստելով հրամայէ եւ փոքրն սաստկութեամբ պատասխանէ. ծերն զպատիւ խնդրէ եւ փոքրն զհանգիստ. չիք ոք որ իմանայ եւ չիք ոք որ ուսանի եւ առնէ. չիք ոք որ ոգեսէր է եւ չիք ոք որ անպատասէր է. հրաժարեալք յաշխարհէ եւ չհրաժարեալք ի ստացուածոց. հրաժարեալք ի ծնողաց եւ չհրաժարեալք ի ծանալթից. հրաժարեալք ի հոգոց եւ չհրաժարեալք ի խորհրդոց. հրաժարեալք ի հո-

գոց եւ չհրաժարեալք ի մեղաց. հրաժարեալք ի լերինս եւ չհրաժարեալք ի հրապարակաց. հրաժարեալք ի պահս եւ չհրաժարեալք յըմպողաց: 20 Եւ արդ Բագումբ եմ կոչեցեալք եւ սակաւք եմ ընտրեալք^բ:

21 Արդ զոր աւրինակ եկեղեցին կոչեցաւ քահանային, եւ չէ աւրէն նմա այլ կին ունել՝ բայց ի միողէն, զի եթէ աշխարհականին չհրամայէ երկու կանայս ունել՝ այլ մի, ի նա յարել, զնա սիրել, նովաւ կեալ, զի այս է հրաման Տեառն, եւ դարձեալ Հոգին ամուսին կոչի, եւ գեկեղեցին ամուսին կոչէ, արդ նոյն աւրինակաւ եւ վանականին վանքն կոչի, զի զվաներն եկեղեցւոյն է ծնեալ. քանզի ասէ առաքեալ թէ՛ Գլուխ կնոջ՝ այր է^գ, եւ փառքն կնոջ՝ այրն, եւ աւրէնք կնոջ՝ այրն: 22 Արդ յորժամ վանաց երէցն գլուխ եւ փառք եւ աւրէնք վանաց իցէ, ի տեղւոջն կացցէ եւ տեսցէ զժողովուրդ իւր. զի թէ դու որ առաջնորդ ես՝ ոչ կաս ի կայի, այլոց զիա՞րդ կարես ասել՝ թէ կաց ի կայի, երկիր ի Տեառնէ եւ հնազանդէ՛ Աստուծոյ վարդապետաց: 23 Արդ որք զիւրեանց անձանց զպտուղն չկարեն հաւաստեաւ պահանջել, զիւրեանց անձինս արձակ համարձակս արածեն, զայլոց անձինս նգովիւք հաչեն եւ մաչեն. ինքեանք երիվարաւ սատանայի զհետ տերանց եւ տիկնաց յածեալ ծփին, եւ ի կրաւնաւորաց եւ ի վանականաց իբրեւ յանարգաց գարչին եւ խորչին. Զկարէ ոք երկուց տերանց ծառայել^դ:

^ա Սաղմ. ԺԷ 6

^բ Սաղմ. ԻԲ 14
^գ Եփե. Ե 23
^դ Սաղմ. Գ 24